

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת פנחס

לקראת שבת מלבנתא

לפנינו פנינים מרתקים מחייהם של רבותינו הקדושים לפי סדר פרשיות השנה
עונת רחמי מיוחדת לבנות לאהבת השם ויתרון ויתרונות הקדושים
מציאת שבת מלבנתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 386

פנינים לפרשת פינחס

**בליל שבת, שעות ספורות לאחר הסתלקותו של מרן רבי חיים קנייבסקי
זצוק"ל, בשעה ששרנו את הפיוט 'שלום עליכם', כאשר סיימנו את הבית
האחרון 'צאתכם לשלום', הוספתי משפט למלאכים: "תחזרו לשמים מהר,
אולי עוד תזכו להיות בקבלת הפנים שנערכת בשמים לצדיק הדור..."**

הגאון רבי יהודה סילמן שליט"א, ראב"ד בית דין צדק ב"ב: דברים על מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל

"איש אשר רוח בו" (במדבר כ"ו, י"ח)

גדול הבנוי ממאות אלפי דפי גמרא ומיליוני דפים של תורה, והגן
עדן מואר הרבה יותר מהרגיל, כי הביאו לשם אלפי גנרטורים של
שבת, שכידוע מסר את נפשו על הוראת רבינו הגדול מרן ה'חזון
איש' זצ"ל, ובפתח הגן עדן יש צפיפות רבה של המוני צדיקים,
ובהם דודו מרן ה'חזון איש' ואביו מרן ה'קהילות יעקב' זכר צדיקים
לברכה, ובוודאי גם כל התנאים והאמוראים וגדולי הראשונים
והאחרונים שעסק בתורתם [וכמו שכתב הש"ך סימן צא ס"ק
לג, 'ומובטח אני בחדש עליון, כד שכיבנא קא נפקי בעלי המשנה
וברייתא ושי"ס לאפאי, ודמתריצנא מילתייהו בקושטא ולית ביה
ספיקא וגמגום כלל, וברוך ה' אשר האיר עיני והנחני בדרך האמת
סוד ה' ליראיו'].]

גדול ומהותי ההבדל בין גדולי ישראל האמיתיים שלנו, לבין
גדולי העולם החיצוני. גדול אמיתי כמו ה'חפץ חיים' - אמנם בכל
העולם ידעו על קיומו של ה'חפץ חיים', ואפילו ב'אמריקה', אלא
ככל שמקום מגוריהם היה יותר רחוק, כך גם פחתה מידת ידיעתם
והבנתם בגדלותו העצומה. יהודי 'בשבת' 'אמריקה' לא ידעו כמו
שידעו תושבי מדינת 'ליטא', שהיו קרובים אליו הרבה יותר, ותושבי
'ליטא' לא ידעו כמו שידעו בני העיר 'ווילנא' שהיה מבקר בה פעמים
רבות, ובני 'ווילנא' לא ידעו כמו שידעו בני העיר 'ראדין' שהתגורר
בה, ובני 'ראדין' לא ידעו כמו שידעו תלמידי 'שיבת ראדין' שלימד
בה, ותלמידי הישיבה לא ידעו כמו שידעו בני ביתו ומשפחתו, שזכו
להתגורר במחיצתו.

ואילו בגדולי העולם החיצוני המצב הוא הפוך ממש. מרחוק עוד
חושבים שיש בהם משהו, אולם ככל שמתקרבים יותר ויותר, מגלים
שאין בהם כלום, ובתוך ביתם רואים אותם בכל קלונם וכיעורם.

קבלת-הפנים בגן עדן...

בליל שבת, שעות ספורות לאחר הפטירה של מרן רבי חיים קנייבסקי
זצוק"ל, בשעה ששרנו את הפיוט 'שלום עליכם', כאשר סיימנו את
הבית האחרון 'צאתכם לשלום', הוספתי משפט למלאכים: "תחזרו
לשמים מהר, אולי עוד תזכו להיות בקבלת הפנים שנערכת בשמים
לצדיק הדור..."

ואז תיארתי לעצמי, איך שבמרחק עצום מלווים אותו בתוך קיר

שכינה מדברת מתוך גרונו

ההדפסה נוכח לדעת שחסרים לו שלוש עשרה מראי מקומות, מתוך אלפים רבים שהצליח למצוא לאחר מאמצים מרובים. אותו אדם שלח לרבינו את אותם מקומות להם לא הצליח למצוא מקור, וביקש תשובה דחופה. ואכן, רבינו רשם לו מראי מקומות לכל הרשימה, כאשר חלק ממראי המקומות הם קשים במיוחד, שכן אינם מפורשים אלא רק דיוקים, ובסוף דבריו כותב לו רבינו בערך בזו הלשון: "קיבלתי את מכתבך היום, והנני ממהר להשיב..."

"לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה" - מבואר, שמוצא שפתיו של האדם הוא קדוש, ומי שזוכה לשמור על קדושת הפה, ומקיים את תחילת הפסוק 'לא יחל דברו', הרי שזוכה שמתקיים בו גם ההמשך 'ככל היוצא מפיו יעשה'.

אלא שמעטים מאוד זוכים לשמור על קדושת הפה. ולכן רק מי שנוהג כמון 'צ"ל', ולא מוציא דברי חולין מפיו, ומשתמש בפיו ובמחשבתו רק לדברי תורה, זוכה לכך שיש לברכותיו ולדיבוריו כוח והשפעה מיוחדים בשמים. וכדברי הגמרא [מו"ק טז:]: על הפסוק [שמואל ב כ"ג, ג]: "אמר אלקי ישראל לי דבר צור ישראל מושל באדם צדיק מושל יראת אלקים" - 'אמר רבי אבהו, הכי קאמר, אמר אלקי ישראל, לי דבר צור ישראל, אני מושל באדם, מי מושל בי? צדיק, שאני גוזר גזרה ומבטלה'.

לסיכום בעצם כל אדם יכול להיות רבי חיים קניבסקי, אלא שבראש ובראשונה הוא צריך למחוק מזיכרונו ומעיסוקיו את כל הדברים שאינם שייכים לתורה, פוליטיקה, כסף, אוכל...

נסכם במשפט אחד: מן שר התורה היה גדול הדור בתורה ובשקיעות בתורה, גדול הדור בענווה, גדול הדור ביראה, וזכה שנתקיים בו 'ככל היוצא מפיו יעשה'.

וכל אחד מאיתנו מחוייב לקבל על עצמו להתחזק לפחות בדבר אחד, לעילוי נשמתו הטהורה.

(קטעים נבחרים מתוך הספד, מהספר 'אריד בשיחי')

לא אחת הגיעו אליו אנשים, שהיו נראים בחיצוניות שלהם כיראים ושלמים, והיה מורה להם להתחזק בדברים שהיו ידועים רק להם, ולא נודע עוונם לאיש, והיה הדבר לפלא. ואני יכול להעיד, שאני בעצמי מכיר דברים כאלו שהיו אצלו והיו למופת.

סיפר לי ראש כולל חשוב בעיר בני ברק: "פעם הייתי בלוס אנג'לס, ניגש אלי יהודי שידע שאני דבק במרן הגאון רבי חיים קניבסקי וביקש לספר לי סיפור: יש לו גיס שעבר תאונת דרכים קשה, והחליט להתקרב ליהדות. הוא בא בקשרי שידוכין עם בחורה, ורצה להתחתן איתה, אך לפני כן הוא ביקש להגיע לארץ ישראל ולקבל ברכה מרב גדול. אמרו לו שיש רב בשם רבי חיים קניבסקי. הוא הגיע לארץ, וכתב בפתק את שמו ואת שמה של אשתו לעתיד, וביקש ברכה. להפתעתו, ענה לו ר' חיים 'אל תתחתן איתה!'

"הוא התקשר אלי ואמר לי: 'אני בסך הכל הלכתי לקבל ברכה, לא שאלתי אותו אם אנחנו מתאימים'. אמרתי לו: 'אם רבי חיים אמר, צריך לבדוק. תבוא לאמריקה, ונבדוק'. המדובר לקח אותה למסעדה, וסיפר לה את מה שרבי חיים אמר לו, ואז הוא פנה אליה בשאלה: 'האם יש משהו שאת מסתירה ממני?!'. היא פרצה בבכי ושאלה: 'איך הרב ידע שאני גויה?!'... התברר שאבא שלה יהודי אך אמא שלה גויה, והבחור לא ידע מכך".

אני מחזיק ביד צילום מכתב, שנשלח לרבינו לפני כחמישים שנה

רבי חיים סיים בכל שנה ושנה בבלי וירושלמי ותוספתא, מדרשים וזוהר, רמב"ם ושולחן ערוך. מבהיל על הרעיון! זו היתה כל מציאותו - תורה, תורה ותורה.

אינני יכול לספר ממעשיו, שאני רחוק מלהיות ראוי לזה, ולכן רק אחזור מדבריו, שכן 'דבריהם הם זכרונם'.

אני מחזיק ביד צילום מכתב, שנשלח לרבינו לפני כחמישים שנה, מאדם שכתב פירוש על אחד מגדולי הפרשנים על התורה, ולפני

מבצע המתנות הגדול עומד להסתיים

נצלו את הזמן הקצר שנותר לסיום המבצע

הפרטים המלאים בעמודים 16-17

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לע"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

הרב דושינסקיא קם ממקומו בפחד ורעדה, פניו התלהבו כאש שלהבת, הוא ניגש בצעדים חפוזים ותפס את מקלו הרבני, שעל ראשו היה כעין כדור של זהב, הרים את מקלו ופתח בצעקה: "רשע- צא מביתי...!"

הגה"צ רבי ישראל גרוסמן זצ"ל, על קנאים וצידקות

מסירות נפש למען שמו באהבה.

הרב דושינסקיא מחה על קנאות שלא לשמה

בחצר הסמוכה לנו התגוררה אלמנה ערירית. כדי להקל על בדידותה היתה שומעת דיבורים ושירים מטרנזיסטור קטן שהיה ברשותה. אחד השכנים שהיה קנאי גדול - לא מצא חן בעיניו שבחצרו יש בית ששומעים בו "רדיו", נכנס לביתה ומחה בפניה, וכך מחה מספר פעמים. פעם אחת הגדיש את הסאה: ביום שישי לאחר שהאישה שטפה את ביתה לכבוד שבת, ניגש הקנאי סמוך לדלת ביתה ושפך לתוך הבית קערה עם מים...

דודי הרה"ח ר' שמעון גרוסמן ז"ל לא יכול היה לסבול את צערה של האלמנה, ומחה בפניו ואמר לו שאולי כוונתו רצויה, אבל מעשיו וודאי לא רצויים. הוא ביקש ממנו לעלות עמי אל המרא דאתרא הגאון הצדיק הרב דושינסקי זצ"ל. הקנאי היה כה בטוח במעשיו שמיד הסכים לבוא. עלינו לביתו של הרב ולשמוע חוות דעתו, הקנאי החל לספר לרב שבחצרו גרה אשה אלמנה, המחזיקה את המכשיר הטמא בביתה, ומספר פעמים מחה בפניה, כשראה שזה לא עוזר החליט לעשות מעשה, וביום ששי שפך מים לתוך ביתה...

טרם כילה לדבר את דבריו - והרב דושינסקיא קם ממקומו בפחד ורעדה, פניו התלהבו כאש שלהבת, הוא ניגש בצעדים חפוזים ותפס את מקלו הרבני, שעל ראשו היה כעין כדור של זהב, הרים את מקלו ופתח בצעקה: "רשע- צא מביתי...!". הרב דושינסקיא לא הרפה ממנו עד שעזב את ביתו...

"פִּינָחַס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הִפְחִין הַשֵּׁיב אֶת חֲמַתִּי..." (במדבר כ"ה, י"א)

פרש"י: "לפי שהיו השבטים מבזים אותו: הראיתם בן פוטי זה, שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה והרג נשיא שבט מִיִּשְׂרָאֵל, לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרון". דברי רש"י לקוחים מהגמרא במסכת סנהדרין (פב:).

הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל נהג לומר שיש לו 'חקירה' בעניין שבין אדם לחבירו, והעיד על עצמו שעד סוף ימיו עדיין לא הגיע להכרעה ופתרון. וזו חקירתו: הנה כשהבעל קורא עומד על הדוכן וקורא בתורה, לפעמים קורה שטועה בניקוד התיבה, או דילג תיבה אחת, וכדומה. מנהג העולם בכל אתר ואתר שמיד נזעקים כולם ומכל קצוות בית הכנסות נשמעות קריאות לתיקון הטעות.

וחקר רבי חיים, מה הסיבה והטעם שכולם נזעקים כאחד: אפשר לומר שהסיבה מקורה ממוקם טהור, נשמות ישראל עמדו בהר סיני, ושמעו את עשרת הדברות; קדושת מעמד קבלת התורה השפיעה על הנשמות שאינן מסוגלות לשמוע טעות בתורה. או - הפטיר רבי חיים- אפשר והדבר נוסע מהתולעת שבלב, היצה"ר הספון במפתחי הלב- הוא זה שמעורר את האדם לקפוץ על 'המצאיה' בכישלון חברו...

ולפי זה נראה לפרש, כי מה שאמרו חז"ל 'לפי שהיו השבטים מבזין אותו הראיתם בן פוטי זה' פירושו כי השבטים אמרו שמה שפנחס הרג נשיא ישראל, היה מתוך יצר רציחה שנבע מהשפעתו של אבי אמו המפטם עגלים לעבודה זרה. לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרון, לומר לנו שכל כוונתו היתה לשם שמים; "בקנאו את קנאתי"- קנאתו של הקב"ה.

חז"ל אמרו במסכת יומא (כג.) כל תלמיד חכם שאינו נוקם ונוטר כנחש, אינו תלמיד חכם. ויש להתבונן מדוע דימו זאת לנחש דווקא, ונראה על פי המובא במסכת תענית (ח.) לעתיד לבוא מתקבצות ובאות כל החיות אצל הנחש ואומרים לו: ארי דורס ואוכל, זאב טורף ואוכל, אתה- מה הנראה יש לך? נמצינו למדים שנשיכת נחש היא נשיכה לשם נשיכה, בלא הנאה עצמית כלל.

נקמה כזו, כנשיכת הנחש, היא הנקמה שהתכוונו אליה חז"ל: רק כשכוונתו של הת"ח לשם שמים, בלא שום כוונה ונגיעה אישית. נקמה זו דומה לנשיכת הנחש, שאין לו שום הנאה עצמית.

וזה מה שהתורה באה להעיד על פנחס. כל כוונתו היתה "בקנאו את קנאתי", לשם שמים, בלא שום התערבות נגיעה או נקמה אישית;

במברק היה כתוב, שידוע לממשלת פולין שיש נתין פולני בבני ברק, שלומד בישיבת פוניבז', שמו פנחס שרייבר והוא זקוק לניתוח דחוף במיתרי הקול, ומאחר והוא קטין ונתון תחת חסותה של ישיבת פוניבז', ממשלת פולין רואה ברב מפוניבז' כאחראי למחדל הזה. "הרב מפוניבז' הגיע אלי בבהלה גדולה", סיפר אבא...

הגאון רבי דוד שרייבר שליט"א, בעל ה'דיני מגדים', עם צרור עובדות וסיפורים מיוחדים על אביו, הגאון הגדול רבי פנחס שרייבר זצ"ל, דיין בבית דינו של הגר"נ קרליץ זצ"ל, אב"ד אשדוד וראש ישיבת ברסלב

"פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרָן הַכֹּהֵן" (במדבר כ"ה, י"א)

שכריתת הממצא במיתרי הקול, עלולה לגרום לך לאבד את הקול ולהפוך לאילם חלילה. עם זאת, אין מנוס אלא לבצע את הניתוח הזה!...

"נבהלתי מאוד", סיפר אבא לימים, 'לא ידעתי את נפשי. איך אני אמור להגיב, מה אני אמור לעשות? האם אני צריך להסכים לניתוח? הרמתי רגלי ורצתי לביתו של הרב אקון, שהיה רשום על ידי הרשויות כקרוב משפחה, ושבזכותו נחלצתי מ'ילדי טהראן' והתאפשר לי ללמוד בישיבה.

"אבל כשהגעתי לביתה של משפחת אקון נאמר לי שהאב איננו. הוא נסע לשליחות חשובה כלשהי, ויחזור לביתו רק בערב שבת.

"רציתי לחזור לישיבה, אבל אז נזכרתי שגם הרב מפוניבז', שהיה זה שדאג לכל מחסורינו, אינו נמצא בישיבה בימים אלו. הוא שוהה בחו"ל לצורך גיוס כספים, ואני אנא אני בא? אין לי אפילו דמות של מבוגר שאני יכול להתייעץ איתו כדת מה לעשות בכזה מקרה?

"לאחר מחשבה כיתתי שוב את רגלי, חזרתי לבני ברק, ושמתי פעמי לביתו של מרן ה'חזון איש' זצ"ל, נכנסתי ל'חזון איש' ושטחתי בפניו את מר לבי ואת מצוקתי הגדולה. ה'חזון איש' שמע אותי ברוב קשב, וכשסיימתי להסביר את המצב הוא ענה לי בקצרה: 'לך ללמוד, ואני

בגיליון הקודם הבאנו בפני הקוראים מעט מזעיר מהסיפורים הרבים והנפלאים, שסיפר לנו הגאון רבי דוד שרייבר שליט"א, בעל ה'דיני מגדים' ומורה הוראה בבני ברק, על הדביקות המופלאה של אביו, גאון הגאונים רבי פנחס שרייבר זצ"ל, ממייסדי בית הדין של הגר"נ קרליץ זצ"ל, אב"ד אשדוד וראש ישיבת ברסלב. השבוע נביא בסייעתא דשמיא צרור נוסף של עובדות נפלאות, כפי שקיבלנו מבנו הגר"ד שליט"א:

"גיעת התורה המופלאה של אבי מורי זצ"ל, הגיעה לרמה כזאת שהגוף שלו היה משועבד לתורה, כולל הטבעים שלו, והוא היה יכול להביס מחלות ולהתגבר על הטבע, על ידי לימוד התורה הקדושה, ואספר מעשה ששמעתי מפיו:

"האמת שאני לא יודע מה זה גילוי אליהו, היה אבא אומר, 'אבל אני כן יודע מה הוא גילוי שכינה!'. וכך היה מסביר, שגילוי שכינה זאת הארה מיוחדת, שניתנת לאדם אחרי שהוא לומד במשך שעות רבות ברציפות וביגיעה, עד שהוא זוכה לאותה הארה רוחנית מיוחדת, וסייעתא דשמיא יוצאת דופן, דבר שהעיד על עצמו שקרה לו.

"כדוגמה להארה כזאת, הוא היה מספר מעשה שאירע עמו בנעוריו, כשלמד בישיבת פוניבז' בעוני ובמחסור נורא. ביום מן הימים החל להרגיש כאב מסוים בגרונו, וככל שנקפו הימים הלך הכאב והחמיר עד שאבא זצ"ל הבין שאין מנוס אלא לגשת לרופא.

"הוא ניגש לרופא שהיה בבני ברק, במרחק הליכה סביר מהישיבה, וכשהציץ אותו רופא אל הגרון הוא מיד זיהה שמדובר בבעיה רצינית יותר: 'עליך לגשת לרופא אף אוזן גרון, אתה צריך רופא מומחה שיבדוק ויאבחן'.

"קבעו לו תור לרופא בתל אביב, ומאחר ולא היו לו הגרושים בודדים שנדרשו כדי לממן נסיעה קצרה באוטובוס, נאלץ אבא לכתת את רגליו וצעד במשך שעות לתל אביב, עד שהגיע לקליניקה של אותו רופא שבדק את הגרון ביסודיות ולאחר מכן פסק את פסוקו: 'יש לך ממצא מדאיג במיתרי הקול', אמר הרופא, 'מדובר במצב של סכנה, חייבים לעשות ניתוח ולכרות זאת, אבל אני מזהיר אותך מראש,

חשבתי שאפילו ה'חזון איש' לא עונה לי מה לעשות, ובאמת כבר לא נותר לי למי עוד לפנות.

"חזרתי לישיבה והתחלתי ללמוד בקול. הגרון כאב, הייתי צרוד, הקול שלי היה חלש בגלל שהעניין התפשט במיתרי הקול, אבל התאמצתי ללמוד. אט אט הלך קולי והתחזק, וכך למדתי שמונה שעות ברצף, עד שרבי שמעון דיסקין (לימים ר"מ בישיבת 'קול תורה') ניגש אלי ואמר לי: 'פניאלע (כיניו חיבה ל'פנחס'), אולי תלמד קצת יותר בשקט, אתה ממש צועק...'

"אחרי שעות הלימוד הללו, המשיך אבא את הסיפור, 'נעלם הכאב, הקול שב להיות חזק כבעבר, ויותר לא חזרתי לרופא!'

"כעבור תקופה שב הרב מפוניבז' לארץ, וגילה שהגיע אליו מברק מה'סיים' - הפרלמנט הפולני. במכתב היה כתוב, שידוע לממשלת פולין שיש נתין פולני בבני ברק, שלומד בישיבת פוניבז', שמו פנחס שרייבר והוא זקוק לניתוח דחוף במיתרי הקול, כדי להסיר ממצא מסוכן. משום מה הנער לא הגיע לטיפול, ומאחר והוא קטין ונתון תחת חסותה של ישיבת פוניבז', ממשלת פולין רואה ברב מפוניבז' כאחראי למחדל הזה, וחובה עליו לדאוג שהנער ייגש לקבל את הטיפול הנדרש באופן מיידי.

"הרב הגיע אלי בבהלה גדולה, סיפר אבא, 'הוא שאל אותי מה אירע, ומדוע לא עשיתי את הטיפול הנדרש, אבל אני הסברתי לו שכבר ריפאתי את עצמי עם לימוד רצוף במשך שמונה שעות, זה הרי מה שה'חזון איש' אמר לי לעשות, 'לך ללמוד' הוא אמר, ואני אכן הלכתי ללמוד...'

"אבל הרב זצ"ל אמר שהוא לא רוצה לסמוך על 'מעשה ניסים', הוא לקח אותי לרופא המומחה בתל אביב, נסע איתי ביחד, וכשנכנסנו לרופא הוא ביקש שיבדוק שוב את מיתרי הקול שלי, כדי לבחון אם אני זקוק לניתוח ועד כמה הדבר דחוף.

"הרופא הסתכל שוב ושוב, בדק לעומק, והסתכל על הרב בהלם כבד: 'לא היה לי דבר כזה מעולם', הוא אמר, 'הכל פשוט נעלם מעצמו!'. 'עכשיו אתם מבינים מה זה 'גילוי שכינה'??? זה נקרא גילוי שכינה!', סיכם אבא את המעשה."

"אבי מורי זצ"ל סיפר לי בנוסף, שכשהיה לו כאב גרון או צינון וכדו', לא היתה לו שום אפשרות לממן טיפול רפואי וכדו', ואפילו כוס תה לא היתה לו, ולכן הוא היה משתמש ב'טיפול רפואי' מסוג שונה. הוא היה לוקח את הסטנדר עם הגמרא, עולה לגג של הישיבה או למרפסת, מת'ישב שם ולומד שעות ארוכות תחת השמש הקופחת: 'הייתי מתבשל' בשמש וכך היה הצינון עובר', הוא אמר...'

"למעשה, זה נמשך כל ימי חייו. הוא הרגיל את הגוף שלו להיות כפוף לתורה ולמצוותיה. גם בערוב ימיו, כששכב במיטתו בלי הכרה, כשהיו מדברים על ידו בלימוד, כל המדדים היו מזנקים, קצב פעימות הלב היה עולה. הגוף שלו היה כל כך משועבד לתורה, שאפילו הרופאים והמטפלים שאינם שומרי תורה ומצוות, הודו פה אחד שהוא מזהה דברי תורה גם כשהוא מחוסר הכרה לכאורה...'

"כך היה בערב חג הפסח תשס"ט, אבא זצ"ל היה חולה וכל מה שהכניס לפיו הוא היה מקיא מיד. אבל כשהגיע ליל הסדר, והתורה מצווה לאכול מצה ומרור וחז"ל תיקנו לשנות ארבע כוסות יין, וראה זה פלא: הוא אכל כאחד האדם את המצות והמרור, שתי ארבע כוסות יין, והגוף ספג את האוכל והיין בלי שום בעיה, למרות שכל היום לא הצליח להכניס שום דבר מאכל לגופו, בלי שיפלט מיד בחזרה.

"כך היה גם בשמחת תורה, כשרקד עם ספר תורה כבד כל זמן ההקפה ולא הרגישו שום דבר, למרות שהיה גופו חלש מאוד, או במוצאי יום הכיפורים ששאלו אותו איך עבר עליו הצום, ואמר שבתפילת שחרית נפלה עליו חולשה גדולה כל כך, עד שאיבד לכמה רגעים את מאור עיניו, אבל הוא התחזק לעשות רצון ה' וצם את כל הצום עד תומו! הגוף שלו השתעבד לקיום המצווה נגד הטבע!

"השעבוד הזה היה הדדי, הגוף היה משועבד אליו והוא עצמו שיעבד את גופו לקיום המצוות ככתבן וכהלכתן. היתה תקופה שהוא סבל מאוד משבר בכתף, אבל היה מתעקש ללבוש את בגדיו קודם יד ימין ולאחריה יד שמאל, למרות שהדבר גרם לו לכאב נורא ואיום, עד שהרופא אסר עליו בתוקף להתלבש בצורה כזאת, וקבע כי מצד 'ונשמרתם' הוא חייב ללבוש קודם יד שמאל ואח"כ יד ימין, וכשהגיע אבא למסקנה שזהו רצון התורה, עבר ללבוש את בגדיו כפי שציווהו הרופא."

בהקשר זה, של הכתף השבורה, מספר הגר"ד שרייבר שליט"א סיפור מדהים, שיש בו כדי ללמד על הכלל, ולהוכיח מה היה סגנון המחשבה של אביו זצ"ל.

"בשנותיו האחרונות של אבי מורי זצ"ל, התקשר אלי אחד ממתפללי בית הכנסת 'דברי שיר', שם קבע אבא זצ"ל מקום לתפילתו: 'משהו קרה לאבא שלך!', אמר לי אותו אברך, 'אני לא יודע מה קרה לו, אבל כדאי שתבדקו את זה דחוף...!'

"די נבהלת", מתאר הרב שליט"א, "ביקשתי שיסביר לי, מה זאת אומרת קרה משהו לאבא? והאברך מספר לי בהיסוס גדול ש... אבא הגיע היום להתפלל בבית הכנסת כשלא ראשו מגבעת, אבל הוא הלך בלי חליפה... כך הוא צעד ברחוב מהבית לבית הכנסת, וכך הוא התפלל את כל התפילה, עם כובע, אבל בלי חליפה... מדובר על יהודי שגילו התקרב לשמונים, ראש ישיבה, אב"ד, אדם בעל מעמד מכובד מאוד. זה לא אדם שיוצא מהבית בלי חליפה, בוודאי שלא לתפילה בבית הכנסת.

"כמוכן שנחרדתי לשמוע על כך, ומיהרתי לבדוק עם אבא אם הוא מבולבל חלילה, מה יכול לגרום לו להתנהג בצורה משונה כל כך.

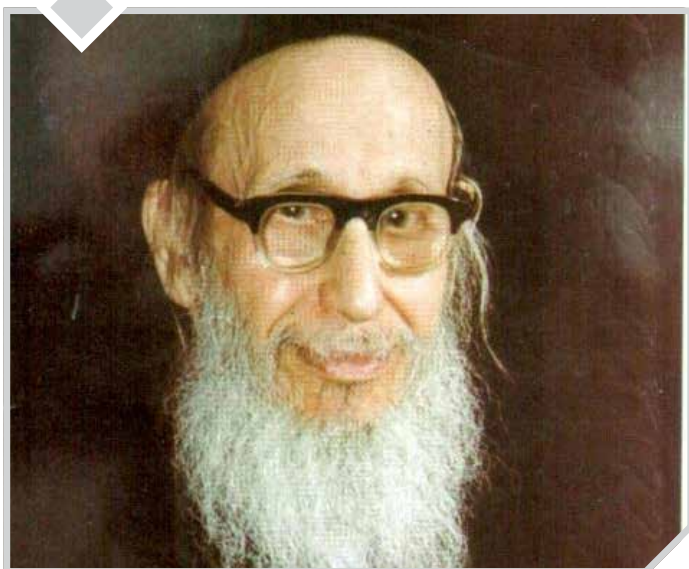
"אבל אבא השיב בשוויון נפש והסביר את מעשיו בצורה כל כך הגיונית... הוא התכוון כדרכו לתפילת שחרית, ומאחר והיה לו שבר בכתף, הוא לא יכול היה ללבוש בכוחות עצמו את החליפה. אמי מורתי שתחי' נוהגת לקום בדרך כלל לפנות בוקר ולומר תהילים, אבל באותו בוקר אירע שהיא קמה קצת יותר מאוחר, ואבא כבר היה צריך ללכת לבית הכנסת.

לקח רבי אברהם גניחובסקי את הגמרא הענקית שלו, וחצה את בית המדרש לכל אורכו, כשהוא דואג שלא יהיה בחור אחד שיפספס את המעשה, ניגש אלי ושאל אותי שאלה... "מצד אחד הרגשתי שהוא עושה ממני ליצנות", אמר סבא בענווה גדולה, "רבי אברהם גניחובסקי שואל אותי שאלה? הוא הרי עילוי אמיתי, גאון עצום, אבל ידעתי שהוא עושה את זה כדי לחזק את המעמד שלי בעיני כל בחורי הישיבה"

רסיסי הוד מדמותו המיוחדת של הגאון הגדול רבי חיים ברים זצ"ל,
מפי נכדו חביבו יבלחט"א הגאון רבי ישראל ברים שליט"א

יוחנן וסרמן

"וַנִּתְּתָהּ מִהוֹדֶךָ עָלָיו" (במדבר כ"ז, כ')

הם חיו בפשטות ובצניעות ולא חיפשו שום דבר מעבר לזה. ומאחר והוא נאלץ לשאת במשרות תורניות בכירות, הוא עשה פעולות שונות כדי לבטל את עצמו. כך למשל הוא הלך תמיד עם חליפה מאוד מאוד פשוטה, 'חלאט ירושלמי', עם טלאים לא קטנים שהיו תפורים עליו, כדי שלא יחשבו שמדובר במישהו חשוב.

יתירה מזאת, בכל פעם שהיתה לו משרה תורנית בכירה, והוא הצליח בה, אחרי תקופה הוא עזב אותה ועבר למקום אחר, התחיל מחדש, כדי שלא לצבור יותר מדי מעמד ושררה...

תחילה הוא נכנס לכולל אברכים שפתח הרבי רבי מרדכי שלמה מבאיאן זצ"ל, שם הוא התבלט עד מהרה כארי שבחבורה, והיה למעשה ראש הכולל גם אם לא באופן רשמי.

בימי חול המועד הוא היה מוסר שיעור לציבור בבית המדרש של באיאן, וגם שם הוא היה נוקט בפעולות כדי להקטין את עצמו. כך למשל הוא היה 'מתבלבל' מיד בתחילת השיעור, פותח בציטוט של גמרא, ואומר שהיא כתובה במסכת מכות, לאחר מכן הוא בעצם נזכר שהיא כתובה בכלל במסכת סוכה ואז שוב נזכר שלא, זה גמרא

לפני שבועות אחדים התפרסמה על גבי הגיליון שיחה שקיימנו עם הגאון ר' ישראל ברים, נכדו חביבו של הגאון הגדול רבי חיים ברים זצ"ל, מגאוני ירושלים וצדיקה. ואכן, התקבלו הדברים באהבה גדולה על ידי קהל הקוראים, שהגיב בעניין ובצימאון לשמוע ולקרוא עוד אודות אותו גאון וקדוש, שהיה מסתיר את עצמו בכל מיני הסתרה, ובכל זאת יצא שמו למרחקים וכל גדולי עולם חלו מפניו והעריצו אותו.

בשורות הבאות נביא את חלקה השני של השיחה המרתקת, מפיו של הנכד רבי ישראל שליט"א, שאף זכה לחבר את ספרי 'שנות חיים', המכילים אלפי סיפורים ועובדות אודות סבו הגדול:

דרכו של הסבא היתה להצניע אורחותיו, ולמרות שהיה גאון עצום בכל מכוני התורה, וכפי שסיפרתי גם גדולי עולם כמו רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, התפעלו עד מאוד מהגאונות והחריפות שלו, הוא השתדל בכל כוחו לבטל את עצמו כמה שיותר.

באחת השיחות שלי אתו הוא סיפר לי, שהוא מאוד מתגעגע לימים שבהם היה אברך צעיר ונטול דאגות. "סדר היום שלי היה מאוד פשוט", הוא סיפר, "הייתי מכיר את הדרך מהבית שלי במאה שערים לישיבה ב'עץ חיים', ואת הדרך הזאת עשיתי יום יום, מהבית לבית המדרש ומבית המדרש הביתה. לא הייתי צריך ללכת לשום מקום אחר, וכל יום הייתי אוכל פרוסת לחם אחת עם חצי ביצה. זה היה ממש גן עדן! כל כך קיוויתי שזה ימשך ככה כל ימי חיי, פרוסת לחם, חצי ביצה, ולשבת ליד הגמרא וללמוד... גן עדן!

"אבל לצערי הגיעו זמנים שבהם כבר לא היתה לי פרוסת לחם, לכן נאלצתי להתחיל לחפש הכנסה כספית, וכך הייתי צריך לצאת מהגן עדן הפרטי שלי, ולהפוך לראש כולל ולאחר מכן לראש ישיבה...". האמת, שהוא לא הכיר מושגים גדולים יותר וגם לא רצה להכיר. הוא גדל בבית שבו הם התגוררו הורים וילדים בחדר אחד, תמיד

ממסכת ביצה, ולבסוף קם אחד מתלמידי החכמים שהיו בקהל, ואמר בדיוק איפה הגמרא כתובה, וגם הביאו גמרא ופתחו והוא ראה איפה היא כתובה...

אחרי כזה פתיח, הוא היה אומר שיעור מלא בגאונות, אבל הרושם הראשוני נשאר, כאילו לא מדובר בכזה גאון עצום...

הוא שימש כראש ישיבה בישיבת 'אהל יעקב', וכשהתחיל מעמדו להתבסס עזב והלך לישיבת 'לפלגות ראובן', לאחר מכן שוב עזב, ועבר לישיבת 'פורת יוסף' ושוב עזב ועבר להיות ראש ישיבה בסקווירא שבניו יורק, אחרי תקופה עזב את סקווירא וחזר לארץ לשמש כראש ישיבת פרשבורג, ואחרי תקופה עבר לכהן בראשות ישיבת 'משכן יוסף'. כך הוא עבר כל פעם מתפקיד לתפקיד, כי מצד אחד הוא היה צריך להתפרנס ומצד שני הוא לא רצה לצבור מעמד ולייצר לעצמו עדת תלמידים שירוצו אחריו, וידאגו לכבד אותו או להדפיס את חידושיו וכדו'...

בתקופה שבה היה מסתופף בצלו של מרן ה'חזון איש', ביקש ה'חזון איש' למנות אותו כר"מ בישיבת סלבודקא, אבל הוא הצליח איכשהו להתחמק מהמשרה הרמה, ובמקום זאת התמנה כ'נושא ונותן' בישיבה.

בהקשר זה סיפר לי סבא זצ"ל סיפור נפלא, בשבחו של הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל, וכך סיפר:

'ביום הראשון שהגעתי לישיבת סלבודקא, הייתי מאוד נבוך. אברך צעיר, חדש בישיבה, אף אחד לא מיהר לגשת לשאול אותי שאלות, כי הרי הם לא יודעים 'מה אני שווה' ולבחורים יש כבוד עצמי לא ניגשים לשאול כל אחד שאלה בגמרא...

'רבי אברהם גניחובסקי היה אז מהבחורים הוותיקים בישיבה, אחד המבוגרים, הוא היה עילוי ושקדן עצום, והיה לו מעמד של כבוד בקרב שאר בחורי הישיבה. עד כדי כך שמקומו הקבוע היה ב'מזרח', בספסל הראשון של בית המדרש. אני לעומת זאת ישבתי בשולחן האחרון, ממש ליד הדלת.

'כשהבחין רבי אברהם שיש 'משיב' חדש בישיבה, הוא עשה מעשה מיוחד במינו. הוא קם ממקומו, לקח איתו את הגמרא העניקת שלו, וחצה את בית המדרש לכל אורכו, כשהוא דואג שלא יהיה בחור אחד שיפספס את המעשה, ניגש אלי ושאל אותי שאלה...

'מצד אחד הרגשתי שהוא עושה ממני ליצנות', אמר סבא בענווה גדולה, 'רבי אברהם גניחובסקי שואל אותי שאלה? וכי אני יכול לחדש לו משהו? הוא הרי עילוי אמיתי גאון עצום, אבל ידעתי שהוא עושה את זה כדי לתת לי גב, לחזק את המעמד שלי בעיני כל בחורי הישיבה, ואכן המעשה שלו פעל את פעולתו, ומיד לאחר מכן כבר התחילו בחורים לבוא ולהציג בפני את השאלות שלהם'.

באותה התקופה היו בישיבה גם מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין, הגאון רבי מיכל זילבר, הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר ועוד כמה מגדולי התורה, שמאז נקשרה ידידות עזה בינם ובין סבא זצ"ל, והם שמרו על קשר גם שנים רבות לאחר מכן.

שמעתי מתלמידי הישיבה, שבאותם זמנים הקפידו מאוד כל בחורי הישיבה להכין 'נעגל וואסר' בלילה לפני שעלו על יצועם לישון, ובבוקר היו נוטלים את ידיהם מיד כשהתעוררו, למרות שבציבור הליטאי זה היה פחות מקובל.

ומה היתה הסיבה? סבא הרבה לדבר על העניין הזה ולא זו בלבד, אלא שהיו תקופות שהוא היה עומד בכניסה לבית המדרש, וכשהבחורים היו נכנסים הוא היה אומר להם: "אתה לא נטלת היום ידיים ליד המיטה", לבחור שבא אחריו אמר: "אתה כן נטלת". הוא היה מסתכל על פני הבחורים ויודע לומר מי נטל ידיים ומי לא, כך הוא הוכיח להם את חשיבות העניין, עד כדי כך שאפילו אדם 'פשוט' כמוהו מסוגל לראות על בחור אם הוא נטל ידיים סמוך למיטתו או לא, והדבר הזה אכן חלחל ועשה שינוי גדול בישיבה...

הבחורים גם ידעו שמרן ה'חזון איש' רצה שהוא יהיה ר"מ בישיבה, ולכן התייחסו אליו באמת כאחד הר"מים וכיבדו אותו מאוד.

מספר מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין מעשה שהיה: "באחד הימים הגיע אלי הגאון רבי חיים ברים, ואמר לי שהוא החליט להתפטר מתפקידו בישיבה..."

"שאלתי אותו מה הוא מתכוון לעשות, איזו משרה הוא מעוניין לקבל, שהוא ככה עוזב את המשרה הנוכחית שלו, ורבי חיים ענה לי בפשטות שהוא יציע את עצמו כמחלק עיתונים..."

"הזדעזעתי מהמחשבה הזאת, ושאלתי אותו מה קרה, רבי חיים? למה לחלק עיתונים? מה רע בהרבצת תורה???"

"נענה רבי חיים ואמר לי, שבמסגרת תפקידו הוא הרגיש צורך להעיר לאיזה בחור מתלמידי הישיבה על התנהגות מסוימת שלא היתה כראוי, ובעקבות ההערה הזאת חשב: אם אני פוגע באנשים, אין לי שום עניין יותר בתפקיד הזה!!!"

"ולמה דווקא מחלק עיתונים?", הוסיף הרב זילברשטיין לשאול, ורבי חיים ענה לו: "כי את חלוקת העיתונים עושים לפנות בוקר, כשהרחוב ריק, לא פוגשים אף אחד ולא מגיעים לחיכוך עם אף אחד. זאת עבודה שאפשר לבצע בלי לפגוע בשום יהודי!"

כמובן שבשלב זה החלו הגר"י זילברשטיין ואנשי צוות אחרים לשכנע אותו, שצורת המחשבה שלו אינה נכונה, ויש לו תפקיד מאוד חיוני בישיבה, הוא מאוד מקדם את הבחורים ומסייע להם לעמוד על רגליהם, ובוודאי שהוא חייב להישאר בתפקיד כדי להרבות תורה בישראל...

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלחו מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

נטלו הללו מקלות בידיהם, והחלו להכות בו עד זוב דם... כשהוא מוכה וחבול החל מדדה לביתו, ובמשך שבועיים לא יכול היה לזוז מהמיטה... כשסוף סוף הצליח לקום, ניגש לרבי יוסף חיים ושאל אותו: "מה נשתנה, מדוע בפעם הראשונה כשהוכחתי אותם הם נתנו לי כסף, ואילו בפעם השנייה, כשהוכחתי אותם באותה תוכחה הם נתנו לי מכות?"

הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א, על הנהגות טובות הנלמדות מפנחס

"בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאָתִי בְּתוֹכְכֶם" (במדבר כ"ה, י"א)

בכל שבוע הננו קוראים את פרשת השבוע, כדי שנתעורר, נלמד ונסיק מסקנות לחיינו מתוך מה שנאמר בתורה הקדושה. מהכתוב: "בקנאו את קנאתי בתוכם", לומד ה'אור החיים' הקדוש על שלוש הנהגות טובות שהיו לו לפנחס, שראוי לכל אדם ללמוד אותן וליישמן בפועל:

הראשונה שבהן היא - מסירות הנפש שהיתה לו. אדם לא יכול לקיים מצוות רק כש'בא לו', או רק כשנח לו. אם קל לו לקום בבוקר לתפילה - מה טוב, ואם לא - לא נורא... אם מסתדר לו להתפנות מעיסוקיו ולהשתתף בשיעור תורה - מצוין, ואם לא - לא נורא, יהיה בפעם אחרת...

זה לא עובד בצורה כזאת. צריך מסירות נפש לקיום התורה והמצוות! יהיה מה שיהיה, בכל עת, לאזור עוז ותעצומות לקיים תורה ומצוות. את הנקודה הזאת למדנו מתוך מה שהתורה כתבה "בקנאו", בלשון יחיד, לאמר: פנחס אזר עוז בעצמו, לבדו, לקנא את קנאת ה'. ההנהגה השנייה שלמדנו מפנחס היא, לעשות את מעשינו לשם שמים. לפעמים אדם רואה מישהו מדבר בבית הכנסת, באמצע התפילה. הוא ניגש להעיר לו, אבל הסיבה להערה היא משום שיש לו אתו איזשהו חשבון... או שהוא רוצה להראות לכולם עד כמה הוא צדיק ועד כמה מפריעה לו שיחת חולין האמצע התפילה...

תוכחה שכזאת אינה לשם שמים!
את הנקודה הזאת למדנו מתוך מה שהתורה כתבה "את קנאתי". פנחס קנא אך ורק מתוך כבוד להשם יתברך, ולא מתוך כל כוונה אחרת.

בהקשר לכך סיפר ה'בן איש חי' זצ"ל, מעשה שארע בבגדד. יהודי עני, מטופל בילדים, היה יושב ולומד בבית המדרש. בשעת לילה, כשסיים ללמוד ויצא מבית המדרש, שמע קולות המולה. מה קרה? קבוצה גדולה של יהודים יושבים ומשחקים קלפים...

הדבר בער בעצמותיו. הוא ניגש אליהם והחל להוכיחם: "אינכם מתביישים? כיצד מעיזים אתם לבזבזו זמן יקר על שטויות והבלים? מדוע אינכם מנצלים את הזמן ללמוד דף גמרא, שילווח אתכם לנצח נצחים?"

דבריו היוצאים מן הלב, נכנסו לליבם. האיש צודק! והחלו מיד לבקש את סליחתו... "חטאנו, עווינו פשענו..."

"לא ממני אתם צריכים לבקש סליחה", אמר. "תבקשו סליחה מהשי"ת, גרמתם צער גדול לשכינה הקדושה. קשה לה לראות בני אדם המכלים את זמנם לריק".

כיון שכך לקחו את כל הכסף שאיתו שיחקו ונתנו לאיש, אמרו לו: "אנחנו מכירים את עניותך הגדולה. הא לך את הכסף במתנה, ויהא הכסף הזה כפרה לפני השי"ת על מה שהכעסנו אותו".

בתחילה הוא סרב לקחת, אולם משפצירו בו שוב ושוב, וביקשו ממנו שתמורתו יתפלל עליהם שהקב"ה יקבל את תשובתם באהבה וברצון- נאות לקחתו.

הם אמנם חזרו בתשובה, אך זו לא החזיקה זמן רב מידי... הם היו "מכורים" למשחק, כדרכם של כל משחקי הקוביה, המתמכרים למשחקי המזל, וכעבור תקופה שבו לסורם, ושוב לשחק כבראשונה. והנה חודש ניסן ממשמש ובא. חג הפסח קרב ועמו הוצאות מרובות. היהודי העני חשב לעצמו: מהיכן אשיג את הכסף הנחוץ לי להוצאות החג? ולפתע הגה רעיון: היות והם חזרו לשחק, אלך שוב להוכיח אותם, אחזיר אותם בעזרת ה' בתשובה, והם יתנו לי שוב את כספם... אמר ועשה.

מאז ומעולם זו היתה השיטה: "סנקציות", ודווקא ב"עונה הבוערת"... המורים שובתים לקראת סוף החופש הגדול... המצילים שובתים לקראת פתיחת עונת הרחצה... את מחירי החלב מעלים לפני חג השבועות... גם החזן פתח בסנקציות לפני הימים הנוראים... אמרו לו: "נלך ביחד אל הרב, ואת אשר יורה לנו- נעשה"

הרב, רבי פנחס הורוויץ, שמע את טענות שני הצדדים, ואמר בתמיחה, בדרך בדיחותא: "עושה מעשה זימרי- החזן מזמר בקולו, ומבקש שכר כפנחס- כמוני ששמי פנחס"...
החזן הביא את הרמז, ומאז לא ביקש העלאה נוספת.

וְהִיְתָה לּוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית פְּהֵינָת עוֹלָם" (במדבר כ"ה, י"ג)

רבי שלמה קלוגר זצ"ל, היה גאון אדיר, חיבר מאות חיבורים בכל חלקי התורה הקדושה.
בזמנו, באירופה היה הרס רוחני גדול, המשכילים נשאו ראש. היו מהם ליצנים, שהיו בקיאים בתורה שבעל פה, ויחד עם זאת נלחמים בדת. רבים מהם היו מתבוללים, נשואים לנשים גויות.
היה משכיל אחד שנשא גויה, ולימים נולדה לו ממנה בת. כמוכן, הבת הזאת נחשבת גויה גמורה, שהרי היא מיוחסת אחרי האמא. אבל החצון הזה, לא די שנשא גויה, אלא בא ביום השבת לבית הכנסת, ותכנן לעלות לתורה ולקרוא לבתו שם: "ויקרא שמה בישמעאל..."
ואחר התפילה לערוך "קידושא רבה" לרגל הולדת הבת.
בין המתפללים בבית הכנסת היה תלמיד חכם אחד, שוחט הקהילה, שלא היה יכול לסבול את חילול ה' הנורא הזה. הרי מי שחי עם גויה - דינו כמי שהמיר את דתו. אסור לו לבוא בקהל ואינו יכול להצטרף למניין, עד שיפרוש ממנה או עד שיגייר אותה. המשכיל הזה חי עם גויה, נולדה לו ממנה בת, וכעת הוא עוד מעז לבוא לבית הכנסת לעשות קידוש?!! קם ומחה נגדו ועשה רעש גדול... כמה אנשים הצטרפו אליו, ובסופו של דבר הצליחו לגרשו מבית הכנסת.
האיש המשכיל הזה הרעיש עולמות על מה שעשו לו, ובצר לו פנה

משרק החל בדברי תוכחתו, נטלו הללו מקלות בידיהם, והחלו להכות בו עד זוב דם...

כשהוא מוכה וחבול החל מדדה לביתו, ובמשך שבועיים לא יכול היה לזוז מהמיטה...

כשסוף סוף הצליח לקום, והוא צולע על ירכו, ניגש לרבי יוסף חיים ושאל אותו: "מה נשתנה בין הפעם הראשונה לבין הפעם השנייה? מדוע בפעם הראשונה כשהוכחתי אותם, הם נתנו לי כסף, ואילו בפעם השנייה, כשהוכחתי אותם באותה תוכחה, הם נתנו לי מכות?" נענה ואמר לו: "בפעם הראשונה הוכחת אותם לשם שמים. צער השכינה הוא זה שבער בעצמותך. בפעם השנייה הוכחת אותם לשם כסף. רק דברים היוצאים מתוך הלב באמת - נכנסים אל הלב".

הדבר השלישי שלומדים מפנחס הוא - קידוש השם ברבים. אדם יכול לעשות מעשה לשם שמים אך לעשות אותו בצנעה, בסתר מבלי שאף אחד ידע ממנו. אולם מי שעושה את המעשה בגלוי, בפומבי, ברבים - יש בכך גם קידוש השם.

את הנקודה הזאת למדנו מתוך מה שהתורה כתבה, שפנחס עשה את מעשהו "בתוכם", בתוך קהל ועדה".

החשיבות הגדולה שיש בקידוש שם שמים ברבים היא, משום שלדאבוננו נעשות הרבה עברות בפרהסיא, ואין פוצה פה. עוברים עליהם לסדר היום. לכן, כתשובת המשקל, יש צורך שגם את המצוות נקיים בפרהסיא, לעין כל.

עושה מעשה זמרי ומבקש שכר כפנחס

"הַנְּנִי נִתֵּן לּוֹ" (במדבר כ"ה, י"ב)

בזמן רבי פנחס הורוויץ זצ"ל, בעל ה'הפלאה', שהיה רבה של העיר פרנקפורט שבגרמניה, ארע המעשה הבא:

תקנון העיר קבע, כי את המשכורת הגבוהה ביותר מבין כל אלו המקבלים משכורת מקופת הקהילה, יקבל הרב.

לימים חיפשו חזן לעיר. הם מצאו מועמד עם קול משובח, ששימש כחזן בבית הכנסת בברלין. הם הבטיחו לו משכורת מכובדת, והוא נאות לשמש חזן בעירם. אלפים היו באים לשמוע את תפילותיו בימים הנוראים ובמועדים.

החזן קנה לעצמו שם ותהילה, ומידי תקופה היה מבקש העלאה במשכורתו, והגבאים נאלצו, בלידת ברירה, להעלות לו את שכרו, עד שמשכורתו הגיעה לסך של עשרה אחוז פחות ממשכורתו של הרב. שנה אחת, לפני הימים הנוראים ביקש החזן העלאה נוספת בשכרו, כמו זו שמקבל הרב, ומשלא נענה, פתח בשביתה.

מאז ומעולם זו היתה השיטה: "סנקציות", ודווקא ב"עונה הבוערת"...

המורים שובתים לקראת סוף החופש הגדול... המצילים שובתים לקראת פתיחת עונת הרחצה... את מחירי החלב מעלים לפני חג השבועות... גם החזן פתח בסנקציות לפני הימים הנוראים...

אמרו לו: "נלך ביחד אל הרב, ואת אשר יורה לנו- נעשה". והוא הסכים.

ענה לו מרן המשגיח מפונוביז' זי"ע: "אתה רוצה לטוס ולצאת מארץ ישראל? ומה יהיה אם באמצע הדרך, כשתהיה בין שמים וארץ, יגיע המשיח ויתקע תקיעה גדולה? אתה תאלץ להגיע לחו"ל, ורק אחר כך אתה תחזור לארץ ישראל. אתה רוצה לאחר לביאת המשיח?!"

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל: 'ציפית לישועה?'

"את קרבני לחמי לאשי ריח ניחתי" (במדבר כ"ה, ב')

רבות! מי שמקיים "כי לישועתך קיוינו כל היום" והראש והלב שלו שקועים באופן תמידי ללא הרף בציפיה לישועה - כאשר הוא שומע קריאה: "הוא הגיע, הוא הגיע", אין לו ספק שמדובר במשיח! הרי על מי מכריזים בהתרגשות כזו אם לא על המשיח?!... עלינו לדעת, כי הציפיה לישועה איננה מידת חסידות גרידא, זאת לא חומרה או הידור בעלמא - זהו חיוב גמור! זו השאלה שנשאל מיד בבואנו לעולם העליון - "ציפית לישועה?" ובזכות הציפיה לגאולה - נזכה לה במהרה בימינו.

בעיר וולוז'ין יצאה שמועה שמלך המשיח עומד להגיע. השמועה הזאת הציקה מאוד לפריץ המושל של העיר, מפני שבדיוק באותם הימים הוא עמד לצאת לחופשה, ואם כל היהודים יעלו לארץ ישראל, חשב הפריץ - מי ישמור לו על כל רכושו, הלא הם השומרים הטובים ביותר...

חשב הפריץ מה לעשות, ואמר בליבו: מי שבאמת יכול לדעת אם אמת הדבר או לא, הרי הוא רבם של היהודים - הגאון רבי חיים מוולוז'ין. יצא הפריץ מביתו והלך לשאול את הגר"ח מה צפוי בענייניו של משיח.

בביתו של הרב הכינו לפריץ כסא, בסמוך למקום מושבו של הגר"ח. הפריץ הרצה בפניו את שאלתו: "היבוא המשיח שלכם בימים הקרובים או לא? האם השמועה נכונה?"

ה'חפץ חיים' זצ"ל אמר פעם בליל שבועות: "רבנו של עולם, רק פעם אחת חיכית לנו - בקבלת התורה, כשמשה רבינו היה צריך לעורר את העם ולהביאם לפניך להר סיני, בעבור זה כבר אלפי שנים אנו עושים תיקון. בליל שבועות אנו נשארים ערים כל הלילה, ועדין לא גמרנו לתקן את ההמתנה האחת והיחידה שהיתה לך לנו. ואילו אנחנו, עמך עם ישראל, מצפים ומחכים לך כבר אלפיים שנה, אנא ממך, חזור אלינו השתא!".

עיני כל ישראל מצפות ומקוות לישועה - "כי לישועתך קיוינו כל היום". אומר הרב מבריסק זצ"ל: לא כתוב 'כי לישועתך קיוינו כל יום', אלא "כל היום".

חז"ל (שבת לא ע"א) אומרים, כי אחת השאלות הראשונות שישאלו את האדם כאשר יגיע למעלה היא "ציפית לישועה?" האם חכית למלך המשיח? איי איי!!!

החסידים מספרים מעשה על בנו של ה'ישמח משה', רבי אלעזר ניסן, שהיה שוהה כל השבוע בשיבה, ובשבת היה שב הביתה אל בית אביו, ה'ישמח משה' הקדוש. הוא היה שוהה במחיצתו כל השבת. לאחר מכן שב אל הישיבה, עד לשבת הבאה.

יום שישי אחד הוא איחר לבוא. התעוררה בהלה גדולה בבית, לא ידעו מה קרה לו. באותם ימים כמובן לא היו טלפונים, לא היתה שום דרך לברר היכן הוא. ככל שנקפו השעות והתקרבה השבת, גדלה הדאגה בקרב בני הבית והחסידים.

והנה, רגעים ספורים לפני כניסת השבת, שמעו מרחוק את צעדי המתקרבים של ר' אלעזר ניסן. השמחה היתה גדולה, ואחד החסידים רץ לתוך חדרו של הרב'ה וקרא בהתרגשות: "הוא הגיע! הוא הגיע!"

ל'ישמח משה' היה בגד מיוחד, קאפטן מהודר עשוי משי משובח, שהיה שמור בארונו לעת בואו של המשיח, כדי לקבל בו את פניו. כיון שנכנס החסיד בהתרגשות אל החדר והכריז בקול נלהב: "הוא הגיע, הוא הגיע!", ה'ישמח משה' היה בטוח שהוא בא לבשר לו שהמשיח הגיע!... רץ ה'ישמח משה' לארון בשמחה עצומה, הוציא במהירות את הבגד המיוחד והתכונן ללבוש אותו כדי לקבל פני משיח. כשראו זאת החסידים, אמרו לו: "רבה, ר' אליעזר ניסן הגיע, לא המשיח!..."

ענה לו הגר"ח זצ"ל: "הנביא ישעיהו (מ,ה) אומר: 'ונגלה כבוד ה', וראו כל בשר יחדו כי פי ה' דיבר'. מה בא לומר לנו הנביא בדברים הללו? הוא רצה לומר, שכאשר יגיע הזמן של ביאת המשיח, כולם יראו וידעו על כך, כמו שאומר הנביא: 'וראו כל בשר יחדו', כולם ידעו, ואף אחד לא ידע לפני חברו. אם אתה לא רואה שמלך המשיח בא, אף אחד לא יודע על כך, וכל השמועות - שמועות שווא הן..."

רבותי, בואו נעשה חשבון נפש - מה אתנו? האם לנו חסר המשיח? זו שאלה מחרידה, איך אפשר בכלל לשאול שאלה כזאת, נכון? אבל בואו נהיה כנים עם עצמנו. האם אנחנו עומדים ומצפים למשיח בכל יום, ממתנינים ומייחלים לבואו? האם אנחנו מקיימים "כי ישועתך קיוינו כל היום"?

לא נעים שאנחנו צריכים לשאול את עצמנו שאלה כזו, אבל השאלה הזו היא מהשאלות הראשונות שישאלו את האדם, כשיבוא לפני בית דין של מעלה.

מיד בהתחלה יתפסו אותנו וישאלו: "ציפית לישועה?" חכית למלך המשיח?

ומה נענה?

ומה נעשה עם הרמב"ם בהלכות מלכים פרק י"א?

הרמב"ם אומר שם דברים נוראים: וכל מי שאינו מאמין בו [במלך המשיח] או מי שאינו מחכה לביאתו, לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר, אלא בתורה ובמשה רבינו, שהרי התורה העידה עליו שנאמר, "ושב ה' אלוקיך את שבותך ורחמך..."

מי שאינו מחכה למלך המשיח, לא רק שהוא כופר בדברי נבואה, אלא שהוא כופר בתורה ובמשה רבינו, ה' ישמור.

היום, בעוונותינו הרבים, אפשר לשמוע אדם אומר לחברו: "נו, מתי תחזיר לי את הכסף, כשיבוא המשיח?!" והכוונה, עוד מליון וחצי שנה, ר"ל...

האם אותו אדם מאמין בביאת המשיח?

הוא באמת מצפה ומייחל לו בכל רגע שיבוא?

פעם התייעץ אדם עם המשגיח מפונוביז' זצ"ל, האם כדאי לו לנסוע לחו"ל או לא. ענה לו מרן המשגיח ז"ע: "אתה רוצה לטוס ולצאת מארץ ישראל? ומה יהיה אם באמצע הדרך, כשתהיה בין שמים וארץ, יגיע המשיח ויתקע תקיעה גדולה? אתה תאלץ להגיע לחו"ל, ורק אחר כך אתה תחזור לארץ ישראל. אתה רוצה לאחר לביאת המשיח?!"

כך מחכים לביאת המשיח, בכל רגע. הנה הוא כבר מגיע!

אחד מעיקרי האמונה הוא: "אני מאמין באמונה שלמה בביאת המשיח, ואף על פי שיתמהמה עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא". הדבר תמוה, שהרי כאן אומרים רק את עקרי האמונה. לכאורה היה מספיק להזכיר: "אני מאמין באמונה שלימה בביאת המשיח", כמו שלא אומרים "אני מאמין בשכר ועונש, ואף על פי שאנו רואים

צדיק ורע לו, רשע וטוב לו"...

מדוע בביאת המשיח כן מוסיפים קושיה ותרונן - ואף על פי שיתמהמה עם כל זה אחכה לו?"

באר הרב מברסק זצ"ל, שאין כאן קושיה ותרונן, אלא בא הדבר ללמדנו מהו גדר "מאמין במלך המשיח". אם האדם מחכה - אזי הוא "מאמין". זהו הגדר באמונה בביאת המשיח!

בואו ניקח דוגמא קטנה מהמציאות שלנו: אנחנו יושבים כאן, ואני אומר לכם: "עוד רבע שעה מגיע לכאן הצדיק הקדוש רבי ישראל אבוחצירא". מיד כל אחד ואחד מסתכל על השעון, כדי שידע מתי תעבור רבע שעה. אחרי כמה דקות כבר יקומו כמה אנשים לצאת החוצה, לבדוק אולי רואים משהו באופק. אחרי כמה דקות נוספות כבר יסתובבו הראשים לצד הדלת, וכולם יסתכלו באופק. אחרי כמה דקות נוספות וכולם יסתכלו בקוצר רוח על השעונים.

נניח שיהיה אדם שלא יסתכל על השעון ולא יסתובב, אלא ישב רגוע ושאנן. תאמרו לי, רבותי, האם הוא לא מחכה או לא מאמין? ודאי שהוא לא מאמין! הוא אומר: "מה פתאום הוא יבוא? הרי רבי ישראל אבוחצירא אף פעם לא בא לבני ברק". ולכן הוא יושב בנחת, לא מחכה ולא מצפה.

מתי אני נכלל בגדר 'מאמין בביאת המשיח'? - כשאני מחכה, ו'אף על פי שיתמהמה עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא'.

הפלא ופלא. לא תתכן אמונה בלא לחכות.

פעם קם איזשהו משיח שקר, והאנשים האמינו בו ונסחפו אחריו. אנחנו מסתכלים עליהם כעל רשעים ושוטים, אבל שמעתי מרבי שלמה ברעודה זצ"ל, שהוא מסתכל אחרת על האנשים ההם - מתוך גנותם אתה רואה שבחם. הם ציפו ויחלו לבואו של מלך המשיח, ולכן הם טעו!

הרב ברעודה נתן דוגמא להמחיש את הדברים: ילד נסע לטיול, והוא אמור לחזור בשעה חמש. מגיעה השעה חמש והילד לא מגיע. גם בשעה חמש וחצי הוא לא מגיע. בשעה שש, האב והאם כבר מודאגים. עוד כמה דקות עוברות, והאם אומרת לאב: "מה יכול להיות? למה יענקלה לא חוזר?".

האב דואג בעצמו, לבו דופק חזק, אבל הוא רוצה להרגיע את האם. "מה פתאום לדאוג? הלא זה דבר רגיל שמתעכבים בטיול. אף פעם לא חוזרים בזמן".

כשמגיעה השעה שבע, האבא אומר: "אני מתקשר לברר אצל ההורים של חברו. אולי הם יודעים פרטים כלשהם על הטיול, אולי הם יצרו קשר עם המלמד".

כשהאב מסיים את השיחה, הדאגה גוברת. גם ההורים של החבר לא יודעים מה קורה, גם הם דואגים מאד. האב והאם יושבים שניהם ומצפים לבנם בכיליון עינים. פתאום שומעים מרחוק אוטובוס מתקרב. או, יענקלה מגיע! יוצאים למרפסת, ורואים שלא, יענקלה לא הגיע. אחר כך שומעים רעש של טרקטור, זה לא נשמע כמו רכב הסעות של ילדים, ובכל זאת ממהרים לחלון לראות. לא, זה לא הוא, יענקלה לא הגיע. יושבים ומחכים, מתפללים ומייחלים. מסתובבים בחדר הלון וחוזר, לא יכולים לעשות שום דבר. מתי הוא

החליטו הוריו של ר' אלי' לייזער, שהיו קרובי משפחה של הרבי החדש, לשפץ ולחדש את חדרו שיהיה ראוי ומתאים ל'רבי', ואכן משך כמה ימים השקיעה משפחת לייזער כוחות רבים ודמים מרובים, בכדי לחדש את החדר עד שקיבל פנים של דירה ראויה לגור בה, והגיעו לומר לרבי יענקעל'ע שאפשר כבר להיכנס לחדרו. כשהגיע רבי יענקעל'ע ונעמד על מפתן הפתח...

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א, אב"ד סאנטוב ליקווד, על אנשי קודש

"איש אשר רוח בו" (במדבר כ"ו, י"ח)

תמה הבחור על התוכחה ששמע: "וכי מה זה שייך לכריית בור ברשות הרבים?", הסביר לו הסבא מסלבודקה ואמר: "בור, אין זה דווקא אם אתה עושה מכשול ותקלה שיגרומם לחברך להיהרג או להינזק, אלא גם אם אתה מאלץ מישהו להתכופף ולהרים את הנייר הזה, הנך מזיק! שהרי בכך אתה מבטל אותו ומדרכו ומלימודו, ואתה מתחייב על כך משום בור. יתר על כן, אף שלא אתה הוא בעל הנייר הזה, ולא אתה זה שהשלכת אותו בראשונה אלא אדם אחר, אבל מכל מקום אתה הרי הגבתה אותו, וכבר אמרו בגמרא (מסכת ב"ק דף כ"ט ע"ב) 'ההופך את הגלל ברשות הרבים חייב השני בהזיקו, משום שסלק מעשה ראשון'."

רבינו הט"ז זי"ע נהג לקדש רק מתוך הכתב

בספר 'בית רחל - שער הכנה' (להגאון רבי נפתלי כ"ץ, אות ל"ד) מביא על רבינו הט"ז זי"ע, שנהג לקדש רק מתוך הכתב, וכך כתב: ושמעתי מנהג הגאון המפורסם מוהר"ר דוד סג"ל, בעל הטורי זהב, שהיה אומר תמיד את הקידוש של שבת ויום טוב מתוך הספר. ואמר הטעם, מלבד שיש קדושה באותיות, גם כן מהאי טעמא שפעמים שמתארח אצל עם הארץ או שמיסב עמו בבית אחד, ועם הארץ הזה אינו יודע בעל פה את סדר הקידוש אל נכון, וגם יתבייש לומר מתוך הסיפור, על כן היה הוא עצמו עושה כן, ואמר את

הגה"ק מקאצק זי"ע מפרש הא דכתיב (שמות כ"ב, ל'): "ואנשי קודש תהיון לי" - כי מלאכי מרום הלא ישנם רבים לאין מספר, אלא עיקר העבודה שחפץ בה הקב"ה הוא שנהיה "אנשי" קודש - מענטשליך הייליג - יכול האדם להיות קדוש, אבל קודם צריך להיות בן אדם... וכמו שאומרים: "לעולם יהא אדם" - קודם תהיה "בן אדם", ואח"כ "ירא שמים"...

מסופר, שיום אחד כשהלך הגה"צ ר' אריה לוי זצ"ל בסמטאותיה של ירושלים, הוא הבחין ביהודי יקר שמטאטא בידו ומנקה את פסולת הסמטאות. ניגש אליו ר' אריה ואמר לו בשמחה: "בוקר טוב רבי יהודי". הפועל ענה בהתרגשות: "בוקר טוב כבוד הרב". ר' אריה מתקרב ומחבק את הפועל, ואומר לו ברגש: "יודע אתה שאני מקנא בך? איזו זכות עצומה יש לך, בוקר בוקר אתה עושה את ירושלים יפה ונקיה יותר, אהה, ירושלים עיר האלוקים!..."

שאל הפועל במבוכה את הרב: "אני לא מבין, והלא הרב עוסק בתורה בבית המדרש, ואני מתעסק עם זבל, איך שייך לקנאות בי???" אמר לו ר' אריה: "חלילה, אסור לדבר כך, איזו זכות נפלאה היא זו לטהר את שווקיה של ירושלים עיר האלוקים, שיהיה ליהודים נעים יותר, אהה!..."

לימים, כשסיפר הפועל את הסיפור הזה, הוסיף בהתרגשות: "לראשונה בחיי הרגשתי כנסים, והמטאטא כשרביט המלוכה..."

כשהוא מתכופף להרים פיסת נייר

שנחה על הרצפה בישיבה

סיפר ראש ישיבת מיר, הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל: הסבא מסלבודקה זצ"ל ראה פעם את אחד מבחורי ישיבת סלבודקה, כשהוא מתכופף להרים פיסת נייר שנחה על הרצפה בישיבה, בחשבו כי מדובר ב'שמות' הטעונים גניזה. ואולם, משנוכח הבחור לדעת שפיסת הנייר מכילה רק דבר חולין, השליכה שוב לארץ.

כאשר הבחין הסבא מסלבודקה בהתנהגותו של הבחור, קראו אליו והוכיחו: "הכיצד מעז אתה לעשות כן? והלא אתה מזיק ברשות הרבים וכורה בור להכשיל בני אדם???"

הקידוש מתוך הסידור, כדי שגם העם הארץ יעשה כן ולא יתבייש.

הרוכל שלא היה לו שום ספר למכור

מסופר על הרה"ק רבי שלמה (השני) מבאבוב זי"ע, שמדי פעם בפעם היה מגיע רוכל ספרים זקן לחצר בית מדרשו בבאבוב, והרבי היה יוצא אליו לשאול בשלומו, והיה קונה איזה ספר מספריו למען תגרם לו הנאה וקורת רוח.

פעם הגיע הרוכל כשלא היה לו שום ספר למכור, שאלו הרבי שמא יש ברשותו משהו אחר למכור, אמר הלה שיש לו צעיפי משי נאים, שעליהם רקמות פרחים מהודרת. שאלו הרבי מה מחיר הצעיפים, והרוכל אמר לו. וביקש הרבי הלוואה מאחד החסידים, וקנה את כל הצעיפים. הרוכל המאושר הלך משם, והרבי נכנס לבית מדרשו. החסידים לא הבינו מה לו לרבי עם כל הצעיפים, וגם לוהו כסף על כך. אך בהגיע ימי הסוכות, הוציא הרבי את הצעיפים, וביקש שיגזרו את רקמות הפרחים המהודרות ויעשו מהן שרשרת אחת ארוכה, את השרשרת תלה הרבי בעצמו בתוך הסוכה, והיה באושר רב שזכה לקיים בגופו זה קלי ואנוהו...

אתרוג יקר

פעם בא אברך אחד לשאול את הגר"פ שיינברג זצ"ל על אתרוג יקר, ובתוך דבריו שאל: "כמה השיעור להוסיף עבור הידור מצוה?" והנה, למרות שהגר"פ הידר וחייב כל כך את הארבע מינים, שאלו לפתע: "ומה עם בגד חדש לאשתך לכבוד יום טוב, זה כבר קניית??", כשהלה שתק והרב הסיק מכך שעדיין לא קנה, הבין האברך את התשובה היטב...

האורח סירב לאכול

הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע, נהג לעתים תכופות לקבל על עצמו תענית משבת לשבת. פעם אחת ביום שישי כאשר כבר כמעט השלים את תעניתו, בא אליו אורח ומסר לו דרישת שלום מאת הרה"ק רבי אלעזר מליזענסק זי"ע. הרה"ק מלעלוב שמח מאוד לקראת האורח, וכיבדו ביי"ש ומזונות, אבל האורח סירב לאכול ואמר: "מקובל אצלי מרבתי, שאורח לא יפתח פיו לאכול, עד שהבעל הבית יאכל תחילה".

הרה"ק מלעלוב לא היסס לרגע, ומיד בירך על המזונות והיי"ש וטעם מהם, ובזה הפסיק את תעניתו. אח"כ התבטא ואמר למקורביו: "אכן תענית משבת לשבת הוא ענין גדול, אבל ליתן לאורח הרגשה טובה חשוב יותר..."

סיפר הר"ר אלי' לייזער

סיפר הר"ר אלי' לייזער הי"ו מבני ברק, שכידוע הרה"ק רבי יענקעל'ע זי"ע מפשעווארסק היה חי כל ימיו בפשטות ובצניעות, ובעת שהיה חמיו הרה"ק רבי איציק'ל זי"ע בחיים חיותו, לא היה לו אפילו חדר פרטי, רק היה לו איזה חדר סמוך לעזרת נשים בביהמ"ד שהיה מוזנח מאוד.

הרה"ק מלעלוב לא היסס לרגע, ומיד בירך על המזונות והיי"ש וטעם מהם, ובזה הפסיק את תעניתו. אח"כ התבטא ואמר למקורביו: "אכן תענית משבת לשבת הוא ענין גדול, אבל ליתן לאורח הרגשה טובה חשוב יותר..."

אחרי הסתלקות חמיו הרה"ק רבי איציק'ל, החליטו הוריו של ר' אלי' הרה"ח ר' משה לייזער ע"ה וזוגתו, שהיו קרובי משפחה של הרבי החדש, לשפץ ולחדש את חדרו שיהיה ראוי ומתאים לרבי, ואכן משך כמה ימים השקיעה מרת לייזער כוחות רבים ודמים מרובים, בכדי לחדש את החדר עד שקיבל פנים של דירה ראויה לגור בה, והגיעו לומר לרבי יענקעל'ע שאפשר כבר להיכנס לחדרו. כשהגיע רבי יענקעל'ע ונעמד על מפתן הפתח, אמר "אינני נכנס לחדר הלזה!". התחילו לבקש מאת הרבי ולהפציר בו, ואמרו לו שמרת לייזער תצטער אם הרבי ימאן ליכנס בו. אמר הרבי שיקראו אותה לבוא לפניו.

כשהגיעה אמר לה הרבי: "אני מרגיש, שאם אני נכנס לכאן הרי אני מאבד את חלקי בעוה"ב!" (שחשש שבחדר כזה כבר יהיה לו חלק מידי גדול בעוה"ז, ויגרע מחלקו בעוה"ב...) אמרה היא: "ואני אומרת, אם אין הרבי נכנס אני אאבד את העוה"ב שלי! שיכנס הרבי בשביל העוה"ב שלי!". חשב רבינו קצת ואמר: "א"כ אכנס!". ואכן נכנס וגר שם...

בעל המסעדה

בספר 'ליבם של ישראל' מסופר, שאברך ת"ח ובעל משפחה מב"ב זקוק היה מסיבות בריאותיות לנסוע לשהות באווירה של ערד, להפתעתו סירב בעל המסעדה החרדית במקום ליטול ממנו תשלום בעבור ארוחותיו, והיה מעניק לו אותן חינם.

זמן מה לאחר מכן, פגש האברך את בעל המסעדה, וחזר להודות לו שוב על האירוח הנפלא שנהג בו בערד. גילה לו האיש, כי מרן בעל ה'לב שמחה' מגור זי"ע, הוא שהורה לו כי כאשר יבחין במסעדתו ביהודי חסר אמצעים, אשר רק הכורח הבריאותי הביאו לערד, שיתן לו לסעוד בחינם, ואת החשבון יגיש לרבי...

(מתוך 'נועם שיח' שלח תשפ"ג, בהוצאת מכון 'אפריון' לשלמה')

"אבא זצ"ל ישב על מיטתו ללא נייע כמצווה, וכל אותה העת היו עיניו מושפלות למטה. כעבור שש שעות הגיע הרופא לבדוק אותו, ולמרבה התסכול אמר: 'לא, לא ישיבת בתנוחה נכונה, עליך לשיבת בלי תזוזה עוד 6 שעות!'. הרגשתי שעצביי פוקעים..."

תלמידיו של הגאון רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל, מעלים זיכרונות מהליכותיו הנאצלות

"וְנִתְּתָה מִהוֹדֶךָ עָלָיו" (במדבר כ"ז, ב')

לרגל מלאת שלושים שנה להסתלקותו של הגאון החסיד הנודע רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל, אביהם של מרביצי התורה הנודעים לבית משפחת קובלסקי, ובראשם הגאון רבי חיים דוד קובלסקי שליט"א, ראש ארגון 'מאורות הדף היומי', התכנסו כמה מידידיו, תלמידיו ושומעי לקחו של הרב זצ"ל, להעלות על נס את זכרוננו של האיש המופלא, אשר היה כל כולו מסכת צרופה של תורה ועבודה. בשורות הבאות נביא חלקים מתוך העובדות הרבות שהובא בגיליון מיוחד שיצא לאור לכבוד ההילולא, בשינויי עריכה קלים.

מינקותו היה רבי שמואל צבי דבוק בצדיקים קדושי עליון. מסופר כי כאשר אביו רבי בנימין הביא את בנו הקטן להתברך מפי הרבי הקדוש מבעלזא זי"ע, שמח הרבי למראה תוארו, הושיבו על ברכיו ואמר, תוך שהוא מסלסל בפאותיו, "א-תל-אביב'ער בחור מיט שיינע פאות!" - נער תל אביבי עם פאות יפות... כמו כן מדי בוקר היה הילד שמואל צבי רץ לפני הליכתו לחיידר, להתברך ב'צפרא טבא' מפי הצדיק הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע. אחרי כן היה מזדרז ומגיע בזמן לבית תלמודו. בשנות לימודיו הראשונות בשיבה, גמלה בלבו ההחלטה ללמוד ולסיים את כל הש"ס כולו, וכך גמע מסכת אחר מסכת, בין הסדרים ובשעות הלילה ואשמורת הבוקר. צמאנו לדלות ממקורות החיים הביאוו להתקרב אל גדולי ישראל, ובעודו נער צעיר כבר זכה לקרבה ולהארת פנים מצד מרן ה'חזון איש' זצ"ל. בעקבות קשר ייחודי זה, שהלך והעמיק, החליט להעתיק את מקום לימודיו לשיבת פוניבז' הסמוכה, כדי לזכות להימצא במחיצת ה'חזון איש' בכל עת מצוא.

לצד לימודיו בעמל ויגיעה, רחשו בלבו שאיפות גדולות לקרבת אלוקים ולמדרגות החסידות. נפשו השתוקקה אל חצרות בית ה', והיה נמשך כבעבותות אל מחיצתם של צדיקים. כך מצאה נפשו את הדרך אל חצר הקודש נדבורנה, אל היכלו של הרבי ה'דבר חיים' ביפו. נפשו נקשרה מיד אל הרבי בקשר רוחני עמוק, והוא נעשה לתלמיד מובהק השותה בצמא את דבריו. כאן אף כרת ברית אהבת עולם עם בנו של הרבי, ה"ה רבינו ה'באר יעקב' זי"ע, ולימים נעשה לגדול תלמידיו אשר ידו לא זזה מתחת ידו.

מעיד המשפיע הנודע הגה"ח רבי ישראל יהודה אהרונסון שליט"א: "עניין גדול שלמדתי ממנו באופן אישי, וכמוני מן הסתם עוד רבים וטובים, הוא ההרגל להתפלל על כל דבר. היה מרגלא בפיו דברי השל"ה הקדוש על הפסוק 'על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו' - שבכל פניה שאדם

פונה יהיה הדבר 'על פי ה'', להזכיר שם שמים הן ביציאתו בלשון תפילה, והן בחנייתו בלשון הודאה על העבר. 'אין לך דבר שאין התפילה יפה לו', שינן, "קודם לכל פעולה הרגילו עצמכם להתפלל ולבקש, אל תחסכו במילים כלפי שמיא, היו רגילים בתפילה לפניו ית', ותראו נפלאות!".

"והיה לו תענוג גדול להסביר תמיד לאחר הצלחה וישועה, איך כוח התפילה הוא שסייע וגמר את העניין בכי טוב. ממש 'מתחת לאדמה' חיפש ומצא עילות להצביע על התפילה כגורם המכריע לתושיה, וללמוד מכך להבא כמה יש להרבות בתפילה.

"לפעמים היה מקום לחשוב, מי אומר שהתפילה היא שעזרה? הרי נעשו כאן הרבה השתדלויות מלבד התפילה, אך הוא לא שת לבו לזאת, אלא הביע את כל תוקף בטחונו שרק התפילות הן שסייעו. בכך השריש בכל סובביו את הערך הנעלה והרגש הנכון לעבודת התפילה וכוחה הרב".

בנו הגאון רבי משה קובלסקי מספר: "אציין עובדה אחת מימי חוליו של אבא, עת היה במצב רפואי רגיש מאוד, לאחר התקף הלב שעבר. באותם ימים שרתה השמחה בביתנו לקראת נישואי אחותי תחי', ואבא שהיה חלוש מאד ל"ע, התמודד בגבורה והתאמץ להמשיך בהכנות בכל כוחו. "בערב שבת 'אויפרוף' ישב אבא בביתו, שרוי בצער ובכאב על שנבצר ממנו לנסוע לירושלים להשתתף בשמחה. הרופא אסר זאת עליו

בתוקף, ובעל כורחו נאלץ להישאר בבית. ברוב צערו התיישב אבא לשולחן, וכתב מכתב לכ"ק רבינו ה'באר יעקב' מנדבורנה ז"ע, ששהה באותה העת בחו"ל.

"במכתבו, שהשתמר אתנו וראיתו לאחרונה, קונן על כך שאינו יכול לנסוע לשמחת העליה לתורה, וכתב לרבי כי הדבר היחיד שמצער אותו הוא צערו של המחנות, שהשתדך עם אדם בריא ושלם, והנה נפל למשכב ואינו יכול ליטול חבל בשמחה כנהוג.

"הפקס נשלח, וכעבור זמן קצר צלצל הטלפון, והרבי ז"ע על הקו. הרבי חיזקו ועודדו בברכות מעומק הלב, ולבסוף אמר לו, 'אם תרצה לנסוע לירושלים לשבת, תוכל לעשות זאת על אחריותי'. אני לוקח על עצמי בס"ד אחריות לשלומך במהלך השבת, וכן במהלך החתונה, אך בתנאי שתשמור על עצמך ולא תתאמץ יתר על המידה. כמו כן, תיזהר שלא ללחוץ את ידי האנשים, כי אם באמצעות מגבת'.

"רק שמע אבא את הדברים, ומיד אורו פניו ונהרה פשטה עליהן. השעה הייתה סמוכה לשבת, אך לא היה ספק: נוסעים מיד לירושלים. התבשילים שכבר עמדו על הפלטה, חיש הורידו וארזו הכל בקרטונים, מפה לשם מצאו נהג עם טנדר שהואיל לבצע את הנסיעה, ואבא ומלווי הגיעו לירושלים סמוך לזמן הדלקת הנרות.

"המחותן לא ידע את נפשו מרוב שמחה והפתעה, ואבא שמח על שהצליח לשמחו. סוכם כי בתפילת שחרית ישהה בבית האכסניה עקב חוליו, ויגיע לבית הכנסת רק לקראת קריאת התורה. אני שהתגוררתי בירושלים, נבחרתי לשהות עמו, וכך הגעתי בצפרא דשבתא אל דירתו, להיות יחד עמו.

"ועתה, שמעו מדרגה באמונת צדיקים: כשנכנסתי, אמר לי אבא בהתפעלות, 'אה! ראה איזו השגחה פרטית שנסענו!'.

"בירתי על שום מה, ואבא הסביר: 'בשעת לילה מאוחרת תקפו אותי יסורים נוראים, עד לבלי נשוא. ברור כי אילו היו פוקדים אותי יסורים כאלה בבית בבני ברק, מיד הייתי מזמין אמבולנס ומתפנה לבית חולים משום פיקוח נפש. אך כאן חשבתי לעצמי: הרי הרבי נטל על עצמו אחריות לכל השבת, אם כן, בטוח שלא יקרה לי משהו רע חלילה, ואלו רק יסורים בעלמא. משכך יכולתי להישאר בבית, ולא נצרכתי לנסוע בשבת לבית הרפואה! זו סיעתא דשמיא! ...

"עובדה זו מדברת בעד עצמה על עומק האמונה בצדיקים וההתבטלות אליהם, שהייתה נטועה בנפשו כיתד לא תימוט'".

עוד מספר הרב קובלסקי: "פעם הוצרך אבא זצ"ל לנסוע לחו"ל לטובת הכולל שבראשותו, הוא ביקר באירופה בקרב הקהילות היהודיות שם. תחילה היה באנטוורפן, שם נחל בסיעתא דשמיא הצלחה יפה, ואחרי כן נסע לוינה, שם ל"ע לקה פתאום בלבו, ופונה בבחילות לבית החולים. "יום אחד, בעודו מאושפז שם, התקשר אל בנו בכורו אחי הגה"ח רבי חיים דוד שליט"א, שבאותה העת למד בכולל בבית ים. היה זה באמצע הסדר, כאשר באו לקרוא לו אל הטלפון הציבורי. רבי חיים דוד נטל את השפופרת, ושמע מבעד לקו את אביו, חלש ותשוש, כשהוא מבקש ממנו בקשה בלתי שגרתית בעליל: 'חיים דוד, בוא נשיר יחד 'מצווה

גדולה להיות בשמחה תמיד"...

"מבקשה למעשה, פצח רבי שמואל צבי מעבר לקו, אי שם בבית חולים וינאי, לשיר 'מצווה גדולה', כאשר מהעבר השני מצטרף אליו בנו. כך שרו יחד במשך דקות ארוכות, לנגד עיניהם המתפלאות של לומדי בית המדרש, למראה האברך הניצב בטלפון הציבורי ושר אל תוך השפופרת. "רק לאחר דקות של שירה נרגע רבי שמואל צבי, והוא הסביר לבנו: 'הלא תבין ללבי', אמר, 'אני שוכב כאן בבית חולים, וחושב לעצמי על יעקב אבינו ומאמר חז"ל "ויבוא יעקב שלם", שלם בגופו, שלם בממונו ושלם בתורתו. מסתכל אני על עצמי, ולבי נשבר.

"שלם בגופו', אתה מבין באיזה 'שלמות הגוף' אני שרוי כרגע. 'שלם בממונו' - בא אתמול גנב ולקח את כל הכסף שאספנו באנטוורפן. 'שלם בתורתו', וכי אפשר בכלל ללמוד במצבי השפל? ...

"בתוך כך הגיע אלי היצר הרע, והתחיל להכניס בי עצבות. הזדעזעתי וצעקתי: 'שמואל צבי בעצבות?!', מיד התקשרתי אליך כדי שתעזור לי לשיר 'מצווה גדולה' ולסלק את העצבות כליל!'" - - -

דומה שדי בסיפור עוצמתי זה, כדי להבין באיזו מקשה אחת של שמחה מדובר. אדם שתמיד שרה החיוך על פניו, ומעולם לא נתן לעצבות ודכדוך להשתלט עליו.

"לאחר שהמשפחה הדפיסה את הספר 'אנא עבדא' לתולדותיו של אבינו זצ"ל, אמר לנו הרבי מנדבורנה ז"ע: 'הספר מלא וגדוש מזן אל זן, אבל דעו לכם, שביראת-שמים שלו, טרם נגעתם! ...

"כלומר, היטבתם לכתוב ולתאר עניינים רבים ונפלאים, אבל את יסוד היסודות, יראת שמים טהורה שבה כה הצטיין, לא הצלחתם להקיף ואף לא במקצת!

"אספר מעשה קטן הממחיש את מידת היראת-שמים שהייתה בו: לאחר שעבר צנתור מורכב בבית הרפואה, הוציאוהו הרופאים לחדר התאוששות, ושם נאלץ לשבת בתנוחה מסוימת מבלי להזיז את הראש במשך כ 6 שעות, לצורך איחוי וסגירת החתך בעורק. מכיון שאנשים נאלצים לשבת שם זמן ממושך בחוסר מעש, מותקנים במקום מסכים, בהם נראו כל מיני תכנים שאינם כשרים, כמובן.

"אבא זצ"ל ישב על מיטתו ללא ניע כמצווה, וכל אותה העת היו עיניו מושפלות למטה. אף לא לרגע הרים את עיניו, שלא להיכשל חלילה בשמץ ראייה אסורה.

"כעבור שש שעות הגיע הרופא לבדוק אותו, ולמרבה התסכול אמר: 'לא, לא ישבת בתנוחה נכונה, עליך לשבת בלי תזוזה עוד 6 שעות! ...

"הרגשתי שעצבי פוקעים... עוד 6 שעות ככה! בלי תזוזה! אבל אבא זצ"ל קיבל זאת בשוויון נפש מוחלט, אם כך צריך, נו ניחא, יהיה כך. הוסיף וישב עוד שש שעות מבלי להניע אבר, אך את עיניו לא הרים אפילו בטעות, אפילו לא לרגע כמימרא. זו יראת שמים!".

מוסיף חתנו הגאון רבי משה בריקמן: "מדברים על יראת שמים, אני נזכר שפעם התלוויתי אליו בנסיעה בחול המועד סוכות לירושלים. כולם ישבו, היה מקום ברווח באוטובוס, אבל מורי חמי עומד, אינו מתיישב. שאלתי למה אינו יושב, והוא השיב לי: 'אני חושש שמא ארדם חוץ לסוכה'... ניסיתי להציע שאשמור, ציינתי גם שיש שיטות בכך והאיסור אינו ברור, אך הוא לא אבה לשמוע. כל הדרך הארוכה עמד על רגליו, פן

Dirshu
דרשו ד' ועיון
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

מבצע המרתנות הגדול נצלו את הזמן הקצר של

3

תרום 25
למשך
סך כל התרומה

זקבל

סט 'מש' 6 כרכים,

שו"ע ד' 6 כרכים,

שו"ע ד' 6 כרכים,

הכרך

ספר ז

שווי המתנה

2

תרום 24 ש"ח לחודש
למשך 13 חודשים
סך כל התרומה 312 ש"ח

זקבל

סט 'משנה ברורה' 6 כרכים, כריכה קשה

6 כרכים, כריכה קשה

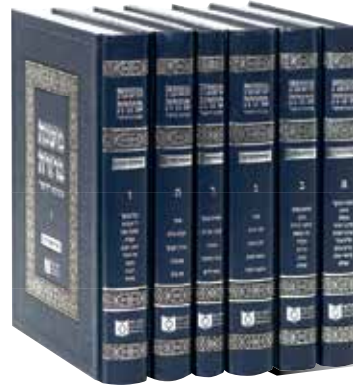
שו"ע דרשו' כרך י' 6 כרכים,

הכרך החדש!

ספר המפתח

שווי המתנה בחנויות 587 ₪

1

תרום 24 ש"ח לחודש
למשך 13 חודשים
סך כל התרומה 312 ש"ח

זקבל

סט 'משנה ברורה' 6 כרכים, כריכה קשה

6 כרכים, כריכה קשה

שו"ע דרשו' כרך ט' 6 כרכים,

ספר המפתח

שווי המתנה בחנויות 587 ₪

זול עומד להסתיים שנותר לסיום המבצע

של
ספרים
מארגון
'דרשו'
ללא
הגרות
וללא
כוכביות

להצטרפות
וקבלת
המתנות
02-5609000
או
בנדריים
פלוס

5

תרום 199 ש"ח
ניתן לפרוס עד 3 תשלומים

זקבל

שו"ע 'דרשו' כרך י'
הכרך החדש!

סט 'משנה ברורה'
כריכה רכה מהדורת כיס

שווי המתנה בהגויות 381 ₪

4

תרום 25 ש"ח לחודש
למשך 13 חודשים
סך כל התרומה 325 ש"ח

זקבל

סט 'משנה ברורה'
כריכה רכה מהדורת כיס

שו"ע 'דרשו' כרך ט'
שו"ע 'דרשו' כרך י'
הכרך החדש!

ספר המפתח

'דרש דוד' על התורה
3 כרכים

שווי המתנה בהגויות 606 ₪

3

ש"ח לחודש
15 חודשים
זומה 375 ש"ח

זקבל

גנה ברורה'
כריכה קשה

שו"ע 'דרשו' כרך ט'
שו"ע 'דרשו' כרך י'
החדש!

המפתח

בהגויות 686 ₪

"יצאתי מהבנק, ואני מרים טלפון לידידי, אך אין מענה. פעם פעמים ושלוש, ואני צועד לעבר ביתו. לאחר מספר רב של נקישות על דלתו, פתח לי חריץ והכניס אותי. הוא היה חיוור כמו סיד ושאל לרצוני..."

הגאון רבי יחיאל צוקר, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', על קיום רצון ה' בלי התחכמויות, ובלי להתחשב ב'מה יגידו אחרים'

"הנני נתן לו את בריתי שלום" (במדבר כ"ה, י"ב)

ישנם שני מקרים שאירעו לאבותינו במדבר, ומובאים בפרשתנו פרשת פנחס. האחד הוא השכר שקיבל פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, "לכן הנני נותן לו את בריתי שלום".

הנושא הנוסף הוא סיפורן של בנות צלפחד, שביקשו לקבל נחלה בתוך אחי אביהן ואכן קיבלו על פי ה' ביד משה.

למעשה, שני ה'סיפורים' הללו, נוגעים לכל אחד ואחד מאתנו בכל עת. הם טומנם בחובם מסר מאוד חזק, שמהווה בסיס יסודי ביותר לכל הנושא של חובת האדם בעולמו, והאופן בו צריך יהודי לנהוג אל מול הקשיים, הניסיונות, ההשפעה החברתית ועוד.

נתחיל עם המעשה של פנחס בן אלעזר. מי שמעיין קצת במדרשים, מיד רואה שלפנחס בן אלעזר היתה מערכת שיקולים שלימה, שקבעה בצורה מאוד ברורה, שלא מומלץ ללכת ולהרוג את זמרי בן סלוא ואת כזבי בת צור. קודם כל, הם לא היו לבד, היו עוד הרבה חוטאים, דבר שני שניהם היו אנשים מאוד חשובים, עם משפחות חזקות מאוד מאחוריהם. היא היתה בת מלך שיש לו צבא ומשטרה ועבדים לרוב, הוא היה נשיא שבט שמעון, והוא היה מוקף בבני שמעון שנחלצו להגן עליו.

לא זו אף זו, הרי בעם ישראל יש שישים ריבוא אנשים. יש ראשי סנהדראות, ראשי השבטים, נביאים, זקני העם, שוטרים ושופטים. מה פתאום צריך פנחס בן אלעזר לקום ולעשות מעשה? כולם יושבים בשקט, רק אתה צריך לבוא ולחרף נפשך? נהיית פתאום השגריר של הקב"ה? ומי אתה? אומנם נכדו של אהרן הכהן, אבל גם נכד של יתרו שפיטם עגלים לעבודה זרה. איך מכנים אותך? 'בן פוטי'. כינוי של זלזול שמזכיר את עוון אבותיך, בדיוק אתה צריך להיות זה שמתחיל עם נשיא שבט שמעון?

ונאמר שהוא כן מחליט ללכת ולהעניש את נשיא שבט שמעון ב'קנאים פוגעים בו'. מה הסיכוי שלו להצליח? אפסי! הוא מתייצב מול מאות, אולי אלפים משבט שמעון, ומנסה להיכנס עם רומח לאוהל של הנשיא זמרי בן סלוא. הם יתנו לו לעשות זאת? בוודאי שלא! חז"ל הקדושים אומרים שהם באמת ניסו לעצור אותו, אבל בא מלאך ונגף בהם - פנחס לא ידע את זה קודם שיבוא מלאך ויסייע בעדו!

אבל אל מול כל השיקולים הללו, היה לו לפנחס עוד שיקול אחד

ויחיד: רצון ה'! הוא בעצמו שמע שיש הלכה של 'קנאים פוגעים', הוא הבין שזה רצון ה', ולכן עשה את המעשה שלא היה לו שום סיכוי להצליח. הקב"ה רוצה שאני אקח רומח ביד, אז אני לוקח רומח, הוא רוצה שאני אעשה את מה שמוטל עלי, אם זה יצליח או לא, אם יהיו מי שירצו לפגוע בי בגלל זה או לא - כל אלו שיקולים קטנים מאוד לעומת השיקול המרכזי. לעשות רצון ה'!!!

הנושא השני הוא הנושא של בנות צלפחד. התורה כתבה פרשה נוספת במיוחד עבורן, פרשת נחלות. ולמה הן זכו לכך? כי הן ביקשו לקבל נחלה בארץ ישראל.

לכאורה צריכים להבין: הרי הן לא ביקשו להתנדב ב'עזר מציון' או לתרום כליה ב'מתנת חיים'. מה הן ביקשו? לקבל נחלה. זאת בקשה מאוד לגיטימית, אבל למה הן זכו לכך שהתורה משבחת אותן, ושהן נזכרות לדורות בזכות הבקשה הזאת?

אומר הנציב מוולוז'ין דבר נפלא: באותה העת, הדעה הרווחת בעם ישראל היתה שארץ ישראל זה לא מקום מוצלח. חטא המרגלים גרם לכך שבני ישראל חשבו שעדיף להימנע מכניסה לארץ ישראל, כי היא ארץ אוכלת יושביה והעם היושב עליה חזק מאוד ואי אפשר לנצח אותו.

בעוד כולם מקווים שהשהות במדבר תימשך עד אין קץ, או שתמצא איזו ארץ חלופית להיכנס אליה במקום ארץ כנען, באות

בנות צלפחד ומציגות עמדה הפוכה לחלוטין. אנחנו רוצות חלק בארץ ישראל.

לא זו בלבד, אלא שהן מבקשות 'בתוך אחי אביהן'. מסביר הנציב מוולוז'ין, שהרי שבט המנשה היה חצוי, חציו קיבל נחלה בתוך ארץ כנען, וחציו השני מעבר לירדן, השטח שכבר נכבש ושעם ישראל כבר ישב בו באותה העת.

בנות צלפחד לא הסתפקו בבקשה כללית של נחלה, הן לא ביקשו לקבל אותה במקום שבו יש מרעה שמן וטוב, ושאינו חלק מאותה ארץ אוכלת יושביה, הן רצו נחלה דווקא בתוך ארץ כנען, למרות ששם לכאורה האדמה פחות טובה למקנה ולצאן, ולמרות ששם זה יותר מסוכן ופחות נחשק.

למה? כי זה רצון ה'! לכן הן זכו שהתורה יתרה פרשה אחת עבורן, והן נזכרו לדורות לטובה, כי הן עשו את רצון ה', והלכו אחרי רצון ה' בעיניים עצומות, בלי להסתכל ולבדוק שיקולים אחרים, תוך התעלמות מוחלטת מכל מה שמדברים מסביב. רצון ה'. הא ותו לא!

התורה מלמדת אותנו בשתי פרשיות אלו, מי אלו אשר ה' חפץ בהם, אלו שאת החשבונות האישיים שמים בצד ומחשבתם היא רק מה רצון ד', דוד המלך זעק כבר: "השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך" - אם אתה תדאג לעצמך ולא תשליך על הבורא, מי יודע מה תהינה התוצאות, אם תסיר מעליך את הדאגות - זרוק את הפקאלאך על הקב"ה - ואתה מסודר.

מעשה היה בבחור שהגיע לפרקו, והציעו שידוך מסוים שאכן התקדם בצורה משביעת רצון, אבל בשלב מסוים, כשהבחור כבר אמר את דברו ורצה לסגור את השידוך בשעה טובה, התעורר אביו וניסה לעצור את המהלך, לאחר ששמע שלמדוברת יש שלושה אחים בעייתיים, כאלו שאף אחד לא היה רוצה שהבנים שלו יהיו דומים להם.

בא האבא לפני מרן הגראי"ל שטיינמן ושאלתו בפיו: האם נכון יהיה לעצור את השידוך עכשיו, לאחר שמע מה ששמע.

שאל מרן את האבא: "ממי שמעת את השמועה הזאת?", והאב השיב שהוא שמע זאת מהשכנים. נענה מרן ואמר: "שכנים מדברים בלי לדעת... הם ראו בן אחד וכבר אומרים שיש שלושה, בחור רק יצא בלי כובע וחליפה וכבר הם אומרים שהוא מקולקל... אין צורך להתייחס לדברי השכנים".

האבא קצת התעקש, ואמר שבכל זאת הרי חז"ל אומרים שהרוצה לישא אשה יבדוק באחיה, ואיך בודקים? שואלים את השכנים.

השיב לו מרן זצ"ל בשם הסטייפלער, שבזמנינו אין לבדוק באחים בצורה כל כך חזקה כמו בזמן חז"ל, כי לצערנו הרב, הילדים מושפעים לא רק מהבית, אלא גם ממקורות השפעה נוספים, ולכן אם יש ילדים פחות טובים זה לא בהכרח מלמד על החינוך שהם קיבלו בבית.

אבי המדובר פנה לאחור, כשבבלבו עדיין יש ספק אם כדאי לעשות את השידוך, אבל מרן זצ"ל שראה בחכמתו שהבחור כן מעוניין

בשידוך, ורק האב מנסה לעכב זאת על ידו, פנה לנכדו שהיה במקום ושאל אותו בקול, כך שגם אבי הבחור ישמע את הדברים:

"תגיד לי", אמר מרן לנכדו, "האם מי שמפריע לשידוך לצאת לפועל חייב מיתה???"

הנכד הזדעזע מהמחשבה: "מה פתאום? איפה שמענו כדבר הזה? זה מאוד חמור להפריע לשידוכים אבל חייב מיתה? למה סבא שואל כאלו שאלות?"

השיב לו מרן בפשטות: "הרי כתוב בחז"ל שבתואל ניסה להפריע לשידוך של אליעזר ורבקה, ושלם על כך בחייו...".

הנכד נותר ללא מענה, והאב שהקשיב לדברים עצר כדי לשמוע מה יסביר מרן...

לאחר שהייה קצרה אמר מרן בעצמו את התשובה: "מי שמפריע לשידוך אינו חייב מיתה חלילה", אמר, "אבל דבר אחד אנחנו רואים בבירור, אם הקב"ה רוצה ששידוך מסוים יצא לפועל, השידוך יצא לפועל! אם הסביבה תתמסר לעשות את רצון ה', מה טוב, אבל אם מישהו ינסה להפריע, זה לא יגמר טוב מבחינתו. כך או אחרת, עצת ה' היא תקום, זה לא שווה לעמוד בדרך, ולהפריע לרצון ה' להתקיים!".

הרב מ.ל., מגיד שיעור נחמד מאוד לתלמידיו, אהוב ומקרב כל אחד. אמנם דבר אחד מעיב מאוד על תלמידיו: מגיד השיעור בנושא אחד עקשן ולא ניתן להזיז אותו, הוא אינו נותן רשות לעזוב את הסדר לשום צורך שהוא. בחורים מתחננים על תור לרופא שיניים, על משלוח חבילה דחופה והדואר סוגר, הוא לא נותן לצאת באמצע הסדר, ויהי מה! זה בהחלט לא התאים לאופיו והבחורים תמהו על ההתנהלות הזאת.

בסיום שנה לפני שנפרדו, בקשו מרבם הסבר להתנהגותו העקשנית... והוא בסבר פנים יפות פותח פיו בחכמה ומספר להם:

"הייתי בחור שנחשב בהחלט בחור טוב, הקב"ה שלח לי את השידוך המתאים, וחותני יחד עם אבי נדברו לרכוש עבורנו דירה במחיר מסוים. במשך החודשים שבין האירוסין והחתונה אני המשכתי בסדרי לימודי, ואבי ובעיקר חותני עמלו קשות למצוא דירה עבורנו. התקרר מועד החתונה ועדין לא מצאו את מבוקשם, אני ישבתי בסדר ומחשבה החלה להתרוצץ במוחי: לא יתכן שכולם ירוצו בשבילי ואני לא אעשה כלום, מחויב אני גם לעשות איזו השתדלות, מאידך, לא על חשבון הלימוד, אבל הזמן דוחק, וההחלטה היתה שאני סוגר את הגמרא, ומנסה למצוא אצל מתווכים דירה.

"נכנסתי למתווך הראשון, הסברתי לו מהו התקציב והאזור המבוקש, והוא מפטיר מיד: 'יש לך מזל יותר משכל, עכשיו נכנסה לי דירה במחיר ובאזור שאתה חפץ', הוא נתן לי את טלפון בעל הדירה, לא לפני שהחתים אותי על התחייבות לשלם לו דמי תיווך...

"חזרתי לשיבה ללמוד, ואחרי מנחה צעדתי לבית חמי ואמרתי לו שיש לי הצעה לדירה, הוא שמח אך אמר שגם הוא ראה היום בביהכ"נ פתק והוא עכשיו הולך לראות דירה, הלכנו יחדיו הדירה

עם בואו של הרב מפוניבז' ארצה, הוא החל לעמול במרץ עלומים בלתי נדלה, על מנת לשקם את ההריסות ולייסד מוסדות תורה, וכך נבצר ממנו להקדיש את כל ימיו ללימוד התורה הקדושה, אבל ליבו נמלא בחשש: 'תורה מה תהא אליה?'. נכנס ליטול עצה מה'חזון איש', החזו"א הציע לו לקבוע סדר יום רצוף בלימוד, וכך בחר לו הרב מפוניבז' שמונה שעות מידי יום, בהן היה יושב במקום נסתר, והוגה בתורה ברציפות ובשקידה מאין כמותה

לקט מרגליות ואוצרות שהעלה במחיצת מאורי הדורות, רבי שלמה הופמן זצ"ל

"איש אשר רוח בו" (במדבר כ"א, י"ח)

בין הרב מפוניבז', רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, לבין רבי שלמה הופמן התרקמה מערכת יחסים עמוקה, נרחבת ומסועפת, אשר הניבה תובנות לימודים רבות אותן הנחיל רבי שלמה לדור אחרון. בתבונתו הרבה השכיל רבי שלמה ללקוט ולקלוט את הלקח הטמון בין כפלי המעשים, ולמוסרו בפני תלמידיו שומעי מוסריו.

את העובדה הבאה סח הפוניבז'ר רב לרבי שלמה הופמן, באחת מהשיחות האישיות הרבות שנטו ביניהם.

כפי הידוע, הרב מפוניבז' ניחן בגאונות ובחריפות שניכרו בו החל מימי צעירותו. לאחר נישואיו, כאשר שמו יצא לתהילה, זכה רבי יוסף שלמה כהנמן להצטרף ל'כולל קדשים' שנוסד על ידי הכהן הגדול ה'חפץ חיים', שם שקד על לימודו בחברותא עם הגאון הקדוש רבי אלחנן ווסרמן הי"ד.

רבי אלחנן, שכח התמדתו נודע לתפארה, היה מסוגל להתרכז בלימוד במשך שש שעות רצופות ללא הפוגה. לעומתו, החברותא רבי יוסף שלמה, טרם הסכין לכך באותם הימים. כך אירע שלעיתים, לאחר לימוד משותף ורציף של כארבע שעות, חש רבי יוסף שלמה כי כוחות הריכוז שבו אוזלים. בזמנים כגון אלו, היה רבי יוסף שלמה תר בגאונותו אחר קושיא עצומה, "א'בומבע קשיא", אותה היה מציע לפני חברו רבי אלחנן.

בעוד החברותא הדגול היה שוקע במחשבות, ותר אחר תירוץ ראוי לקושיה הגאונית שנפרשה בפניו, היה רבי יוסף שלמה מזדרז ויוצא החוצה למשך מספר רגעים כדי לפוש קמעא, לאוורר את ראשו ולהשיב לעצמו את כח הריכוז.

ככלל, היה רבי שלמה טוען בפני תלמידיו, כי על ידי קיבוץ הגלויות אשר נאספו בארצנו הקדושה, זימנה ההשגחה לידינו את האפשרות להיווכח במיני שיטות והדרכות אשר היו נהוגות בכל מחוז וארץ, לפי אורחות המקום וטבעי הזמן. בדורנו העני, זיכנו ה' יתברך למידת 'ערום יעשה בדעת', כך שנקל על כל אדם לברור לעצמו את המידה והדרך המתאימה והראויה לאופיו, הן בלימוד והן בהנהגה.

שקיעות בלימוד תורה

עם בואו של הרב מפוניבז' ארצה, הוא החל לעמול בחריצות מופלאה ובמרץ עלומים בלתי נדלה, על מנת לשקם את ההריסות ולייסד מוסדות תורה ויראה עבור כלל ישראל. במהלך פעולותיו הכבירות להקים את החורבות מעפר, ולהחיות את הנפשות הדוויות של עם ישראל, נבצר ממנו להקדיש את כל ימיו ושעותיו ללימוד התורה הקדושה, רבי יוסף שלמה, אשר ליבו נמלא בחשש 'תורה מה יהא עליה?' נכנס ליטול עצה מה'חזון איש', מה יעשה כדי שלא יתבטל מלימודו.

ה'חזון איש' הציע לו לקבוע סדר יום רצוף בלימוד, וכך בחר לו הרב מפוניבז' שמונה שעות מידי יום, בהן היה יושב במקום נסתר והוגה בתורה ברציפות ובשקידה מאין כמותה.

רבי שלמה הופמן העיד כי פעם אחת נאלץ לסור אל חדרו הנסתר של הרב מפוניבז', לצורך עניין בהול שאינו סובל דיחוי. היה זה אירוע מאלף, ממנו אפשר לקבל מושגים בשקיעות התורה.

וכה סיפר רבי שלמה באוזני שומעי לקחו:

"הגעתי אל חדרו של הפוניבז'ר רב וניצבתי בסמוך למפתן. מאחורי הדלת המוגפת בקע קולו של הרב המתנגן בתלמודו. נקשתי על הדלת חרש, אך כל תשובה לא באה, קול הלימוד המתרוגן הדהד ללא הפוגות.

"נקשתי שוב ושוב על הדלת בעוצמה הולכת וגוברת, אך מאמצי היה לשווא. כל תגובה לא הבליחה מבעד לדלת הסגורה.

"היות ומדובר היה בעניין חשוב ובהול, התחלתי להלום בעוצמה על דלת העץ, עד שהד חבטותי חזר מהבתים הסמוכים, אך ללא הועיל, קול הלימוד המשיך להצטלצל ברמה.

"בלית ברירה בדקתי אם הדלת נעולה. משכתי בידית, ולהפתעתי הרבה החליקה הדלת על צירה. לעיני נראתה דמותו ההדורה של הרב מפוניבז' השקוע בתלמודו, ראשו נשען על זרועותיו, בינות לשתי ערמות ספרים גבוהות קומה.

"כחכחתי בגרוני בניסיון למשוך את תשומת ליבו של הפוניבז'ר רב, אשר ניצב על מקומו שקוע בשרעפי לימוד, מבלי שיחוש בדבר מכל המתרחש סביבו.

"התחלתי להניע את הרהיטים. לחבוט בכריכות הספרים, אך רבי יוסף שלמה לא זע ולא נע משקיעותו... במשך קרוב למחצית השעה, עמדתי נבוך אל מול המחזה המופלא של הרב מפוניבז', הזונח את ענייני השעה הבורערים ואת מוסדותיו השוקקים, וטובל בלא הרף בימה של תורה.

"והנה הגיע הרגע לו ציפיתי דקות ארוכות... היה זה כאשר רבי יוסף שלמה ניתק את מבטו מערימת ספריו, בכוונה ליטול ספר נוסף מהארון שעמד בסמוך.

"מבטו המהורהר של הרב מפוניבז' נדד על שנתקל בדמותי. הוא סקר אותי בהפתעה וקרא בקול רוויי פליאה: 'האם הגעת רק עכשיו?...'".

גדול יהיה הבית הזה

אחד מטובי הלקחים המאלפים, אותם הפיק רבי שלמה מהפוניבז'ר רב, היה כרוך בחבלי הלידה שנלוו לתקומת ישיבת פוניבז' הנודעת בשערים.

הימים עוטים עננה כבדה וסמיכה. זה עתה כלו שנות הזעם. לא מעבר באה אל קיצה מלחמת העולם הנוראה, אשר כילתה כל חלקה טובה בנפשות עם ישראל מקטן ועד גדול. וכאילו לא די בכך, נאנקים יהודי ארץ הקודש בצר ומצוק תחת ידי הברזל של שלטון המנדט הבריטי, התומך באספסוף ישמעאלי צמא דם. מנגד עומד מיעוט יהודי קולני הפוצח בתרועות מלחמה. ובתוך הערבוביה ניצבים שלומי אמוני ישראל, מביטים כנדהמים במתרחש. הספק והמבוכה מכרסמים בלבבות באין אור בקצה המנהרה.

בעוד הכל הלומי רעם ואובדי עצות, ניצב בתווך יהודי נשוא פנים הבוטח בחזונו הנישא והמלכב: "אקים כאן בארצנו הקדושה", הוא מבטיח בפני כל, "ישיבה לאלף בחורים, בני תורה מובחרים!"

הכל נדים לו בראשיהם, מזכירים זה לזה כי מפעל חיים גדול ונשגב היה לאיש בגולה החריבה. קהילה מפוארת ובה חיים יהודים תוססים, בתי כנסיות פעילים לצד ישיבה מעטיירה, מוסדות שוקקים ושאר צרכי הרבים. הלב נצבט בכאב, לזכר גורלה המר של הקהילה רוחשת החיים, אשר התפוגגה בערפילי המלחמה ובניה נספו בתוך שאר קדושי ישראל בימי השמד, בידי המרצחים הגרמנים ימ"ש.

השומעים מקשיבים בפליאה לחזונו המופלא של הרב מפוניבז'.

חומלים בסתר ליבם על הזקן האומלל שראה את מעשי ידיו טובעים בים הלהבות ובעשן המלחמה. אולם רבי יוסף שלמה, איתן ומפוכח, מניף את דגלו ברמה. "אומרים עלי שאני יוסף בעל החלומות", מצהיר הוא ללא חת, "אבל טעות בידכם ידידי, אינני חולם, אין לי זמן לזה, אני פשוט לא ישן!"...

בעיר בני ברק, עירו של רבי יצחק גרשטנקורן, שהקומה על אדמת עפר צחיחה ושוממה, מתנוססת גבעה זנוחה. "כאן, על הגבעה הזאת תקים את ישיבתך", מכריז רבי יצחק באוזני הפוניבז'ר רב, ידידו משכבר הימים. "כיאות לעיר של תורה, יעמוד בגובהה ובטבורה מבנה שכולו אומר תורה!".

וכה סיפרה הגברת וינטרויב, בתו בכורתו של רבי יצחק גרשטנקורן: "לאחר מלחמת העולם השנייה גונבה לאוזני אבא השמועה כי רבי יוסף שלמה כהנמן ובנו אברהם מ'לה נחלצו בעור שיניהם מהשואה, ומתגוררים באכסניה בעיר יפו. אבא נחפז לבוא אל הכתובת שנמסרה לו, ופגש את רבי יוסף שלמה היגע מתלאות הדרך ומעוצם האסון הנורא שהתרגש על הכלל ועל הפרט.

"אבא דיבר על ליבו של הרב מפוניבז' ושדלו: 'בא אלינו לבני ברק, אסייע בידך לבנות מחדש את כל מה שנחרב'..."

"אולם הרב כהנמן השיב: 'הלוא בינתיים אפילו מקום לגור אין לי...' "בא לביתי, השיב אבא לאלתר, ושיכן את הרב מפוניבז' בקומה השנייה שבביתנו, עד אשר נמצא עבורו בית קבע בעיר. למותר לציין כי אבא סייע לרבי יוסף שלמה בכל מאוודו להקים את מוסדותיו המפוארים בעיר בני ברק".

בשנת תש"ג כבר ניצבה על הגבעה קומת המקלט, הנדבך הראשון לבניין הישיבה שהתעתדה לקום בקרוב. באותה עת הגיע רבי שלמה הופמן, ידידו הקרוב ואיש סודו של רבי יוסף שלמה כהנמן, כשבאמתחתו עניינים נכבדים, בהם היה עליו לדון עם הרב מפוניבז'.

רבי שלמה נכנס אל המבנה הנמוך, ותיכף נתקלו עיניו בסבר פניו המאירות של הרב מפוניבז' הישוב אל מול שולחן עמוס גיליונות נייר, גדושים בשרטוטים ובתכניות הבניה של קריית הישיבה, האמורה להיבנות במהרה.

"ברוך הבא" קדמו הרב ממרחק, ולכשהתקרב פנה אליו בדברים: "הבט נא", קרא המארח מביט ברישומים בעונג ובסיפוק, "זו תכנית ההיכל, אורכו יהיה כך וכל ורוחבו יהיה כך וכך... וזוהי המרפסת", המשיך נלהב, "רוחבה כך וכך ואורכה עתיד להיות כך וכך", המשיך לפרט.

רבי שלמה התבונן ברב ובניירותיו, מסרב להאמין כי יש בכל זה ממש. הן היכל התורה הגדול ביותר בארץ בקודש קטן 'פי ארבע' ממידות ההיכל רחב הידיים הפרוש בגיליון שלפניו.

'פי ארבע', היה ביטוי בו נקט בו לימים רבי שלמה הופמן זצ"ל בגוללו את הדברים לפני תלמידיו, ולא בכדי!

בעת בואו של הרב מפוניבז' לביקור בהיכל ישיבת 'עץ חיים' בעיר הקודש ירושלים, שהיה בית המדרש הגדול ביותר בארץ באותה התקופה, קיבלוהו ראשי הישיבה ותלמידיה בכבוד ובהערצה.

רבי משה בלוי זצ"ל, מנהיג אגודת ישראל בארץ הקודש אשר נכח במקום, סיפר כי ברגע אחד נקרעו עיני באי בית המדרש בתדהמה.

... הוא בקושי מוצא חניה ויוצא לחנות, מודד את הכובע, משלם ושמה שהצליח להרוויח את המבצע של ה-100 ₪. הוא מתקרב למכוניתו עם הקופסא החדשה של הכובע, וכבר מרחוק הבין שישנה בעיה, נייר בצבעי אגף הפיקוח של עיריית ירושלים התנפנף לו ברוח מתחת אחד המגבים. אכן כן: דו"ח חניה...

משמירת המצוות לא מפסידים!

הרב בנימין בירנצוויג

"פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן" (במדבר כ"ה, י"א)

כבר טרחו מפרשי התורה לבאר מדוע הוצרכה התורה לייחס את פנחס עד אהרון הכהן, והלא די היה לומר שהוא בנו של אלעזר הכהן?

ה'כלי יקר' מבאר את הדבר, באופן שיש בו הסתכלות נכונה ואמיתית על אופן עבודתנו בעשיית המצוות, ומבאר שהתורה כתבה כל זה לספר בשבחו של פנחס, שאף שהיה בן של אלעזר שלקח לו מבנות פוטיאל שפיטם עגלים לעבודה זרה, לא פחד שילעגו עליו ליצני הדור על כך, שהנה מי שאביו נשא בת כומר לע"ז, ילך ויקנא קנאת ה'? ואף שהיה בן של אהרון שעשה את העגל ויאמרו לו אותם ליצנים, והלא אתה בן בנו של אהרון שפיטם עגלים לע"ז, ומה לך לקנאות קנאת ה'? והנה הוא הולך להפסיד מקנאת ה' זו, ואף שידע פנחס כל זה, הלך בראש מורם לקנאות קנאת ה' צבקות, ולא חשש על כבודו!

זכה פנחס, שממעשהו זה לא רק שנגרע מערכו וכבודו, אלא נתרבה כבודו לעין כל, לדורות עולם וזכה למעלות רבות בזכות מעשהו זה. ללמדנו, שיש לאדם לעשות את מצוות הבורא יתברך, ואף במקום שהוא חושש שקיום המצוות יגרע מכבודו או שחושש שיפסיד מקיום המצוות, יש לו לידע! שמקיום מצוות ה' יתברך לא מפסידים ולא ניזוקים! רק מרוויחים ומתגדלים!

והנה יסוד זה ממש כתוב בהמשך המקראות: "לכן אמור לו הנני נותן לו את בריתי שלום" ואמר המדרש (רבה כא, א) אמר הקב"ה בדין הוא שיטול שכרו לכן הנני נותן לו את בריתי שלום. וכבר מקשים כולם על מדרש זה: וכי מה זה שונה מכל מצוה שאדם עושה, שיש לו שכר עליה? מה חידוש יש בקבלת השכר של פנחס על מעשהו? ואל תאמר 'ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא', א"כ במה זכה פנחס שכן קבל שכר?

אלא יש לומר שמפרשים, ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא, בגלל ששכר המצוה הוא רוחני, וא"א בעולם גשמי לתת שכר רוחני, ולפי באורו של ה'כלי יקר', אפשר לומר שהרי פנחס היה לו את כל הטצדקי שלא לעשות את מעשה המצוה שעשה וכו', מבחינת

המצויאות הנראית לעין הוא היה מרוויח מאי עשית המצוה, והיה אמור להפסיד מקיום המצוה, וא"כ השכר כאן זה כנגד ההפסד שהיה אמור להיות לו, זה כבר נחשב כשכר שאפשר לבחון אותו כשכר גשמי, כנגד הפסד המעשה שהיה צריך לעשות במקום המצוה, זה נקרא 'בדין הוא שיטול שכר'. כך כל העושה מצוה, שכשיש לו הרבה מפריעים וסיבות שלא לעשות, הרי הוא מקבל שכר בדין! גם על מה שהיה אמור כביכול להפסיד מעשיית המצוה.

סיפר לי ידיד שלי, אברך שלמד איתי בכולל 'תורה אור', הרב מ. ח. שליט"א, כשאמרתי לו את הוורט של ה'כלי יקר': "בא תשמע סיפור שקרה איתי השבוע, ממש תואם הוורט הנפלא הזה:" הוא היה צריך כובע חדש, וראה שיש מבצע באחת מחניות הכובעים בגאולה, וככה ביום האחרון של המבצע הוא נזכר שהוא חייב לנצל את מבצע ההנחה של 100 ₪ על כובע. וכך בדרך לכולל אחה"צ הוא התלבט מה לעשות, כדי לא להפסיד את היום האחרון. למעשה היתה לו פגישה חשובה בתחילת הסדר, והוא חישב: בין כך נשארה לי רק חצי שעה, אז כבר אסע לחנות. הוא גם פחד שמא אחרי הסדר החנות תסגר, והחליט שהוא נוסע על חשבון הסדר לחנות בגאולה. הוא נוסע, מוצא בקושי חניה ויוצא לחנות. מודד את הכובע, משלם

ושמח שהצליח להרוויח את המבצע של ה-100 ₪. הוא מתקרב למכוניתו עם הקופסא החדשה של הכובע, וכבר מרחוק הבין שישנה בעיה, נייר בצבעי אגף הפיקוח של עיריית ירושלים, התנפנף לו ברוח מתחת אחד המגבים. הוא מתקרב ואכן כן: דו"ח חניה.... הוא לוקח את הדו"ח: 100 ₪ קנס על חניה!!!! כל מה שהרווחת מהמבצע הפסדת!

וזה לא נגמר, הוא מספר לי, הוא הגיע לגאולה הוא היה רעב כי לא הספיק להכניס משהו לפה בצאתו מביתו. הוא החליט שהוא נכנס לפני ההליכה לחנות לקנות דברי מאפה, ועוד 30 ₪ הלכו לו בגלל הווייתור על סדר שני...

"אתה מבין כמה זה צודק?", הוא אמר לי. "מלימוד ומצוות לא מפסידים שום מבצע ושום כסף. אם מתחכמים - אז לא מרויחים!"... עוד סיפור משעשע ששמעתי בשם המשגיח של ישיבת 'אור ישראל', הגאון רבי יצחק גולדווסר שליט"א: יום אחד הוא נכנס למונית לנסוע לישיבה. בדרך הוא מבחין בשלט עם שמו של הנהג, וכתוב שם, רח"ל, שהוא עובד 7 ימים בשבוע כולל שבתות וימים

טובים!

כמובן שהרב גולדווסר בקש מנהג המונית לעצור, כי הוא אינו מעוניין לנסוע עם מחלל שבת, אבל אז הנהג מבקש להסביר לו מדוע הוא מחלל שבת, הוא אומר לו שלפני שבועיים הוא הרוויח בנסיעות של שבת 600 ₪ וכשהוא הגיע לביתו הוא פתח את הדלת ושכח לסוגרה, ורוח חזקה שנשבה באותה העת, הפילה את הנברשת שהיתה בכניסה לבית...

הוא הלך לקנות נברשת חדשה, והנברשת החדשה שבחר עולה 600 ₪!!!! הרוויח 600 הפסיד 600!!

"נו אתה רואה", אומר לו הרב גולדווסר, "לא כדאי לעבוד בשבת!". אבל הנהג היה יותר חכם, והוא אומר לרב גולדווסר: "עכשיו הרב מבין למה אני נוסע בשבת? אם לא הייתי נוסע איך הייתי משלם את ה-600 ₪ של הנברשת?"...

משמירת המצוות לא מפסידים. אם מתחכמים לא מרוויחים!

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג,
כתבו ל: 7622500@gmail.com

המשך מעמוד 19 | הגאון רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל

כמו לחמניות טריות במוצאי פסח! 'הכל טוב, עניתי, אבל אני לא הולך על חשבון הסדרים!'

"ביום רביעי אני מתכוונן לצאת לבנק בין הסדרים, ובני נופל ופותח את הראש, אני רץ אתו ל'טרם' בדיקות, תפירות... חוזר אתו הביתה בשעה 3.30 ומיד רץ לכולל. בערב טלפון מהידיד, אני מספר לו על הקורות עמי, טוב א"כ אין ברירה מחר בבוקר גש לבנק, ואני - אני אלך לבנק ביום רביעי הבא! הוא הפטיר משהו כמו 'שלימזל כמוך לא יוכל לעשות עסקים בחיים...!'

"יום רביעי אח"כ הלכתי לבנק, ואכן הבנק אישר לי די מיידית את ההלוואה. 'צאתי מהבנק ואני מרים טלפון לידידי, אך אין מענה. פעם פעמים ושלוש, ואני צועד לעבר ביתו. לאחר מספר רב של נקישות על דלתו, פתח לי חריץ והכניס אותי. הוא היה חיוור כמו סיד ושאל לרצוני, אמרתי לו שבאתי לתת לו את הכסף ולסגור עסקה.

"לא שמעת?', שאל, ואני: לא שמעתי כלום, 'כל העסקה הזאת היתה נכונה, רק שמולי ישב אדם פושע, שנתן לי ניירות שאינם שווים את ערכם... סוף שבוע שעבר הוא ברח עם כל הכסף, ואני איני יכול לצאת מהבית, הכנסתי לעסקה הזאת את אבי, חמי אחיי וגייסי, ועוד חברים רבים, אינני יכול לצאת לרחוב, אתה מהבודדים שאני יכול לומר לו שלום!!!..."

"הבנתם?", סיים מגיד השיעור, "כשסגרת את הגמ' באמצע הסדר, שילמתי 25,500 ₪, כששמרתי על הגמרא פתוחה, נמנע ממני הפסד של \$25,000!!".

היתה ממש לפי דרישותינו, סגרנו במקום, ולמחרת קבלתי טלפון מהמתווך: 'מה עם התשלום?' שאלתי על מה? והוא - 'מה פירוש על מה, אתה סגרת על הדירה שנתתי לך!'. לא עזרו טענותי שחמי ראה את הטלפון בעצמו, הוא תבע אותי למשפט וחויבתי לשלם 25,500 ש"ח!

"הבנתם? סגרתי את הגמרא לשעה אחת, ושילמתי 25,500 ₪! ושתבינו" אמר המג"ש, "אנחנו התחתנו בצמצום, הלכנו לבדוק הפרשי מחירים של 200-300 ₪ וכאן שילמנו סכום גדול זה! אבל הסיפור לא מסתיים בזה..."

"אני הפקתי לקחים, וזה הכי חשוב: לא לעבור את הדברים סתם כך, ההחלטה היתה ברורה, שמעתה גם אם העולם יתהפך חלילה, אין מושג כזה לעשות כלום על חשבון הלימוד!

"עברו עשר שנים, ויום אחד פוגש אותי ידיד, אדם המוכר לכולם כאחראי ומחושב, הוא צעק עלי שיעוד מעט אתחיל לחתן ילדים ולא שמתי בצד אגורה שחוקה, והפעם יש לו הצעה מפתה מאוד, באשקלון החלו למכור שטחים בשיטת "בנה ביתך" קרקע משותפת לשתי דירות בעלות של \$50,000. 'בא נשקיע יחד, אנחנו עובדים שכל הקרקעות יקנו ע"י שומרי תורה ומצוות, תוך שנה זה הולך להניב רווח כפול, בדוק!..."

"שמעתי והסכמתי. אך כדי להשיג \$25,000 אני זקוק לבקש הלוואה מהבנק, 'אין בעיה', אמר, 'הבנק יתן לך מיד, בא ניגש עכשיו, עכשיו? אין מה לדבר! כעת מתחיל סדר ב' בכולל, אני אלך רק בין הסדרים. 'ומתי הבנק פתוח בין הסדרים?', שאל. עניתי שביום רביעי! 'והיום יום ראשון, עד יום רביעי אינני יודע אם יישארו קרקעות, זה נחטף

לעילוי נשמת אבי מורי רבי נתן ב"ר יחיאל מאיר צוקר ז"ל

סדרי התפילה בבית השונמית

מרן הגר"ש גלאי שליט"א מגיע לבית השונמית	4:45
אמירת סדר התפילה המיוחד שתיקן רשכבה"ג מרן שר התורה רבנו הגר"ח קניבסקי זצ"ל.	5:00
סדר אמירת י"ג מידות של רחמים	5:25
אמירת כל שם ושם בפרטות, ובאופן אישי עם הבקשה, במתינות ובתחנונים, ע"י מרן הגר"ש גלאי שליט"א בעצמו.	5:30
מרן הגר"ש גלאי שליט"א מברך באופן אישי את הזקוקים לישועה (סדר הכניסה לברכת הרב לפי זמן התרומה - הקודם קודם)	6:00
המשך אמירת השמות במתינות ע"י מרן הגר"ש גלאי שליט"א	7:00

אוטובוסים למעמד (בתשלום) יצאו:

מירושלים:

שמואל הנביא 79, (בתחנה מהאבן) בשעה 14:15

מב"ב:

מגדל המים (חזו"א 64) בשעה 14:30

ממודיעין עילית:

בתחנת האוטובוס ביציאה מהעיר (ליד כיכר השבטים)

בשעה 14:15

מאלעד:

בתחנת האוטובוס ביציאה מהעיר (בכביש 444 לכיוון צפון)

בשעה 14:40

שזון מקום ד

לראשונה!

הסכים עמוד התפלה מרן הגר"ש גלאי שליט"א להעתיק 40 יום ברציפות ובפרטות, בהזכרת שם אחר שם-עבוד כל מי שלוקח על עצמו הוצאות צרכי תינוק לשנה- שבזכות "מידה כנגד מידה" יזכה לישועה.

ותפלת ד
העיר, ה
המס

ניתן להעביר שמות עד יום ד'

כ"ג בתמוז | בשעה 11:00

בהוראת מרן הגר"ש גלאי שליט"א הנסיעה מיועדת לתורמים עבור התפילה בלבד. כמו כן לבקשתו - מתבקשים אלו שנושעו בעבר לבוא ולהודות במקום הנס.

עמוד התפילה מרן הגה"צ

דבי **שמעון גראי שליט"א**

נוסע להביא ישועה

לחשוכי בנים

במעמד תפילה נורא בבית השונמית

כפי שנתמנה ונשלח לשם ע"י רשכבה"ג
מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל

מית הישועה

עבוד התודמים
צרכי תינוק לשנה

מרן שליט"א אף הואיל להעניק לתודמים סכום זה, מתנה מיוחדת הכוללת פמוט להדלקת נרות, ותפלה מיוחדת שתיקן לתודמי קופת העיד הרוצים ישועה ורחמים לומר אותה בעת הדלקת הנרות

התודם, זכות הצדקה לקופת תפלת מרן שליט"א והמקום ווגל בוודאי יביאו את הישועה

מרן שליט"א יזכיר
כל שם ושם בפרטות

1800-39-47-47

פיצוץ עז סמוך לשיבה והרב המשיך את שיעורו

זכיתי ללמוד בישיבתו של מרא דארעא דישראל, הגה"צ רבי יוסף צבי דושינסקי זצ"ל. ראש הישיבה הגה"ק מהרי"ץ היה לנו לדוגמא לאהבת התורה, בשיעוריו הארוכים והמופלאים, ובהרצת תורה שלא ידעה גבולות. שיעוריו התקיימו אפילו בערבי שבתות וחגים, לרבות התקופות הקשות של המלחמות שהתנהלו באותם ימים בין אנשי אצ"ל ולח"י - מחתרות היהודים שנלחמו עם חיילי הצבא הבריטי.

סיפור מדהים שהייתי עד לו - התרחש באחד הימים, כשרבינו מהרי"ץ אחז באמצע השיעור, הקשה קושיה מסויימת, ופתח בדפי המהרש"א לעיין שם בעניין. פיצוץ עז נשמע, ואמות הסיפים נעו ממקומן, תלמידי הישיבה נתקפו בפחד ובבהלה, ונסו מבית המדרש בריצה כל עוד נשמתם בס... בית המדרש נהפך כולו, כסאות וסטנדרים עפו והתגלגלו לכל הכיוונים.

בבית המדרש ההפוך נותרו שני אנשים: ראש הישיבה, המהרי"ץ, שהיה רכון על דפי המהרש"א והורגש בעליל שהוא מנותק מכל הסובב אותו, ואינו חש כלל בכל מה שמתחולל, וגם אני נשארתי

ישוב על מקומי, והסיבה... לא להשאיר את רבינו לבד על מקומו! עברו מספר דקות. ראש הישיבה הגביה ראשו ורצה להמשיך את השיעור, ומה נדהם ונבהל למראה עיניו: בית המדרש ריק מתלמידים! כשהבחין בנוכחותי, פנה אלי בשאלה לאן נעלמו כל התלמידים? שאלתי את מורי ורבי בתמיהה: "האם הרבי לא שמע כלום? הלא כל הבניין כולו רעד כלולב, הרעש וההמולה, איך יתכן שהרב לא שמע?" וסיפרתי לו כל מה שקרה.

הגה"ק מהרי"ץ אמר שבאמת לא הרגיש מאומה, וסיפר מה שמעו מרבו, שאצל החת"ם סופר התרחש סיפור כעין זה באמצע השיעור. פעם אחת הבחין החת"ם סופר בתלמידים המנוענעים שפתותיהם ומלמלים, שאל החת"ם סופר לפרש העניין והתלמידים אמרו לו שנשמע קול רעם והם בירכו את ברכת 'שכוחו ובגבורתו מלא עולם'. נענה החת"ם סופר ואמר לתלמידיו: "אם אפשר להרגיש באמצע הלימוד את קול הרעש של הרעם, עדיין חסר באהבת התורה ושקידת התורה..."

(מתוך הספר 'לב ישראל')

המשך מעמוד 5 | הגאון הגדול רבי פנחס שרייבר זצ"ל

"כשזה המצב, עשה אבא חישוב מאוד פשוט. להעיר את אמא כדי שתסייע לו ללבוש את החליפה לא בא בחשבון, זה הרי נגד כל הגיון להעיר אדם ישן רק כדי שייסייע לך... להמתין שהיא תתעורר, ולוותר על מקום התפילה הקבוע שלו והמניין הקבוע שבו הוא מתפלל - זה גם לא הגיוני בעליל. ללבוש את החליפה לבד הוא לא יכול, אז מה עושים? נו, זה ברור... הולכים לבית הכנסת בלי חליפה, ומתפללים בזמן הקבוע בלי להעיר אף אחד..."

"ונסיים בעוד סיפור אחד קטן, שמלמד על רמת השעבוד המוחלט

שלו לתורה הקדושה: פעם הגעתי עם אבא לבית החולים, הוא היה אחרי התקף לב קשה מאוד, ושלחו אותו מייד לטיפול נמרץ, ומיד הוא ביקש ממני להביא לו גמרא עירובין ופסחים... לתומי חשבתי שבגלל המצב הרפואי הקשה, הוא קצת התבלבל ואמר לי עירובין ופסחים, ובעצם התכוון כנראה לאחת מהן. שאלתי אותו: 'אבא, להביא עירובין או פסחים?', והוא ענה לי על אתר: 'אני אוחד בדף האחרון של עירובין, אז אני צריך שתביא לי עירובין כדי לסיים, אבל תביא כבר גם פסחים שאוכל להתחיל מיד את המסכת הבאה'..."

המשך מעמוד 21 | רבי שלמה הופמן זצ"ל

היה זה כאשר גאון ישראל, הרב מפוניבז', פתח בצעדה, עקב בצד אגודל, ממקומו שבקצה המזרח עד לכותלו המערבי של היכל הישיבה. בהגיעו לפאתי בית המדרש הכריז הרב מפוניבז' בגאון ובבטחה: "היכל הישיבה שלי יהיה גדול פי ארבע!"...

הפגישה עם הרב מפוניבז' בגבעת הישיבה בבני ברק הגיעה אל קיצה, ורבי שלמה הופמן יצא לענייניו. אך תימהונו טרם נמוג, למראה התוכניות המפתיעות וחסרות הסיכוי לכאורה, של רבי יוסף שלמה כהנמן.

הנה לא ארכו הימים, ובמעלה גבעת הישיבה התנוסס על תילו המבנה המרשים ורחב המידות, של ישיבת פוניבז'. היה זה בחודש אלול תש"ה. מספר שנים לאחר מכן, לקראת ראש השנה תשי"ב, החליט רבי שלמה הופמן להתפלל את תפילות הימים הנוראים בהיכל הישיבה החדש והמפואר.

בסוף התפילה השתרך רבי שלמה בתור הארוך, ופסע אט אט עם הקהל

הרב לקראת ראש הישיבה ומייסדה, הפוניבז'ר רב, כדי לברך ולהתברך בברכת 'שנה טובה'. והנה כאשר קרב רבי שלמה לכותל המזרח, תפסו הרב מפוניבז' בידו נמרצות, תוך שהוא דוחק בו להתלוות אליו. רבי יוסף שלמה כהנמן לא שת ליבו למבטים המתפללים של קהל המתנינים, ומשך את אורחו לעבר המרפסת העורפית הרחבה הפרושה לאורך בית המדרש.

כאשר השניים ניצבו על גבי הגזוזטרה הנודעת, שלח הרב מפוניבז' מבט רב משמעות לעבר רבי שלמה הופמן וקרא בנעימות ניצחון: "לאמיר ציילען די באלאטע'ס"... הבה ונספור את המרצפות... דעתו של ראש הישיבה לא נחה עד אשר השניים סיימו את צעדיהם, ופסעו עד לאריח האחרון של המרפסת...

"נו, הלא אמרתי לך?!"... חתם ראש הישיבה את דבריו במבט רב משמעות...

(מתוך הספר 'בנין נפש האדם')

בשש (כדרישתה התקיפה של רעייתו)? לאיזו מסעדה יצאו עובדי המשרד ביום הגיבוש, חלביית או בשרית? בהכשר הזה או בהכשר ההוא? שנים מהעובדים כועסים מאוד, שלושה אחרים פגועים עד עומק נפשם, ואחד מוחה בתוקף שכל הרעיון אינו ראוי כלל, וברוח זו הולך ומתגבש הגיבוש... כל זה עוד לפני שהזכרנו את מחלוקות הענק, על תקציבים והקצאות למוסדות, ועל מחלוקות שעניינן עקרונות-אמיתיים או מדומים-ופרניציפיים.

סיפור מספרים על שני אנשים, שהתארחו באיזשהו בית הארחה זנוח. באמצע הלילה, בעת שהתהפכו השניים על מזרניהם הדקים, נתגלע ביניהם ויכוח מר-זה אומר קר לי, חייבים לסגור את החלון, וזה אומר חם לי, חייבים לפתוח. התחפרו איש איש בטענתו, והחליפו גידופים ועלבונות, אם כי עייפים היו מלצאת ממטותיהם, ולבסוף נרדמו מבלי ליישב את הוויכוח. לאחר שהאיר היום, קמו משנתם רגוזים וממורמרים, ובאותה שעה התברר להם שבחלון לא היתה כלל שימשה... הכל פסיכולוגי, כמו במריבות ובוויכוחים רבים. עוד סיפור מסופר, על דרשן אחד - לא ממש למדן מופלג - שהיתה לו דרשה יפה ומפולפלת על פרשת קורח. ומה עשה אותו דרשן,

כאשר קראו בתורה פרשת שלח לך או חוקת, לך לך או שמות? היה אותו דרשן עולה לדרוש, ומתחיל לומר בלהט: "בפרשת השבוע שלנו יש לקחים גדולים וחשובים מאין כמותם, הסכיתו ושמעו..." ואז היה מכניס ידו לכיס הימני של חליפתו, אחר כך פשפש בעומק כיסו השמאלי, עבר לכיס החולצה, ולאחר מכן לכיס המכנסיים.

קהל השומעים תלה בו מבטי תמיהה, מה הוא מחפש? "אוי", הוא אמר לבסוף, "הקופסא של הטבק! אני זקוק לקמצוץ טבק כדי לחזק נפשי וליישב דעתי, לפני שאעמיק בדרשה הנפלאה שלפנינו". הוא חיפש ופשפש עוד זמן מה, ואחר כך הפטיר: "אהה, להיכן נעלמה קופסת הטבק ההיא? כמו קורח בשעתו, נבלעה הקופסא באדמה, ואיננה! אוה, מאחר וכבר הזכרתי את קורח, נזכרתי בפרוש נפלא על מחלוקתו ועל עדתו..."

אם אין דרשה בנושאים אקטואליים, ואין פירוש שאפשר לקשרו לתקופת השנה ולפרשה, או לחילופין ל'חתן שלנו', תמיד אפשר להביא את קורח, הוא מסתדר יפה עם כל הפרשיות...

(מתוך הספר 'דורש ציון')

בתלונה לרבי שלמה קלוגר זצ"ל. אתם מבינים? הרשע הזה ביקש מהרב מחסה, שיבוא לטובתו. ומה היתה טענתו? שהללו שגירשוהו מבית הכנסת גורמים במעשיהם מחלוקת...

שמע רבי שלמה קלוגר, ושלח איגרת לאותו שוחט שביזה וגרש את המשכיל הזה (האיגרת הזו הודפסה בספרו), וכך כתב לו: "דע לך, שאם אני הייתי במחזה הזה שאתה נוכחת, הייתי מנשק את העפר שתחת כפות רגליך, ומי יתן ויהיה חלקי עמך לעולם הבא, כיון שזכית לעשות כמעשה פנחס. הייתי כפנחס בן אלעזר שבא למחות למען ישמעו וייראו. כי אם יראו כולם שאחד כזה נושא גויה, ועוד בא לבית הכנסת לעשות קידוש, ואין פוצה פה ומצפץ, ילמדו גם הם לעשות כן".

עוד כתב לו הרב באיגרת: "על מעשה זה מובטח לך שכר נצחי. ומניין אני יודע זאת? מפנחס בן אלעזר, שאמר לו הקב"ה: 'והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם', נתן לו הקב"ה שלום לעולם".

"ובני קנרח לא מתו" (במדבר כ"ו, י"א)

על דרך צחות ניתן לומר: "ובני קורח לא מתו" - מחלוקתו של קורח לא מתה, תמיד רבים בני אדם זה עם זה...

לקראת כל חג ומועד דורשים הדרשנים בענייני דיומא, ומלבנים דיני חמץ ומצה שלוש יום קודם הפסח, ודנים בהלכות סוכה וארבעת המינים בעתם ובזמנם. גם דרשות על פרשת השבוע צריכות, כמובן, להתאים לזמן ולתקופה. בחודש תשרי דורשים הדרשנים בפרשיות חומש בראשית, אך אם יבואו לדרוש בפרשת לך לך בעיצומו של קיץ, יתמהו עליהם השומעים, על אף שדברי תורה הם, וראוי לשמעם בכל עת וזמן.

יוצאת מן הכלל היא פרשת קורח, אשר עליה נאמר "פרשה זו יפה נדרשת", שהרי תמיד ניתן וראוי לדרשו בפרשה זו, ולחזק את הציבור מפני המחלוקת.

מחלוקות יש תמיד, בין 'ציבורים' שונים, בין אדם לחברו ולשכנו, ואך בין בני הבית, בנושאים שונים ומגוונים, כגון:

על כמה מעלות יש להפעיל את המזגן- עשרים או עשרים ואחת וחצי? מתי ראוי שיידלק החשמל בשבת, בחמש (כך טוען ר' פלוני), או

טוב מאד באמת, אבל לא עכשיו. אני בדיוק בשלבי סיום של איזו עסקה גדולה, עם רווחים ממש רציניים. לא כל כך מתאים לי עכשיו משיח, אולי עדיף קצת יותר מאוחר..."

אללי לנו. "אני מאמין באמונה שלמה בביאת המשיח, ואף על פי שיתמהמה, אחכה לו בכל יום שיבוא".

(לקט מתוך הגדה של פסח 'יחי ראובן', מתוך החוברת 'צפית לישועה')

כבר יבוא?? מישהו סוגר מגרה בחדר אחר. נדמה להם שדופקים על הדלת. פותחים, ואין אף אחד. אם אחר כך אחד מילדי השכנים באמת דופק על הדלת, רצים כולם. או, הנה הוא בא!

כך היה בדורות הקודמים. חיכו וייחלו בכיליון עיניים למשיח. ממילא כל אחד שהיה נראה אולי כמו משיח - נתפסו ברשתו, ונסחפו אחריו. ומה אתנו?

יבואו ויגידו לנו, "מלך המשיח הגיע!". יש חשש שאנחנו נגיד: "יופי,

צוף התורה

מגיד המישרים הגר' אליעזר יוטקובסקי, עם שאלות
בראי הפרשה, משולבים בעובדות ומעשים מגדולי הדורות

לזולתו בחכמה רבה כשהיה צורך בכך. וסיפר יהודי שהיה מאושפז בבית חולים יחד עם הגר"א גניחובסקי זצ"ל, שמאחר והוא היה מאושפז שם זמן מאוד ממושך, הורה היתר לעצמו לעיין בעיתון שכל יהודי חרדי יודע שאסור להחזיק אותו ביד רח"ל, וכשראה זאת הגר"א גניחובסקי ניגש אליו, הניח ברכות את ידו על כתפו, ואמר לו בעדינות מופלגת ובחיך אוהב: "זה לא משתלם ולא ראוי לנשמה".

ומיני אז, סיפר אותו יהודי בעצמו, הוא לא היה מסוגל להחזיק יותר עיתונים מפוקפקים או מכשירים מפוקפקים בידי, והיה מתרחק מהם כמטחוי קשת, מכוחה של אותה הערה תכליתית ואוהבת שהעיר לו הגר"א גניחובסקי.

עוד מסופר, שפעם נחשף הגר"א גניחובסקי זצ"ל למקרה של שלום בית בביתה של משפחה מסוימת, וחשש שבמקרה הזה יתערבו אנשים שאינם יודעים להשכיך שלום, כך שבמקום להביא שלום הם רק יסיפו שמן למדורה.

לקח הרב זצ"ל את הקלטות שהיו לו, מהשיעורים שהיה מוסר בנושא זה של שלום בית, וניגש לאותו יהודי עם בקשה מעניינת: "אני חושב להדפיס ספר שיתבסס על הקלטות האלו", אמר לאותו יהודי, "אבל אני לא בטוח שזה באמת מתאים, ושכל מה שנאמר כאן אכן ראוי להעלות על גבי הדפוס, ולכן אני מבקש אם אתה יכול לעשות לי טובה אישית, להקשיב לקלטות האלו בבית, ותביע דעתך עליהן, האם התוכן ראוי לפרסום או שעדיף אולי לסנן חלק ממנו".

ישב אותו יהודי עם הקלטות ימים ושבעות, ובלי ששמו לב בכלל, הוא ואשתו קיבלו הדרכה ברורה ומפורטת בענייני שלום בית, עד שכל האווירה בביתם השתנתה לבלי הכר. ואכן לימים הודפס מאותן קלטות הספר 'עמודיה שבעה', שהיה לאחד מספרי היסוד בתחום הזה. ונוהג היה רבי אברהם לומר, שעם זר פרחים אחד אפשר לחולל גדולות ונצורות, וכך היה מספר על אותו אברך 'סלבודקר', שבמלאת 25 שנה לנישואיו, החליט לקנות לאשתו זר פרחים יפה, אבל מאחר ואין דרכו של בן תורה להלך ברחובה של עיר עם זר פרחים, הוא קנה את הזר בחיפזון, הסתיר אותו תחת חליפתו ואץ רץ לביתו כדי להגיש לאשתו, כשהוא מקווה שאיש לא ישים לב.

בדרך הבחינו כמה חברים בפרחים צהובים ואדומים המציצים מתחת לחליפתו, והם כמובן שאלו אותו מאי האי, עד שהחליפו פניו צבעים והפכו צבעוניות יותר מהפרחים עצמם...

כשהגיע האברך הנכבד לביתו, ניצבו בפניו שתי דרכים: יש דרך אחת להשתמש בפרחים באופן טבעי. הוא יגיש את הפרחים, ורעייתו תודה

1
בדרך הבחינו כמה חברים בפרחים
צהובים ואדומים המציצים מתחת
לחליפתו, והם כמובן שאלו אותו מאי
האי, עד שהחליפו פניו צבעים והפכו
צבעוניות יותר מהפרחים עצמם...

"בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאֹתֵי" (במדבר כה, יא)

מעשה ביהודי אחד, שהוצע לו לעבור לדירה גדולה יותר, ברחוב שבו היו תושבים רבים שאינם שומרים תורה ומצוות, והשבת מתחללת בו רח"ל, ועל כן נכנס לשחר את פני מרן שר התורה רבינו הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, כדי לשאול את פיו האם נכון וראוי לעבור ולהתגורר ברחוב הזה, או שעדיף להישאר בדירה הקטנה והצפופה, באזור שכולו שומר שבת כהלכתה.

מרן זצ"ל הכיר את הנפשות הפועלות, וענה לאותו יהודי תשובתו בצדו: "אני הרי מכיר את הילדים שלו, וברי לי שכשהם יגיעו לרחוב הזה, הם לא ישתקו על חילול השבת, הם יעשו מחאה קולנית מדי שבת בשבת, וכך יקרה אחד מהשניים: או שהשכנים יתחילו לשמור שבת, או שהם יעברו דירה למקומות אחרים..."

שמע האב בקולו של מרן שר התורה, הגיע להתגורר באותו הרחוב, ובתוך שנתיים כבר השתנתה שם האווירה מן הקצה אל הקצה. רוב השכנים שלא היו שומרי שבת עברו דירה, וחלקם באמת הושפעו לטובה וחזרו בתשובה.

שאלה: אחד מתושבי אותו רחוב, אכן קיבל על עצמו עול תורה ומצוות, אבל מאחר ומדובר בתהליך לא פשוט למי שלא הורגל בכך, הוא לא היה שומר שבת באופן מלא, ובמשך תקופה שמירת השבת שלו היתה חלקית בלבד.

האם בכזה מקרה נכון למחות בו על מה שהוא מחלל שבת, או שעדיף לכבד ולהעריך על החלקים שהוא כן שומר, וזאת כדי שלא לגרום לו לתגובת 'אנטי', שרק תרחיק אותו מקיום התורה ומהצוות.

תשובה: מצוות תוכחה נועדה להביא את האדם לשנות את דרכיו למוטב, ובמקום שבו יש חשש שהתוכחה תגרום את ההיפך הגמור, יש להימנע מלהוכיח, ואדרבה, ראוי לנקוט בצעדים שיקרבו את האדם לקיום המצוות, ולא ירחיקו אותו חלילה. כמובן שהדבר צריך להיעשות על פי דעת תורה, ויש לעשות שאלת חכם בכל מקרה לגופו. ומספרים על הגאון רבי אברהם גניחובסקי, שדרכו היתה להעיר

להיכנס לקטטה או מריבה, גם אם המריבה היא על איזו קפיידא או חומרא שחלק מבני החבורה רוצים להנהיג. בלי מריבות, זה ההידור הכי גדול במצוות לפסח!

יודוע המעשה שאירע עם רבי ישראל, שנסע פעם ברכבת וישב בקרון של המעשנים, וכשביקש להדליק את מקטרתו (באותם ימים לא ידעו עדיין שהעישון מזיק לבריאות), החל יהודי שישב ממול לבזות אותו על כך שהוא אינו מתחשב בסובבים אותו. רבי ישראל ויתר, אף שהצדק היה עמו, והוא ישב בקרון של מעשנים. לאחר מכן גער אותו יהודי ברב ישראל על כך שהחלון לידו פתוח, והוא אינו סוגר אותו וכדו'...

כשהגיעו לוויילא וירדו מהרכבת, המתינו שם המונים מיהודי המקום לכבודו של שר התורה והמידות רבי ישראל מסלנט, ורק אז הבין אותו יהודי על מי הוא צעק ובמי הוא גער. מיד ביקש את סליחתו של רבי ישראל שסלח ומחל לו מעומק הלב, ולא זו בלבד, אלא שאף עזר לו לקבל סמיכה לשחיטה אצל הגאון רבי אליעזר גרודזינסקי, שהיה חתנו, ומשראה החתן שאותו יהודי אינו יודע את ההלכות כנדרש, ואי אפשר להעניק לו את התעודה המתבקשת, דאג רבי ישראל לאברך תלמיד חכם שילמד עמו וילוה אותו, עד שקיבל את מבוקשו.

שאלו את רבי ישראל, מה ראה על ככה, ולמה טרח כל כך להיטיב עם מי שהתנהג אליו ברוע לב ובחוסר דרך ארץ, וכי לא מספיק למחול לו? למה צריכים לרוץ אחריו ולגמול לו טובה כל כך גדולה? נענה רבי ישראל ואמר, שהוא אומנם סלח לאותו יהודי ברגע שביקש את סליחתו, אבל הוא לא היה בטוח שהצליח להסיר מלבו את התרעומת באופן מוחלט, ולכן טרח להיטיב עם האיש עוד ועוד, עד שהרגיש שלא נותרה לו בלבו שום תרעומת עליו, ורק אז נחה עליו דעתו.

לו מקרב לב ותתרגש מהמחווה הקטנה, לציון 25 שנות נישואין. זה נפלא, כך הגדיר זאת הגר"א גניחובסקי זצ"ל.

"אבל יש עוד אופציה, שהפרחים הללו יגרמו לדבר הרבה יותר גדול, עצום ונפלא", היה אומר הרב זצ"ל, "האיש יגיש את הפרחים, ובתגובה יקבל קיתון של רותחין: אתה לא מתבייש? אחרי 25 שנות נישואין אתה מביא לי זר פרחים שעולה 70 שקלים? ככה אתה מעריך את המשפחה שהקמנו, זה מה ששווה בעיניך ההשקעה הרבה שלי לאורך שנים רבות כל כך? 70 שקל? באמת???"

"ולנוכח התגובה האמורה, יגיב האברך הנלבב ב... שתיקה! הוא ישתוק ויבלע את העלבון. יספוג את הביזיון ולמען השלום יבליג ויבליג וימשיך להבליג!!! זה השימוש הכי טוב שאפשר לעשות בזר פרחים, אפשר להתעלות באמצעותו לגבהים עצומים".

(ע"פ 'ויאמר הנני')

2 שאלו את רבי ישראל, למה טרח כל כך להיטיב עם מי שהתנהג אליו ברוע לב ובחוסר דרך ארץ, וכי לא מספיק למחול לו? למה צריכים לרוץ אחריו ולגמול לו טובה כל כך גדולה?

"ובני קנח לא מתו" (במדבר כ"ה, י"א)

העולם נוהג לומר ש"ובני קורח לא מתו", כלומר גם אם קורח עצמו נבלע באדמה, בנים רוחניים יש לו בכל דור ודור, אנשים שמחזיקים במחלוקת שאינה לשם שמים, רח"ל...

אבל דומני שאפשר לומר גם לצד החיובי, כי הרי בני קורח לא החזיקו במחלוקת ולכן לא ירדו חיים שאולה, כי הם הכירו באמיתת דברי משה רבינו והאמינו בו. וממילא "ובני קורח לא מתו", בכל דור ודור יש אנשים שאינם מחזיקים במחלוקת, אנשים טובים שמשתדלים להשכין שלום, שנוהגים לוותר ולהקריב למען השלום.

והנה באברהם אבינו ולוט בן אחיו כתוב תחילה "ויהי ריב בין רועי מקנה אברם ובין רועי מקנה לוט", ולאחר מכן אומר אברהם אבינו ללוט: "אל נא תהי מריבה ביני ובינך".

לכאורה ריב זה סכסוך קטן, אז למה פתאום מדבר אברהם אבינו על 'מריבה' שהיא סכסוך גדול יותר ומוורכב יותר? התשובה היא שזה בדיוק התפקיד שלנו, כשיש ריב, צריכים לעצור אותו מיד, לפני שיהפוך למריבה חלילה, כי דרכם של סכסוכים שהם הולכים ומעמיקים, הולכים ומתרחבים, אם לא עושים מאמץ לוותר ולהתפשר, המריבה הופכת לבלתי נשלטת.

פעם שאלו את רבי ישראל מסלנט, מה הדבר הכי חשוב שצריכים להקפיד עליו כשעושים 'חבורה' של אפיית מצות, באיזה עניין צריך להחמיר ולהדר באופן מיוחד?

השיב רבי ישראל סלנטר שהקפיידא הראשונה צריכה להיות שלא

3 היא הסתובבה לרגע כדי לטפל בילד שנפל וקיבל מכה קטנה, וכשהסתובבה חזרה כבר לא ראתה את בעלה. הוא נעלם מעיניה, ועשה את דרכו בדילוגים אל הקומה השלישית...

"עלת תמיד... לריח ניחח" (במדבר כ"ה, ו')

כתוב בפסוק "חכם לב יקח מצוות", ומי ששכל בקדקודו יחפש תמיד לקיים מצוות כאלו, שמזכות אותו באופן תמידי בעוד ועוד מצוות. כמו שדרשו חז"ל על "עושה צדקה בכל עת" - שזה הזן בניו ובנותיו כשהן קטנים לפי שיטה אחת, או המגדל יתום ויתומה בתוך ביתו ומשיאן, לפי שיטה אחרת. וכן "וצדקתו עומדת לעד" - שזה הכותב ספרים ומשאלים לאחרים ועוד.

ומעשה היה ביודעי ומכירי, יהודי שהגיע להתגורר בדירה שרכש בבניין די ישרן, ובעודו פורק את החפצים מהמשאית יחד עם הפועלים, ניגש אליו אחד השכנים בבניין, מקדם את פניו בברכה וברוחב לב, עם חיוך ענק ואומר לו: "שלום עליכם ר' ייד, אני שמח שיש לנו כזה שכן חשוב

כמוך, אתם נראים משפחה מאוד איכותית, ותדעו שכל מה שאתם צריכים אפשר לבוא ולדפוק אצלנו בדלת, ונשתדל לעזור ככל האפשר".
כמובן שאותו שכן חדש הודה מקרב לב על המחווה הנפלאה, אלא שאז הוסיף השכן עוד הערת אגב: "אם ברקוביץ מהקומה השלישית יבוא להחתים אותך על איזה דף, אז תדע שלא כדאי לחתום כי הוא רוצה להרחיב את הבית וחסרה לו עוד חתימה אחת בלבד כדי להגיע ל-80 אחוז הנדרשים. אם תחתום לו, מחר בבוקר כבר יהיו פה פועלים ערבים ומשאיות והרבה הרבה לכלוך ובלגאן, ובכלל, המרפסת שהוא רוצה להוציא, תחסום לך את האור בחלון של חדר הילדים, והשירותים והאמבטיה שהוא רוצה להוסיף תכביד מאוד על האינסטלציה של הבניין, שגם ככה לא במצב טוב במיוחד..."

השכן החדש נשאר עם לסת שמוטה, ורעייתו שעמדה מהצד ושמענה את ה'הדרכה' המפורטת, נדהמה לא פחות...
היא הסתובבה לרגע כדי לטפל בילד שנפל וקיבל מכה קטנה, וכשהסתובבה חזרה - כבר לא ראתה את בעלה. הוא נעלם מעיניה, ועשה את דרכו בדילוגים אל הקומה השלישית, נוקש על דלתה של משפחת ברקוביץ...

כשמשפחת ברקוביץ פתחה את הדלת, ביקש השכן החדש להיכנס לשיחה עם בעל הבית, אבל בעל הבית השיב בהיסוס שלא נעים לו, כי הימים ימי ערב פסח, שקיות עמוסות בקניות מונחות בכל מקום, שקי תפוחי אדמה, חבילות של מצות, ערימות של כלים חד פעמיים ועוד ועוד. אבל השכן החדש התעקש: "אני חייב להיכנס. תן לי בבקשה לשבת אצלך בסלון". ברקוביץ כבר היה בטוח שהוא 'זכה' בשכן שאינו לחלוטין בקו השפיות, וכשהשכן החדש ביקש "תביא לי את הדף", הוא כבר איש לעצמו את המחשבה הזאת בלבו. "על איזה דף מדבר כבודו?", בירר בעדינות כדי שלא לעצבן את השכן המשונה, אין לדעת כיצד יגיב אם עצביו הרופפים יתרופפו עוד קצת...
"הדף עם החתימות", הסביר השכן, "הדף שבו חסרה לך עוד חתימה

אחת כדי להגיע ל-80 אחוז שמאשרים לך להרחיב את הבית".
באיחור ניכר הבין ברקוביץ שזהו יום המזל שלו. הוא רץ לחפש את הדף והשכן החדש העיף מבט סביבו ונחרד למראה עיניו. דירת שנים וחצי חדרים, משפחה עם תשעה ילדים ושני הורים ב"ה, צפיפות מחרידה!
כשהונח הדף לפניו הוא אפילו לא קרא את הטקסט, מיהר לחתום את שמו המלא, והודיע לשכן: אנחנו עוד נדבר, אני אשמח להכיר אותך בצורה יותר רצינית, אבל עכשיו אשתי מחכה לי למטה עם הפועלים, היא אפילו לא יודעת לאיפה נעלמת לה...

ברקוביץ רץ אחריו כדי להודות לו, אבל הוא כבר עשה את הדרך בדילוגים במורד המדרגות, כדי להצטרף לאשתו בהשגחה על הפועלים.
"תגיד לי, למה אתה מחפש מריבות?", שאלה האשה כשסיפר לה בעלה להיכן נעלם, "השנייה נכנסנו לבניין, מה יקרה אם תחתום אחרי פסח, מה כל כך בוער?".

והוא השיב לה תשובה שהתקבלה על דעתה: בזמנינו אנחנו לא זוכים לקיים מצוות הכנסת אורחים כמעט. כשאנחנו כבר כן מארחים משהו זה רק בשבת, כשנוח ונחמד לנו לקבל אורחים, ולהסב איתם לסעודות השבת. מתי בפעם האחרונה הכנסת אורחים ונתת להם לאכול בארוחת בוקר של יום שני או שלישי? בארוחת הצהרים של יום רביעי או חמישי? "זה לא קורה, אנחנו חיים בדור שבו מי שרעב פשוט נכנס לקיוסק הסמוך, וקונה לעצמו שני בורקסים עם פחית שתיה. אנשים לא מתארחים זה אצל זה כמו בעבר.

"אבל יש מעלינו זוג עם תשעה ילדים בשניים וחצי חדרים, עם החתימה שעכשיו חתמתי הם יוכלו לבנות עוד שני חדרים אולי יותר, המשמעות של זה היא שיהיה להם מקום, אני מכניס אורחים בכל רגע ובכל שעה, נותן להם לבנות מעל החצר שלי, מעל חלק מהמרפסת שלי, זאת מצווה תמידית, בכל רגע ורגע תיזקף לנו עוד זכות. האם כזאת מצווה חשובה צריכים לדחות לאחר הפסח?".

המשך מעמוד 15 | הגאון רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל

ואולי ירדם לרגע קט, ו'יכשל' בשניה מחוץ לסוכה".

מספר אחיינו שהיה בן בית אצלו, הגאון רבי דוד בטלמן: "היה בו שילוב נדיר של פקחות עמוקה מחד גיסא, ותמימות טהורה מאידך גיסא. מצד אחד, היה פיקח שבפיקחים, ידע היטב מה רוח בלבו של איש שיחו, תמיד עמד במדויק על עומק צרכיו של העומד מולו. אבל מצד שני הייתה בו תמימות זפה שכבשה כל לב וחיברה אליו את הבריות בעבותות של אהבה.

"ביטוי לתמימות זו באה, למשל, במידת התבטלותו בפני כל מי שיש בו ריח יראת שמים. פעם שמע על יהודי פשוט ביפו, הנוהג להשכים בשעה שלוש לפנות בוקר וללכת לבית המדרש. הוא לא נצרך ליותר מכך, ובהזדמנות הראשונה הלך להקביל את פניו ולבקש ממנו ברכה. בכזו הכנעה הגיע אליו, משל מדובר היה בצדיק הדור... לא עניין אותו במה עוסק האיש למחייתו, או מה לבושו. וכי מה אכפת לו אם סולל

הוא כבישים או מתקן נעליים, אם לובש הוא בגדי אדמו"רים או סרבל פועלים. ראה יהודי ירא שמים עם הנהגה טובה, ומיד התמלא הערצה אליו".

"ניתן לומר שאת החינוך לכך קיבל מרבותינו - הרבי ה'דבר חיים' וה'באר יעקב' ז"ע, ואותו הנחיל לנו, בני החבורה. הרי הרבי ה'דבר חיים' היה יוצא מגדרו לכבד אנשים יראי שמים, אם היה נקלע לטיש בחור שיראת שמים נסוכה על פניו, כמעט והיה מכבד אותו בברכת המזון... כך רבי שמואל צבי, כאשר מזהה היה אצל אדם מידה של יראת שמים וטהרה, היה מתבטל אליו בביטול נפלא ומתאמץ לקבל וללמוד ממנו דבר מה. "עיניו היו פקוחות תמיד למצוא 'יהלומים' בצדי הדרך', וכיון שחיפש מצא. לפעמים אנשים חולפים בדרכם על פני חפצים, ולא משגיחים בהם בחושבם שאלה גרוטאות. רבי שמואל צבי היה עוצר ומסב את תשומת לבנו: 'הביטו וראו, יש כאן יהלום! הנהגה טובה של יהודי פלוני, רעיון חסידי מאדם אלמוני, הבה נזכה בדברים הללו, הבה נאמץ אותם לעצמנו!'"

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ מה מותר לדבר בבית הכנסת?
- ◆ האם מותר להכניס אקדח לבית הכנסת?
- ◆ האם ראוי לנקות את אבני הכותל המערבי?

מהלכות קדושת בית הכנסת

- אסור לדבר בבית הכנסת בדברי חול, בין דיבורי סרק ובין דיבורים שיש בהם צורך. ויש שנוהגים להקל ולדבר בענינים שיש בהם צורך.
- אסור להכנס לבית הכנסת במטרה לתפוס מחסה מחום, קור או גשם; ואף אם ילמד מעט בבית הכנסת, אין הדבר מתיר זאת.
- מבנה המשמש לתפילה וללימוד תורה, אשר התנו בשעת בנייתו שלא תחול עליו קדושת בית הכנסת ובית המדרש - מותר להשתמש בו לכתחילה לדברי חול, ואף בשעה שהוא בנוי.
- מותר להסב דירה בבנין מגורים לבית כנסת, אף שבקומה שמעליה יש דירה שבה בית הכסא, אמבטיה וחדרי שינה; ובהתאם, מותר לדור מעליה כרגיל. ויש מחמירים.
- אין להכניס סכין לבית הכנסת, משום שהתפילה מאריכה ימיו של אדם, והסכין מקצרתם. ואם היא מכוסה מותר להכניסה; וכדין סכין, כך דין כלי נשק המצויים בזמננו, כגון אקדח ורובה. ויש שאוסרים מטעם זה גם תפילה שלא בבית הכנסת בשעה שתלויים על הגוף סכין או כלי נשק מגולים. ויש מתירים.
- אחד מפוסקי זמננו נשאל בנוגע לנקיון אבני הכותל המערבי והסרת העשבים שצמחו עליהן. והשיב כי מן הדין הדבר מותר, אך אין ראוי לעשות כן.

אכילה ושתיה בבית הכנסת

- אסור לאכול, לשתות או לישון בבית הכנסת. והלומדים במקום בקביעות - כיון שאם יצטרכו לצאת לביתם לאכול

ולשתות יגרום הדבר לביטול תורה - רשאים לאכול ולשתות במקום.

• יש שנהגו להקל לאכול בבית הכנסת סעודת מצוה, בשעת הדחק; ויש שמקלים בכך אף שלא בשעת הדחק, ויש שמקלים באכילה שאינה סעודה, כגון 'מיני מזונות', ויש שמקלים אף בסעודת הרשות.

• בית הכנסת שהתנו בשעת בנייתו שיהיה מותר להשתמש בו לצורכי חול - נחלקו הפוסקים אם מותר לאכול ולשתות בו בשעה שהוא בנוי.

מעבר דרך בית הכנסת

- בית כנסת שיש לו שני פתחים, אסור להשתמש בו כמעבר, דהיינו להכנס לתוכו רק כדי לצאת בפתח השני, מפני שאסור להכנס לבית הכנסת שלא לצורך מצוה.
- מותר לקצר דרך על ידי מעבר דרך פרוזדור של בית כנסת; ואף באופן שהוא משמש בקביעות לתפילה מחוסר מקום, כיון שמלכתחילה לא ייעדוהו לבית הכנסת.

מיקום הפתח והבימה בבית הכנסת

- את פתח בית הכנסת יש לקבוע בצד שכנגד ארון הקודש, כדי שהנכנסים והיוצאים יִשְׁחוּ מן הפתח אל מול ארון הקודש.
- למנהג בני ספרד הש"ץ עומד על הבימה שבאמצע בית הכנסת. ולמנהג בני אשכנז: יש מקומות שהש"ץ עומד מימין ארון הקודש, יש מקומות שהש"ץ עומד במרכז השטח שלפני ארון הקודש.
- אסור לעמוד בגב מופנה לארון הקודש, משום שיש בכך גנאי לספר התורה. אולם, הכהנים בשעת ברכתם רשאים וחייבים לעמוד כך.

הַמִּדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרְאָת

"אמרה שבת לפני הקב"ה" - לא מצאנו בשום מצוה אחרת, שיהיו התפילין מדברות, או המזוזה או השופר, אבל אצל השבת - השבת מדברת, השבת באה, השבת הולכת...

הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל, על ה"אישיות" הנקראת שבת

ושתאמר "אם אב אני, איה כבודי" (מלאכי א), אב לשבת קודש שמו של הקב"ה וקבלת שבת היא קבלת פני השכינה. זהו גם ענין ההכנה המיוחדת שמצינו רק בשבת קודש. כי השבת היא כביכול אישיות ממשית ולא מצוה ומעשה גרידא. משל לאחד, שלפני חג הפסח שכח להכין מצות ויין לליל הסדר, אין ספק שכאשר הולך לשכנו לבקש כמה מצות ובקבוק יין, זו היא לו בושה גדולה, שלא הכין מקודם, אבל סוף סוף מקיים הוא את המצוה, ואין כאן מי שיעלב באופן אישי מפני שכחה זו, חוץ ממנו עצמו. אבל אם הודיעו לו זמן ניכר על ביאת אורח חשוב אל ביתו, ולבסוף כשבא האורח מצא שלא הכינו לכבודו כלום, אפילו אם עכשיו יתרוצצו, בבהלה ובעסק גדול, לשכנים ולחננויות לקנות כל מעדני עולם, זהו עלבון אישי גדול לאורח שלא השגיחו על בואו. כלומר, לא המעדנים היו חסרים לו, שיש לו כיוצא מהם בביתו, אלא זה שלא זכרו את יום בואו, ולא הכינו מה שראוי לפי כבודו. וכן הוא ממש ענין השבת המיוחדת מכל המצוות בחיוב ההכנה. שההכנה היא אות כבוד והערכה כביכול כלפי האישיות הממשית - א-ל-ח-י וקיים - השכינה הקדושה - הבאה בכבודה ובעצמה אלינו ואל ביתנו, עם כניסת שבת קודש.

(מתוך הגדה של פסח תפארת שמשון)

בדברי חז"ל רואים אנו, שמתייחסים הם אל השבת כאל אישיות, וכמאמר חז"ל (ב"ר י"א ט'): "אמרה שבת לפני הקב"ה" וכו', מה שלא מצאנו כן בשום מצוה אחרת [חוץ מהתורה עצמה] שיהיו התפילין מדברות, או המזוזה או השופר, אבל אצל השבת - השבת מדברת, השבת באה, השבת הולכת, קבלת שבת, מלווה מלכה. ישנה אישיות הנקראת "שבת", אותה מקבלים ולכבודה מכינים. מי היא האישיות הזו? האם זאת מצוות השבת עצמה? ולמה דווקא בשבת רואים התייחסות בצורה אישית ולא בשאר המצוות? אבל האמת, שהאישיות של שבת אינה השבת עצמה, אלא השכינה הקדושה. שבת היא שמו של הקב"ה, ומה שאומרים "בואי כלה" - הכוונה כלפי השכינה הקדושה, וקבלת שבת היא קבלת פני השכינה. כי מהות השבת היא שהעולם כולו שובת - ע"י גילוי ענין חידוש העולם, ונשאר ה' לבדו ביום השבת, והאישיות של שבת הוא השי"ת, המשרה שכינתו בתוכנו דרך השבת. נמצא שכאשר נכנסת השבת - יחוד השי"ת מקיף את כל מציאות העולם. לכן, ישנה מצוה מיוחדת של קבלת שבת, מה שלא מצינו בשאר מצוות [קבלת יו"ט או קבלת איזו מצוה אחרת], משום שבשאר מצוות אין שום אפשרות לקבלן, כי מצוה היא ציווי על מעשה, ואינה אישיות בעלת הרגשים שצריך לכבד על ידי קבלת הפנים,

האזינו לתוכנית 'הפוח בכל יום' בקו השיעורים של דרשו
כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il

סיפורי צדיקים

גליון 581
שנה י"ב תשפ"ג

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

דודו למשפחה קיימין על האישור לפרסום במגזין

סיפורי חז"ל

אחד מתלמידי רבי שמעון בר יוחאי ושמו רבי יצחק, יצא בבוקר מביתו בדרכו לבית הכנסת, ונתקל באיש עני שהיה לו רק מטבע בן חצי מעה. פתח העני בדברי תחנונים: "אנא, רחם נא על חיי ועל נפשות ילדי המסכנים! ענה לו רבי יצחק בקול רחמני, והלא מצבי הוא בדיוק כמצבך, ואין בידי דבר חוץ ממתבע של מחצית המעה, גם זה טוב בשבילי, השיב העני האומלל, בידי חצי מעה, ואם תתן לי את המטבע שבידך, תהיה לי מעה שלמה, ואוכל לקנות בה כבר לחם, אשר תשביע את רעבונם של ילדי המסכנים. הסכים רבי יצחק ונתן לו את המטבע שלו בשמחה. העני מיהר לביתו כדי להחיות את נפשותיהן הרעבות של בני משפחתו, ואלו רבי יצחק המשיך בדרכו לבית הכנסת. בלילה, ישן רבי יצחק על מיטתו והנה חלום. בחלומו הוא עומד על שפת הים, כשלפתע מתנפלים עליו שונאים. ועומדים להשליכו לתוך מעמקי הים! והנה הוא מבחין ברבו, רבי שמעון בר יוחאי, המושיט ידיו להצילו, אך המרחק ביניהם רב מדי, וקצרה ידו של רבי שמעון מלהושיע, והוא אינו מצליח להצילו, עוד רגע והנה הוא טובע. בעוד הוא מפרפר בין חיים למות, הוא חש ביד המוציאה אותו מן המים. התבונן רבי יצחק לראות מי הוא המציל אותו, והנה זה העני אשר פגש בבוקר, שמיהר עתה לעזרתו, הצילו ממעמקי הים, ומסר אותו לידי רבי שמעון. התעורר רבי יצחק משנתו, ולבו הלם בקרבו מאימת החלום. אט אט הוא נרגע מחלומו המבעית, והתעמק להבין את פשרו. פתאום הובהר לו, כי מן השמים גילו לו שעמד בסכנה גדולה וגזרה איומה ריחפה עליו, ורק בזכות מחצית המעה, בכוחה של מטבע קטנה זו, אשר בה החיה נפשות רעבות ניצל מגזרה כה קשה, ורבו רבי שמעון יכול היה לבקש עליו זכות. (עפ"י זהר פרשת בשלח)

פרשת השבוע

ויקרב משה את משפטן לפני ה' (כ"ז - ה')

כשהיה הגה"ק בעל "מנחת חינוך, רב בטרנופול, באו אצלו שניים מאנשי שניאטין העיר ששימש בה כרב קודם לכן, ומיד משפתחו בשיחה, הזכירו לו שבשעתו נמנו עם ידידי הקרובים ולא הניחו לעשות מחלוקת נגדו. ולאחר שהאריכו בכך הוסיפו ואמרו שבאו אליו לדין תורה.

השיב להם בעל "מנחת חינוך" שאין הוא יכול לשבת בדינם, ואמר: בדיוק כך נהגו בנות צלפחד, בשעה שבאו אל משה רבינו לדין תורה, פתחו והזכירו לו תחילה שאבינו מת במדבר, ואביהן לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קרח, ולא נטל כל חלק במחלוקת שעשו נגדו קרח ועדתו, ונמנה עם ידידי הטובים והמסורים. ורק לאחר דבריהן אלה ניגשו אל העיקר והודיעו לו שבאו אליו לדין תורה, אבל לאחר דברי החנופה שאמרו לפניו, לא רצה משה רבינו לשבת בדין. וזה שכתוב "ויקרב משה את משפטן לפני ה'".

תחת אשר קינא לאלוקיו ויכפר על בני ישראל (כ"ה - י"ג)

איתא בספד"ק "אגרא דפרקא" נאמר לי משם קדוש ישראל, ה"ה הרה"ק מו"ה רבי שלמה מקארלין זצלה"ה הי"ד, (יומא דהילולא כ"ב תמוז) שאמר בשם המדרש, "בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לאליהו שיצטרך להיות בכל ברית מילה שבישראל, אמר אליהו, אתה ידעת שאני מקנא לשמך יתברך, הנה אם יהיה הבעל ברית בעל עבירה, לא אוכל לסבול להיות שם, והבטיחו השי"ת שיכפר להבעל ברית, והשיב עוד, אפשר שיהיה המוהל בעל עבירה, הבטיחו השי"ת שיכפר גם לו, השיב עוד, אפשר יהיו הקהל העומדים שם בעלי עבירות ולא אוכל לסבול, הבטיחו השי"ת שיכפר לכל הקהל. כן שמעתי שיצאו הדברים מפיו הק' הנ"ל.

ונראה לי שזה שמרומז בפינחס זה אליהו, "תחת אשר קינא לאלוקיו ויכפר על בני ישראל", כי הואיל ומדתו קנאה, והוצרך להיות אצל כל ברית ולא יוכל לסבול, ע"י זה גורם הכפרה לישראל, כי הוצרך ה' יתברך להבטיחו כנ"ל.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 8:30 ת"א: 8:32 ר"ת: 9:02

זמני כניסת השבת
ירושלים: 7:13 ת"א: 7:28
פינחס

מן השמים סייעו בידו לקיים ההבטחה

של הגה"ק ה"ש אגת אריה" זיע"א

מסופר: בעיר שבה כיהן הגה"ק רבי אריה לייב ב"ר אשר בעל ספר "שאגת אריה" זיע"א (יומא דהילולא ב"ה תמוז) ברבנות, היה דר יהודי עני אחד שהיה משמש את הרב שלא על מנת לקבל פרס. כשהגיע שעתו להסתלק מן העולם נכנס אצלו השאג"א לבקרו ועמד באמצע וידויו, אחרי שגמר וידויו פנה העני המשמש אל הרב ואמר לו, הנה אנכי הולך למות ובני יקירי הקטן רפאל'קה יהיה יתום אומלל, והרי אני עבדתי את מורי הרב כל ימי חיי באמונה, ונחמתי בעניי היתה שוכתי לשמש את מעלתו הרב, ומעודי לא בקשתי שכר בעד עבודתי ואפילו פרוטה אחת, אבל זאת הפעם אטול רשות מרבי לבקש ממנו בקשה אחת צנועה וקטנה, ישים נא רבינו עינו על בני הקטן, וישתדל שיהיה לומד תורה. ענה לו השאג"א לא זו בלבד שאשתדל שילמד תורה, אלא אני עצמי אלמד עמו תורה. כששמע השמש את הדברים אמר, אמותה הפעם ונשמתו יצתה בטרה.

אחרי קבורתו לקח השאגת אריה את רפאל הקטן בנו של שמשו לביתו והתחיל מלמדו תורה. הילד עשה חיל בלימודיו והיה חביב ביותר על מורו הגדול, וכשהגיע התלמיד לשנתו התשיעית כבר היה בקי בסוגיות הש"ס והפליא את לב כל רואיו בכישרונותיו ובהתמדתו. אולם השמחה לא ארכה זמן רב, יום אחד בהיר אירע פתאום אסון נורא, הילד נגנב מבית הרב ועקבותיו לא נודעו. התעצב הרב על האסון רב עצב, והיה צם ויושב בתענית ובוכה ומתפלל מדי יום ביומו על הילד. משראו בני העיר בצערו של רבם נתרגשו והתחילו לחקור ולדרוש בדבר, שמא ימצאו הילד. ולאחר מאמצים רבים, עלה בידו של אחד מבני העיר לגלות את המקום שבו נמצא הילד, זה היה מנזר נשים אשר מחוץ לעיר, שכן נהגו אז הכמרים הרשעים לתפוס ילדי ישראל ולהעבירם לשמד, ומדי יום ביומו היו באים ללמד יסודי דתם כדי להעבירו לשמד, וכבר הלך והתקרב היום המיועד להכניסו לדתם. כשהגיעה השמועה המרה לאוזני הרב, קרע בגדיו מרוב צער וצעק בקול מר ליוצרו עד שנתעלף ונרדם.

לפתע נתעורר כארי, וציוה להביא לפניו את החייט היהודי, שהיה תופר בגדים לנזירות, והיו מרננים עליו כל מיני רינונים. כשבא החייט לפני הרב, סיפר לו הרב כל אותו מעשה נורא שאירע לתלמידו היתום והחביב, שאביו מסרו לידי ברגעי חייו האחרונים, ונפשו קשורה בנפשו, ועכשיו הוא עצור במנזר הנשים, וגילו לו מן השמים שהילד אינו נח לא ביום ולא בלילה,

אלא יושב והוגה בתורה ובתפלה בעל פה, ומקומו תמיד על יד החלון משמאל לפתח היציאה של המנזר. השתומם החייט לשמוע תיאור המקום המדויק מפי הרב, שכן הרב לא ביקר שם מעודו, ובחלום גילו לו כל זה כדי להציל נפש אחת מישראל. אמר הרב לחייט האם אתה מאמין ביי באמונה שלמה, ענה החייט. ואם אבקש ממך לעשות למעני דבר האם תעשה? בכל מאמצי כחי, ענה החייט, ואפילו עד כדי מסירות נפש? עד מסירת נפש, ענה החייט. ובכן מבקש אני ממך רחמים הלילה, תבוא אל הגן ותיגש בסתר אל החלון, ותמצא שם את בני יושב ובוכה, ותגיד לו בשמי שילך אחרך, ואתה תובילו מיד אל עיירה פלונית, ותמסרנו ליד החוכר ר' יודיל כדי שהוא יוליך את הילד אל ישיבה פלונית. והיה אם יסרב הילד לילך אחרך, שיחשוד בך שמא גם אתה באת לחוטפו כפי שעשו הראשונים, תאמר לו, טעות לעולם חוזר, והוא בחכמתו יבין רמו הדבר, שכן בשיעורנו האחרון למדנו בסוגיא זו. ועכשיו תגיד לי מה משכורתך בעד טרחה גדולה זו? ענה החייט, ככל שיפסוק הרב, שהרי הולך אני לסכן את נפשי ואת נפש בני ביתי.

ענה הרב, אם בי הדבר תלוי, הריני מבטיחך שאחרי אריכות ימין תיקבר בסמוך לי, היתכן הדבר שאני ההדיוט אמצא מנוחתו על יד קבר רבינו? שאל החייט. כן, אם ירצה השם, אם תוציא הילד לחופשי ותעשה ככל שצויתך, יתקיים הדבר אפילו לאחר הרבה שנים, שכן אני כבר זקנתי ושבתי, ואתה עדיין צעיר לימים. ועתה מהר ועשה מלאכתך וה' ישלח את מלאכו לפניך. רק דבר אחד אני מבקש ממך, אל תספר לאיש אודות הבטחתי זאת, עד שתגיע שעתך להפטר מן העולם.

הלך החייט לעשות שליחות הרב, נכנס החייט בחשאי אל הגן, וראה את הילד כשהוא יושב על יד החלון. אמר לו, רבנו שלח להגיד לך כי תלך אחרי, וציוני לומר לך סימן זה "טעות לעולם חוזר". כששמע הילד הדברים האלו, צהל פניו ואמר, אלך באשר תוביליני. קפצו שניהם בעד הגדר בחשאי, ובטרם יאיר הבוקר באו שניהם אל בית החוכר, והלה הובילו מיד לישיבה כמצות הרב. למחרת קמה מהומה במנזר, הילד נעלם והבינו שיד היהודים בדבר. מיד ערכו חיפוש בעיר, חיפשו בבית הרב ובבית שאר הלומדים והפרנסים, ולא העלו דבר. השאגת אריה עצמו לא ראה יותר את הילד כי ציוה שלא יופיע בשום מקום, ומקומו יהיה רק בישיבה, והרב היה עוקב כל הזמן היה מקבל ידיעות אודות הילד, ובמשך הזמן עלה ונתעלה הילד בתורה, עד שנכתר בכתר הרבנות בעיר, אחרי ששינה שמו ושם משפחתו, ומשם היו מחליפים ביניהם שאלות ותשובות בעניינים עמוקים בש"ס ובפוסקים.

משל ונמשל

הבא לטהר מסייעין אותו

יתבונן האדם תמיד בימי היותו בעולם הזה לדרוש את ה', כי בעולם הזה יכול למצוא אותו ולדבר איתו בתורה, וכן לקיים מצוותיו ולתת הודאה לשמו בברכה עליהם בלשון נוכח כאשר ידבר איש אל רעהו, כמו שאנו אומרים "ברוך אתה ה'".

משל לאיש אחד בעל אכסניא שהיתה עליו מלשינות גדולה, ועמל מאד להוציא משפטו לאורו, ולשוא היתה עמלו, ועל ידי זה היה בסכנה גדולה. אמרו לו אוהביו, שאין לו שום עצה כי אם שיבוא לפני המלך בעצמו וישתטח לפניו, כי הוא איש חסד ורחמן מאד, ובוודאי ירחם עליו ויטה דינו לזכות, ויציל אותו מהצרה. ובימים ההם היה מנהג, שהמלכים היו מלבישים עצמם במלבושים פשוטים כשאר העם שלא יכירו אותם, והיו נוסעים במדינותיהם להתבונן על הנהגותיהם וענייניהם. ויהי היום והמלך נסע דרך העיר ההיא והתאכסן בבית האיש הזה ולא הכירו אותו. וכאשר נסע משם כעבור מספר ימים, נודע שהמלך עבר דרך העיר ההיא ונתאכסן בבית האיש הנ"ל. כאשר שמע האיש את הדבר הזה, נפל על פניו ארצה ויבך בכי גדול, ויאמר: אוי לי על מזלי החשוק, הלא המלך הטוב ורב החסד היה בביתי, אילו הייתי יודע הייתי משתטח לפניו ובוודאי היה מוחל לי על הכל. אבל כעת מה אוכל לעשות, לנסוע לעיר מלכותו אין בכוחי, וגם כמה אלפי אנשי צבא חונים סביב היכלו לכבודו ובוודאי לא יניחו לי לבוא אצלו.

והנמשל המלך זהו מלך מלכי המלכים הקב"ה, בעת שהאדם הוא בעולם הזה, הוא מצוי לפני ה' תמיד, ואפילו אם עיוות וקילקל, יכול לשוב ולבקש על נפשו להיטיב עמו בכל העניינים, והקב"ה קרוב לו, וכמו שנאמר (תהילים קמ"ה) קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת" וכנ"ל. אבל האדם מתעצל בזה יום יום, עד שנסתלק מעולם ובא לידי חשבון, ושם ימצא הפנקס פתוח וכל ענייניו נכתבים וחתומים, ונפשו ורוחו ונשמתו הן בסכנה גדולה, כי צריך להשיב על הכל תשובה נכונה ואין לו מה להשיב, והוא צועק וי לוי! כשהייתי בעולם התחתון היה הקב"ה מצוי אצלי תמיד והיה ביכולתי לבוא ולהשתטח לפני ולבכות והיה מוחל לי על הכל, וגם היה מסייעני לידיעת תורתו ולקיים מצוותיו, וכמו שאמרו חז"ל הבא לטהר מסייעין אותו.

(בשם ה' חפץ חיים" הקדוש זיע"א)

וכך נקפו ירחים ושנים, וה' שאגת אריה" חלה את חוליו האחרון, ולא הודיע שום דבר לאנשי קהילתו, כיצד פדה החייט נפשו של אותו תלמיד משאול, וכן לא הודיע אודות ההבטחה שהבטיח לו בשכרו. כשנסתלק הרב לבית עולמו, הובא לקבורות בחלקה מיוחדת, ובמשך הזמן לא נמצא שום איש שיהיה ראוי לכבוד הגדול הזה להיקבר על יד הרב. לימים נפטר רב גדול אחד שהתארח בעיר שבה שימש הרב ברבנות, וקברוהו לימינו של הרב. ואילו מצד שמאל נשאר המקום פנוי שלא זכה אדם להיקבר שם.

כך עברו כ"ח שנים מוזמן המאורע, והחייט חלה את חוליו אשר ימות בו, וביום ה' לפנות ערב כשחש שקצו קרב, מיהר וקרא לכל טובי העיר ואמר להם סוד גדול יש לי לספר לכם, וכשבאו סיפר להם כל אותו מעשה, אבל ראשי הקהל לא נתנו אימון בדבריו, אמרו בוודאי נסתרה בינתו. מחמת חוליו, וכשראה החולה כך אמר, מעיד אני את השמים, שאמת בפי, ובמלים אלו נפטר לבית עולמו. הקבורה היתה צריכה להיעשות ביום ו' בבוקר, אבל כשהביאו את המיטה אל שער בית הקברות, נתקשרו פתאום השמים בעבים וגשם נורא ניתך ארצה, וחושך ואפלה היה שלא ראו איש את אחיו, ואז ראו שהנה השמש הולכת ושוקעת וחששו שעוד מעט תיכנס השבת, והחליטו הקברנים לקבור הנפטר באיזה מקום שיזדמן לידם, וכך היו הולכים וממשמשים בחשיכה וקברוהו בקבר ראשון שנודמן לידם.

וכשחזרו לעיר שיבחו עצמם על שזכו להביא הנפטר לקבר ישראל ביום סגריר ואפל כזה. אבל משבאו ביום ראשון לבית הקברות נדהמו לראות שקברו אותו על יד קברו של ה"שאגת אריה". ונתעורר רעש גדול בכל העיר, ומיד קראו אסיפה גדולה וביקשו הוראה מפי הרב אם מותר להוציא הנפטר מקבר זה ולקברו בקבר אחר. ביקש הרב מראש הקהל לספר הכל מה שהם יודעים אודות הנפטר, וכשסיפרו לו שדבריו האחרונים לפני מותו היה: "מעיד אני את השמים", אמר הרב, עכשיו נתברר שלא לחנם אמר כן, ומן השמים סייעו בידו לקיים ההבטחה שהבטיחו רבינו ה"שאגת אריה". חלילה לכם להוציא הנפטר מקברו, שכן הוא הציל נפש אחת מישראל והקב"ה הציל כבודו.

צ'ין אדם לחברו

להתרחק ממחלוקת כמו מאש

פעם התלקחה מחלוקת בישיבה בראדן בקשר למשגיח הישיבה, מחצית הישיבה עמדו לצידו והמחצית השניה התנגדו לו, כדי להכריע בין הצדדים, הושיבו בית דין שהיה מורכב מטובי הלמדנים, בתחילה העלימו את הענין מהרה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א, אך מאוחר יותר כשנודע לו הדבר, היתה לו עוגמת נפש גדולה, הוא נכנס לישיבה ודיבר כשעתיים במרירות נפש על עוון המחלוקת, בין יתר דבריו הוא אמר: "הרמב"ם פוסק בהלכות דעות שכת מספרי לשון הרע אין להם חלק לעולם הבא", בספרי על הלכות לשון הרע אמר בעל ה"חפץ חיים" השמטתי הלכה זו בכונה תחילה, כי לא רציתי להביא דברים כה חריפים בספרי, אבל גם אם לא העתקתי דין זה, סוף סוף הלכה היא. מובא בגמרא שהתנאים התאספו פעם והחליטו למנות את שלמה המלך בין אלה שאין להם חלק לעולם הבא, מפני שבפסוק כתוב עליו כי עשה את הרע בעיני ה', עודם מדברים בענין זה ואש יצאה ושרפה את הספסלים שעליהם ישבו, למרות שהיה בכך אות שאין מסכימים עמם בשמים, לא השגיחו והתקבצו שנית להוציא את החלטתם לפועל, גם בפעם הזאת עכבו אותם משמים על ידי בת קול, ויש לתמוה מה איכפת בשמים מהחלטות בני אדם, עד שראו לנכון להפריע להם בדיוניהם? אלא האמת היא שמיום שניתנה התורה לבני אדם, נמסרה הרשות

לבית דין של מטה וכפי שמחליטים כאן למטה מקיימים בבית דין של מעלה, ואם היו פוסקים שאין לשלמה חלק לעולם הבא, באמת לא היו יכולים להכניסו לשם, כמו כן אמר ה"חפץ חיים" בנידון שלנו, כל אחד מבעלי המחלוקת חושב, אני פועל למען האמת ומכיוון שאני בן תורה ומתייגע בלימודי, בוודאי לא ידחוני מהעולם הבא, אמנם דעו לכם אם הרמב"ם פוסק דין להלכה, לא יועילו בעולם הבא שום עצה וזכות. עם סיום דבריו הסתלק ה"חפץ חיים" מהמקום ולא היה מוכן להשתתף בדיונים, בכל זאת לאחר זמן כאשר המחלוקת לא שקטה, לחש החפץ חיים באווננו של המשגיח כי למען קיום הישיבה יעתיק מקומו לישיבה אחרת.

הנני מוחל וסולח

מסופר על הרה"ק רבי בן ציון אבא שאול זיע"א, שמימיו לא הלך לישון ובלבו קפידא על מישהו, מלבד פעם אחת, שבמקרה ההוא קרה שאותו אדם שפגע בו לא צדק, אלא הוא צודק בטענות ובטרוניות שלו כלפיו, כשהגיע לומר קריאת שמע שעל המיטה, שאז אומרים "הנני מוחל וסולח לכל מי שהכעיס והקניט אותי, או חטא כנגדי", לא לומר את התפילה הזו זה לא בא בחשבון. ואז ישב זמן רב עד שניקה מלבו כל טינה כלפי אותו אדם, ואז אמר את הריבונו של עולם בככל יום.

תילולא דצדקיא

שבת קודש י"ט תמוז
הרה"ק רבי אהרן שמואל ב"ר ישראל (תפארת שמואל על הרא"ש (תל"ט)
הרה"ק רבי מאיר תאומים ב"ר יוסף (אבי הפרמ"ג - תקל"ג)
יום ראשון ב' תמוז
הרה"ק רבי נתן נטע האנווער הי"ד ב"ר משה (שערי ציון - תפילות - (תמ"ג)
יום שני כ"א תמוז
רבי אליהו ב"ר משה לואנץ (בע"ש מווארמס - שצ"ו)
יום שלישי כ"ב תמוז
הרה"ק רבי שלמה מקארלין ב"ר מאיר הלוי (תקנ"ב)
הרה"ק רבי אורי פיבל מקריסניפולי ב"ר אהרן (אור החכמה - תקע"א)
יום רביעי כ"ג תמוז
רבינו משה קורדיבירו ב"ר יעקב (רמ"ק - ש"ל)
הרה"ק רבי אריה יהודה לייב סג"ל מוואליטיסשק ב"ר שלום (תקע"ג)
הגה"צ רבי אברהם יצחק העלר מצפת ב"ר שמואל _טרס"ט)
יום שישי כ"ה תמוז
רבי אהרן ברכיה ב"ר משה (מעבר יבק - שצ"ט)
הגה"ק רבי אריה לייב ב"ר אשר (שאגת אריה - תקס"ה)
הרה"ק רבי מאיר מאפטא ב"ר שמואל (אור לשמים - תקצ"א)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלוכה

מאת הרה"ג נמילאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רמזים וסימנים לתורה על המעשים.

המפסיק ממשנתו (י')

א) אם הולך בדרך ויודע שיצטרך להפסיק מלימודו, מכל מקום אל ימנע מלהתחיל בלימוד, וילמד כמה שיוכל. (כבוד התורה, עמוד מ"ה, סעיף מ"ד)

ב) המניח תפילין דרבינו תם, וקורא קריאת שמע בלי ברכות שלפניה ולאחריה, ראוי להחמיר שלא להפסיק בשיחה בטילה, אבל מותר להפסיק מפני הכבוד. (ש"ת פנים מאירות, חלק א', סימן ס"ז)

ג) יחיד שעוסק בתורה ושומע מציבור שמתפללים י"ג מידות, יפסיק ויענה עמו, אבל כשלומדים ברבים מסתבר שאין להם להפסיק לענות י"ג מידות. (ש"ת אגרות משה, או"ח, ח"ג, סימן פ"ט)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

לע"נ

הרה"ק רבי שלמה מקארלין
ב"ר מאיר הלוי זיע"א
נלב"ע כ"ב תמוז תנצב"ה

פני עין חמד

יזכא אאור ץ"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מבלות ציון

פְּרֻשֶׁת פִּינְחָס - הַמְּקוֹם גוֹרֵם

"וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הָשִׁיב אֶת חַמַּתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאָתִי בְּתוֹכָם וְלֹא כָלִיתִי אֶת בְּרִיתִי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי. לְכֵן אֶמַר הַנְּנִי נֹתֵן לֹא אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם" (במדבר כה, י"ב)

הזוהר הקדוש אומר שבשיטים היתה טומאה של עריות קשה ביותר. היו שם פגמים קשים מאוד של הגויים.

כשעם ישראל עברו שם, רוח הטומאה שבשיטים קפצה עליהם. לפעמים אדם הולך בדרך ומהרהר בעניין הלכתי. פתאום הוא רואה בדרך בית ולפתע נכנסים בו הרהורי עריות.

הוא מתפלא ואומר: "מה קרה לי? ריבוננו של עולם, מאיפה זה בא?". הזוהר הקדוש אומר שהגעת למקום שהטומאה נמצאת שם וזה משפיע עליך.

אדם ששוכר או קונה בית עליו להביא עשרה חכמים שילמדו בזוהר הקדוש. אנחנו לא יודעים מי גר שם לפנינו.

אנחנו גם לא יודעים לאיזה מטרה הדירה שימשה ואיזו טומאה עלולה להיות באותו הבית. כדי שלא ניזק חלילה מהטומאה שעלולה להיות שם צריך להביא עשרה חכמים שינקו ויטהרו את הבית.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א יו"ר עמותת כשרות בישראל

זמני לכת

י"ג	19: 13	20: 25	21: 20
י"ד	19: 31	20: 23	21: 17
ט"ו	19: 34	20: 26	21: 21
ט"ז	19: 31	20: 23	21: 17

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן ג'ינה

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי לאה בת תמר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי אליאור בן פרידה סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן זינמה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קסנש בת דגטו רונית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים אורן בן פרידה

בשביל להבין כיצד יתכן שבני ישראל שהיו דור דעה וראו את כל הניסים והנפלאות וגם ראו את קריעת ים סוף ולמרות זאת הם חוטאים, צריך לחזור לפרשה הקודמת.

בסוף הפרשה הקודמת כתוב: "וַיִּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּשֵׁטִים וַיִּחַל הָעָם לָזְנוֹת אֶל בָּנוֹת מוֹאָב" (במדבר כה, א).

חז"ל שואלים: מה איכפת לנו אם המעשה היה בשיטים או בגלגל או במקום אחר? אלא ללמדך שהמקום גורם.

אדם שנמצא בבית מדרש או בבית-הכנסת מרגיש קדושה שנמצא בבית ה' והשהיה במקום משפיעה עליו.

מצד שני, אדם שהולך לנופש בבית-מלון עלול להרגיש היפך מהקדושה, אווירת חולין גמורה. המקום גורם ומשפיע על חיי האדם וקדושתו!

אם אדם יקפיד כל חייו להיות במקום קדוש וטהור אז כל חייו יהיו בקדושה ותהיה לו יראת שמיים.

הבעיה מתחילה כאשר האדם יוצא מבית המדרש והולך לעשות קניות בקניון ויושב לשתות ולאכול.

אפילו אם ירצה ללמוד שם פרשת השבוע- הוא עלול לא להרגיש את הקדושה כי המקום משפיע עליו.

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר ולידל אלחנן רפאל בן איריס ולידל אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה
העלון מוקדש לע"נ יצחק בן רבקה ז"ל

שואל ומשיב בהלכה – מקומות נופש - חלק ג'

כאשר אדם הולך לנופש בצימר האם הוא יכול להשתמש במחבתות, בקומקום, במיקרוגל או במנגל?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מברשת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה: !

מכשיר המיקרוגל בלוע בו איסור, לכן אין להשתמש בו כאשר המאכלים מונחים בתוכו בצורה פתוחה. אפשר להשתמש בו על ידי שְׂשִׁימִים את המאכל בכלים סגורים ומכוסים היטב.

מותר להשתמש בקומקום חשמלי. אין לחשוש שבישלו בתוכו מאכלים אלא אם כן נראה בתוכו שבישלו בו מאכלים.

יש להחמיר ולא להשתמש במחבתות הנמצאות במקומות ציבוריים מכיוון שכיום רובם מסוג טפלון שהשימוש הוא ללא שמן, לכן לא מועיל ליבון. **הערה:** ראה מה שנכתב בעניין מחבתות טפלון- בפרק הכשרת כלים. יוצאים מנקודת הנחה שאיסור בלוע בו.

כאשר הפלטה נקייה ורוצה לחמם את המאכלים שנמצאים בתוך כלים- מותר לעשות זאת לכתחילה. אם רוצה להניח את המאכלים ישירות על הפלטה, יעטוף אותה בנייר כסף או ידליק אותה על ריק במשך כחצי שעה.

כאשר רוצים להשתמש במנגל שבצימר, צריך להכשיר את הרשת על ידי ליבון חמור, כלומר שיהיו ניצוצות ניתזים, מכיוון שהדבר לא יכול להתבצע כראוי ע"י הדלקת המנגל עצמו לכן לכתחילה עליו להחליף או לקנות רשת אחרת. **הערה:** יש לבצע ליבון חמור ולא להסתמך רק על הבערת הפחמים, כמו שהרב יוסף בר שלום העלה בשו"ת ויצבור יוסף ח"ה (סימן מט). כשקונים רשת חדשה, מכיוון שרוב הרשתות מיוצרות בסין, לכן יש להטבילה במקווה או ים. גם מלקחיים חייבים בטבילה.

באופן שאין רשת אחרת, יש להקל להבעיר את המנגל והרשת בתוכו למשך זמן עד שתתלבן. לאחר מכן יניח שתי שכבות של נייר כסף על הרשת ויִתֵּן עליו את הברש. **הערה:** לעניין השימוש בפחמים עצמם, ראיתי בשו"ת ערוך שולחן (סימן יב) שהעלה להתיר משני טעמים: א. האש שולטת במקום הפחמים וכל השומן שנוטף שם נשרף מיד. ב. מה שנוגע בפחמים ודאי טעמו פגום. ע"ש.

מותר להשתמש במקלף שיעודו לחיתוך פירות וירקות. המחמיר לערות עליו מים רותחים קודם השימוש, תבוא עליו ברכה. **הערה:** מה שכתבנו להחמיר בעירוי מים רותחים מכיוון שיש לחשוש שמא קילפו בו ירקות האסורים בטבל או בשביעית. מעיקר הדין אין צריך לחשוש, מכיוון שאזלינן בתר רוב פירות וירקות שאין בהם חששות אלו.

כָּל מֵה שֶׁה' עוֹשֶׂה - הַכֹּל לְטוֹבָה

להלן סיפור המעובד מתוך 'טיב הקהילה'. מהסיפור ניתן ללמוד עד כמה כל דבר שעובר על האדם הוא לטובה. להלן הסיפור מפי בעל המעשה ה. פ.: כמה צער ועוגמת נפש אנשים עוברים לחינם. אילו היינו בוטחים בבורא עולם בשלימות, היינו רגועים בכל מה שקורה איתנו. היינו פחות סובלים מפחדים ומלחצים. לפני כמה שנים אשתי היתה צריכה לעבור פרוצדורה רפואית. לשם כך שכרנו את שירותיו של אחד הפרופסורים הגדולים בתחום.

העלות היתה בהתאם למעמדו: עשרים אלף שקלים. סכום עצום, אבל מה לא עושים עבור הבריאות של הרבנית. קבענו תור בין השעות שמונה לשמונה וחצי בבוקר באיזור שכונת גבעת משואה שהיתה אז שכונה חדשה, בקליניקה הפרטית של הפרופסור. אותו בוקר היה קר וערפילי. כל הדרך היתה מלווה בפקקים ותנועה איטית מאוד. בקושי היה ניתן לראות את השילוט ממרחק של חצי מטר. מה שהקשה עוד יותר לאתר את הכתובת טרם עידן הווייז.

למרות שיצאנו מוקדם מאוד מהבית כדי לא לאחר חלילה, הגענו בסופו של דבר בשעה שמונה וחצי בדיוק. הפרופסור ביהירותו הרבה כלל לא הסתכל עלינו ולא התחשב במצב של אשתי ובמצג האוויר הקשה. הוא יצא מביתו כשהוא אומר: "נתקעו תור חדש אצל המזכירה". ההרגשה היתה נוראה. אישה סובלת ופרופסור יהיר וחסר התחשבות. להשיג תור זה לא מהיום למחר ומה גם שצריך הרדמה מלאה להליך הרפואי ולכן אשתי היתה בצום.

חזרנו לרכב ובלב רגע של משבר. אבל אז נזכרתי שהכל לטובה והכל מנוהל מלמעלה. עודדתי את אשתי שהכל לטובה. הצעתי לה: "בואי נתקשר לקופת חולים. נראה אם יש שם רופא תורן בתחום שיבדוק אותך". בדיוק היתה שם רופאה. הגענו לשם וסיפרנו לה על עוגמת הנפש שעברנו עם הפרופסור הגדול. היא בדקה והתחילה לצחוק. תוך חמש דקות פתרה את הבעיה ואמרה נחרצות: "אין צורך בשום פרופסור! הכל נקי, הכול טובל. היה משהו קטן שגרם לכל הבעיות".

"מעכשיו תראו שהכל יהיה בסדר. כל מה שהפרופסור רצה זה לסחוט כספים שלא ביושר. לכן כדי להצדיק את הסכום אמר שצריך הרדמה! הכל עבור בצע כסף!". יצאנו משם המומים ושמחים על כל טיפת ערפל וכל פקק תנועה שחסך מאיתנו עשרים אלף שקלים וסבל מיותר. מאותו רגע נוות ביתי חשה בהקלה עצומה. תוך ימים אחדים התחזקה וחזרה לעצמה.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חיים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 א ת.ד. 83375. מברשת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי

בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים – הגאון הרב אברהם חיים נאה זצ"ל

הגאון הרב אברהם חיים נאה זצ"ל - נולד בחודש אייר ה'תר"ן (1890) בחברון. בגיל אחת-עשרה נכנס ללמוד בישיבת 'מגן אבות' בחברון שבראשותו של אביו. שנה לאחר מכן נבחן בעל-פה על מסכתות יבמות, חולין ונידה עם פירושי התוספות. הוכתר ע"י גדולי העיר **כ'העילוי של חברון'**. כשהיה בן 13 נשא לפלול הלכתי שחיבר בעצמו. ה'שדי חמד' הרבה להקשות באמצע הדרשה ורבינו ענה מיד תשובות חריפות כאשר הנוכחים התפעלו מתשובותיו. בשנת ה'תרס"ה (1904) עברה המשפחה לגור בירושלים ורבינו למד בישיבת 'אוהל משה'. בהמשך עבר ללמוד בישיבת 'תורת חיים'.

כשהיה כבן שש-עשרה היו שגורים אצלו שו"ע או"ח ויו"ד. עמל בתורה מתוך הדחק. הרוויח מעט ממכירת הספרים שחיבר. היו תקופות שהעוני היה מנת חלקו ולא היה בביתו לחם לאכול. בשנת ה'תרע"א (1911), כשהיה בן 21, עזב את הארץ כדי לאסוף כספים לטובת עניי הארץ. הוא הגיע אל בוכארה הרחוקה, שם לימד אותם תורה. לאחר שנתיים שב לארץ. באותו הזמן פרצה מלחמת העולם הראשונה ובגלל שהיה אזרח רוסי הוא גורש למצרים והגיע לאלכסנדריה.

שם הקים את ישיבת 'ארץ ישראל' בה למדו כ-200 בחורים ואברכים מהגולים למצרים. רבינו דאג לקיומם ופרנסתם יחד עם רעייתו שבישלה ודאגה לצרכיהם במסירות. בתום המלחמה חזר לירושלים והתמנה לסופר בבית הדין של העדה החרדית בירושלים. בהמשך שימש גם כחבר בבית הדין של העדה החרדית. שימש כרב של שכונת הבוכרים בירושלים והיה אהוב ונערץ על תושביה. מראשי כולל חב"ד וממקימי ישיבת 'תורת אמת' של חסידות חב"ד. היה תלמיד קרוב של שלושת האדמו"רים האחרונים של חב"ד.

כונן את ועד הרבנים של 'אגודת ישראל' בירושלים. חיי צער וייסורים היו מנת חלקו. מה שהקנה לו את פרסומו הגדול הוא שיטתו ההלכתית בעניין מידות ושיעורי תורה שהוכיח אותם עם ראיות מדברי הראשונים והאחרונים. נפטר ב-כ' תמוז ה'תשי"ד (1954) לאחר התקף לב. חי כ-64 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים. בהלווייתו הגאון ר' יצחק זאב סולוביצ'יק מבריסק הספיד את רבינו ואמר: **"היום נפטר אדם שהעולם היה עומד בזכותו"**. על שמו נקראו רחובות בביתר עילית ובירושלים.

סבא (מצד האב): ר' משה צבי (אב"ד קאליסק). **סבא (מצד האם):** ר' דובער אשכנזי. **אביו:** ר' מנחם מנדל (מראשי חסידי חב"ד בארץ ישראל). **אימו:** מרת מוסא. **אשתו:** מרת דבורה (בת ר' שאול יצחק פניגשטיין). **מרבותיו:** הגאונים - אביו, ר' מנחם מנדל, ר' שלמה יהודה לייבאליעזרוב-דודו (גאב"ד חברון), ר' יעקב אורנשטיין, ר' יצחק ירוחם דיסקין, סבו (אבי אמו) ר' דובער אשכנזי קאליסקר, ר' חזקיהו מדיני (ה'שדי חמד), ר' יצחק וינוגרד. **ילדיו:** תשעה בנים ובנות. ביניהם: בנו שניאור זלמן דובער הי"ד (נרצח בגיל 8), ר' ברוך (מח"ס 'גמרא שלימה'), ר' משה צבי. **מחתניו:** ר' חגי איזירר (חבר בית הדין הרבני הגדול). **מספריו:** **שיעורי תורה**, **שיעורי ציון**, **שיעור מקווה**, **יקונטרס השיעורים**, **יקצות השולחן** - קיצור לשולחן ערוך מפסקי ר' שניאור זלמן מלאדי ור' מנחם מנדל שניאורסון **פסקי הסידור**, **יקונטרס השולחן**, **יקונטרס החליבה**, **ידברי צדק**, **שנות חיים**.

בשנת ה'תרס"ה הרידב"ז שגר בצפת ביקר בירושלים. חכמי ירושלים הלכו לקבל את פניו. גם אביו של רבינו, הגאון הרב מנחם מנדל, הלך ולקח איתו את בנו. רבינו היה אז כבן חמש עשרה בלבד. אביו הציגו בפני הרידב"ז, כשהוא מספר על בנו שיועד בעל-פה את המסכתות יבמות, חולין ונידה עם פירוש רש"י ותוספות. הוא ביקש מהרידב"ז לתהות על קנקנו.

הגאון החל לבחון את הנער הצעיר ונדהם מבקיאותו של הנער. הוא גילה בחור צעיר שיועד בעל-פה שלוש מסכות עם רש"י ותוספות על בורין. הוא פנה אל אביו ואמר לו: "מחר בעז"ה חכמי ירושלים עומדים לערוך עבורי קבלת פנים. באותו מעמד אי"ה אומר בפניהם פלפול תורני. אבקש ממך שמחר תגיע עם בכך".

למחרת גדולי ירושלים הופיעו במקום שבו התאחסן הרידב"ז. כשהופיע רבי מנחם מנדל עם בנו, הרידב"ז ביקש להביא כיסא לבחור הצעיר. הנוכחים תמחו מדוע הצדיק מכבד בחור צעיר? הרידב"ז התחיל להשמיע פלפול תורני עמוק שנמשך כשעתיים רצופות. בסיומו פנה אל הנוכחים ושאל: "האם יש למישהו השגה על דבריי? אני מבקש, אל תהססו, תשמיעו את דבריכם".

שתיקה רועמת. אין פוצה פה ומצפצף. הוא הביט בפני הנוכחים והבחין כי לבחור הצעיר חיים - יש מה לומר, אבל כפי הנראה הוא חושש להשמיע את דבריו בפניהם של גדולי ירושלים. הרידב"ז פנה אליו ואמר: "חיים, אני מרגיש כי אתה חפץ לומר משהו. אנא השמע את דבריך". להפתעת הכל הבחור אמר: "יש לי השגה. אולם אני צריך להתרכז לפני שאשמיע אותה, אבל כאן קשה לי להתרכז".

הרידב"ז הורה לו להיכנס לחדר שבו התאחסן. לאחר זמן קצר הנער יצא מהחדר והשמיע קושיא חזקה כשהוא מסתמך על דברי התוספות ביבמות. הקושיא ערערה את כל יסוד הפלפול שעליו הצדיק הסתמך בדרשתו. הרידב"ז היה נרעש ונרגש וכן כל הגאונים שסבבו את הרידב"ז.

הרידב"ז פנה אליו ואמר לו: "כרגע אין לי תשובה על קושייתך. עלי לחשוב על כך. תגיע לכאן מחר ואני בעז"ה אנסה למצוא תשובה". לאחר מכן הרידב"ז פנה לנוכחים ואמר: "נו?", כאומר, האם עכשיו אתם מבינים מדוע כיבדתי את הבחור הצעיר בנוכחותנו וביקשתי להביא כיסא עבורו!?

מְסִירוֹת נֶפֶשׁ וְשִׁכְרָה

חדה מונחת על צווארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים? איפה האמונה שלך?"

האישה הייתה המומה. היא שאלה את הנהג: "מאיפה אתה יודע את זה?" הנהג אמר לה: "גדלנו על זה... אומנם אני לא דתי אבל אבא שלי היה רב בטבריה."

האישה שאלה בפליאה: "אני לא מבינה, רב ערבי או רב יהודי?" הנהג נפגע ואמר לה: "ודאי שאני יהודי. את פוגעת בי בשאלה זו..."

האישה אמרה לו: "אני לא מבינה, הרי הזמנו בפירוש נהג ערבי". הנהג אמר לה: "נכון, הזמנתם נהג ערבי, אבל אחרי שנאמר לו להסיע אותך אשתו התקשרה אליו והוא לא יכל לבצע את הנסיעה. הוא העביר לי בקשר את הנסיעה."

היא אמרה לו: "אסור לי לנסוע עם נהג יהודי בשום פנים ואופן. תפתח לי את הדלת. אני יורדת כאן". היא התעקשה על כך וירדה בצומת של קיבוץ לביא גבעת אבני.

הנהג עשה פרסה וחזר לטבריה. היא נשארה שם בצומת בין שמיים לארץ. בעלה לא נמצא איתה והבת בבית-החולים תל-השומר כשהיא לא יודעת מה מצבה.

השעה היתה 22:30 בלילה, ליל שבת. היא חסרת אונים. מרחוק היא ראתה בתים מוארים. היא התחילה לצעוד לעברם. היא נמצאת במקום לא מוכר בליל שבת כשאינן לה שמץ של מושג מה מצב הבת.

אישה אחת שישבה במרפסת הבחינה בה. היא ניגשה אליה ושאלה: "גברת, מה קרה?". היא סיפרה לה את כל הסיפור. כשסיימה, היא ביקשה ממנה להיכנס אליה הביתה. האישה הזמינה אותה ברצון ואמר: "אנחנו אנשים חרדים. את האורחת שלנו השבת".

היא היתה שם כל השבת, איזה שבת של חיזוק... כל בני הבית קראו תהילים לרפואת הבת. במוצאי שבת היא התקשרה מיד לאחותה. אחותה אמרה לה: "תהיי רגועה, ברוך ה' הכל בסדר. היא הגיעה במצב קשה ללא הכרה. אתמול בלילה קרה הנס! בשעה 22:30 היא התעוררה!"

היא היתה המומה. זו בדיוק היתה השעה בה היא ביקשה מהנהג שיפתח לה את הדלת כשהיא ירדה בצומת גבעת אבני. בדיוק בשעה שהיא מסרה נפש למען השבת כי אסור לה לנסוע עם נהג יהודי. באותה השעה התחולל הנס.

הסיפור מעובד מספריו של ידידי ורעי, ר' צבי נקר מח"ס סדרת הספרים 'אמונה שלמה' על התורה. להשגת ספריו יש להתקשר 050-4124438

בפרשה אנחנו קוראים כיצד פינחס מסר את נפשו במעשה שעשה כנגד זמרי בן סלוא וכוזבי בת צור. הקב"ה אומר עליו: "השיב את חַמְתִּי... ולא כליתי את בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (במדבר כה, יא). בזכות מעשה זה הוא הציל את עם ישראל.

רבתינו אומרים שהמילה "חמת" רומזת על כך, שכן האותיות הפנימיות של המילה הן "מת". בזכות מסירות הנפש של פינחס, המעשה הציל את עם ישראל. שכן האותיות החיצוניות של המילה "חמתי" הן "חי".

מגיד המישרים רבי חיים זאיד שליט"א סיפר על כך סיפור מדהים: בפרשת חיי שרה ה'תשפ"ב הוזמנתי לשבת בבית מלון בטבריה לנופש שאורגן על ידי החברא קדישא לעובדים. בליל שבת קודש ישבנו בלובי המלון. לפתע ניגשה אלי אישה מאורחי המלון. ראיתי שהיא בוכה.

שאלתי אותה: "מה קרה?", היא ענתה: "אני אשתו של אחד מאנשי הצוות של החברא קדישא. הגעתי רק עם בעלי. את הילדים השארנו אצל אחותי. הרגע התקשרו מבית החולים תל-השומר".

"הם סיפרו כי הבת שלי בת השש נפלה על הראש ואיבדה את ההכרה. אמבולנס פינה אותה לבית החולים. אחותי התלוותה אליה. אין לי מושג מה מצבה. אני חייבת לנסוע לבית החולים תל-השומר ולראות מה מצבה".

אמרתי לה: "אבל שבת היום. תל-השומר זה בית חולים מקצועי. גם אחותך נמצאת איתה. תגידי כאן תהילים". האישה ענתה: "לא, אני רוצה לנסוע ולקרא שם תהילים".

הרב רוז'ה (הרב של החברא קדישא) שמע שאמרתי לה לא לנסוע. הוא אמר: "עלי ועל צווארי. תזמינו מונית מחברה ערבית".

הוא התבסס על תשובה של ה'ציץ אליעזר', שם כתב ש'חיבוק של אמא' זה חצי רפואה. יש גם תשובה של הגאון הרשל"צ הרב מרדכי אליהו זצ"ל בנידון.

פקידת הקבלה (שהיתה גויה) התקשרה לחברת מונית בבעלות ערבית והזמינה מונית. לאחר דקות ספורות הנהג הגיע. האישה הלכה לחדר, הצביעה על התיק שלה ואמרה לנהג: "תוציא מהתיק שלי שבע מאות וחמישים שקלים". הוא הוציא מהתיק שלה את הכסף והם נסעו.

היא נסעה ללא בעלה. היא לקחה ספר תהילים ואמרה את המזמורים בבכיות. החיים של הבת תלויים מנגד. הם הגיעו לצומת לביא ליד קיבוץ לביא.

כשהנהג עמד ברמזור הוא פנה אליה ואמר: "סליחה גברת, למה את בוכה. מה קרה?". היא סיפרה לו את מה שקרה. הנהג אמר: "גברת, את לא יודעת שכתוב שאפילו חרב

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרוזי זצ"ל	ולד יחיא בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברקוב דב ז"ל
יצחק יצחק בן רחל ז"ל	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	מרים בן דבורה ז"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	אסודי בת חביבה ע"ה	חוזה בת יעקב צבי ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יצחק בן מישא אסתר ז"ל
רחל רפאת בת השמט ע"ה	יוסף בר סעדה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
לטיף בן פרוחה ז"ל	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מרים בת שרה ע"ה	אריה בן מרים ז"ל	דוד יצחק בן פרוחה ז"ל
אביבה לוי ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה
שרה בת נקיקס ע"ה	אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה	רחמה בת מסעודה ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
רחמים בן רחל ז"ל	אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל	חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	שמואל בן רבקה ז"ל	אביחי בן אסתר ז"ל
נעימה בת גורג'יה ע"ה	רפאל בן אסתר ז"ל	נעימה בת גורג'יה ע"ה
חי זידי בן קלרה ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל	חי זידי בן קלרה ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	אסתר בת נעמי ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה	דב בן יצחק ז"ל	ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה	סוליקה בת עישה ע"ה	אורה בת נעימה ע"ה
מישא אסתר בת זורה ע"ה	סלים בן פרוחה ז"ל	מישא אסתר בת זורה ע"ה
מסעוד בן יקוט ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל	מסעוד בן יקוט ז"ל
	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	
	יהודה בן סעידה ז"ל	
	עפאת בת השמט ע"ה	

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

פנחס

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2023

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת פנחס

- ב..... ובני פלוא אליאב - יאמין שבתוך ההסתרה נמצא אבינו שבשמים
- ד..... צוררים המה לכם - להרחיק את האדם מן העבירה
- י..... בדין הוא שיטול שכרו - שומעים חרפתם ואינם משיבים
- יא..... בריתי שלום - להיות גומל חסדים וותרן ומעביר על מידותיו ולברוח מן המחלוקת
- יד..... משמחי לב - עסק התורה בפרט בימים אלו

פרשת פנחס

ובני פלוא אליאב - יאמין שבתוך ההסתרה נמצא אבינו (מלשון 'במופלא ממך'), שאף כשאננם רואים (תיקף) את בפרשתן (כו ח), 'ובני פלוא אליאב', פירשו בה חסדי וניסי השי"ת, ו'החושך יכסה ארצם' - ואינם צדיקים לספר בשבחן של בני ישראל רואים איזו טובה יש בהנהגת הקב"ה עמהם, מ"מ בתוקף אמונתם בה' (עיי' ברית אברם להרה"ק המניד מזאלאזין הם מאמינים, שהכל מאלו-אב", כלומר מאלוקינו -

א. סיפר החסיד המפורסם רבי מנחם מענדל פוטרפאס זצ"ל מעשה שראה בעיניו בשהותו ב'סיביר', וכך הווה מעשה, אחד מגויי המקום טיפס על הר גבוה מאד ותקע יתד של ברזל בראש ההר, לאחמ"כ קשר בו חבל גדול וארוך מאד, משם פנה ועלה על הר שני הסמוך גם שם תקע בפסגת ההר יתד ברזל, וקשר בו את קצהו השני של החבל, והנה, בין ההרים הייתה בקעה עמוקה מאד. שאל הגוי את הקהל, האם ברצונכם לראות כשאני עובר ומהלך על החבל מהר אחד לשני, ויענו כל העם יחדיו, אין רצוננו להתעסק היום ב'מצוות ליקוט עצמות', כי בוודאי תיפול תיכף ומיד אל התהום הפעורה תחתך, אך למרבה הפלא עבר האיש בין ההרים כשהוא נשאר חי וקיים, ויהי ממחרת הודיע הגוי שכמעשהו אתמול יעשה גם היום לעבור מהר להר על ידי החבל, אך האנשים הפצירו בו שלא יסכן את חייו שוב, דלאו בכל יומא מתרחש ניסא, אולם ההוא גברא אטם אזנו משמוע, וטיפס שוב לראש ההר ועבר על החבל בהצלחה מהר להר, בגמרו שאל את הקהל האם מאמינים אתם שאוכל לעבור על החבל בשלישית, ויענו כל הקהל לא מאמינים אנו, אלא להדיא ראינו שבידך עשות כן. הוסיף הגוי לשאול, האם מאמינים אתם שביכולתי לעבור על החבל הדק ו'עגלה' בידי, ויענו כל הקהל פה אחד, אם יכולת עבור עד עתה ודאי שלא תפריע לך העגלה, הוסיף הגוי לשאול האם יש מי מביניכם שיסכים לשבת בתוך העגלה כאשר אגרור אותה על החבל, אך בזה כבר לא היה מי שהסכים לסכן חייו.

אחר כמה רגעים ראו את האיש מהלך על החבל עם עגלה ובתוכה יושב לו ילד בניחותא בלא שום פחד, וכך עבר מהר אחד למשנהו, והיו אנשים תמהים 'מי הוא זה ואיזה הוא' הילד שהסכים להסתכן כך, משירד הקיפו הקהל את הילד ו'חקרוהו' כיצד לא אחזו חיל ורעדה לשבת באותה עגלה התלויה בין שמים לארץ, הסביר הילד, האיש שעבר עמי על החבל הוא אבי בכבודו ובעצמו... כאומר, אין לך שלווה הנפש גדולה יותר משיבת הבן בתוככי עגלתו של אביו, ואם אבי ציוה עלי לשבת בעגלה הייתי סמוך ובטוח שאינו מסכן אותי כלל.

סיים ר' מענדל ואמר, מסיפור זה למדתי, כי כך צריכה להיות אמונתו ובטחונו של היהודי, כהוא ינוקא שסמך על אביו בידעו ש'אב' אינו מזיק לבנו, ותמיד רחמי האב על הבן להיטיב לו כל הימים, והזוכר זאת, אשריו וטוב לו הן ביושבו בביתו בהרחבה, והן בגלותו בסיביר, כי מרגיש תמיד את עצמו כיושב בעגלתו של אביו, והמנהיג הוא הבורא בכבודו ובעצמו.

(הוסיף ר' מענדל ואמר, שלאחר מעשה ניגש ביחידות אל הגוי ושאלו איך מצליח הוא לעשות כדבר הזה, לעבור על חבל דק בין שני הרים גבוהים כאלו, ענה הגוי 'כאשר עוברים על החבל - איז ניט דא קיין וועלט', פירוש, בשעה שעוברים על החבל יש להסיח דעת מכל הנעשה בעולם, ואף אחר שגמר פסיעה זו - מיד יחשוב רק על הפסיעה הבאה, כי אף המחשבה כמה פסיעות נותרו להלך בידה לגרום לו למעוד וליפול. אף בזה נלמד יסוד גדול בעבודת ה', שאין לו לאדם לחשוב רק מאותה הנקודה שהוא עומד בזו השעה, ואם יעשה כן לא ימוט לעולם).

מעשה בבן יחיד להוריו שנתייתם מאביו העשיר ל"ע, ככלות ה'שבעה' החל הבן לתור אחר ה'אוצר' שאביו אמר לו שהוא משאיר אחריו, החל בודק את ריצפת הבית מרצפת מרצפת (tile by tile)... והנה הוא רואה כי אחת מרצפות הבית עומדת באופן משונה בעקימות נוראה, אז הבין כי תחתיה מסתתר איזה 'סוד'... ויחפור האיש וימצא את ה'אוצר' הגדול... נמצאו למידיים כי ה'אוצר' הגיע לידינו רק בזכות שהכיר באביו שאינו עושה סתם 'דברים משונים' עאכו"כ יש לנו להבין כן בכל הנהגת הבורא אתנו כי אין ה'אב' - אבינו שבשמים עושה דברים משונים סתם ולכשנתבונן נמצא דייקא תחת העקמימות 'אוצר' גדול מאד...

באר הפרשה - פרשת פנחס

ג

אבינו שבשמים², אב הרחמים שוכן מרומים הטוב מגולים³, ולא עוד אלא שהאמונה והסמיכה על ה' ומטיב לכל⁴. ואף אם עדיין אין הטובה נראית לעין בשר מ"מ בקרוב ממש יתהפך הכל לרחמים וחסדים באופן הנגלה⁵.

ב. הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע היה דרכו ללמד ברבים בבית הכנסת שיעור בגמ', ובסדר לימודם הגיעו לדברי הגמרא (ב"ב לו.) שבנהרדעא היו מצויים גנבים, ועל כן לא היו בעלי הצאן מניחים את בהמותיהם ללכת לבדם שמא יגנבו אותם, אלא 'מידא לידא משלמי' שהיו מוסרים אותם מידם לידי הרועה. בין המשתתפים בשיעור היה גם ה'בלן דמתא', ואמר הלה שלפי זה יתפרש היטב מה שנאמר (תהילים צה ז) 'כי הוא אלוקינו ואנחנו עם מרעיתו וצאן ידו', כי הקב"ה שומר עמו ישראל בשמירה מעולה ואינו מניחם אפילו לרגע אחד ואנחנו כצאן ידו – צאן הנמסר מיד ליד... וקילס ה'חפץ חיים' ביאור יקר זה, ואף היה חוזר עליו פעמים הרבה (משבצות זהב, יהושע, עמוד י).

ג. רמז נפלא לדבר שמעתי מגאון וצדיק אחד בהא דאיתא בגמ' (שבת לא.) מאי דכתיב 'ישעיה לג-ו' והיה אמונת עתיך חוסן ישועות חכמת ודעת וגו' אמונת זה סדר זרעים וכו' ישועות זה סדר נזיקין, ללמד שאם עובר על האדם 'סדר נזיקין' רח"ל עליו לדעת שאין זה סדר נזיקין אלא סדר ישועות... כי כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד... ורב טוב גנוז בגויה - ישועות גדולות ונפלאות.

ד. הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע ביאר מהו 'א העכרער איד' (יהודי מרומם ונעלה), במשל לאדם העומד בסמוך לכותל, שאינו רואה מאומה לפניו מאומה זולת הכותל, אולם אם האיש העומד בפני הכותל אדם גבוה הוא, הרי הוא מביט מעל הכותל ורואה את כל המרחב אשר מצד השני של הכותל, כיו"ב הוא לענין הבטחון, פעמים ש'כל העולם נעשה לפניו ככותל', ועולם חשך בעדו, אמנם, אם הוא יהודי נעלה ומרומם – כלומר בעל בטחון כדת וכנכון, הרי הוא כאותו הגבוה המכיר ורואה גם את צידו השני של הכותל, אף הוא רואה שהכל לטובה ולברכה – ולא רק את החושך הנראה מצד זה של הכותל.

ה. כתב היסוד העבודה (מכתבי קודש מכתב מא), שהנה איתא בזה"ק (ח"ג רטו:) שבשעה שקינא פנחס לאלוקיו נתעברו בו נשמות נדב ואביהו בני אהרן הכהן, וידוע שפנחס זה אליהו והוא חי לעולם, נמצא שלאחר שמתו נדב ואביהו שבה נשמתם לשכון עלי אדמות, ולא עוד אלא שחיים הם לעולם, וכתב היסוד⁶, שזכה לכך אהרן ששיבו לו את בניו ויחיו לעולם – ע"י שקיבל את הדין באהבה וכדכתיב 'זידום אהרן', שהמקבל ע"ע את כל העובר עליו בתמימות זוכה לראות את מידתו ית' הטובה והמרובה ת"ק פעמים.

ו. בפרשתן (כו ב), 'שאו את ראש כל עדת בני ישראל', ובמדרש (ילקוט שמעוני רמז תשעג) זהו שאמר הכתוב (תהילים צד יח) 'אם אמרתי מטה רגלי חסדך ה' יסעדני'. וביארו (עפ"י דברי הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע בפרשתן ד"ה שאו), שלכאורה צריך ביאור מה ענין הרגל אל הראש, אלא ביאורו, דלפעמים יש לאדם חולי הראש ועל ידי זה מעדו רגליו ואינו יכול להלך, וכשרואה שאינו יכול לילך ברגליו, סובר שהוא חולי הרגל ומבקש רפואה ותחבושת אל הרגל, ובאמת הוא חולי הראש – וצריך הוא לתור אחר רפואה בראשו, וממילא יתחזקו רגליו לילך.

והנה 'הרגל' רומז ל'ממון', כמו שאמרו חז"ל (פסחים ק"ט.) על הפסוק (דברים יא ו) 'את כל היקום אשר ברגליהם - זה ממונו של אדם המעמידו על רגלו, ויש לך אדם אשר מטה רגלו בפרנסה חלילה, ומכיוון שרואה האדם שמטה רגלו הריהו מתחיל לתור אחר רפואה 'לרגל', אך באמת טעות בידו כי עליו לתור ולחפש אחר רפואות לראשו, שיבין כי שורש החסרון הוא במיעוט האמונה במוחו - כי יש מנהיג לבירה, ולא ישען על 'רגליו' אם בענין הפרנסה אם בשאר עניני העולם, אלא ישים משענתו על אביו שבשמים באמונה תמימה, וממילא יסתלקו מעמו כל מיחושיו בין ברוח בין בגשם. וזהו כוונת המדרש 'שאו את ראש' – זהו שאמר הכתוב אם אמרתי מטה רגלי, היינו שאם מרגיש שמטה רגלו, יקיים בנפשו 'שאו את ראש' – שיחזק את האמונה ויתרפא ראשו, וממילא יתרפא כל גופו.

שאלה נשאלה לפני כמאה וחמשים שנה בעיה"ק ירושלים – ששחטו עוף ונמצא שראשו רוחש כולו כינים – מבחוץ, ונסתפק בעל העוף האם זה נחשב לטריפה, ואף שדעתם של כל מורי ההוראה הייתה להתיר בהכשר גמור, משום מה לא היה לבו של בעל העוף שלם בהכשרם, לכן עלה למעונו של הגה"ק מהרי"ל דיסקין זצוק"ל, ציווה המהרי"ל לפתוח את הראש, והנה נתברר כי כל מוחו של העוף רקוב מתוכו היה וודאי טריפה הוא, והסביר המהרי"ל כי אין כאן כל רוח הקודש, אלא שעל כל עוף ישנם כינים רבים בראשו, אלא מכיוון שמדרכו של עוף להניע ראשו הנה והנה, ממילא נופלים כל הכינים, אך משראיתי כי עוף זה מלא בכינים הוא, הבנתי שוודאי חסרון יש במוחו

באר הפרשה - פרשת פנחס

ישראל, במה ששפך חמתו על העצים והאבנים ולא עשה בישראל כליה חס ושלום, וזה היה מחמת שנתעורר עליהם אהבה גדולה בעולמות עליונים, ולכן הימים האלה נזכרים ונעשים בכל שנה ושנה, כשמניעים אלה הימים נתעורר אהבה גדולה עלינו, ונזכר חסדו יתברך ורחמים גדולים עלינו ועל כל ישראל. עכ"ל.

צוררים המה לכם - להרחיק את האדם מן העבירה
בפרשתן (כו טו), 'לצפון משפחת הצפוני', וביאר הרה"ק המגיד מזאלאזין זי"ע (ברית אברהם) בדרך הרמוז, על פי מה שמצינו ב'מסורה' שנאמר ב' פעמים תיבת ה'צפוני' במקרא. א. כאן, 'לצפון משפחת הצפוני'. ב. 'ואת הצפוני ארחיק מעליכם'. ויש לבאר הרמוז בדבר, שהנה פירשו חז"ל (סוכה נב.) מה שנאמר ואת הצפוני ארחיק מעליכם שהכוונה היא על 'יצר הרע שצפון' ועומד בלבו של אדם, ומעתה יש לדרוש גם מה

וכזאת יאמר גם ל'עניינא דיומא', ימי 'בין המצרים' - תקופת האבל והצער על חורבן בית מקדשנו ותפארתנו, כי הגם שאין לך צרה גדולה מזו, אך כבר אמרו חז"ל (איכ"ר ד יד) שהיתה בזה טובה גדולה להצלת כלל ישראל, שהקב"ה שפך חמתו על עצים ואבנים ולא על עם קרובו חלילה". ובוזה ביאר הרה"ק ה'אמרי נועם' זי"ע (מסעי ד"ה ויצא) הא דאיתא מהאר"י הק' זי"ע שחודשי תמוז ואב הם מכוונים כנגד העיניים, 'להודיע לנו אשר חלילה לא סר השנחות הבורא והרחמים מעינא פקחא גם באלו הימים, כי המקור של הדברים היה מלא רחמים רק שהוא בסתר ולא נתגלה לנו לעין כל'.

וכבר הגיד הרה"ק רבי יצחק מנעשכיו זי"ע (תולדות יצחק), וז"ל, הנה הימים האלה שהם ימי בין המצרים בכל שנה ושנה יש בהם התגלות החסדים למאוד נעלה, כי הנה ידוע אשר כל זה היה לטובת

- שמחמתו לא הזיז ראשו ולא ניער מעצמו את הכינים, על כן ציוויתי לפתוח הראש, ונמצא מה שנמצא... כיו"ב, כל אדם יש לו כינים בראש אלו הדמיונות שהוא עושה ופלוני עושה, וכו' וכיו"ב, אין לו אלא לנער את הראש מכל הכינים - השטותים הללו ע"י קנין האמונה האמיתית, ואם לא ינער את ראשו כפעם בפעם, ייהפך ח"ו לטריפה... ז. מאמר נורא שמעתי מאחד מגדולי הדור שליט"א, כתיב (תהילים צא יא-יב) 'כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך, על כפים ישאונך פן תגוף באבן רגלך', ולכאורה קשה, אם הקב"ה שולח לו מלאכים לשמירה בדרכו מדוע יישאווה המלאכים על כפיהם כדי שלא תיגוף רגלו באבן, והרי עדיף שאותם מלאכים יסלקו לגמרי את האבנים. אלא ביאורו, שלפעמים מנפלאות ההשגחה יש סיבה וגזירה מיוחדת שאותה ה'אבן' תשאר על מקומה, מה עושה הקב"ה שולח 'מלאכיו' לרוממו ולהגביהו - שלא יחוש בעגמת נפש מחמת אותה ה'אבן' והמכשול בדרכו. וכגון, פעמים נגזר על האדם שיאבד ויפסיד \$ 1,000 מסיבה שהיא, מיד משפיע עליו הקב"ה פי אלף בסך \$ 1,000,000 (מיליון דולר) אז כבר לא ירגיש ולא יחוש מאומה מחסרון אותו אלף, כי במה נחשב הוא לעומת המיליון, וכיו"ב בכל תהלוכות החיים. ברם, כל זה בתנאי שכי אתה ה' מחסי (שם פסוק ט), וכפירש"י שם 'כי אתה' אמרת ה' מחסי' - הכל בגלל שאומר ומדבר שאתה ה' מחסי, ומסיים רש"י 'והרי זה מקרא קצר' [ש'חסר' בפסוק שכך אומר האדם כי אתה ה' מחסי], ובדרך צחות יתפרש, שאין הקב"ה מבקש מהאדם הרבה אלא רק 'מקרא קצר' - שיאמר כי אתה ה' מחסי ותו לא, ומיד יושיעו וישמרהו מכל רע כמו שנזכר שם בפסוקים באריכות.

ח. וכדבריו הנודעים של הרה"ק מרוזין זי"ע (עירין קדישין) א"א זצ"ל (הרה"ק רבי שלום שכנא מפרוביהשט זי"ע) אמר שמן הג' שבועות יודע לו הימים טובים, ואני אומר שהג' שבועות הם כמו אבנים טובים שגדלים תחת הרי חושך, אע"פ שהם בחינת חושך מכל מקום יש בהם בחינת אור, וכשיבוא משיח צדקנו ויהיה אור הלבנה כאור החמה אזי יהיו הג' שבועות ימים טובים, כי הג' שבועות הם כנגד ג' רגלים, השי"ת יודע האמת כי בימי בחרותי שהיה לי כח הרגשתי בהג' שבועות בכל יום אור חדש, והאמת מה שאמרו חז"ל (ברכות ס:) 'כל מה דעביד רחמנא לטב עביד', הכונה על הג' שבועות, אע"פ שהם בחינת ירידה לישראל מכל מקום לטב עביד.

ט. בספה"ק נתבאר הטעם שיצר הרע מכונה בשם 'צפוני', כי עיקר כוחו של היצר כשהוא 'מצפין' ומחביא עצמו, מראה לאדם שהוא 'ידידו' וכל מטרתו היא רק לגרום לו אושר והנאה, ומרמה אותו לומר על רע שהוא טוב ועל טוב שהוא רע, אך באמת אין לך שונא גדול ממנו...

ואמנם, זהירות רבה ויתירה נדרשת להינצל מאותו 'צפוני', וכמו שאמרו לבאר בלשון הכתוב (תהלים יז ח) 'שמרני כאישון בת עין', כי הנה מדרכו של עולם, שהרוצה להראות קרבה כאב לבנו וכיו"ב, יחבקנו בגופו, אמנם זה אינו

באר הפרשה - פרשת פנחס

ה

שנאמר לצפון משפחת הצפוני כלפי יצר הרע, ובא ולברוח מן העבירה, כי זה ששומע ליצרו הרע והולך הכתוב להזהירנו עד כמה צריך להתרחק מן הרע' אחר ה'צפון' הנו מסוכן ליפול ברשתו ולחטוא עוד",

אלא בשאר מקומות שבגופו, אבל בשום פנים ואופן לא יגע בתוככי העין, כי שם הנגיעה רק מהרסת ומחריבה, וגורמת יסורים וכאב. כיו"ב, אנו מבקשים מהבורא, שמרני מהיצר, שארגיש בכל נגיעה וקירבה מצדו כאילו נגע בי באישון עין ממש... אין כאן לא 'אהבה' ולא 'קירבה' אלא רק גזלן ממש...

הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע נשא את משלו בעניין זה, לעכבר 'תינוק' שגדל קימעא והחל לפסוע את צעדיו הראשונים עלי אדמות, וביקש לילך לטייל מעט, אמרה לו אמו, אכן הרשות בידך, רק שמור נפשך מ'השונא הגדול' שלנו שרוצה לבלוע אותנו חיים, ויצא לדרך ותיכף חזר בבהלה כשהוא מספר בסערת רוחו ראיתי 'בריה משונה' ואחז אותי פחד נורא, שאלה אותו כיצד היה נראה בריה זו, השיב ה'תינוק', ראיתי בעל חי מהלך על שניים... נענתה לו, בעל חי זה הינו האדם, ואין לך כ"כ ממה להתיירא, כי הגם שאינו אוהב אותנו אך אינו שונא יתר על המידה... ואין לו זמן לרדוף אחרינו... חזר שוב להלך ברחוב העיר, וכמעשהו בראשונה גם עתה הגיע במרוצה אל הבית, ותיאר לאמו תבנית דמות בעל חי אחר, עד שאמרה לו, זה אריה מלך החיות, אך אין מעייניו נתונים דייקא אל העכברים... וכך חזר הדבר ונשנה עם הנמר ועם הזאב ושאר מיני חיות טורפות ומבהילות... לאחר זמן הגיע שוב העכבר הקטן וסיפר לאמו בשמחה גדולה פגשתי ידיד ורע שרצה לשחק עמי, שאלה אותו מיהו אותו ידיד גדול... תיאר בפניה שראה חיה נמוכה העוטה על צווארה פרווה (fur) וכולה אומר כבוד... נחרדה האם ואמרה אכן נודע הדבר, אין זה אלא החתול... ממנו תנוס כבורח מהאש, אינו ידיד אלא הוא השונא הגדול ביותר עלי אדמות של מין העכברים... ועל כך אמר הכתוב (תהלים י י) 'יִדְבֶּה יְשׁוּחַ וְנָפַל בְּעֵצוּמָיו חֵיל כְּאִים', היצר הרע נראה כ'נדכה' והולך 'ישוח' - נמוך, אך נפל בעצומיו חיל כאים, כי רבים רבים נפלו בנכליו...

י. דבר נורא כתב בעל ה'תורה תמימה' (ב'תוספת ברכה) לבאר מה שנאמר בפרשתן בעניין בנות צלפחד שבאו אל משה לבקש נחלה בארץ ישראל, ולא ידע מה הדין, וכתב (כו ה) 'ויקרב משה את משפטן לפני ה', ותו לא מידי, ולכאורה יש להקשות מדוע לא נאמר כאן כפי שנכתב בפרשת 'פסח שני' (לעיל י ה) 'ויאמר אליהם משה עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם', אלא הביאור הוא על פי מה דאיתא בגמ' (עירובין נג:) שרבי יוסי הגלילי שאל את ברוריה 'באיזו דרך נלך ללוד', אמרה לו 'לא כך אמרו חכמים (אבות א ה) אל תרבה שיחה עם האשה, היה לך לומר באיזה ללוד', והרי שאפילו במקום שצריך לדבר - מכל מקום מוזהר הוא ב'לא ירבה' אלא ידבר את הנצרך ביותר ותו לא, ולפי זה יש לבאר שאכן לא רצה משה לומר לבנות צלפחד 'עמדו אשמעה' וכו', שהרי אין דיבורים אלו מוכרחים... אלא הקריב את משפטן לפני ה' ואח"כ אמר להם את הדין. בינו נא והתבוננו, הרי עוסקים אנו במשה רבינו שהיה 'איש האלוקים', אעפ"כ נזהר ונתיירא על נפשו מלהרבות כמה מילים שניתן לוותר עליהם, ומעתה כמה עלינו לגזור עצמנו ולהתרחק בתכלית מכל דבר שיכול להביא לידי עבירה, ועל אחת כמה וכמה שצריך להתרחק מהעבירה עצמה...

יא. ביותר הדברים אמורים כלפי הפורץ גדר רח"ל שסכנתו מצויה הרבה שיפול לגמרי מכל הגדרים והסייגים עד שיגיע לבאר שחת רח"ל, ואל יאמר ברצוני לפרוץ רק גדר אחד ותו לא... כי לצפון משפחת הצפוני... ולאחר שכבר נפל לידי ל"ע הרי אומר לו לעשות כך ומחר אומר לו לעשות כך וכו'...

משל למה הדבר דומה, לאחד שעמד על גג בניין רם ונישא בן מאה קומות, והתקרב לשפת הגג וכבר החל לטפס על המעקה ברצונו לקפוץ ח"ו, אחזו בו חבריו וידידיו, ואמרו לו וכי נסתרה דעתך עליך שאתה מבקש לשים קץ לחייך... אמר להם, וכי ככה תחשדו בי... איני מבקש אלא לקפוץ קומה אחת ותו לא... ומעולם לא שמענו שהקופץ קומה אחת בא לידי מיתה... אמרו לו, אוי לכסיל שכמותך... אי אפשר לקפוץ מראש הגג רק קומה אחת, כי אם אתה 'יוצא מגבול' הגג, סופך להגיע לארץ כמו שעיר לעזאזל ל"ע... כדבר הזה ייאמר לאותם ה'חכמים' בעיניהם האומרים (לעצמם ולאחרים), הנה ברצוננו להישאר בגבול מחנה היראים והשלמים, אלא שאנו רוצים רק לפרוץ גבול אחד ותו לא... ולדאבון לב רבים חללו נפלו מאותה מחשבה נלוזה אשר בעצת היצר יסודה... ובדורנו אנו אין צריך להסביר יותר כלפי מה הדברים אמורים...

איתא במשנה (תענית ד ו) 'חמשה דברים אירעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז, נשתברו הלוחות ובטל התמיד והובקעה העיר ושרף אפוסטמוס את התורה והעמיד צלם בהיכל'. והקשו בגמ' (תענית כח:) הובקעה העיר ב"ז הוה,

באר הפרשה - פרשת פנחס

והכתיב (ירמיה נב ו) 'בחדש הרביעי בתשעה לחדש ויחזק הרעב בעיר' וכתיב בתריה (פסוק ז) 'ותבקע העיר וגו', אמר רבא לא קשיא, כאן בראשונה כאן בשניה, דתניא בראשונה הובקעה העיר בתשעה בתמוז בשניה בשבעה עשר בו. וכלומר שבבית הראשון הובקעה העיר בתשעה בתמוז, ואילו בבית השני היה זה בשבעה עשר בו. אמנם התוס' (ר"ה יח: ד"ה זה) הביאו שבירושלמי תירצו שגם בבית הראשון הובקעה העיר ב"ז בתמוז, ואע"ג שנאמר בפסוק בתשעה לחדש 'קלקול חשבונות היו שם', ופירשו התוס' 'שמתוך טרדתם טעו בחשבונם ולא רצה הפסוק לשנות מכמו שהיו סבורים' [ולכאורה הדבר תמוה עד מאוד שנכתב בכתבי הקודש דבר שאינו אמת, וביארו בזה שרצה הכתוב להודיע על גודל חיבתן של ישראל, ועד כמה אבינו שבשמים מיצר בצרתן, וכדכתיב (תהילים צא טו) 'עמו אנכי בצרה', עד שכביכול אפילו בשמים יש צער באותו היום].

ומבואר מסוגיית הגמ' (ר"ה יח:): שאכן בשבעים שנה שהיו בגלות בבל לאחר חורבן הבית הראשון (עד שנבנה הבית השני) היו מתענים בתשעה בתמוז, וכמו שאמרו שם 'צום הרביעי זה ט' בתמוז שבו הובקעה העיר'. ולכאורה יש להקשות, שאף שנבקעה העיר בתשעה בתמוז, אך 'ארבעה דברים' אירעו ב"ז בתמוז, שבירת הלוחות ובטל התמיד ושריפת התורה והעמדת צלם בהיכל, ומדוע נקבע הצום בתשעה בתמוז שהיה בו צרה אחת ולא ב"ז בתמוז שהיו בו ארבע צרות. אלא מכאן למדנו 'שהובקעה העיר' היא הצרה הקשה מכולם, והיא שהתחילה וגרמה לחורבן, ועל דא קבכינן. ולמדנו, כי 'הבקעת החומות' והגדרים היא תחילת החורבן ו'הצרה' שיש עליה להתענות ולהתאבל...

וכן היה בחורבן בית המקדש, כמו שמספרים חז"ל (גיטין נו:): על טיטוס הרשע שנכנס לבית המקדש וחיללו בביזיון נורא, עד שקרב אצל הפרוכת המבדילה בין ההיכל לקודש הקדשים 'ונטל סייף וגידר את הפרוכת'... וכן כשחזר לביתו 'נטל את הפרוכת ועשאו כמין גרגותני (-סל גדול) והביא כל כלים שבמקדש והניחן בהן והושיבן בספינה לילך להשתבח בעירו' כי זהו חורבנו של עולם מתחילתו ועד סופו, כשבאים לפגוע במחיצות ופרוכות המבדילות - זהו חורבן הבית והנפש מהחל ועד כלה...

כיוצא בדבר מצינו לגבי היוונים, וכמו שמזמרים ב'מעוז צור' בימי החנוכה 'יוונים נקבצו עלי וכו' ופרצו חומות מגדלי', ולכאורה היוונים הרשיעו הרבה יותר מפריצת המגדלים, שהרי גזרו לעקור את הדת, נכנסו בטומאתם לתוככי העזרה ושיקצו את אבני המזבח, רדפו את יראי ה' והשליטו כפירה בפנית יקרת, אלא מכאן ששיקר ה'חורבן' היה ש'פרצו חומות מגדלי', כי אם נפרצים הגדרות והחומות שוב אין מעצור עד לדיוטא התחתונה...

על פי זה ביארו את האמור ב'מגילת איכה' (א ט) 'טומאתה בשוליה', במשל למה הדבר דומה לאחד שראה את רעהו מתעטף בטלית נאה והתאוה אף הוא להשיג כמותה, מיהר לשאול את חברו היכן טלית קנית טלית משובחת זו, והשיב לו אצל איש פלוני במקום פלוני, הלך הלה וביקש מהמוכר שיתן לו טלית, הביא לו המוכר את מבוקשו, אך הזהיר אותו שיתפור את שולי הבגד בכדי שלא יפתחו כל התפירות, אך הלה לא השים ליבו לדברי המוכר ולא תפר את השוליים, ואכן לא עבר זמן מרובה והחלה הטלית להיפרם ולא נשאר ממנה אלא חוטים חוטים... ותעל חמת הקונה וירץ אל המוכר בשאלת 'למה רימיתני'... והלא שילמתי לך במיטב כספי בשביל טלית משופרא דשופרא והנה נתת לי 'זיבורית דזיבורית' (סוג ג)... השיב לו המוכר, הנה טלית זו היא אכן ממין משובח, ומה אעשה לך כי 'התחכמת' ולא שמעת בקולי לתפור את השוליים... וזהו שאמר הכתוב טומאתה בשוליה, שמאחר שלא נזהרו 'בשוליים', ולא הציבו גדרות וחומות לשמור בשמירה מעולה אזי היה מקום ליצר הרע להיכנס ולהחטיאם עד שנפלו לגמרי.

בענין זה שמעתי להעמיס בפסוק (תהלים קיט קנח) 'ראיתי בוגדים ואתקוטטה כי אמרתך לא שמרו', 'אמרתך' מלשון שפה וקצה הבגד שבו תופרים ומגבילים את הבגד עד פה תבוא [כאותה שאמרו (תענית יא.) 'בחלוק שאין לו אימרא'], מחמת שלא שמרו על ה'גדרים' לכן הגיעו להיות בוגדים ל"ע....

וכדרך שהדברים אמורים לענין בית המקדש הכללי כך הם אמורים לענין בית המקדש הפרטי - הבית היהודי שם מקום השראת השכינה, שפריצת הגדרים והסייגים מחריבים את 'הבית'. וצריך לדעת כי אי אפשר לגדל בנים יראים ושלמים לה' ולתורתו אלא אם הבית שמור בגדרים וסייגים, שרק אז יש בו השראת השכינה, אך אם מכניסים אל הבית את הכלים האסורים רח"ל אזי ח"ו 'ושב מאחריך' והשכינה מסתלקת מן הבית. ואל יקל לעצמו בהיתר ותירוץ של 'לצרכי פרנסה', שהרי הוא 'משחק' בנפשות צאצאיו. ו'ותיקון' ובניין בית המקדש הפרטי הוא על ידי הוספה בגדרי הקדושה. וכך דרש אחד מצדיקי הדור שליט"א בלשון הכתוב (תהילים קמז ג) 'כי חזק בריחי שעריך ברך בניך בקרבך' - כאשר מחזק האדם את 'בריחי שעריך' ונועל את דלתות ביתו מפני הרוחות הרעות המשתוללות בעולם או אז זוכה הוא ל'ברך בניך בקרבך'...

באר הפרשה - פרשת פנחס

ז

וכמו שאמרו (אבות ד' ב) 'עבירה גוררת עבירה', וסופו שיתקיים בו גם 'משפחות הצפוני' רח"ל^{יב}.
מזה יעשה אדם וחי - ישריש בעצמו רגשי שנאה ליצר הרע^{יג}, וימאס בעיני עצמו את כל פיתויי היצר הנאלחים^{יד} והמשוקצים^{טו}, והתועלת מרובה בתרתי, הן

כ'כפרה' ותיקון הנפש כלפי העבר, והן כתרים ומגן מפני מלחמות היצר בעתיד, וכמו שכתב רבינו ה'אור החיים' הק' זי"ע על הפסוק (כה יז) 'צרור את המדינים', שלכאורה קשה מה עניין לציווי זה כאן בפרשתו, ומן הנראה שמקומו להלן בפר' מטות שם נצטוו ללחום מלחמת ה' במדין, ומבאר, שאכן אין כוונת הכתוב

יב. כיוצא בדבר דרש הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זי"ע (הובא באגרא דכלה) בלשון הכתוב פרשתו (כו מו) 'ליצר משפחת היצרי לשלם משפחת השלמי', שבא הכתוב לרמז על דרך העבודה, כי ליצר - זה הרוצה להלך אחר יצרו הרע רח"ל אזי מן השמים פותחים לו ומעמידים לו סיוע ומשפחות שאכן יוכל לעשות כחפצו הרע, ולעומת זאת לשלם - הרוצה להשלים נפשו ולילך בשלמות העבודה הרי משפחת השלמי - שיתנו לו סיוע ו'משפחות' הרבה שבאמת יזכה להגיע לשלמות...

סיפר כ"ק אדמו"ר מצאנז שליט"א על בחור אחד מקרב בני קהילתו שהיה צריך לנסוע לעבר לים, וכידוע גודל הקושי בשמירת העיניים ב'נמל התעופה' (עירפארט) ומה עוד שיש שם המון אדם וצריך להמתין זמן ממושך ביותר עד שיגיע ה'תור' שלו, והיות ואותו בחור היה ירא שמים מרבים על כן ניגש לאחד שהיה שם והציע לו עשרים דולר בתנאי שההוא ישמש לו כ'עיניים'... כלומר, שהבחור יעצום עיניו בכל העת ויסמך וישען על אותו מלווה שיוביל אותו עד הגיעו לכבש המוליך למטוס, והלה סבר וקיבל. לאחר כמה רגעים בודדים עבר על ידו 'קלנועית' (golf car) המיועדת להוביל נכים שקשה להם ללכת, והיה הנהג סבור שזה הבחור הינו סגי-נהור ל"ע, על כן קרא לו ול'מלווה' לעלות על הרכב המיוחד, והביא אותם במהרה לתוככי המטוס... למען דעת כיצד הקב"ה מסייע לאותם שבחרים בטוב... ואגב אורחא, כתב הרה"ק ה'אמרי נועם' זי"ע (ריש פרשת בראשית) לרמז בלישנא דקרא (ישעיה לג טו) 'ועוצם עיניו מראות ברע', שהוא ס'ת 'מעות', כי השומר עיניו בקדושה ובטהרה מלראות ברע זוכה שנשפע עליו משמי מרום שפע של פרנסה בהרחבה... ומכאן תשובה ניצחת לאותה טענת היתר של 'צורך פרנסה'... כי אדרבה, שמירת העיניים היא היא צורך הפרנסה... וכבר הבאנו מה שכתב רש"י שם (פסוק טז) על הא דכתיב 'ועוצם עיניו מראות ברע, הוא מרומים ישכון וכו' לחמו נתן מימיו נאמנים', ופירש רש"י 'לחמו נתן - לא יהא מבקש לחם כי מן השמים יספיקו לו מזון, מימיו נאמנים - מקור מימיו לא יכזב, כלומר זרעו יגדל וכל צרכיו יספקו'.

יג. הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע פירש בלשון חז"ל (שבת לא.) 'דעלך סני לחברך לא תעביד, זו היא כל התורה כולה, ואידך פירושה הוא, זיל גמור', שנרמז בזה על השונא הגדול של האדם הוא היצר הרע (סוכה נב.), וע"ז אמרו דעלך סני - אותו ששונא אותך, לחברך לא תעביד - אל תעשה אותו לחברך... וזו היא כל התורה כולה, לדעת שהיצר הרע הוא שונא ולא להתחבר עמו, ומעתה זיל גמור - צא ולמד דרכי המלחמה...

יד. מספרים על המשגיח דישיבת 'קול תורה' הגה"צ ר' גדליה אייזמן זצ"ל היה שב בכל יום מתפילת שחרית שבהיכל הישיבה לביתו בלוויית אחד מחשובי תלמידיו, באחד הימים עברו השניים בלכתם בסמוך לאחד מפחי האשפה הגדולים הפזורים לרוב ברחובות קריה (צפרדע בלע"ז...) אשר כדרכו של עולם היו בו גם כמה וכמה חתולים הנוברים באשפה ומייללים. לפתע עצר המשגיח מדרך הלכו, וכה אמר לתלמידו, החתולים הללו מדברים אלינו, האם מבין אתה את שיחם ושיגם... התלמיד השתומם עד מאד ולא ירד לעומק דעת רבו, ומששב וחזר המשגיח על שאלתו ביקש התלמיד הסבר למה ירמזון מיליו ומה פשר דברי הרב.

נענה המשגיח וא"ל, החתולים הללו פונים אלינו ואומרים, מה לכם בני האדם כי תתגאו ותשתררו עלינו, הרי אנו 'עשירים' לעומתכם, ומצבינו טוב הרבה יותר ממצבכם. ראו נא בני האדם, הלא בכדי שתוכלו לסעוד את ליבכם בסעודה טובה עליכם לטרוח כמה וכמה טרחות, וקושי רב וגדול כרוך בדבר, ראשית דבר, עליכם לעמול ביגיע כפיכם בכדי שיהא לכם ממון לקנות בהם מוצרי המזון (עסן פראדוקטן), ולפעמים, אף אם יש כבר בידכם ממון וכבר פניתם ל'חנות' בדיוק אז מגלה לכם המוכר שאת אשר חפץ לבכם כבר נגמר ואיננו, וגם כשבשעה טובה ומוצלחת הגיעו המוצרים לביתכם, עדיין אין בידכם לאכלם תיכף ומיד, כי עליכם להתייגע בהכנתם בבישול ואפיה. ולפעמים אחרי כל ההכנה מקדיח התבשיל, ושוב אין מה לאכול, ואף גם כאשר סוף דבר נמצא האוכל טוב וערב ומוכן לסעודה לעיתים יבואו לפתע אורחים שלא ידעתם על בואם ושוב אין לכם די סיפוקכם. ואחרי ככלות הכל גם

באר הפרשה - פרשת פנחס

באומרו כאן צרור את המדינים לצוות כעת על 'מלחמה' - להכותם ולהשמידם, אלא פירוש הכתוב הוא לצרור ולשנוא אותם. כי זה אחד מתקוני התשובה, ו'מדה זו היא סגולית היא לחפץ בחיים', כי עי"ז תתרחק מהם תאוות העבירה ושוב לא יפלו בחטא וגם יתכפר להם מה שכבר חטאו.

זו"ל האור החיים, הכוונה בזה להקדים לשנוא המחטיאים, גם להתעיב הערב והשוב הבא מהם, לאבר כל

עין נחמד וכל מעיין מתוק וכל טוב הבא מהם על אשר גרמו להם עשות רע, ובאמצעות מחשבה זו תהיה מתרחקת תאוות העבירה מהם ותהיה להם לזרה, כי על העבר שונאים הסוכב ויולד בהם טבע אלוקי, ומדה זו מדה סגולית היא לחפץ בחיים, ובוה יתכפר עון הקודם וכו', והוא מאמר הכתוב כאן צרור את המדינים, פירוש יהיו לכם בגדר צר ואויב לשנאתם, ולשנוא כל הערב מהם להשחית עצם ולקלקל מעינותיהם זה תמורת מה שהתאוו להם, וזו היא אחד מתקוני התשובה, ואמר

כאשר הכנת האוכל הצליחה וגם יש די אוכל לסועדים, עוד יש לכם זמן המתנה לעת עריכת השולחן בכלי אכילה בצלחות כפיות מזלגות וסכינים.

בשונה ממכם - מתאר המשגיח את המשך נאום החתולים - אנו אין בנו 'לא הן ולא כיוצא בהן', כי אין לנו כל דאגות וטירדות כגון דא, מזונותינו מצויים לנו תדיר כאן בפחי האשפה די בכל אתר ואתר, אין ימים שהחנויות סגורות ואין חשש מהגעת אורחים בלתי צפויים, כי לכולם יש בשפע גדול ללא עיכובים ומניעות ללא המתנה והגבלות, ותיכף ומיד ממש בראותינו את האוכל בעודו בכפינו נבלענו להנאתנו הצרופה ללא כל גינונים ונימוסי יתר. אמרו מעתה, בני האדם, האם לא עדיפים אנו ממכם עשרת מונים....

המשיך המשגיח ואמר לתלמידו המשתאה, לכאורה הצדק עם החתולים, לא חסר להם מאומה, ואין להם שום הגבלות ושום גדרים וסייגים, אלא מאי, סוף סוף כל הנאתם היא מהסחי והמיאוס, שאנו ברי הדעת איננו יכולים לעמוד ולהתקיים בפני ריחם אפי' שעה אחת, ואם אך יכה באפינו אחוז אחד מחמישים מצחן ריח ארוחתם אנו עושים את דרכינו מהרה לעברו השני של הרחוב...

וביאר המשגיח את כוונתו, כי רבים המה פורקי העול - הן המומרים לכל התורה כולה, הן המומרים לדבר אחד מן התורה, המביטים בלגלוג ובבוז על 'מקבלי העול' המדקדקים על קלה כבחמורה ואינם זזים כמלא נימא משמירת התורה והמצוות עם כל הגדרים והסייגים שתיקנו חכמי הדורות. ואומרים להם ראו כמה מאושרים אנו כאשר יש לנו את הכל ללא כל עיכוב (-נגיש וזמין, ביד ומיד), כמה קלים הם חיינו ללא כל הגבלות (ומחסומים), הכל מותרים לנו הכל שרויים לנו, ואילו לכם הכל כבד (ומסורבל) אסור ומוגבל. ועוד לכם עשיית משמרת למשמרת בכל דבר וענין. אף אנו נשיב אמרינו להם, אכן, כביכול נהנים ומאושרים אתם, אך הנאתכם היא ממדמנת הסחי והמאוס בתוככי רפש זוהמת יצרא דהחמורות, כחתולי חוצות המלקקים להנאתם את כל אשר הנפש היפה סולדת ומרחקת. ואילו אנו בשמירתנו בעוז וחדוה על גבולות וגדרים, אנו מזככים ומטהרים את שיעור קומת האדם שלנו, כאשר ברור לכל בר דעת מיהו המאושר האמיתי....

טו. ובכך ביאר הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל (דרש משה ד"ה וביום השבת) מה שמצינו בגמ' (יומא סב:) שדנו שם בעניין שני קרבנות התמידים שבכל יום האם יש מצווה לכתחילה שיהיו שני הכבשים שווים במראיהן, אבל 'מוספין של שבת ודאי צריכין שיהיו שניהן שוין', וצריך לבאר מה העניין בזה, ומבאר, כי שני הכבשים שבקרבת מוסף של שבת הם כנגד זכור ושמור, וכשם ש'זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו (ברכות כ:) כך גם הכבשים צריכים להיות שווים כאחד. ועומק הדברים, כי יש לך אדם שמצוות 'שמור' והשביתה בשבת ממלאכה היא לצער עבורו, שנדמה לו שמפסיד מפרנסתו על ידי ש'מוכרח' לסגור עסקיו, אכן מלבד שטעות היא בידו, כי השבת היא מקור הברכה, ואדרבה כל שפעת הפרנסה באה לו על ידי שחדל ממלאכתו ביום השביעי, ואין אדם שומע לי ומפסיד, אך אפילו אם היה כן האמת ח"ו עדיין אין מקום לצער כלל, וכי שמענו על אחד שהוציא הוצאות לפאר ולקשט את ביתו והוא מצטער על כך... קל וחומר בן בנו של קל וחומר אלף פעמים שאין מקום לצער על 'הפסד' לצורך מצווה... אלא צריך לשוב ולשמוח ולהתענג על שזוכה לקיים מצוות ה' ולשבות ממלאכה, וישמחו במלכותך שומרי שבת... ועל כך אמרו ש'שמור וזכור בדבור אחד נאמרו' - 'שכפי מדת שמירתו כן תהיה מדת הנאתו מהשבת', ר"ל, שככל ש'מקריב' יותר מעצמו על שמירת השבת, הן בשביתה ממלאכה והן בהוצאות שבת כך תגדל הנאתו ותענוגו על שזוכה לעשות רצון ה' בהידור... ומשום כך צריך שיהיו שני הכבשים שהם שווים...

שהיו משבט מנשה, ודבר ידוע שמנשה בנו של יוסף הוא, 'אלא לומר לך יוסף חבב את הארץ וכו', ובנותיו חבבו את הארץ שנאמר (פסוק ד) תנה לנו אחוזה'.

נפלאות מצינו בפירוש הרע"ב מברטנורא זי"ע על הא דאיתא (אבות ד ב) 'שכר מצוה מצוה, וז"ל, שבל מה שאדם משתכר ומתענג בעשית המצוה נחשב לו למצוה בפני עצמה, ונוטל שכר על המצוה שעשה ועל העונג וההנאה שנהנה בעשייתה'. עכ"ל.

צורר לשון הווה פירוש יגבירו בהם השנאה עד גדר שיהיה נקבע בהם טבע הצרירות, עכ"ל"ק.

בך בבר, יגביר בעצמו רגשות תשוקה ואהבת ה' ושמחה ותענוג". בקיום מצוותיו". וכבר מצינו בפרשתן ששיבחה הכתוב את מי שמחבב את המצוות, וכדכתיב (כו א) 'ותקרבנה בנות צלפחד בן חפר בן גלעד בן מכיר בן מנשה למשפחת מנשה בן יוסף, והקשה רש"י מדוע הוצרך לומר 'בן יוסף' אחר שכבר נזכר

טז. מאמר נורא כתב הרה"ק הקדושת לוי זי"ע על הפסוק (כח יט) 'והקרבתם אשה עולה לה', שאם התקרבות האדם לקונו בעבודתו ית"ש היא מתוך 'אש' ההתלהבות אזי עולה לה' - כביכול יש עליה להשי"ת... וכביכול האדם באש הקודש היוקדת בו מרומם ומגביה את כבודו ית'.

יז. 'סיפר' פמ"מ הרב אברהם מרדכי מלאך שליט"א, מעשה ביונה שלדאבון לב נולדה ללא 'כנפיים', והייתה היונה שבורת לב ומסכנה גדולה, כי כל חברותיה עפו כרצונם, הנה והנה, והיא בקושיי זזה ממקומה, מהלכת עקב בצד אגודל כ'זקנה' מופלגת... והנה, חברותיה ובני משפחתה היו עפים במשך היום לכל עבר, 'רואים עולם' בעיניהם, ימים ונהרות, הרים וגבהות, נופים יפים וכו', ולפנות ערב היו מתקבצים יחדיו, ומספרים זה לזה, את כל מה שזנו עיניהם במשך כל היום, והייתה אותה מסכנה יושבת ומבכה את מצבה המסכן, לשמע אותם סיפרי מופת מהעולם הגדול, ולא היה בלבה כח לסבול אותו צער, פירשה היונה לצד, ובקול בוכים זעקה לפני יוצרה בוראה וקונה, אבי שבשמים, עד מתי... לא די שהנני יושבת כל היום בדד ללא חבר וריע כי כולם מעופפים ברחבי עולם ואני כלואה בבית, עוד נגזר עלי לשמוע מהם מה אני 'מפסידה' בכל יום ויום... אין בכוחי לסבול סבל כבד כזה. ואכן שמע אלוקים הקשיב בקול תפילתה, ותלך היונה לישון שינת הליל, ויהי בקומה בבוקר והנה צמחו לה מב' צדדיה כנפיים יפות וגדולות ככל חברותיה בני גילה. אלא, שאותה היונה לא הייתה למודה לעוף, ולא ידעה כי כל ה'הרים' שצמחו לה מב' צדדיה הם הם הכנפיים שכל כך ביכתה את חסרונם, והמשיכה רק להלך ברגליה הקטנות מבלי להגביה עוף כלל וכלל. אלא שבהילוכה הרגישה כובד אדיר (ממשא הכנפיים), נשאה עיניה השמימה, ובקול נהי בכי תמרורים החלה מבכה את מצבה, אבינו אב הרחמן, לא די שנולדתי בעלת מום שאינני יכולה לעוף ככל חברותי, עוד נגזר עלי גזירה קשה ונוראה כזו - לשום עלי את המשא הכבד הלז, מה יהיה בסופי - גם המעט שעוד היה בידי ללכת מכאן לשם גם ייאבד ממני, מה יעלה בגורלי המר, ובת קול יוצאת מן השמים ומכרזת ואומרת, בתי יקירתי, לא 'משא' ולא 'כבד' הטלנו עלייך, אלו 'כנפיים' נפלאות שכל כך חשקת בהם... פתחי כנף ימין ולאחריו כנף שמאל, וצאי בכוחם למסע ברחבי העולם עם כל הכח והשמחה, הגביהי עוף, ותגיעי עד שמי רום.. גבוה מעל גבוה... אך טוב וחסד תרווי מאותם כנפיים אשר נדמה בעינייך כמשא ועונש ל"ע, לא ולא, רק גן עדן בעולם הזה תרוויחי מהם. ולדידן, הבחור והאברך, וכל איש ישראל, לפעמים נדמה לו, כי משא כבד רובץ עליו, אוי... אסור ללכת למקום פלוני, אסור להביט כאן, ואסור לחשוב מדבר פלוני, עלי להשאר על מקומי כגולם הדבוק ל... ולעסוק בתורה.. להתפלל... אבל האמת, שבת קול יוצאת מן השמים ומכרזת ואומרת, בני יקירי, לא 'משא' ולא 'כבד' הטלנו עלייך, אלו 'כנפיים' נפלאות שכל כך חשקת בהם... פתח עיניך וראה איזה 'גן עדן' נתנו לך מן השמים, והרי 'אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה (אבות ו ב), אלא מאי, נדמה לך שאתה כבד, כבול ואסור, אם רק תתחיל ללמוד, תמצא בזה טעם נפלא ומתוק, אם אך תשמור על עיניך, שלא להביט... תרגיש הארה נפלאה ושמחה עילאית, עד שתרגיש ממש כ'ציפור דרור' אשר עפה גבוה מעל גבוה. עם כל ה'משא' הנראה לך כ'משא' תוכל להגביה עוף, ולהגיע עד שמי רום.. גבוה מעל גבוה... אך טוב וחסד תרוה מאותם 'מעשים טובים' אשר נדמה בעיניך כמשא ועונש ל"ע ובאמת הם 'כנפיים', לא ולא, רק גן עדן בעולם הזה תרוויחי מהם.

יח. כה ביאר הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע (מגן אברהם רמזי שבועות) בהאמור בפרשתן לגבי חג השבועות 'כל מלאכת עבודה לא תעשו' (כח כו), שבא הכתוב להזהיר את האדם שאל יקבל על עצמו את התורה כדבר שיש בה טורח וקושי וכאילו היא 'מלאכת עבודה', אלא ישמח בה ויתענג על ה'.

כאשר האדם שומע חרפתו ואינו משיב ועונה, זאת כביכול הקדים האדם, ולא נתן לו הבורא מאומה לפני שתיקתו, שהרי מה שקדם הוא רק הקיתון של שופכים ששפך עליו חבירו בבזותו אותו... וכאן אצל פנחס בן אלעזר שהעביר על מידותיו - שהיו כל השבטים מבזין אותו (עיי' רש"י) והיה מן הנעלבים ואינם עולבים על זה אמר הקב"ה בדין הוא שיטול שכרו, כי שכר זה אינו לפני משורת הדין אלא מידת הדין נותנת לו שכרו, שהרי בפירוש אמר הבורא 'מי הקדימני ואשלם לו', והיינו שעליו לשלם למי שמקדים אותו כביכול^ט.

עוד מצינו דברים נוראים בעניין זה בתורתו של ה'חתם סופר' (ת"מ נח ד"ה קץ) שמשא רבינו ע"ה קיבל

בדין הוא שיטול שכרו - שומעים חרפתם ואינם משיבים בפרשתן (כה יב), 'לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום', ובמדרש (רבה כא א) 'אמר הקב"ה, בדין הוא שיטול שכרו'. וביאר הרה"ק 'חתם סופר' זי"ע (ד"ה לכן אמור), דהנה כתיב (איוב מא ג) 'מי הקדימני ואשלם לו', וביארו במדרש (ויק"ר כו ב) דמן הדין אין הבורא מחויב לשלם שכר על קיום המצוות, שהרי 'מי מל את בנו עד שלא נתתי לו בן זכר, מי עשה לי מעקה עד שלא נתתי לו גג, מי עשה לי מזוזה עד שלא נתתי לו בית, מי עשה לי סוכה עד שלא נתתי לו מקום, מי עשה לי לולב עד שלא נתתי לו דמים, מי עשה לי ציצית עד שלא נתתי לו טלית'... אמנם

יט. סיפר הרה"ק מסאדיגורא זי"ע, שהרה"ק רבי ברוך ממעז'בוז זי"ע נסע פעם לשבות שבתו בעיר ז'יטאמיר, משהגיע הרבי בערב שבת סמוך לעיר (בהיותו עדיין מחוץ לעיר) יצאו לקראתו רבים מבני העיר, בתוך הבאים הי' איש פשוט שמוצאו ממשפחה פחותה אלא שהשעה שחקה לו ונעשה לעשיר מופלג, והנה, כאשר נתן איש זה 'שלום' לרבי הביט בו הרבי ושאלו אם הוא מסכים להיכנס לתוך מרכבתו לנסוע עמו העירה, הדבר לא מצא חן בעיני האנשים הסובבים אשר הרבי יחלוק כבוד גדול כזה לאיש הדיוט ונחות הערך - בפרט שבאותה שעה עמדו אצל המרכבה אנשים חשובים ויקרי ערך, אך מי זה יבוא אחר המלך... ויעל האיש אל העגלה ויסעו, בדרכם שאל הרבי את רשותו להתאכסן אצלו, היהודי לא ידע את נפשו מרוב שמחה על הזכיה שנפלה בחלקו, ואכן, העשיר העמיד את ביתו לרשות הר"ב ופמלייתו בכבוד וברוח בא'כילה ש'תיה ל'ינה כמנהג בעה"ב חשובים... לעומתו, לא ידעו בני העיר את נפשם מרוב צער כי מכל תושבי עירם בחר הרבי לשבת דייקא בביתו של איש פשוט כמותו, אך מכיוון שידעו את גודל מעלת ערך וקדושת הרבי שמו מחסום לפיהם ולא אמרו דבר...

ויהי ביום הראשון - ממחרת השבת, נכנסו אנשי העיר להתברך אצל הרבי, גם אותו העשיר נכנס ככל בית ישראל, ולתדהמתו שאלו הרבי, האם הגיעו צאצאיך לפרק השידוכים, ענה העשיר, שאכן לשם זה נכנס הנה, לבקש מהרבי ברכה על הזיווג לבתו, אמר לו הרבי, הנה לי בן בעונת השידוכים - שמא תסכים להשתדך עמי... מיד הסכים האיש, ויושיט הרבי את ידו הקדושה ואמר 'מזל טוב... מזל טוב...' כחץ מקשת פשטה השמועה בכל הגלילות, ותהום כל העיר - היתכן שצדיק גדול מפורסם ומיוחס נכד הבעש"ט זצ"ל מגזע אראלים ותרשישים יקח לו למחותן איש פשוט כזה, ועוד, והוא העיקר, בזכרם שלפני כעשרים שנה יצאה עליו שמועה מהוצאת לעז בדברים החמורים ביותר ל"ע, ואז הובילו אותו בכל העיר ויבזוהו בבזות נוראות למען ישמעו ויראו... ואף שעד עתה לא סיפרו לרבי מעשה זה (כשהלך לבית האיש הזה) אבל כעת בשידוך זו שנוגע כבר לכבוד הרבי ולכבוד אבותיו אין העת לחשות...

'משלחת' נכבדה עלתה אל הרבי, וגילתה את אזניו על 'חשיבותו' של 'המחותן' החדש... כי איש פשוט הוא, ולא עוד אלא שאך לפני ככ' שנה הוצא עליו לעז כזה, ומי יודע... מיד נפלו פני הרבי מרוב צער, ואמר, הנה, תיכף כשראיתו נכנס בקרבי חשק גדול להשתדך עמו, לכן בקשתי לילך לביתו, גם כשנכנס עם פתקא אלי שוב נפל בי הרעיון והחשק להשתדך עמו, ונראה לי כי מן השמים העמידו אותי בפני שידוך זה, מעתה שם אנכי את יהבי ומבטחי בהשי"ת אשר יאיר עיני ועיני כל אוהבי אשר לא שגיתי בזה, ולדבריהם - אתבונן שוב בנעשה כאן, ואענה לכם תשובה.

אדהכי והכי, נזדמן הר"ב למעונו של הרה"ק ה'אור המאיר' מז'יטאמיר בבואו לכבד את אלמנתו תליט"א, מיד בהכנס הרבי לביתה נענתה הרבנית בגיל ורנן - אתמול נודע לי כי מע"כ הוא צדיק אמיתי וגדול הדור, והראתה על אחד מחלונות ביתה ואמרה, אצל החלון הזה עמדנו אני ובעלי זי"ע לפני כעשרים שנה - בעת אשר הובילו את ה'מחותן' שלכם ברחובות קריה לביישו בבושה וכלימה, בקריאת 'ככה יעשה לאיש אשר יעשה נבלה כזאת', ואמר בעלי זי"ע, הנה ההמון הגדול רודפים אחר איש צדיק מנוקה מכל עוון אשמה ורשע, מי יתן אשר אנכי אהיה זכאי כמוהו בדיני לאחר מאה ועשרים שנה...

זכה פירש הגה"ק החיד"א זי"ע (פתח עיניים אבות) הא דאיתא במשנה (א יז) 'שמעון בנו אומר כל ימי גדלתי בין החכמים ולא מצאתי לגוף טוב משתיקה', וז"ל, פירש רבינו עובדיה מי ששומע חרפתו ושותק, ואפשר להרחיב הדבר במ"ש הרמ"ק דאין בכל הסיגופים ותעניות דבר המכשיר הנפש ומכפר עונותיו כשומע חרפתו ושותק ומוחל, כי אין צדיק בארץ אשר לא יחטא, וצריך כמה סיגופים ותעניות הרבה או קבלת יסורין ועניות והחלאים וכיוצא אשר כל אחד מהם מר ממות, אך המעביר על מידותיו אוכל ושותה ומתפרנס בטוב ועונותיו מתכפרים², והאריך בזה. וזהו שאמר לא מצאתי לגוף דייקא - שלא יצטרך יסורין בגופו או בממונו או סיגופין, ואין טוב משתיקה, כי הוא טוב לגוף שאוכל ושותה ויש לו בריאות ונסלח לו ע"י השתיקה³.

בריתי שלום - להיות גומל חסדים וותרן ומעביר על מידותיו ולברוח מן המחלוקת

בפרשתן (כה יא-יג), 'פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתו מעל בני ישראל בקנאו

קצבת חייו מאה ועשרים שנה, וסיבב מסבב כל הסיבות שבני ישראל יתעכבו במדבר במשך ארבעים שנה, ובתום הזמן ההוא רצה משה רבינו להיכנס לארץ ישראל, והקב"ה השיב לו 'רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה' (דברים ג כו), כי כבר תמו שנות חיך בעולם הזה, אמנם משה רבינו ביקש דהנה אמרו (הגיה ה). שכאשר מת אדם קודם זמנו מוסף קוב"ה שנותיו ל'צורבא מרבנן דמעביר במיליה', היינו תלמיד חכם שמעביר על מידותיו, ואם בן הלא על כל בני דור המדבר נגזרה גזירת מיתה בטרם זמנם, מדוע לא יתנו לו חיים משנות חייהם הנותרים, על כן 'אעברה נא ואראה את הארץ הטובה' (שם כה), אולם הקב"ה ענה לו, מאחר שאמר (כ י) 'שמעו נא המורים' אינו זכאי לקבל אותם שנים. ורק פנחס יקבלם מפני שסבל בזיונות, כמו שאמרו 'שהיו השבטים מבזין אותו, ראיתם בן פוטי זה בן שפיטם אבי אמו עגלים לעבודת כוכבים' (כמובא ברש"י פסוק יא), ואכן זכה פנחס, לקבל את כל השנים של בני דור המדבר שמתו מרם זמנם, ונעשה אליהו, וחי לעולם.

וסיים דבריו ואמר, בשכר בושה נוראה זו יזכה האיש להיות 'מחותן' עם אחד מצדיקי הדור, עתה שמעתי כי מע"כ בא בקשרי החיתון הבנתי שעליו נתכוון בעלי הקדוש זי"ע, דברי האלמנה פשטו בקרב המחנה, ותרב שמחתם בראותם עד היכן הדברים מגיעים, מיד הלכו לבית העשיר, וערכו שם 'תנאים' כדי הגבירים מתוך רוב צהלה ושמחה, הא למדת כוחה של שתיקה על בזיון, להרבות גדלו ותפארתו של השותק.

וגדולה מזאת מפורש בספר 'חסידים' (סימן רטז), אם ראית רשע עשיר, המצליח בנכסיו, ועקב עשרו הוא משיא את בניו עם אנשים חשובים וגדולים. אל תתמה, אלא דע לך שכל סיבת ומטרת עשרו שנתן לו הקב"ה, הוא רק בכדי שיקחו אנשים גדולים וצדיקים את צאצאיו להינשא עמו, שאילמלא עושרו לא היו מתחתנים עמו עקב רשעותו. ומדוע זוכה אותו רשע הן לעשירות הן שגדולים מתחתנים בו. דבר זה בא לו, או מזכות אבותיו העומדת לו. או משום שהיו מביישים אותו ומבזים אותו קודם לכן, וזכות אותו ביזיון אשר ספג היא שעמדה לו לזכות לעושר ולחתיני רבנן (נלמד מכאן. א. כי אף הרשע יזכה לכל הטובות אם ישתוק למחרפיו, ק"ו למי שאינו רשע אם אך ישתוק - מה טוב חלקו וחבלו. ב. ראה כמה מסובב הקב"ה בעולמו כדי שיגיע לכל איש זיווגו ההגון לו).

כ. ה'משגיח' הגה"צ רבי יחזקאל לעווינשטיין זצ"ל היה רגיל לומר, שמי שבאו עליו בזיונות הרי הוא כמי שעבר עליו יום הכיפורים, כי הבזיונות מכפרים ומטהרים אותו. ועד"ז פירשו צדיקים במה שאמרו חז"ל (הובא בשמיה"ל שער התבונה פ"ח) שכאשר קילל שמעי בן גרא את דוד המלך קללה נמרצת, ואמר דוד הניחו לו 'כי ה' אמר לו קלל' (שמואל ב' טז י), באותה שעה זכה להיות רגל רביעי במרכבה, והיינו טעמא, כי באמת אי אפשר למי שיש בו חלק גשמי להתעלות עד למדרגה גבוהה כזו, אך אותם בזיונות שחרפו וניאץ אותו הרי הם כשפיכות דמים ממש, וכמו שאמרו בגמ' (ב"מ נח:.) 'אזיל סומקא ואתי חיורא', נמצא שנסתלקו ממנו כל 'הדמים הרעים', ולא נשאר בו אלא חלק הטוב וכולו רוחני, עד שכבר אפשר לו להיות רגל רביעי שבמרכבה.

כא. בא וראה אותם דברים נשגבים שכתב רש"י לפרש מה שנאמר (תהילים פו ב) 'שמרה נפשי כי חסיד אני - שאני שומע גדופי וחרפתי ויכולת בידי להנקם ואני שותק', ללמד גודל מעלת הנעלב ואינו עולב שומע חרפתו ושותק, עד שיש לו 'טענה' ו'זכות' לבקש מהקב"ה 'שמרה נפשי', כי בדין הוא שיטול שכרו...

שפיר בדין הוא שיאכל שכרו, וללמדנו שכרם הטוב של גומלי חסדים המיטיבים לאחרים.

בפרשתן (כח ג-ד), 'ואמרת להם זה האשה אשר תקריבו לה' כבשים בני שנה תמימים שנים ליום עולה תמיד, את הכבש אחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים'. כתב בספר 'תורי זהב' להמניד מזאלויץ זי"ע 'שמעתי אומרים בדרך מוסר' בשם הרה"ק רבי יצחק מדראוויטש זי"ע, שבא הכתוב לרמוז כנגד דרך הבריות אשר אם אחד פגע בהם וציער אותם, שמחזיקים כעסם ותערומותיהם עד ערב יום הכיפורים ואז מתפייסים זה עם זה, אמנם לא זו דרכה של תורה, אלא צריך למחול בכל לילה בטרם יעלה על יצועו לכל מי שחטא כנגדו במשך היום, וכן צריך למחול בבוקר למי שפגע בו בלילה יב.

וזאת נרמז במקראי קודש אלו, וכך אמר הכתוב זה האשה אשר תקריבו לה' - שבוה תעשו נחת רוח להקב"ה, על ידי שכבשים בני שנה - הדברים

את קנאתי בתוכם ולא כיליתי את בני ישראל בקנאתי, לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום, והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם תחת אשר קנא לאלוקיו ויכפר על בני ישראל'. ובמדרש (רבה כא א) 'אמר הקב"ה, בדין הוא שיטול שכרו, ורבו המקשים מהו בדין שיטול שכרו, ומה עוד שהרי קיי"ל ששכר מצווה בהאי עלמא ליכא.

וביארנו צדיקי הדורות (משך חכמה בפרשתן, ועוד רבים כע"ז), שפנחס בקנאותו תיקן הן כלפי שמיא והן לגבי כל ישראל, שהרי 'השיב את חמתי מעל בני ישראל' (פסוק יא), ומלבד שקידש את ה' ובוה תיקן את פגם חילול ה' הנורא שהיה ע"י זמרי, גרם גם כן ש'לא כליתי את בני ישראל', והמנפה שכבר כילתה חלק ניכר בבני ישראל נעצרה. והגם ששכר מצווה בהאי עלמא ליכא, אין זה אלא במצוה שבין אדם למקום, אבל במצוות שבין אדם לחברו הרי אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא (פאה א א; קידושין מ.). ומאחר שפנחס גמל טוב עם בני ישראל על כן

כב. הרה"ק ה'ברכת אברהם' זי"ע היה רגיל לספר על הגאון רבי יום טוב ליפמן היילפרין שהיה אב"ד ק"ק קפולין, שכאשר עלה על כס הרבנות התנה עם ראשי הקהל ב' תנאים. א. לבל יהיו לעשות דבר גדול כקטן בענייני העיר מבלי להתייעץ עמו תחילה וליטול רשות. ב. שהיות וחפץ הוא לעסוק בתורה בהתמדה ומבלי מפריע על כן שלא יבואו לדבר עמו אלא במוצאי שבת. והיה יושב ועוסק בתורה בבית המדרש כל ימות השבוע, ורק ביום שישי היה שב לביתו.

פעם אחת הלכה הרבנית אל השוק וראתה שם דג גדול ומשובח וחפצה לקנותו לכבוד שב"ק, והחלה לשאול את המוכר 'מה יקר' - כמה דמי הדג, ובאותם רגעים ממש הגיעה אשת הגביר וחמדה את הדג, והעלתה את המחיר, ונתן לה המוכר את הדג, טענה כנגדה הרבנית שהרי היא כבר נתנה עיניה במקח, השיבה לה 'הגבירה' בכינוי פוגע ומעליב לעיני כל ישראל... ותהום כל העיר על ביזוי כבוד התורה, ורצו ה'פרנסים' ללמד את אשת הגביר כגמולה ולהענישה כדת וכדין, אך ידיהם היו כבולות כי התחייבו שלא לעשות מעצמם מבלתי הסכמת הרב, ומאידיך אי אפשר 'לגשת' אליו עד מוצאי שבת. אך ביקשו מהרבנית ש'תכין את השטח' ותעשה כחכמתה היאך 'לחמם' את הרב, עד שכאשר ידברו עמו במוצ"ש כבר יתרצה הרב להעמיד את כבוד הרבנות על תילה...

בליל שב"ק כשחזר הרב מבית הכנסת ורצה לקדש על הכוס ולהתחיל בסעודה ראה שהרבנית אינה יושבת בשולחן אלא מסיבה היא לעצמה בשולחן אחר, נבהל ושאל מה אירע, השיבה לו 'איני ראויה להיות רבנית ולהסב על שולחן הרב'... לא הבין דבר וחצי דבר עד שסיפרה לו כל קורות המעשה, וכיצד פגעו וזלזלו בה ברחוב העיר, והוסיפה לומר שראשי הקהל רצו להענישה ולקונסה אך ידיהם כבולות כי לא יכלו להתייעץ עם הרב... פייסה הרב בדברים עד שנתרצתה לישב בשולחן, וכבר עמד לקדש על הכוס. אך הרהר מעט ושאלה אימתי היה מעשה זה, השיבה הרבנית 'ביום שלישי', השתומם הרב וקרא בקול גדול דינסטאג... דינסטאג... פון דינסטאג ביז היינט האסטו א טינה בלב אויף א אידישע טאכטער... [שלישי, שלישי ועד עכשיו הנך נוטרת טינה בלב על בת ישראל], מיד אמרה שהיא מוחלת, אך הרב לא קיבל דבריה באמרו שמוכרחים אנו לבקש הימנה מחילה על שכעסת עליה מיום שלישי ועד עכשיו... ואי אפשר לדחות את הדבר, ואכן מיד יצאו לדרך לעבר בית הגביר. כשהגיעו לשם הקישו על הדלת, שאלו בני הבית 'מי שם בחצר', ואמר הרב את שמו, והבינו כי בא לגעור בהם על הפגיעה ב'אשת חבר', ונבהלו מאוד כי חששו מהקפדתו, ונפלו על רגליהם בבכיות ובתחנונים שימחלו להם על הפגיעה ברבנית. אך

כלל אלא סובל הקב"ה עלבון בזה להיות משפיע בו כח תנועות אבריו והוא מוציא אותו כח באותו רגע בחטא ועון ומכעים והקב"ה סובל. ולא תאמר שאינו יכול למנוע ממנו הטוב ההוא ח"ו שהרי בכוחו ברגע כמימרא לייבש ידיו ורגליו כעין שעשה לירבעם, ועם כל זאת שהכח בידו להחזיר הכח הנשפע ההוא והיה לו לומר כיון שאתה חוטא נגדי תחטא בשלך לא בשלי, לא מפני זה מנע טובו מן האדם אלא סבל עלבון והשפיע הכח והיטיב לאדם טובו וכו'. הרי זו מדה שצריך האדם להתנהג בה, רצוני (כלומר, כוונתי) הסבלנות, וכן היותו נעלב אפילו למדרגה זו (שארם חטא כנגדו במה שקיבל ממנו), ועם כל זאת לא יאסוף מוצתו מן המקבל, עכל"ק"ד.

כלל הדברים, עלינו לשנוא את המחלוקת^ג ולרדוף אחר השלום, ובפרט בימים אלו, כדאיתא בגמרא (יומא ט:): בית שני מפני מה חרב מפני שהייתה בו שנאת חנם. על כן החי יתן אל לבו בימים האלו לקבל

ה'כבושים' בלבבכם כל השנה לא תעשו כן אלא שנים ליום, שבכל יום תמחלו ותעבירו על מידותיכם שנים ליום, וממשיך הכתוב לומר את הכבש אחד - מה שכבוש בלבבך תעשה ותתקן [כמו 'ועשתה את צפורניה' (דברים כא יב) שהוא לשון תיקון] בבוקר, שתיכף בבוקר תתקן ותסיר מקרבך את כל הכעס שבך, ואת הכבש השני תעשה ותתקן בין הערביים קודם השינה.

וזכר נודע מה שכתב בספר הק' 'תומר דבורה'^ג (פ"א) שעלינו ללמוד מדרכיו של המקום ב"ה, שכשם שהוא 'מעביר על מידותיו' כביכול כן נעשה אף אנו, וזל"ק, 'מי א-ל כמוך', מורה על היות הקב"ה מלך נעלב, סובל עלבון מה שלא יכילהו רעיון, הרי אין דבר נסתר מהשגחתו בלי ספק, ועוד אין רגע שלא יהיה האדם ניוון ומתקיים מבח עליון השופע עליו, והרי תמצא שמעולם לא חטא אדם נגדו שלא יהיה הוא באותו הרגע ממש שופע שפע קיומו ותנועת אבריו, עם היות שהאדם חוטא בכח ההוא, לא מנעו ממנו

הרב אמר כי אדרבה אנחנו באנו לבקש מחילה על אותה טינה כבושה שבלב מיום שלישי... לא עבר זמן הרבה ונתפייסו כל הצדדים ובקשו מחילה זו מזו, ורק אז חזר הרב לביתו לקדש על הכוס.

כשהיה ה'ברכת אברהם' מספר מעשה זה, היה מתלהב ביותר וזועק באש קודש דינסטאג... דינסטאג... פון דינסטאג ביז היינט האסטו א טינה בלב אויף א אידישע טאכטער... עד שנודעזעו כל השומעים ונחקק בקרבם עד כמה אסור להשאיר טינה שבלב, ואף במקום שהצדק עמו... (עיקרי המעשה נדפסו בהקדמת נכד רבי יו"ט ליפמן לספרו תוספת קדושה).

כג. מובא משמיה דהרה"ק רבי שלמה מבאבוב זי"ע (הראשון) שאמר שכל מדרגותיו והשגותיו קנה רק על ידי שלמד והתייגע בכל יום בדבריו הקדושים והנוראים של הספר הקדוש תומר דבורה, ומשם נעשה רבי.

כיוצא בזה מובא בשם הרה"ק הסבא מקעלם זי"ע ש'תומר דבורה' הוא השולחן ערוך של המידות טובות שינהג

בהם האדם (הובא בתחילת תומר דבורה שנדפס בתשכ"ה, בסוף מאמר 'ארון התורה').

ואילו השל"ה הק' כתב (בהסכמתו להדפסה הראשונה ביום א' י' סיון שנת שפ"א) וכל מי שרגיל בספר הזה ואומר אותו בכל שבוע או בכל חודש מובטח לו שהוא בן עוה"ב, ואשרי לו וטוב לו.

העיד הרה"ק ה'דברי יואל' מסאטמאר זי"ע משמו של הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנו זי"ע שהלימוד בזה הספר הוא סגולה בדוקה לרפאות את המחלה הידועה ל"ע, וכן ידוע גם על הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע שהיה מורה לחולים במחלה הנוראה ללמוד ולהגות בספר קדוש זה.

כד. ובהאי עניינא, נציגה מה שביאר הרה"ק 'החווה מלובלין' זי"ע (זאת זכרון עמו' ח' בדפ"ו, ד"ה בפ' צו) בכתוב 'כבשים בני שנה תמימים שניים ליום עולה תמיד', שכבשים מלשון כובש כעסו - שיהיו מעבירים על מידותיהם, ומכיוון ש'המעביר על מידותיו מעבירין ממנו כל פשעיו' (ר"ה ז:), על כן בני שנה - שייחשב נקי מחטא כבן שנה (כמו שאמרו על שאל המלך 'בן שנה' במלכו (ש"א יג א) שלא טעם טעם חטא, יומא כב.), שנים ליום - ב' פעמים ביום בבואו לביתו שחרית וערבית, יקבל ע"ע שלא להקפיד כלל, כי בניהכנס אינו שכיח שיכעס - כי נוח הוא לחבריו וידידיו יותר מאשר לב"ב, וכן בשוק לא יקפיד, כ"א בביתו שכית. ויהיה בזה תמימים כי כך יזכה שלא יבוא לידי גאווה שהיא מום, ועי"ז יהיה עולה תמיד, שתמיד יעלה מעלה מעלה ולא יהיה יורד, כי ע"י כעס מסתלקת הנשמה חלילה.

כה. וכך מבאר הרה"ק ה'דברי בינה' מביאלא זי"ע הא דכתיב בריש פרשתן (כה יז) 'צורר את המדינים', כי 'מדינים' הוא מלשון מחלוקת ומדנים, וכאן נצטוונו לשנוא את המחלוקת... (עיי"ש מה שפירש בזה).

באר הפרשה - פרשת פנחס

הרהורי עבירה שבליילה הם בדברים שבין אדם למקום, ואילו הרהורי עבירה של יום הם בעניינים שבין אדם לחברו (וכפי מנהגו של עולם שביום נמצא הוא בין הבריות, ואילו בלילה שרוי בביתו לבדו), ואמר הכתוב שיעשו את התמיד של ביו הערביים כמנחת הבוקר וכנסכו, 'לרמוז שבפרה זו שאתה צריך בשביל חטא נגד הבריות תעשה כמו כפרה זו שבין אדם למקום' כח.

משמחי לב - עסק התורה בפרט בימים אלו

בפרשתן (כו כג), 'בני יששכר למשפחותם' וגו', וכתב רבינו האור החיים הק' זי"ע וז"ל, למה שקדם לנו כי יששכר הוא בן תורה רמוזה התורה בשם זה של יששכר כי דוקא זה ישנו לשכר, וכל חוץ ממנו מה יתרון לאדם בכל עמלו, והוא מה שאמרו בברכות בפרק תפלת השחר (כה:): שצריך לברך ביציאתו מבית

על עצמו להוסיף מהיום והלאה באהבת חינוס^י, להיטיב לכל אישיו - אף אם הלה לא גמלו טוב אלא רע. והעיקר שלא יראה רק את עצמו, אלא יבין בלבו ויראה בעיניו שיש עוד בריות בעולם זולתו... והזמן גרמא לערוך כל איש בנפשו 'בדק הבית' - לתקן מידותיו לטוב לו ולסובביו כל הימים.

וכה כתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תו"מ ד"ה את הכבש) על האמור בפרשתן (כח ג-ד) 'זה האשה אשר תקריבו לה' כבשים בני שנה תמימים שנים ליום עולה תמיד, את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים, כמנחת הבקר וכנסכו תעשה' וגו', שהנה אמרו חז"ל שתמיד של שחר היה מכפר על הרהורי עבירה של לילה, ותמיד של בין הערביים היה מכפר על הרהורי עבירה שהיו במשך היום, ומסתמא

הוסיף הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע, שהנה ידוע מה שאמרו חז"ל (יומא ט:): שבית ראשון נחרב על שעברו על ע"ז ג"ע ושפיכות דמים, ואילו בית שני נחרב על שנאת חינוס, כי קשה היא המחלוקת יותר מאותם ג' חמורות, וזהו שאמר הכתוב צרור את המדינים - אלו בעלי מדנים שמרבים מחלוקת בעולם, והיינו משום שצוררים - נתעבים הם לכם יותר מעל דבר פעור דהיינו חטא ע"ז, ועל דבר כזבי שהוא ג"ע, וכן כתיב בתריה ויהי אחרי המגפה הרומז לשפיכות דמים...

כו. סיפר הרה"ק רמ"ש מבאיאן זי"ע לאחד מבני כ"ק אאדמו"ר מוויז'ניץ מאנסי זי"ע שפעם הגיע הרה"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע לשבות באחת הערים, ושם כיבד את אחד הפשוטים שבעם, ולא הבינו הקהל מדוע מכבד אותו הרבי כל כך, העז אחד ושאלו, ילמדנו רבינו מה ראה בו הרבי לכבד אותו ב'יותרת הכבוד' שלא לפי כבודו... ענה הרה"ק, הנה, ביהמ"ק נחרב עבור 'שנאת חינוס', ותיקונו לאהוב את הבריות 'חינוס' כפשוטו, כלומר לכבד איש יהודי בחינוס, ללא כל סיבה, ודייקא בו הנני מוצא את ה'תיקון' הלז... (מפי כ"ק האדמו"ר מטשערנאביל שליט"א).

כז. כתיב בפרשתן (כח ב) 'את קרבני לחמי לאשי', רמז בה הרה"ק ר' פינחס מקאריץ זי"ע (ליקוטי אמרי פינחס, בין המצרים) שאפשר ליתן קרבן להקב"ה (גם כהיום הזה) על ידי שיתן לחם ל'אשי' היינו לאנשיו של הקב"ה, שיתן מלחמו לבני ישראל הצריכים לכך (וכ"פ הרה"ק ר' יחזקאל מקאזמיר זי"ע והרה"ק המגיד מטריסק זי"ע).

מסופר על הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע שבעת שעסק בבניית בית מדרשו נסע מעיר לעיר להתרים את העם שבשדות, שיסייעו בעדו להשלים את מלאכת הבנין, והנה נזדמן בפרשת 'פינחס' לעיר 'קריניק' בה התגורר אחד מהנגידים מאנשי הרה"ק, וביקש ממנו הרה"ק סכום כסף גדול עבור בנין בית המדרש. כאשר נכח הרבי לראות כי הנגיד מתקשה להוציא מכיסו סכום כה גדול ברגע אחד, פתח ואמר לו 'פינחס' - פן חס על הכסף, 'בן' - עליך להבין ולהשכיל, ש'א-ל עזר' - השי"ת עזר ועוזר, עוד יהיה לך הרבה יותר בזכות מתן הצדקה (בית דלי).

כח. אחד מחמישה דברים שאירעו את אבותינו ביי"ז בתמוז 'נשתברו הלוחות', ורמז יש בזה כי 'שני לוחות' היו מחולקים א' לענייני בין אדם למקום כ'אנכי' ו'לא יהיה לך', והב' לבין אדם לחברו כ'לא תרצח' ו'לא תגנוב'. וזהו 'נשתברו הלוחות', שחילקו ביניהם, וקיימו רק את חלק התורה שבין אדם למקום, ואילו בבין אדם לחברו זלזלו לגמרי...

רמז לדבר מצינו בדברי המדרש (ויק"ר כ יב) א"ר יודן, מפני מה נסמכה מיתת אהרן לשבירת לוחות (דברים פרק י), אלא מלמד שהיה קשה לפני הקב"ה מיתתו של אהרן כשבירת לוחות, והיינו כי אהרן הכהן היה אוהב שלום ורודף שלום, ומשמת אהרן - ופסקו להיזהר בחלק 'בין אדם לחברו', זהו שבירת הלוחות האמור כאן, שעזבו את אחד מהלוחות העוסק רק ב'בין אדם לחברו'...

המדרש מודה אני לפניך וכו' אני עמל והם עמלים אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר וכו' עד כאן, והטעם כי לא יעמוד קנין המדומה, והגם שיעמוד הבל הוא^{כט}.

ואכן, 'דברי תורה צריכים חיזוק', ובפרט בימים אלו של ימי בין המצרים, וכך איתא במשנה (אבות ב יד) 'הוי שקוד ללמוד תורה', וביאר הרה"ק ה'עבודת ישראל' זי"ע (אבות שם) שתובת 'הוי' עולה כמנין כ"א, ומרמו על כ"א ימי בין המצרים, שבהם יוסיף לשקוד על דלתי תורה.

ובה כתב הרה"ק ה'מאור ושמש' זי"ע (בלק ד"ה עוד בפסוק) שעי"י עסק התורה שבעל פה יכולים להמתיק

הדינים ולהמשיך חסדים על ישראל, וזהו שאמרו (שבת פח.) 'הדר קבלוה בימי אחשוורוש' והכוונה היא על תורה שבעל פה (כדאיתא במדרש תנחומא פר' נח), שמאחר שהמן הרשע רצה להגביר כח הדינים לקטרג על ישראל משום כך קבלו על עצמם לעסוק בתורה שבעל פה להמתיק הדינים והגבורות בשורשם. ובוזר מבאר הא דאיתא (משנת חכמים תמוז אב פ"א א) שצירוף שם הוי"ה השולט בחודש תמוז יוצא מסופי תיבות של 'זה איננו שוה לי' (אסתר ה יג), לרמוז שכמו בימי מרדכי היתה התשועה ומיתוק הגבורות על ידי קבלת לימוד התורה שבעל פה 'כן בימים האלו צריך לעסוק בתורה שבע"פ יותר מבשאר דברים', להשביט כל המקטרגים המתעוררים בימי בין המצרים. וזהו גם הטעם ששם

כט. כה דייק בספר 'הר צבי' (חוקת) שבעניין מיתת האדם נאמר (לעיל יט יד) 'אדם כי ימות באהל', שהוא לשון דירת עראי, כי כל חיי האדם בהאי עלמא אינו אלא כגר ואורח בארץ המתגורר ב'אהל', לעומת זאת כתיב (קהלת יב ה) 'כי הולך האדם אל בית עולמו', ללמדך שעיקר 'עולמו' ומקומו של האדם הוא בעולם העליון, וממילא עיקר ה'השקעה' צריכה להיות בדירת קבע שלו ולא בדירת עראי...

מעשה היה אצל הגה"צ גאב"ד צעהלים זצ"ל בעת אשר ישב בניו יארק שבארה"ב, אשר ביום היארצייט (יום השנה) של אביו הגדול ה'ערוגות הבושם' זי"ע רצה לגשת אל ה'עמוד' לשמש כשליח ציבור לעי"נ אביו, והנה הגיע איש נגיד בממונו ו'פשוט' במהותו, וביקש אף הוא את ה'עמוד' כי אף לו יש יארצייט של אביו, והוסיף לומר כי אם אכן יתנו לו את התיבה אזי לאחר התפילה יתן 'תיקון' (מיני תרגימא ומשקה' ללחיים) מפואר, אשר לאו בכל יומא מתרחש... ראה הרב עד כמה חשקה נפשו של אותו גביר להתפלל לפני ה'עמוד', והכריע בדעתו כי יותר 'טובה' תהיה לנשמתו הקדושה של אביו אם יוותר לזולת... ואכן ניגש הלה, ולאחר התפילה עמד במילתו והביא 'תיקון' מכובד, משקאות חריפים ומשובחים ועוגה הנקראת 'קרם שניט' (Schnitt cream), העשויה בצק מלמעלה ומלמטה ובאמצע מניחים 'קרם' או גבינה, ולא ידע הרב מצעהלים צורת עשיית עוגה זו... ונטל פרוסת עוגה והחל לאכלה וחיש מהרה החל ה'קרם' לנדוף על שפתיו ועל זקנו... שאל הרב את מביא ה'תיקון', מפני מה הביא מאכל כזה שאינו מכבד את הבריות, וכי לא היית יכול להביא מיני מזונות כפי הרגילות בקרב בני אדם... נענה לו הגביר, הוי רבי... אילו הרבי היה יודע עד כמה היה חביב על אבי עוגת קרם שניט - לא היה שואל שאלות כאלו... והרי היום הוא יום היארצייט שלו, ו'בדין' הוא שאעשה לו נחת רוח להביא מה שהיה אוהב...

אז אמר הרב מצעהלים שעתה נתחווירו לו דברי חז"ל (ברכות ה.) 'לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע וכו', אם נצחו מוטב ואם לאו יעסוק בתורה וכו', אם נצחו מוטב ואם לאו יקרא קריאת שמע וכו', אם נצחו מוטב ואם לאו יזכיר לו יום המיתה', וכפשוטו כוונת חז"ל לומר שזכרון יום המיתה ואימת הדין בב"ד של מעלה בוודאי 'ירגיע' את סערת היצר הרע. אכן על פי המעשה נ"ל יש לומר עוד, שבאו חז"ל לומר לאדם, זכור את יום המיתה והתבונן מה תרצה שיאמרו עליך, שהיית אוהב קרם שניט או שהיית שקוע באהבת תורה ויראת שמים...

ובהאי עניינא נוסיף עוד, פעם הילך הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע בחוצות קריית 'טלז - סטון' באישון ליל, וראה בחור המהלך יחידי בלילה... וחשש הרה"ק על מעשיו באותה שעה, על כן שאלו וכי אביך יודע מה אתה עושה עכשיו, השיב לו הבחור אין לי אבא... למחרת הביא לו הרה"ק מיני מתיקה ומזונות' לקרב אותו באשר רצה לשמור עליו מכל רע... אחר הדברים האלה, אמר ה'לב שמחה' מאמר נורא לפרש מה שאנו אומרים ב'ברכת המזון' 'ואל יחסר לנו מזון לעולם ועד', ולכאורה יש לתמוה, וכי אנו זקוקים 'למזון' לעולם ועד ולנצח נצחים... והלא רק בהאי עלמא נצרכים אנו לאכול לזון את הגוף, וכי כמה הם ימי שנותיו של אדם שניתן לאמור עליהם 'לעולם ועד'... אלא הכוונה היא גם לאחר אריכות ימיו ושנותיו של אדם, לאחר שעולה לעולם העליון - שיוצאי חלציו ילכו בדרך ה' וישלחו לו 'מזון' רוחני שהנשמה תלויה בו, ושלא ירעו בשדות אחרים בתואנה ש'אין לי אבא'...

באר הפרשה - פרשת פנחס

וכו', ואמר לי בני מה קול שמעת בחורבה זו, ואמרתי לו שמעתי בת קול שמנהמת כיונה ואומרת אוי לבנים שבעונותיהם החרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתים לבין האומות. שבשעה שנכנס רבי יוסי לאותה חורבה בודאי עלה צער בליבו על חורבן ירושלים, ושוב אין השכינה שורה מתוך עצבות, אולם רבי יוסי התגבר לעבודת הבורא והתפלל בשמחה, והתנברות זו גרמה נחת רוח במרומים עד שבכיבול התחרט הקב"ה על החורבן, וזו היתה הבת קול ששמע אוי לבנים וכו'.

הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע (דברי אמת - לקושי כתובים איכה ג כו ד"ה לסיום) ביאר מדוע נפסק (או"ח תקנ"א י ברמ"א) שבסעודת ברית מילה שחל בתשעת הימים הותר רק ל'מנין' להשתתף (וכו"ב לשאר הדעות שם), ואילו בסעודת סיום מסכתא אין שום חומרא, וכל הרוצה ישתתף, אלא, כי כל סיבת החורבן הנורא הייתה כמאמר הכתוב (ירמיה ט יא-יב) 'על מה אבדה הארץ וגו', ויאמר ה' על עזבם את תורת'י ל', נמצא שעסק התורה הוא התיקון לחורבן זה, וגם הגאולה תהיה ע"י התורה כמו שאמרו רז"ל (ב"ב ת.ה), לכן מותר לכל להשתתף בסיום, ואין צריך לומר שעל כל אחד לעסוק בהתמדה בדברי תורה בימים הללו, כי בזה הוא מקרב את הגאולה השלימה.

הוי"ה השייך לחודש אב יוצא מהפסוק (דברים כו ט) 'הסכת ושמע ישראל היום' (משנת חכמים שם פ"ב א), שדרשוהו חז"ל (ברכות סג:) על עסק התורה שבע"פ, וכמו שאמרו 'הסכת - עשו כתות כתות ועסקו בתורה וכו', דבר אחר הסכת ושמע ישראל - כתתו עצמכם על דברי תורה', כי בימים אלו שהם עת תנבורת הדינין צריכון ישראל לעסוק בתורה שבע"פ כדי להמתיק הגבורות.

עוד כתב ה'מאור ושמשי' זי"ע (ד"ה עוד בפסוקים הנזכרים) שהנה אמרו בגמ' (ברכות לב:) שהקב"ה מתחרט על שברא את היצר הרע, ואימתי בא הקב"ה לידי חרטה - כאשר בני ישראל מתגברים לעבדו ית"ש על אף הצער והדוחק ועול השעבוד, וכן בימי בין המצרים שהוא זמן תנבורת הדינין והיצר מבלבל ומקטרג כמו שהיה באותו הזמן עד שהביא את הקב"ה להרחיב את ביתו, 'ואעפ"כ הן מתגברין על היצה"ר ועוסקים בתורה ובמצוות בכל נפשם, מזה מקבל הקב"ה שעשועין גדולים ומתחרט על שהחריב את ביתו והגלה את בניו לבין האומות'.

ובזה מפרש במעשה שהובא בגמ' (ברכות ג.) אמר רבי יוסי, יוסי פעם אחת הייתי מהלך בדרך ונכנסתי לחורבה אחת מחורבות ירושלים להתפלל, בא אליהו זכור לטוב ושמר לי על הפתח עד שסיימתי תפילתי

ל. בימי המלחמה הנוראה היה הרה"ק רבי פנחס מאוסטילא זי"ע הי"ד (חתנו של הרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע) יושב ועוסק בתורה בהתמדה מרובה ללא הרף, והיו סובביו תמהים בפניו האיך אפשר לו לעסוק בדברי תורה במצב איום כזה אשר מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה, ודם ישראל נשפך כמים. השיב הרה"ק, אצל חותני היה כמחזה הזה בימי המלחמה הראשונה - שהיה עוסק בתורה יומם ולילה, וכששאלוהו על כך, השיב, איתא במשנה (סנהדרין ו ה) 'אמר רבי מאיר בשעה שאדם מצטער שכינה מה הלשון אומרת, כביכול, קלני מראשי קלני מזרועי', נמצא שבשעת מלחמה כזאת שכל כך הרבה מבני ישראל שרויים בצער ומכאוב, הרי השכינה הקדושה מייללת בצער ממכאובם, ואין לך דבר המשמח את השכינה כמו עסק התורה, על כן הוא עוסק בתורה בכדי לשמח את השכינה ולהקל מצערה, סיים רבי פנחס ואמר, אם חותני אמר כזאת בעת המלחמה הראשונה, הרי בעת הזאת על אחת כמה וכמה וודאי שהשכינה מייללת בצער, ועלינו לשמחה בתורה. ולענייננו אנו, כמה ראוי להרבות בלימוד התורה בימי בין המצרים לשמח את השכינה הקדושה.

לא. ידוע מה דאיתא בגמ' (נדרים פא.) לפרש בלשון הכתוב (שם) 'מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דָּפַר פי ה' אליו ויגידה על מה אבדה הארץ' וגו', כי 'דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים ולא פירשוהו', שהם לא ידעו לומר על מה אבדה הארץ, 'עד שפירשו הקב"ה בעצמו דכתיב ויאמר ה' על עזבם את תורת'י. ורבים הקשו כיצד נעלם עניין זה מעיני החכמים והנביאים, וכי הם לא ראו שבני ישראל עזבו את התורה. ומבאר האלשיך הקדוש (בספרו דברים ניהומים על איכה א ז), שהרי ידוע שיש ג' עבירות חמורות בתורה, ובני ישראל באותו דור כבר היו משוקעים בחטאים אלו, ועדיין נשארה הארץ לעמוד, והרי שלא העניש הקב"ה על אותם חטאים, על כן לא היה מסתבר לחכמים ולנביאים שדייקא על חטא של ביטול תורה שאינו אלא בשב ואל תעשה תאבד הארץ, ומשום כך לא ידעו לפרש סיבת העונש. ואמנם ויאמר ה' על עזבם את תורת'י, וכן מצינו להדיא בדברי חז"ל (ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז) 'ויתר הקב"ה על ע"ז ג"ע ושפיכות דמים ולא ויתר על ביטול תורה'.

ויהי"ר שנזכה לעבוד את ה' בלבב שלם מתוך שמחה לב' דידן יבוא גואל וישרה את שכינת עוון בתוכנו, ומתוך ודיצה, ויחיש לגאלנו משבי הגלות המר, ובמהרה בריות גופא ונהורא מעליא נקבל פני גואל צדק בב"א.

ומבאר האלשיך בדרך משל, למלך שהעמיד לפניו איש יודע נגן, שהיה יחיד מומחה לפרוט בכלי נגינה, ויאהב המלך מאוד את עריבות נעימות זמירותיו ויצוהו לנגן לפניו תדיר. ויהי היום, באה 'מסירה' לפני המלך כי ה'מנגן' הרג את הנפש, ויאמר המלך אל תגעו בו לרעה, שוב באו לספר למלך על רוע מעלליו של איש מושחת זה, ולא אבה המלך לשמוע עליו רעה, ואף הזהיר את כל שריו ועבדיו השמרו לכם מדבר עליו מטוב ועד רע. עברו ימים ושנים, והנה באו לספר למלך כי אותו מנגן נקלע למריבה עזה עם 'פלוני', ויקם עליו יריבו וקצץ את כפו של המנגן אשר אהבת, מיד ציווה המלך לתלות את המנגן על העץ. ותיהום כל העיר על המלך, היתכן כזאת, בשעה ששמע על מעשיו הרעים ריחם עליו ופטר אותו מן העונש, ודווקא עתה בעת אשר הרעו לו וקצצו את ידו נהפך לבב המלך ואמר להרגו. אמר להם המלך, אל תדמו בנפשתיכם כי נשאתי לו על פשעיו, אלא כל זמן שהוא היטיב לבבי בניגוניו המשובבים לב ונפש הארכתני אפי מלהענישו כראוי לו, אך עתה ששמעתי ששוב לא יוכל לנגן כי נקצצה ידו, אם כן 'בדין הוא שיטול שכרו' על כל עוונותיו מאז ועד הלום...

כיוצא בדבר ייאמר, וכלשון קדשו, כל הימים אשר הקול קול יעקב שימשך בעסק התורה ערבה לה' ולא פקד עליו ארצה, אמנם בבטלו תורת ה' ועריבות ניגונו בטלה מלפניו ית' אז עוונותיו ילכדונו וישלך משמים ארץ תפארת ישראל, עכ"ל. ומכלל הדברים שמענו עד כמה ערב וחביב לפני המקום קול יעקב העוסק בתורה.

לב. כי אף שיש לנהוג אבלות בימים אלו – אבל עצבות מאן דכר שמיה. וכבר אמרו דלכן קורין פרשת פנחס בימי בין המצרים, כי שם נאמר ציווי הקרבנות, ובא לומר לנו שנלמד את ענין הקרבנות – כי בקרוב נשוב להקריבם בביהמ"ק שיבנה במהרה בימינו.

כיוצא בזה איתא מהרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (מאמרי תמוז ואב ב ב) שטעם קריאת המועדים באלו הימים, בכדי שנתנחם בזה שעתידיים הימים הללו ליהפך לששון ולשמחה. וכן איתא מהרה"ק ה'אוהב ישראל' זי"ע (בפרשתו, ד"ה למה) לבאר הטעם שפר' פינחס חלה בתקופת ימי בין המצרים, ומבאר כי 'אלו הכ"א יום שבין י"ז בתמוז לט' באב הם מקוריים ושרשיים לכל המועדות של השנה שהם בכללן גם כן כ"א יום' [והם: שבת, ראש חודש, ז' ימי הפסח, שבועות, ב' ימים דר"ה, יוה"כ, ז' ימי סוכות ושמיני עצרת], ועל כן תקנו חז"ל ברוח קדשם לקרוא פר' פינחס בה כתב כל פרשת המועדות בימים הללו שהם מקור ושורש כל המועדים והזמנים.

ושמעתי משם אחד מגדולי הדור, שהנה מצינו בפרשת המועדים (בפרשת פנחס) שבין כל המועדים יש אות ס' המורה על פרשה סתומה, לבר מבין שבועות לראש השנה ששם יש פ' המורה על פתוחה, והיינו כי כל המועדים קבועים ועומדים, ולא יכנס ביניהם עוד יו"ט, לבר בין חג העצרת וראש השנה ששם נשאר מקום פתוח להכניס את המועדים - שייפכו ימי בין המצרים לששון ולשמחה כ'ימים טובים' לישראל.

ת.ד. 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת פנחס תשפ"ג שנה ט | גליון מס' 491

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

תפלת העני קודמת להתקבל

"לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעטי נחלתו איש לפי פקדיו יתן נחלתו" (כו נד)
דרש האדמו"ר רבי אליהו לרמן מפילוב:
המלה 'נחלה' בפסוק זה מתפרשת מלשון תפלה, כפי שהמלה 'ויחל' משמשת כלשון תפלה, ככתוב (שמות לב יא): "ויחל משה". וכך נדרש פסוק זה: "לרב" - מי שמגדיל ומחשיב עצמו, "תרבה נחלתו" - עליו להרבות בתפלה ובתחנונים כדי שבקשתו תתקבל. ולעמית זאת, "ולמעט" - מי שלבו נשבר בקרביו והוא ממעיט בערכו, "תמעטי נחלתו" - תפלתו תתקבל מבלי שיצטרף להאריץ בה, וכפי שאמרנו בזהר (וישלה קסח ב) שתפלת העני - שלבו שבור, קודמת להתקבל מאשר התפלות (אזור אליהו).

לעתיד לבוא שעיר העזים יהיה לרצון

"ושעיר עזים אחד לחטאת לה' על עלת התמיד יעשה ונסכו" (כח טו)
בתפלת מוסף לראש חדש, בתחלת הברכה האמצעית, אנו אומרים ששעיר העזים בא לכפרה: "בהיותם מקורבים לפניך זבחי רצון ושעירי חטאת לכפר בעדם", ואלו מייד לאחר מכן, בבקשה על העתיד, אנו משנים ואומרים: "מזבח חדש בציון תכין... ושעירי עזים יעשה ברצון?"

פרש רבי אברהם ישראל זאבי, רבה של חברון:

מפך שבפסוק שלפנינו ביחס לשעיר ראש חדש כתבה התורה: "ושעיר עזים אחד לחטאת לה'", להבדיל מיתר שעירי המוספים שעליהם נאמר רק "לחטאת", דרשו חכמים (חלו ס ב, גירש"י שם ד"ה ודוד) שאם שעיר ראש חדש אמר הקדוש ברוך הוא להביא עבורו ככפרה על שמעט את אור הלבנה. שבתחלה נבראו

החמה והלבנה שוים, ולפי שקטרגה הלבנה ואמרה ש"אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד", מעט הקדוש ברוך הוא את אורה.

לאור זאת אפשר לפרש כי אמנם בזמן שבית המקדש היה קיים נועד שעיר ראש חדש לכפרה האמורה. ואולם לעתיד לבוא, כשתתפסי הלבנה, אחר שתחזר להאיר כבתחלה ככתוב (ישעיה ל כו): "והיה אור הלבנה כאור החמה", שוב לא יהיה צורך בכפרה זו. לפיכך בבקשתנו על העתיד - "מזבח חדש בציון תכין" - אומרים אנו כי אז נקריב את שעירי העזים 'לרצון', ולא 'לכפר' (פתח עינים' שבועות ט א).

מבטח לו שהוא בן העולם הבא

"לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום" (כה יב)
רמז לשכרו הרב של המקפיד על תקנת אמירת מאה ברכות ביום דרש רבי אהרן הכהן מלונגיל מפסוק זה: האומר מאה ברכות בכל יום מבטח לו שהוא בן העולם הבא, שנאמר: "לכן אמר" בעבור אמירת "לכן" [בגימטריה ק'] ברכות מדי יום, "הנני נתן לו את בריתי שלום" (ארחות חיים' דין מאה ברכות).

הוסיף ואמר רבי משה הלברשטאם כי אף שגון של מאה ברכות - אלהי זהובים - [ראה חלין פז א ששכרה של כל ברכה הוא עשרה זהובים], נרמז בפסוק זה. שכן המלים "בריתי שלום" (עם הכולל) הן בגימטריה אלהי זהובים, ורמז הפתוב כי בעבור אמירת "לכן" [מאה] ברכות "הנני נתן לו את בריתי שלום" - אלהי זהובים (ספר מאה ברכות עמ' קמט).

רבי יצחק מג'לד, מרבני בגדד, מצא כי המלה 'אמן' טמונה בין התבות: "לכן-אמר", ובאר כי בא הדבר ללמדנו שאף העונה אמן מבטח לו שהוא בן העולם הבא, כפי שאמרנו במסכת סנהדרין (קט"ב): "קטן מאמתי בא לעולם הבא? תנא משום רבי מאיר: משעה שיאמר אמן" (צ"ח רכב).

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

קנאה לכבוד ה' בענינת אמן

הפרשה הקודמת מסתיימת בתאור מעשהו של פנחס, אשר בקנאתו לכבוד ה' הרג ללא מורא נשיא בישראל. פרושתנו פותחת בתאור דברי השבח שאמר הקדוש ברוך הוא למשה על מעשהו של פנחס, ובשכר העצום שקבל פנחס בעבור קנאותו לכבוד שמים.

פנחס משמש כסמל נצחי לקנאות לכבוד שמים. ואולם יש לדעת כי נדי לזכות להיות ממשיכי דרכו של פנחס בקנאות למען כבוד שמים, איננו חייבים לעשות דוקא מעשה הרואי שפחה.

מדברי רבנו בחיי משמע שכל השתדלות ועשייה למען חזק ענינת אמן הן בבחינת קנאות לכבוד שמים, שפחה הוא כותב (שמות יד לא): המקפיד על ענינת אמן בכל כחו, הוא "המכבד את ה' יתברך באמת, אשר עליו אמר הפתוב (שמואל-א' ב ל): 'פי מכבדי אכבד'", והוא ממשיך וכותב כי מאידך גיסא, מי שאינו נזהר בענינת אמן פראוי "הרי זה מבזה את ה' יתברך ועליו אמר הפתוב (שם) "ובזי יקלו".

המתבונן יראה, שאף לשון הפסוק (דברים לב ג) "הבו גדל לאלקיננו" שממנו נלמד החיוב לענות אמן, מורה וימלמד שמשמעות ענינת אמן היא קדוש שם שמים.

ביד כל אחד נתנה הזכות לקנא לכבוד ה' בחזק ענינת אמן, ואולם יש לדעת כי קנאות זו דינה להעשות נעם ובכבוד, בבחינת "בקנאו את קנאתי בתוכם" (במדבר כ יא); קנאות זו משמעותה להסיר את מחסום הבושה ולגשת למי שעומד לברך ולהציע לו לענות אמן אחר ברכותיו, או לבקש מהאלת לענות אמן אחר ברכותיו. הנהג פה, מלבד עצם זכות ענינת אמן שפחה, זוכה אף לרומם את קרן ענינת אמן ברבים ולקדש שמו יתברך בפה.

לא לחנם, כפי שזכה פנחס למעמד פה נכבד ולשכר פה עצום על קנאותו לשם ה', פה אף על העונה אמן בכל כחו אמרו חכמים (שבת קט"ב) שאזכה לשכר עצום של פתיחת שערי גן עדן. אפשר שעל פה מכון הרמז המובא בספרים, שראשי התבות: "פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן" עולים לגימטריה צ"א, בגימטריה של 'אמן'.

אם נשכים לבית הפנסת מדי יום, נכבד בו את שם ה' בענינת אמן אחר ברכות השחר, וינעור אחרים לפעל פה, אזי לבטח תקים בנו ההבטחה: "פי מכבדי אכבד".

בקריאת "הבו לה' כבוד",

שבת שלום,

יצחק מאיר

התפלה שהובילה ליסוד השכונה

מנרשמי האגדה לחטד שהוא רמה אותם וברח עם כספם, והם נסו לחפשו בכל דרך. ר' ישעיה חש שהוא חייב לצאת בדחיפות ממחבואו כדי להוכיח את חפוטו, אולם היתה בכך סכנה לחייו, לפי שמבקשי נפשו ארבו לו.

בראותו כי צר לו, שלח את איש סודו אל הגאון הנודע, רבי מאיר אויערבך, בעל האמרי בינה, ששמש אז כרבה של ירושלים, כדי שיורה לו פדת מה לעשות בצרה שאליה נקלע. האמרי בינה, שהבין את חמרת המצב, התיחס לכך בהתאם:

הוא קבל על עצמו תענית ולמשך זמן רב הסתגר בחדרו, שם שטח תחנה לפני ה' שיציל את ר' ישעיה ואת חזונו שהיה נצרך פאזיר לנשימה עבור בני ירושלים. פאזיר סים את תפלתו יצא מחדרו ואמר לשלוחו של ר' ישעיה כי ימסר לו שהוא יכול להסיר דאגה מלבו, וכי בתוך כמה ימים ימצא הרוצח האמתי, והוא יוכל לצאת ממחבואו ולהמשיך במפעליו.

הגאון היה ידוע כאיש קדוש המתפלל ונענה, והבטחתו הרגיעה את ר' ישעיה והסירה מלבו כל חשש. הוא המתין אפוא בסבלנות במחבואו עד אשר יפל דבר.

כמה ימים לאחר מכן הפכה - מושל ירושלים מטעם הסולטן הטורקי - פקד את פרמו של המיסיונר הגרמני, בבקשו לרכש לעצמו מענבי המשבחים. המיסיונר החנפן הזמין את הפחה אל הפרם והציע לו לבחור בעצמו מהענבים המשבחים ביותר שיראה.

נכנסו הפחה ופמליתו אל הפרם כשהמיסיונר מכרכר סביבם, ולפתע העיר הפחה את תשומת לב מלוייו על ריח חריף שהפה באפו. המיסיונר המבהל נסה להרגיעו בתאונות שונות, אך הפחה לא מצא מרגוע לנפשו. הוא הביט סביבו, ומבטו נתקל בתלולית קטנה של עפר טרי. הוא צוה על אחד ממלוייו לחפור במקום, והלה, שבמקרה היה חבר קרוב של הפועל הנרצח, כמעט התמוטט כאשר לנגד עיניו התגלתה גופת חברו. לצד הגופה התגלה מסמך שנפל בטעות בעת קבורת הגופה והיה שך למיסיונר, כך שכל הממצאים הצביעו שאותו מיסיונר בצע את הפשע הנתעב.

המיסיונר, שהבין כי כלתה אליו הרעה, החויר כסיד ונסה להמלט על נפשו, אולם מלוי הפחה תפסוהו ומנעו בעדו מלברח. הוא הובל לתנת המושטרה ולאחר חקירה קצרה הוא נשבר והודה, והובל מיד לעמוד התליה.

עתה יצא ר' ישעיה ממקום מחבואו והמשיך בפעילותו למען הקמת שכונת מאה שערים, שהפכה לימים למשכנם של גדולי ירושלים וצדקיהו.

משפחות מבני ירושלים והציע להן לרכש יחדו קרקע מחוץ לחומת ירושלים כדי לבנות בה שכונה חדשה. האגדה נקראה בשם 'מאה שערים', וכך אף נקראה לימים השכונה שבנו חברי האגדה.

אחרי כן יצא ר' ישעיה למסע חפוש אחר הקרקע הטובה ביותר להגשמת חזונו. כמה וכמה הצעות נבחנו, ולבסוף נבחרה חלקת אדמה שוממת וטרשית, שאף שהיתה סמוכה לירושלים שבין החומות, הצעה במחיר זול, עקב היותה ידועה פרוחשת נחשים ועקרבים.

אלא שכאשר בקשו חברי האגדה לברך על המגמר, קפץ עליהם רגזו של מיסיונר גרמני שהתגורר בבקתה לצד השכונה המיועדת. הלה, שהשש משכנותם של היהודים שבדאי פריעו לפעילותו, החליט לצאת נגדם למלחמה.

בהיותו בעלים של פרם ענבים פורה שטפח מאחורי בקתתו, גיס הלה לעזרתו את אחד מפועליו הערביים שהיה בעליה של אחת מאדמות השכונה המיועדת. בהבטחה להטבות כספיות נכרות שדל האישי והסית את הפועל שלא ימכר את הקרקע שברשותו ליהודים, והלה הבטיחו נאמנה לעשות כדבריו ואף לשכנע עוד מבני משפחתו לעשות כמוהו.

אלא שלמול הפתוי הפספי העצום שעמד לפניו, הערבי כלל לא חשב לקים את הבטחתו, והוא אף עודד את בני משפחתו למהר ולחתם על מכירת הקרקע.

כאשר שמע על כך המיסיונר בערה בו חמתו עד להשחית, ובהזדמנות הראשונה ששקה עם אותו פועל לבדו בפרם, מהר לרצחו ולקברו בין רגבי אדמת הפרם.

כאשר שככה חמתו, הבין המיסיונר שהכניס את עצמו לסכנה. בני משפחתו של הערבי בודאי חפשוהו וכאשר ימצא שהוא הרוצח ירגוהו, על כן הגה במחו השטני תכנית שהיה בה אף כדי למלא את משאלתו המקורית -

למנע מהיהודים להיות שכניו.

הוא מהר להפיץ בין הערבים ידיעה כוזבת כי היהודים הם שהרגו את הפועל הערבי משום שסרב למכר להם את הקרקע. השמועה עשתה לה כנפים, והחשד נפל מיד על ר' ישעיה ריבלין, שהיה מפרסם בפעילותו למען בני ירושלים.

ר' ישעיה ששמע זאת, מהר לברח למקום מחבוא עד יעבר זעם. הוא מנה את אחד מידידיו הקרובים, איש חכם ומבין דבר, להיות 'איש קשר' שילוק ויביא ממנו ואליו ידיעות חשובות הנוגעות לו.

העלמותו הפתאומית של ר' ישעיה גרמה לכמה

ר' ישעיה ריבלין, מי שכנה ובצדק 'בונה ירושלים', לא ידע לשית עצות בנפשו. הצרה שנתכה עליו פרעם ביום בהיר, מלבד שסכנה את חייו, אף אימה להרס את מפעל החיים שהקים בעמל וזע רב.

שנים לפני כן כבר נעשה המצב בירושלים שבין החומות לבלתי נסבל. בני הגולה הרבו לעלות ולהתישב בירושלים, והצפיפות

העלמותו הפתאומית של ר' ישעיה גרמה לכמה מנרשמי האגדה לחשד שהוא רמה אותם וברח עם כספם, והם נסו לחפשו בכל דרך. ר' ישעיה חש שהוא חייב לצאת בדחיפות ממחבואו כדי להוכיח את חפוטו, אולם היתה בכך סכנה לחייו, לפי שמבקשי נפשו ארבו לו.

שכונת מאה שערים בירושלים

הקיצונית שגברה מיום ליום, יחד עם תנאי התברואה היהודים ששררו בין החומות, גרמו לתושבים סבל קשה מנשא. היה מן ההכרח למצא עבודה פתרון מניח את הדעת.

ר' ישעיה ריבלין היה מהחלוצים שבקשו לבחון את האפשרות שעד כה רק מעטים חלמו עליה: לצאת אל מחוץ לחומות ירושלים ולבנות בתים במגרשים הרבים שסבבו את העיר.

ירושלים שמחוץ לחומות היתה באותם ימים מדבר שממה שורץ מזיקים ושוודי דרכים. רק מתי מעט העזו לצאת ולבנות להם בית בלב השממה. ר' ישעיה ריבלין החליט לעשות מעשה. הוא אגד סביבו כמאה וארבעים

'ירושלים של מעלה' ח"ט עמ' 146

אמן בכונה

מדבריו שמשמעות האמן שמוציא מפיו על ברכות שיש בהן גם שבח וגם בקשה היא 'אמת', ובלבו יחשב אמן נוספת שמשמעותה 'יהי רצון', ה'כף החיים' (ה יד) ו'המשנה ברוך' (קכד כה).

והנה לגבי כונת אמן אחר ברכה שיש בה שבח ובקשה, נקט ה'שלקחן ערוך הרב': "טוב לכוון באמן שני הענינים שאמת הוא דבר זה ושיאמנו דבריו של זה ויקנים דבר זה במהרה", ולא נקט לשון חיוב כשאר הפוסקים שמנינו לעיל. ויש לומר שנקט כן לפי שה'טור' ו'השלקחן ערוך' (שם ו) הזכירו לגבי עניית אמן על ברכות חזרות התפלה רק כונה אחת - "אמת היא הברכה", אף שרבו כוללות גם בקשה, ומשמע שלדעתם הוספת כונת "יהי רצון" היא מעלה בעלמא ואינה חובה. ובספר 'ברכת אברהם' (סנהדרין קיא א) באר שאכן לדעת הטור והשו"ע עניית אמן מתיחסת רק לחתימת הברכה, ולכך יש לכוון בעניית אמן שדברי המברך אמת, גם על ברכות שיש בהן בקשה, לפי שהבקשה אינה מזכרת בחתימת הברכה. ואולם לדעת הב"ח, הש"ח, המג"א ושאר הפוסקים דלעיל, עניית אמן מתיחסת אף לבקשות שנאמרו בברכה כלה, ולכך יש לכוון על ברכות אלו את שתי הכונות: אמן ויהי רצון. ואכן ה'באור הלכה' (קכד ו) כתב שלדעת ה'מגן אברהם' "עניית אמן קאי על כל הברכה שברך המברך". אמנם מלשוננו של השו"ע הרב (קכד ט) משמע שלדעת הפל עניית אמן מכוונת רק כנגד חתימת הברכה, וטעמם של הפוסקים שסוברים שברכה שיש בה גם שבח וגם בקשה יש לכוון בעניית אמן עליה: 'אמת' ו'יהי רצון', הוא לפי שלדעתם חתימת הברכה כוללת גם יחול וקווי שתתקיים הבקשה הפלולה בגוף ברכה זו.

אמנם ב'אשל אברהם' (בוטשאטש, שם ו) כתב שמעקר הדין די שיכוון בעניית אמן כונה כללית 'שמאמן הדברים [הנשמעים] כאלו אומרם הוא', וכונה זו מועילה לכלל הברכות והתפלות מבלי לחלק בין סוגי הברכות ומבלי להתחסס לתוך הדברים הנשמעים [ובלבד שישמעם או ידע על איזו ברכה הוא עונה אמן שאם לא כן הרי זו אמן יתומה!]. והוסיף שמה שחייבו הפוסקים לכוון כונה פרטית בהתאם לסוג ותכן הברכה, אינו אלא לענין קיים מצות אמן לכתחלה, וראה שם שהניח דבריו בצ"ע. ובשם האילת השחר' מובא שדי בכך שיכוון העונה אמן שהוא רוצה שתתפרש ענינתו כדון (נוטרי אמן ח"ב בהקדמה).

עוד כתב ה'סיד ושרש העבודה' (שם): "עקר כונת עניית אמן היא השמחה והחזרה במחשבתו על גדל אלקותו ית"ש, ששמע שבח והודאה אמיתית, שאינה כוזבת בשום אופן, יוצאת מפי המברך ליוצרנו ובוראנו ית"ש".

שלוש הכונות בעניית אמן

תבת 'אמן' באה לאמת את הדברים הנשמעים. ואולם אין די לאמתם באופן כללי, אלא יש לכוון בעניית אמן בהתאם לתכן הברכה או התפלה הנאמרת. לפיכך בעניית אמן על ברכות שענינן שבח והודאה יש לכוון: "אמת היא הברכה שברך המברך ואני מאמין בזה". בעניית אמן על תפלות ובקשות יש לכוון: "יהי רצון שתקיים בקשה זו". ובעניית אמן אחר ברכות שיש בהן גם שבח וגם בקשה, יש לכוון שתי כונות אלו גם יחד.

מקורות ובאורים:

כתב הטור (או"ח קכד) שבעת עניית אמן יכוון העונה בלבו: "אמת היא הברכה שברך המברך ואני מאמין בזה, כי אמן הוא לשון האמנת דברים". ה'בית יוסף' (שם) צין כמקור את דברי המדרש (דבר"ר א) וכעין זה מובא במסכת שבויעות (לו א): "אמן בו האמנת דברים". ב'פרוש התפלות והברכות' לר"י בן יקר (ח"ב עמ' קיב) כתב שמצאנו שהשרש אמ"ן מזכר בפסוק במשמעות של אמת, כפתוב (מלכים-א' ח כו): "אמן נא דבריה" שפרושו 'תאמתו נא דבריה'.

ואולם כתב הב"ח (שם) שרק בברכות השבח די בכונה זו, אף בברכות שיש בהן גם בקשה יש להוסיף ולכוון: "יהי רצון שפך יתאמת לעינינו וימלא משאלותינו ששאלנו ממנו". ה'מגן אברהם' (שם י) והט"ז (שם ג) הביאו דבריו, והוסיף ה'מגן אברהם' שעל הבקשות שאין בהן שבח יכוון רק שתקיים הבקשה. וראה רש"י (שבויעות שם ד"ה בו) שכתב: "וראי לענות אמן על דבר תפלה ותחנה שהוא לשון מאמן הדברים שיהא רצון שיהא אמת כן". ואכן הש"ח (מסכת תמיד נט - סא) הביא את דברי אחיו הגדול הר"ר יעקב בהנהגותיו לספר "יש נוחלין" שיש שלוש כונות בעניית אמן, בהתאם לתכן הברכות והתפלות הנאמרות. וכן כתב ה'סיד ושרש העבודה' (שער הקורבן פרק ו): "כלל זה יהיה בידו של אדם בכונת עניית אמן, שצריך לכוון בה ממש ככונת מברך הברכה, באיזה ברכה שיהיה". וכן פסקו להלכה ה'פרי מגדים' (משב"ז נא ג), ה'שלקחן ערוך הרב' (קכד ט), ה'בן איש חי' (עוד יוסף חי פרשת ויחי אות טו). וראה שם שמשמע

דועי אמונים

מדברי מרן ורובן על עניית אמן

הגה"צ רבי ישראל ברזובסקי שליט"א

בן מרן האדמו"ר מסלונים ורב הקהלה בביתר

עניית אמן מחדירה אמונה בבריאה

כתב השו"ע (או"ח קכד א): "וענינו אמן אחר כל ברכה... ובכונה שיכוון בלבו אמת היא הברכה שברך המברך ואני מאמין בזה". והנה לכאורה יש להבין: לשם מה צריכים אנו לאמת את דברי המברך, הלא המברך מתאר את האמת, ומדוע עלינו לאמת את האמת?

והנה מהפסוק (דברים כ ג): "שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על איביכם", דרשו חכמים (סוטה מב א): "אפלו לא קימתם אלא קריאת שמע שחרית וערבית, אי אתם נמסרים בידם". ולכאורה הלא עקר ענינו של הפסוק הראשון בקריאת שמע מתבטא במה שאנו מיחדים וממליכים עלינו את ה' בהכרזת ה' אלקינו ה' אחד", ומדוע אפוא מזכירה התורה דוקא את תבות 'שמע ישראל' כזכות שתגן על ישראל מאויביהם? עוד יש להבין - מדוע חכמים קוראים למצוה זו כאן ובשאר מקומות 'קריאת שמע' ולא 'חוד ה' שהיא מהותו של פסוק זה?

ויש לבאר זאת כך: נתאנה הקדוש ברוך הוא שיהיה לו דירה

בתחתונים, בכל חלקי הבריאה: 'דומם, צומח, חי, מדבר'. מטרה זו מתגשמת על ידי אמירת 'שמע ישראל'. שכן בכך שה'מדבר' שבבריאה 'שומע' על מציאות השם יתברך ואחדותו, חוזרת הידיעה לכל אחד מחלקי הבריאה. נמצא שעצם השמיעה - 'שמע ישראל' - נחשבת גם כן לעקר בפני עצמו, שדרכו חוזרת ההכרה בשאר חלקי הבריאה שה' אלקינו ה' אחד, ואין עוד מלבדו'.

בדומה לכך יש לבאר שזוהי משמעותה של שמיעת הברכה ועניית אמן אחריה. שבכל עת שיהודי שומע ברכה ועונה אמן, הוא מחזיר בכך בבריאה כלה את מציאות ה', והבריאה כלה מצטרפת לעדותו: "אמת היא הברכה שברך המברך, ואני מאמין בזה". נמצא שעניית אמן אינה עדות סתמית כי דברי המברך אמת, אלא היא התוצאה של שמיעת הברכה, בבחינת 'שמע ישראל', שכתוצאה משמיעתה חוזרת ההכרה במלכות שמים בבריאה כלה.

אמן במעגל השנה

ימי בין המצרים

אמן על ברכות הגאולה

המוכיח הקדום רבי משה פהנא מגיבטיש הביא בספרו 'דרך משה' (ליום יא) בשם ספרי מוסר שחסיד אחד התענה על אריכות הגלות, ונאמר לו בחלום: "איך תבוא הגאולה והעולם אינם משגיחים לענות אמן על ברכות הגאולה, והן: 'המחזיר שכינתו לציון' [לפי שהצבור נחפז לומר 'מודים' שלאחריה] ו'הפורש שבת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלים' [לפי שהצבור נחפז לומר 'ושמרו']".

מוסיף וכותב ה'דרך משה': "על כן אני מתקן בכל הקהלות ובכל מקום שאני נוסע, שקדם שיתחילו 'מודים' וקדם שיאמרו 'ושמרו' ימתינו מעט, ואף יכו באגרוף על התבה, כדי שיהיה פנאי לצבור לענות אמן כראות".

ה'בית הלוי' הביא סמך לכך שהגאולה מתעכבת עקב אי עניית אמן על שתי ברכות אלו מהפסוק (ישעיה סב א): "למען ציון לא אחשה ולמען ירושלים לא אשקוט", הקדוש ברוך הוא אינו מחשה על שאין העולם נזהרים בעניית אמן אחר ברכת 'המחזיר שכינתו לציון' ואחר 'הפורש שבת שלום... ועל ירושלים', ובטל כד מתעכבת הגאולה (עולם עשיה דף קה ע"ב).

על הצדיק רבי חיים משה מנדל ספר: פעם בא אליו יהודי אשר היה זקוק לישועה. המליץ לו הרב מנדל לעורר את רעיו וידידיו לענות אמן אחר ברכות אלו, ומשעשה האיש כדבריו, זכה לישועה ('נוטרי אמן' ח"ב עמ' כא).

הקטרוג שהתקבל

ב'ספר הברית' (ח"ב מאמר יב פרק א) מביא ספור זה בנסח שונה, ואלו דבריו: "וכבר היה מעשה בעת אחד בגלות המור הזה, שהיה עת רצון למעלה על גאלתנו ועל פדות נפשנו, ובא בחלום לצדיק אחד שהיה בדור ההוא, שהיה עת רצון גדול וכבר התעוררו כל פמליה של מעלה, אף השטן קטרג ואמר, הלא רב בני ישראל אינם מתפללים בכונה על הגאולה, והראיה: שאינם עונים אמן אחר ברכת 'המחזיר שכינתו לציון' ועל די הקטרוג הזה נשתקע הדבר ונתארף הגלות ועדן לא שבנו לארצנו". ואולם אף שלדברי בעל 'ספר הברית' נתגלה בחלום שהקטרוג נוצר בעבור אי עניית אמן אחר ברכת 'המחזיר שכינתו לציון', מזהיר המחבר שם גם על אודות עניית אמן אחר ברכת 'הפורש שבת שלום... ומסיים: "ואנכי כתבתי בדיו תבת 'אמן' בסדור תפלה שלי בסוף שתי ברכות אלו לזכרון ולמשמרת ולהשיב לכל שואל".

אגרת אמונים

מכתב מקורא נאמן

לכבוד נשיא בני אמונים הרב יעקב דב מרמורשטיין שליט"א,

כישוראלי במקור, המתגורר כיום ביהונסבורג שבדרום אפריקה, אני נוהג לעין כל שבוע בשלל מדורי עלונכם הנכבד, ונהנה עד מאד מן התוכן העשיר, שגם חודר ללב וגם נותן את אותותיו בהנהגה הלכה למעשה.

בעלון שהוצאתם לקראת חג השבועות הבאתם מחרזת נפלאה של אמרות על הקשר שבין אמן לחג השבועות. בין היתר צינתם את הקשר בין עניית אמן שהיא יסוד האמונה לשני הדברות הראשונים המצויים על האמונה.

חשבת להוסיף שלמעשה נתן למצא קשר הדוק אף בין שאר הדברות לעניית אמן:

לצווי "לא תשא את שם ה' לשוא", שמצוה על שמירת כבוד שם ה', יש קשר הדוק לעניית אמן, שכן מהות עניית אמן היא שמירה על כבוד שם ה' הנאמר בברכה. שהרי את חייב עניית אמן למדו חכמים מדברי משה לישראל בפתח שירת האזינו (דברים לב ג): "כי שם ה' אקרא - הבו גדל לאלקינו", וכך דרשו: "בשעה שאני מזכיר שמו של הקדוש ברוך הוא בברכה - אתם הבו גדל בעניית אמן" (רש"י ברכות כא ד"ה כ"י).

הקשר בין הצווי "זכור את יום השבת לקדשו" שאותו אנו מקיימים מדי שבת באמירת ברכת הקדוש - ברור ומוכן. ויש להוסיף שלפי דברי הפמ"ג (א"א רטו ו) שדין האמן כדין הברכה, אף עניית אמן על ברכת הקדוש היא מצוה מן התורה.

לדבור החמישי המצוה על כבוד אב ואם, יש ללא ספק שכיכות לעניית אמן, שהרי לאחר פטירת ההורים אנו מקיימים מצוה זו באמירת קדיש ובתפלה לפני התבה. ומה גם שכל פעלותיכם נוסדו לעלוי נשמת אביכם וצ"ל, בבחינת "בן יכבד אב".

כיון שמהותה של עניית אמן היא אמונה, ממילא המחזיק בה לא יבוא חלילה לעבר על חמשת הדברות העוסקים במצוות שבין אדם לחברו, החקוקים על הלוים השני. שכן המאמין בהשגחת ה' בעולמו ובכך שהוא נותן לכל בריה ובריה את הנחוצ לה לקיימה, לא יגנב, יחמד או יעיד שקר חלילה, ובודאי שלא יעבר על אסור רציחה או גאוף.

דומני שאין מתאים מלסיים מכתב זה במלות הפייט הנפלאות של המשורר האלקי רבי יהודה הלוי: "היום נכבד לבני אמונים זהירים לשמרו אבות ונבנים חקוק בשני לחות אבנים".

ש. ל.

יהונסבורג - דרום אפריקה

נתן לשלח מכתבים לפקס שמספרו 08-9746102 או לכתיבת המייל: 9139191@gmail.com

שיערי גן עדן

מעלת עניית אמן במשנת בעל ההלוא

הרמ"ק כ"ג תמוז ש"ל

ציון הרמ"ק בבית העלמין העתיק בצפת

רבי משה קורדוברו נולד בשנת רפ"ב לאביו רבי יעקב. מוצא משפחתו היה מהעיר קורדובה שבספרד, כפי שמעיד שם משפחתו. הוא גדל בצפת ונמנה עם תלמידיו של רבי יוסף קארו, בעל השלחן ערוך.

בהגיעו לפרקו נשא לאשה את אחותו של רבי שלמה אלקבץ, מחבר הפייט הנודע 'לכה דוד', והחל ללמד מפיו את תורת הקבלה. בהמשך הקים ישיבה בצפת, בה למד את חכמת הנסתר, ואף כהן כדן בעיר. עם תלמידיו נמנו רבי חיים ויטאל ובעל הראשית חכמה. כשהגיע האר"י הקדוש לצפת, חדשים ספורים לפני פטירת הרמ"ק, העמיק יחד עמו בתורת הנסתר, ועם פטירתו ירש את מקומו.

את חבורו המרכזי והידוע בתורת הקבלה פרדס רמונים הוציא לאור בהיותו בן עשרים ושש. כמו כן חבר פרוש לספר הזהר בשם 'אור יקר', ספר מוסר בשם 'תמר דבורה' וספרים נוספים.

הרמ"ק הלך לעולמו בכ"ג בתמוז ה"א ש"ל, והוא בן ארבעים ושמנה. נטמן בבית העלמין העתיק בצפת.

צדיק בלי ספק

בסדור הרמ"ק (שיעור ד סי' ג) הביא בשם הזהר (בזהר שלפנינו אינו, וראה תיקון ח' קלב א), שמכסות הדברים שבקדשה נרמזות במלה 'צדיק' - צ' אמנים, ד' קדשות, י' קדישים, ק' ברכות, ואלו דבריו: "בזהר פרש שצריף האדם לענות בכל יום עשרה קדישים, תשעים אמנים, מאה ברכות וארבע קדשות, והם סימן צדיק, כי העושה זה הוא צדיק בלי ספק".

{ אז נדברו }

פרשת פנחס תשפ"ג | לסדר: "הנני נותן לו את בריתי שאום" | גליון מספר: 610

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון בפקס באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

הודעה: כמידי שנה ניתן לקנות את החוברת 'אלה מסעי' הממוקדת לבחורי שיעור ג' בשיבה קטנה העוסקים בימים אלו בבחינות והיערכות לקראת ישיבה גדולה.

ניתן להשיג (לעת עתה רק) בב"ב

רחוב קיבוץ גלויות 9

רחוב חזו"א 34 פינת דסלר (ודייפוס)

ניתן לקבל גם במייל.

נודה להשתתפותכם

בהוצאות הגדולות!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא

(ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת

להחזר מס (ס' 46)

באשראי: "נדריים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

שים לב למשפט: אנו לא מחכים לחזור ליום אחד שלפני החורבן!!!

על הדור שלנו ניתן לומר ולהעיד בפה מלא שיש לנו ציפיה וכמיהה לבנין בית המקדש... אני יכול להעיד בנימה אישית שיש כאן בגיליון זה מדור שנקרא "הלכה בקרוב ממש למעשה" ולמרבה התמהון זה המדור הכי מבוקש... הכי נקרא ויש עליו הכי הרבה תגובות... ואני באופן אישי ממש מופתע מזה... יוצא לי לדבר עם סוג של אנשים שאין להם שום סיבה בעולם להתחבר למדור הזה... והם מפתיעים ואומרים: שזה!!! זה מה שהכי מדבר אלי... ומי שקצת מכיר את המדור הזה... אני **בכוונה** לא מרבה להתרגש ולהיכנס לפאתוס... אני בכוונה משתדל להשאיר את התיאור ברובד ההלכתי... הטכני... ואפילו... אפילו המסתבך... סביב כל מיני שיקולים וחשבונות של **"לעשות חובות ינון"** בבית בחירתך... וההפתעה הגדולה היא שלמרות זאת יהודים מתחברים לזה... ודווקא לסגנון הזה!! הפחות "משקפים" יותר מחובר לסדר קדשים וטהרות... וכמידי שנה אני מקדיש כאן בגיליון הבהרה מאוד נחוזה בנושא של הציפיה והכמיהה לבנין בית המקדש... **העניין הוא כך:**

פעם הייתי הרבה יותר משקיע בהצפת רגשות (במדור המדובר)... סו"ס המטרה של המדור הזה היא לעורר יהודים לרצות ולהתגעגע לבית המקדש... אם ככה, אני אמור להרבות כמה שיותר בתיאור והמחשה כמה "אשרי עין ראתה כל אלה..." כמה היה נפלא ומיוחד ומעצים ומרגש בזמן שביהמ"ק היה קיים... (כמו שכתוב במשנה... "מי שלא ראה ביהמ"ק בניינו לא ראה בנין מפואר מעולם... מי שלא ראה ירושלים בתפאחה... מי שלא ראה שמחת בית השואבה...") בקיצור: הייתי מרבה לתאר ולהמחיש כמה נפלא היה במקדש... ומסתמא זה היה יותר מציף געגועים ותשוקה לבנין בית המקדש... **אבל יום אחד נסוגתי אחורה!!! הורדתי פרופיל...** אני אמנם ממשיך קצת לעשות את זה... אבל קצת... בערבון מוגבל... בהסתייגות... לכל געגוע וכמיהה אני מצמיד ודוחף לו מאסות של משימות והלכות... לכל כיסוף והשתוקקות אני מצמיד איזה עז קופצני שצריך לשמור אותו מתשעים מומין בדרך לבית חיינו... ולמה?? מה הפרנציף??

כי... כי לא נעים לומר... בכל התיאורים המרגשים האלו כמה היה נפלא ועוצמתי ויפה בבית המקדש... לא נעים... אבל אני באופן אישי הרגשתי בתיאורים האלו מין **שקר מסוים!!!** ולמה שקר?? מה פה השקר?? כי תבין: אם כשביית המקדש היה קיים זה היה באמת כ"כ נפלא ועוצמתי כמו שאני מתאר את זה... אז למען ה': למה בית המקדש נחרב??

הרי עד כמה שידוע לי בית המקדש **לא התפוצץ**... לא היה פה איזה פיגוע פתאומי שגדע חיים מלבלבים בשיא פריחתם... בית המקדש נחרב... כי... כי... כי בית הרוב החורבן...

זאת אומרת: משהו פה חסר בפאזל... משהו פה לא מסתדר עם התיאור הכ"כ יפה ומרגש איך שזה היה נפלא במקדש... האם הבנת מה אמרתי פה?? אם לא הבנת... **אז...**

אני אאלץ להסביר את זה ברחל בתך הקטנה ו... ו... ואז אתה תבין מצוין:

ובכן: העניין הוא ככה: לדאבונו הרב... לפעמים אנחנו שומעים על בית שהתפרק... זוג שהתגרש... ומאוד קשה ומעצב לקבל כזו שמועה... הלב מתפלץ... הלב נקרע לגזרים... כמה חבל... זה עושה לנו מאוד רע לשמוע על בית מלבלב ופורח שפתאום... בבת אחת התפרק... מה שנקרא "מזבח מוריד דמעות..." והכאב הזה מפלח את הלב וכואב וכואב... **עד!!!!!!** עד שאתה פוגש את אחד מבני המשפחה הקרובים שמכיר את הסיפור עמוק מבפנים... ואז אתה משתף אותו בתחושות ומנסה לחלוק יחד איתו את הכאב... על הבית הנפלא... ועל משפחה כ"כ נחמדה... שכ"כ שמחנו בחתונה שלהם וכו'... והנה פתאום הבית הזה התפרק... אוי כמה כואב הלב... אוי אוי... **ואז אותו קרוב משפחה נאנח ואומר לך...** הההלו... תרגע... אל תקח יותר מידי ללב... לצערי הרב הזוג הזה כבר ממזמן לא חיו ביחד... הבית הזה כבר ממזמן לא תפקד כמו בית נורמלי... בשנתיים האחרונות הם בכלל לא דיברו אחד עם השני... כך ש... שתנוח דעתך... זה לא כמו שאתה מתאר...

כלומר: מי שעומד מבחוץ... מבחינתו עד הרגע הכל היה טוב... היה פה בית נפלא ומדהים... חיי נישואין מלבלבים ופורחים ופתאום נכנס איזה טיל מעזה ופגע פגיעה ישירות והבית כולו התפוצץ באופן פתאומי... פתאום הם מצאו את עצמם בבית הדין ללא הודעה מוקדמת... ופתאום הבעל מצא את עצמו נותן לאשתו גט ו... והכל פתאום התפרק כאילו מדובר ברעידת אדמה פתאומית בטורקיה שהפכה בית שליו ורגוע על יושבי...

אם זה אכן ככה... זה באמת מאוד עצוב וקודע לב...

אז זהו שלא!!! כאן מגיע מי שמכיר את העסק מבפנים ומגלה את אמריקה לכל מי שדמיין אחרת... ש... שזה בסדר... אל תראה את זה ככה... הבית הזה כבר ממזמן ממזמן לא התנהל בתקניות... הקירות הספיקו לספוג שם הרבה ניכור... והרבה חוסר אימון... בני הזוג כבר ממזמן לא חיים באושר ועושר... כך שעכשיו זה בסה"כ בגדר בית חרוב נחרב...

אז רגע... לא הבנתי... אתה - הקרוב משפחה - טוען בתוקף שאין מה להצטער על זה שהזוג הזה התגרשו... אז מה... אז לדעתך **זה לא כואב?** מה... זה לא עצוב?? מה... עוד מעט תגיד שזה אפילו שמח?? מה... מזבח לא מוריד דמעות??

ההמשך בעמוד 6 בגיליון זה...

'עיני עיני חלק ב'. חוברת זו כבר יצאה לפני כמה שנים, ובה מקבץ מאמרים בנושא שמירת העיניים לקראת בין הזמנים, ובעקבות הביקוש הרב, יצאה חוברת נוספת עם מקבץ נוסף של מאמרים בעניין זה..

רקע תמציתי אודות שם ומהות החוברת בקצרה כמבואר בסה"ק בני יששכר: ששני החודשים תמוז ואב מכוונים כנגד שני עיניים, וכשהעיניים היו שמורות וקדושות, נתקיים בנו 'עיני ה' משוטטות בכל הארץ' בהשגחה פרטית, וכשגרמו החטאים בפגם העיניים ופגמו בעינין עליון נתקיים בנו בשני חודשים אלו 'עיני עיני יורדה מים', ועל זה בא שם החוברת 'עיני עיני' בהתחזקות בשמירת עיניים בשני חודשים אלו...

כעת, בשלב זה ניתן להשיג את החוברת רק בבני ברק, בכתובות:

רחוב קיבוץ גלויות 9

חזו"א 34 פינת דסלר (דרייפוס).

(א"ה בשבועות הבאים, גם בשאר מוקדי מכירה)

כמו כן: נותרה כמות מצומצמת של החוברת הישנה 'עיני עיני ח"א,

ניתן להשיג גם אותו במוקדים הנ"ל.

כמה מילים קצרות על יום י"ז בתמוז...

זה אולי ישמע לך קצת מוזר... אבל יום י"ז בתמוז הוא יום גדול!!! הוא אמנם התהפך עלינו ליגון ואנחה... אבל בתכנית המקורית של היום הזה... הרי יום י"ז בתמוז, זה היום שבו משה רבינו ירד מהרהר!!! ואם לא היה קורה מה שקורה... הרי זה היה שמחת תורה... כי אז משה רבינו היה מוסר לכלה את הטבעת הנישואין-דהיינו את לוחות העדות... ולמחרת משה רבינו היה מוסר לנו את פרשת ויקהל... וביום י"ח בתמוז היו מתחיל לתרום למשכן... וביום כ"ב בתמוז היו מעבירים קול במחנה ש"ויכלא העם מהביא" וכלל הנראה אז היה מתקדש עליו חג הסוכות!!!!

אלא שאדרבה... מרוב ריבוי אור שהיה ב"ז בתמוז... דווקא בגלל זה קרה שבירת כלים... נשברו הלוחות... בקיצור: י"ז בתמוז הוא כמו הגרעין של העץ... שדווקא לרוב השורש החזק שבו... דווקא הוא נרקב ועליו!!! עליו צומח האילן המלבלב!!!

כך מובאר ר' צדוק הכהן מלובלין את הכ"א ימים של בין המיצרים שמקבילים כנגד כ"א ימים שבין ר"ה לשמחת תורה...

עכ"פ י"ז בתמוז הוא הזדמנות לתפוס!! לתפוס רגעים של ריבוי אור... ולהיזהר חזק חזק שלא יקרה חליה שבירת כלים... לפעמים אתה מקבל אורות... אתה נכנס לטראנס... ואתה מרגיש כל יכול... אתה מרגיש עוצמות... הכל פתאום בהיר לך... הכל מובן לך... הכל מסתדר לך בראש... ואם ככה אתה מרגיש כנראה שיש דברים בגו!!! כנראה שיש לך באמת איזשהי עוצמה... אבל!!! תזרה תזרה... שהריבוי אור הזה לא יתהפך לשבירת כלים כי בדרך כלל הסוף של כל צעיר שבטוח בעצמו... שהוא נכנס לזיחיות והוא מבין יותר מכולם ושואף אחד לא יגיד לי מה לעשות ואם הגיע שעה שישית ומשה רבינו לא מגיע אז יאלה... צחוקים... ויקומו לצחק... ובום!!! הריבוי אור מתנגש באטמוספירה ונהיה מזה טיטאן...

י"ז בתמוז הוא חשבון נפש לכל הבעלי כשרון והמוצלחים... כן... יש לך את זה... יש לך באמת עוצמות!!! אבל חבל... אל תאבד קשר עין עם משה רבינו... תן לו למותן אותך בסבלנות...

הסעיף בשו"ע שעד לא מכבר ברחתי ממנו כל עוד נשמת...

ישנו נושא הלכתי שכבר שנים שאני מתחמק ממנו בהיסטריה... כל פעם שהייתי מגיע להלכה הזו בשו"ע אני איכשהו מדפדף מהר... מדלג... ממשיך הלאה... פעם אפילו ישבתי באיזה שיעור הלכה ופתאום הרב התחיל לדבר על הנושא הזה... פתאום הייתי חייב לצאת... חייב ללכת... בקיצור: תן ניוחש מה הנושא??

איסור שמיעת כלי שיר זכר לחורבן!!!

עד לפני כמה חודשים... עצם העלאת הנושא הזה כדיון... זה היה בשבילי חימום גיזרה וקריאה להסלמה... כי תבין: אני מוזיקלי... ואני אוהב מוזיקה... ואני לא צריך לספר לך שבדורנו המוזיקה נהפכה לתעשייה מטורפת... זמרים... וזיצים... והופעות... וקולוולס... ואל תשאל... (אני כבר לא לגמרי מעודכן)... ופתאום מגיע משהו ואומר לך בשיא האדישות שאסור לשמוע מוזיקה... מתי? לא בשלושת השבועות... אלא תמיד!!! אסור!!! זהו... נגמר... הלך... כשמישהו היה מנחית עלי את ההלכה הזו... הייתי מסתכל עליו כאילו הוא נפל מהירח... **אדוני... אתה חדש פה!!!** אתה כנראה לא מעודכן... כל נגן אמפי שלוש בדורנו מופצץ ב-16 גיגה שירים... ואתה ככה מוחק לי את הכל במחי יד... (אני זוכר שיום אחד הגעתי למסקנה שכל מי שיעמד ומכריז ככה בשלוות נפש שאסור לשמוע כלי שיר זכר לחורבן... כנראה... שהוא לא מוזיקלי... ממילא מה איכפת לו... יזו קלה על ההדק... הוא ממשיך הלאה ואני נשאר עם הלשון בחוץ.)

עד כאן היסטוריה!!! עד כאן איך שהגבתי על הדין הזה- עד לפני כמה חודשים.

אבל!!! מה נעשה שבמסגרת לימוד דף היומי, בדיוק למדתי סוטה ואח"כ גיטין... ושם פגשתי בעל כרחי ושלא ברצוני את המקור של הדינא דגמ'... (שהו יוצא בדיוק בסוף סוטה ותחילת גיטין) ... והנס שלי, קצת כנות ויראת שמים וכבר לא יכולתי 'הצנינו'... כבר לא יכולתי לחמוק מדינא דגמ' מפורש ש"זימרא מנא לן דאסור... **שקצור: גיליתי שאני בבעי ה'!!!** כי נכון... נכון שאני מאוד אוהב מוזיקה ושומע מוזיקה... אבל אני עוד יותר מחויב לחז"ל... ואין בריה... הגיע הזמן לעלות לגרדום!!! ... ולצאת בבדיקה מה מותר ומה אסור... מתוך חשש כבד ש-לך תדע... אני פותח את השו"ע עם 16 גיגה שירים... וחוזר משם בידים ריקות... (ואגב: זה ניסיון לא קל!!! סו"ס התגובה הטבעית שלנו זה עזוב... אף אחד לא נוהג ככה... לא עושים מזה עסק... תמשיך הלאה את החיים... הכל בסדר... אז זהו שלא... אין כזה דבר... אסור להיות מומר גם לא לדבר אחד מדברנך)... אבל סו"ס פחדתי... פחדתי שחז"ל הולכים למחוק לי את כל הדסקים (שקינתי אותם בכסף מלא)... מה עשיתי?? **החלטתי החלטה שרירותית!!!** (אני לא לוקח אחריות על החלטה הזו)... היות וסו"ס מנהג רוב מנין ובנין ישראל להקל בנושא הזה... אני כעת פותח את הנושא... ואם אני אמצא שיטת ראשונים או אחרונים שנוקטים שאפשר להקל... אני אעשה קים ל!!! קים לי כדעה המקילה... (להגיד לך שקיימת בהכרח כזו גישה? לא!! אבל יש מושג שנקרא "ליישב המנהג") וככה ניגשתי בידיים רועדות ופתחתי את סימן תק"ס סעיף ג... ואכן השו"ע מביא את דעת הרמב"ם שזה נראה ממש מלחיץ!! הרמב"ם לא נותן פתח מילוט!! הוא אומר חד משמעית לשמוע כל מה ששמיע קול שירה!! לא בכלי שיר ולא בפה... (כלשון בעל השבט הלוי, הרמב"ם סגר עליו הדלת) אבל!!! יש עוד שיטות של רוב הראשונים שסוברים שרק בבתי משתאות אסור לשיר בפה (אבל במקום שגם אוכלים ולא רק שותים מותר לשיר בפה ולא בכלי)... ויש שהקלו כשיטת המאירי שכל זמן שזה לא דרך ליצנות מותר... אבל עד כאן... אני לא מו"ץ פוסק הלכות ואני לא נכנס כעת לבירורי השיטות... רק מה? **דבר אחד אני יכול להרגיע אותך:** בסוף בסוף... אחרי כל הבירורים... **אני ממשיך לשמוע שירים!!!** החלטתי לסמוך על ההכרעה של בעל השבט הלוי (ח"ו סימן ס"ט) ש"השומעים הכלי שיר שמשמיעים זמר קודש וזמר מצוה לעורר הלבבות, או למי ששומע לפקח עצבונו י"ל שבגדר מצוה הוא", ועל זה סמכתי ולכן אני ממשיך לשמוע שירים... **אבל!!! מה בכל זאת באתי לומר...??**

שמאז שפתחתי את הנושא ההלכתי הזה... דבר אחד השתנה אצלי בראש:

מאז לפחות יש לי מודעות **שהנושא הזה הוא לא הפקרה!!!** כלומר: כשאני מגיע לשמוע שירים אני לפחות יודע שיש פה נושא הלכתי... שאמנם הפעם אני נוקט להקל כי נניח אין לי מצב רוח ואני רוצה לרומם את עצמי... או שיש לי כעת טירדא דמצווה ואני צריך להיכנס למצב... (תאר לעצמך שאני צריך לעשות הפצה של העלון בשאון ליל... ואני עייף... בקושי גורר את עצמי... אז הודות לנגן הבן אדם מזו את עצמו) עכ"פ אני לפחות יודע שמוזיקה זה לא חופשי חופשי... ועצם המסקנה הזו היא כבר מטרה לכשעצמה!! משתי סיבות: סיבה ראשונה: כי סו"ס היות ויש כזה דינא דגמ'... לא יתכן שנתעלם מקיומה... מצידי תחליט להקל כמו השיטה הכי מקלה... אבל לשחק ראש קטן ולהתעלם מדינא דגמ' שנפסק בשו"ע ובפוסקי דורנו... זה פריקת עול מלכות שמים!! זה לא בא בחשבון!!! זה חרדי- לא דתי!!!

עד כאן שיקול אחד... אבל יש פה עוד שיקול חשוב לכשעצמו: סו"ס זה לא סוד שהנושא של המוזיקה לאחרונה נסחף יותר ויותר וזה הרבה פעמים מתקרב לקו האדום של... של הפקרות... לא יזיק לאפיק המוזיקה להיות מתוחם בגבולות ההלכה!! אני לא נכנס לפרטים... תשבור אתה את הראש... תפתח אתה את הנושא... בלאו הכי בימים אלו אסור לשמוע מוזיקה... שב על הנושא ותבנה לעצמך את ה"קים לי" שלי... תגדיר לעצמך עם איזה הכרעה של אחרון או פוסק דורנו אתה הולך ותלך עם זה עד הסוף!!! זה חשוב לו בשביל התזכורת של קורטוב יראת שמים במחוזות הזוחלים האלו... לא יזיק לך במקומות האלו איזה נוכחות מינימלית של גבולות ההלכה שאתה כמו ידך בניית לעצמך...

תבין: זה כמו שיש עניין להביא מלח לסעודה... למה?? "כשישראל יושבין וממתנין זה את זה עד שיטלו זיהים והם בלא מצווה השטן מקטרג עליהם וברית מלח מגן עליהם" (מ"ב סי' קס"ז) כלומר: חז"ל ידעו שברגע שמתחילה סעודה ששכיח שם הלולות... כבר מהרגע הראשון יש סיכונים... ולכן חז"ל גם לא מחכים שיקרה משהו!! על ההתחלה הם משחילים לך איזה מלח... איזה איזכור הלכתי... ועצם הנוכחות של חז"ל בזירה שההללו... חז"ל אמרו להביא מלח... עצם האיזכור של גדרי הלכה במקום מעניקה שירותי אבטחה ומונעת חזירת מחבלים... **נראה לי שאותו דבר כאן:** לא יזיק לכל המופעים והזיצים והסאטלניא שאנו נמצאים בה... לא יזיק שם איזה "מלח" או איזה תיחום הלכתי שתעשה בינך לבין עצמך ותגביל את עצמך בתחום המוזיקה... זה יכול בהחלט לשמש לך כעוגן שפוי... שהלוואי ותהיה יציאה כביאה... (זה יכול להיות סיכום ביניים לבין עצמך, שאין סתם סיבה למסיבה... בשביל להשתתף בזיץ או במופע מוזיקלי אני צריך לעמוד באיזה יעד רוחני, כשמירת עיניים, או קביעת עיתים לתורה מידי יום, או איזה סיום קטן של תכנית לימוד שלקחתי לעצמי ואז אני יכול לפרגן לעצמי אירוע שכזה, שיהיה בו בחינה של שמחה של מצוה, וכמובן מי שאוחר ברמה קצת יותר גבוהה, אז בייחס לשמיעת נגן שגרתי, שזה יהיה מותנה שאני מרשה לעצמי לשמוע שירים בנגן רק לאחר סדר א' או ג' משמעוטי שישבתי ולמדתי ברצינות, שיהיה פה שיקול של הרפיה כדי "שלא יהיה שכלו נלאה ביותר", בקיצור: אדרבה, להפוך את שמיעת כלי שיר, לקלף מיקוח של פרס ועמידה ביעדים רוחניים שיצדיקו את הקולא הזו וכן הלאה וכן הלאה... לא חייבים להגיע מהזווית הזו, כל אחד יתמודד עם השיטות השונות, ויגדיר לעצמו איזה תיחום ותנאים שגם אם שומע מוזיקה, אבל יש לזה גבולות מסוימים...)

קנאי זה משהו כזה שהוא **גד** משהו... לא משנה נגד מה... העיקר **גד**... משהו כזה עצבני שמרביץ וצועק ודוחף ותולה שלטים...

אז זהו שלא!!! אנחנו בכלל בכלל לא בכיוון... אז מה זה קנאי???

רש"י בפרשת בהעלותך נותן הגדרה חדה כתער שזו ההגדרה של קנאי ותכניס אותה חזק חזק לראש: אומר רש"י: כל לשון קנאה אדם הנותן לב על הדבר, או לנקום או לעזור!! שמעת?? קנאות זה לא נגד ולא בעד... קנאות זה דבר אחד ויחיד:

אדם שמכניס את עצמו בעובי הקורה!!!!!!
אתה קולט?? כל המושג של קנאות מתחיל בסיטואציה שאתה יכול לצפות מהצד ולהמשיך הלאה את החיים... אתה לא חייב... אף אחד לא מצפה ממך להתערב... ובאמת כולם ממשיכים הלאה את החיים וגם אתה יכול להמשיך הלאה לחיים ולשלוש... אבל לא!! זה חשוב לי... זה יקר לי... זה כואב לי... **ואיכפת לי!!! איכפת לי!!! נטו נטו נטו איכפת לי** ולכן אני לא יכול להמשיך הלאה את החיים... **אני מכניס את עצמי לעניין...**

זו הגדרה של קנאות!!! זו ולא אחרת!!! אז נכון שבמקרה הספציפי של חטא פעור... שם הקנאות באה לידי ביטוי בלקיחת רומח ולהרוג את מי שחייב מיתה... אבל באותה מידה בדיוק הקנאות של פנחס הגיע לידי ביטוי בדאגה ואכפתיות על כל בחור מישיבה קטנה שיתקבל לישיבה שהכי מתאימה לו... ובקנאות על כבוד של כל יהודי... ובקנאות על כבוד שמים... וקנאות על יהודי שלא ילך לישון עם בטן ריקה... הבנת??

זה בדיוק הפוך ממה שאנחנו חושבים מה זה קנאות!!!

רציתי פעם לעזור לאיזה יהודי... מדובר היה בתיק מאוד רציני... בשביל לעזור לאותו יהודי צריך מאוד מאוד להתאמץ ולהיכנס בעובי הקורה בשביל לעזור לו... וחשבתי מי יכול לעזור... ואז צף לי מול העיניים דמות של ת"ח אחד שמשום מה היה נראה לי שהוא הכי מתאים לעזור בסיפור הקשה הזה... אמרתי את זה לחבר שלי... שאני מתכנן לפנות לאותו ת"ח... הוא אמר לי: השתגעתי... מה פתאום!!! בחיים אל תגש לרב הזה... מה... אתה לא מכיר אותו?? הוא קנאי!!!! הוא טוב בשביל לצאת נגד משיהו... אבל אם אתה רוצה אותו בשביל לעזור למשיהו... זה לא קשור אליו... ואז חשבתי על זה... ופתאום נפל לי האסימון!!! כן... זה הולך ביחד!!!

למה הדמות של הרב הזה... מיד צפה לי מול העיניים?? למה על הרגע הראשון היה נראה לי שהוא הכי מתאים לטפל בתיק הזה??

דווקא בגלל שהוא קנאי!!! כי... מה זה קנאי??

קנאי זה אחד **שמוכן להכניס את עצמו לעובי הקורה**... אז כשמדובר בחילולי שבת או בחיטוי שכבי הוא מכניס את עצמו לעובי הקורה ומוכן לחרף את נפשו בלצועק גיוואלד... ובאותה מידה כשתביא

מה... לא ברור למה... הבן שלו מתעכב בשידוכים... וזה תקוע... על מה?? על כסף!!!! תגיד לי: האם קופת העיר יסכימו לפתוח קרן בשביל מיליונר?? בא נשאל ככה: **האם מותר** לקופת העיר לפתוח קרן בשביל בן של מיליונר?? ברור שאסור!!! זה מעילה בכספי ציבור... ולמה?

כי יש בזה כללים ברורים: ברגע שהאבא הוא מיליונר... אז אנחנו מפילים עליו את מלא אחריות לדאוג לבן שלו!!! ואם האבא המיליונר משום מה לא רואה לנכון לעזור לבן שלו... אז אנחנו לא אמורים לדאוג לבן שלו יותר ממנו בעצמו... (אגב: למעשה... בכזה מקרה בי"ד כופין את האבא לתת לבנו לפי עשרו ויכולתיו) זאת אומרת: נזקק שיש לו מי שידאג לו אנחנו לא צריכים לדאוג לו... מה שבטוח: הוא נדחה לתחתית הרשימה כי לא חסרים לנו יתומים ואלמנות שאין מי שידאג להם... אז תחשוב שלפנחס יש תור ארוך ארוך של מסכנים ואומללים שאין מי שידאג להם... אין מי שיאבק בעבורם... אין מי שיעשה מרפקים בשביל לדאוג להם... ופנחס מוכן לכתת את רגליו מבית לבית כדי לעזור לכל המסכנים...

והנה... יום אחד הבת של יפתח גם נכנסה לרשימת המסכנים... אתה לא מסכים איתי שהיא אמורה להיות בתחתית תחתית הרשימה??

כי יש!!! יש מי שידאג לה... יש לה אבא שיש לו את כל הסיבות שבעולם להתאמץ מעל ומעבר כדי לדאוג לעתיד של הבת היחידה שלו...

ואם יפתח הגלעדי בכבודו ובעצמו לא רואה להתאמץ ולהגיע לפנחס בשביל לדאוג לבת שלו... אז למה יש תביעה על פנחס למה הוא לא מגיע ליפתח... למה פנחס אמור לדאוג לבת היחידה של יפתח יותר מאבא שלה בעצמו?? תחשוב על זה... זו שאלה עצומה!!!!!!

אתה יודע מה התשובה?? לא תאמין מהי התשובה??

אכן באמת!!! היחיד בעולם שאפשר היה לבא אליו בתביעה למה הוא לא דאג לבת של יפתח... **זה פנחס!!!!** חוץ מפנחס אף אחד לא נתבע על זה... הרי אל תשכח שבדור הזה היו מסתמא עוד הרבה צדיקים וסנהדרין קטנה וגדולה... ועל אף אחד לא היה תביעה למה לא התירו את הנדר של יפתח... מהסיבה שהזכרתי!!! אנחנו לא אמורים לרוץ ולדאוג לבת של יפתח בו בזמן שאבא שלה בעצמו לא איכפת לו יותר מכולנו (וגם היא בעצמה לא רצתה להתיר את הנדר של אביה... וזה נושא עמוק בפ"ע ואכמ"ל...) רק מה?? היחיד בעולם שהקב"ה בא אליו בתביעה על אובדן הנערה... זה רק אדם אחד ויחיד: הלא הוא פנחס!!!!

מה יש?? מה מיוחד דווקא בפנחס?? תן ניחוש מה יש בפנחס??

כי פנחס הוא **קנאי!!!!**

ומה זה קנאי?? מה פירוש המילולי של קנאי??

אז ככה: אצלנו המושג קנאי הוא מאוד מעוות... אצלנו קנאי זה בדרך כלל סוג של "הפפגנה לא חשוב על מה, לא רוצים את ___ במדינה..." בראש שלנו

קנאות! האם זה רק פחים

והפגנות נגד ?

בהפטרה של הפרשה הקודמת פגשנו את החלק הראשון של הסיפור עם יפתח הגלעדי שהייתה לו בת יחידה!!! וכשיפתח הלך למלחמה הוא נדר שאם אני אנצח במלחמה, אז כשאני אחזור... הראשון שיצא מפתח ביתי אני אקריב אותו עולה לה'... ו... ואכן הוא ניצח במלחמה והוא חוזר הבייתה בשמחה ובדיצה... הוא רק מגיע לבית... שוד ושבר... מי יוצא לקראתו?? הבת היחידה שלו!!!! יוצאת לקראתו בתופים ובמחולות... ויפתח נאלץ להקריב את הבת היחידה שלו... הקרבן התבטא בזה שהיא נשארה רווקה ולא התחתנה כל חייה... למגינת לב יפתח לא זכה לראות נכדים כי הבת היחידה שלו ככה נשארה ולא התחתנה... והיא הייתה מתבודדת בהרים... ומידי שנה היו בנות ישראל הולכות לבכות עליה... לבכות על המשפחה שהיא לא זכתה להקים...

עכשיו ככה: חז"ל אומרים שהיה אפשר להציל את הבת של יפתח!!! היה אפשר להתיר ליפתח את הנדר ולאפשר לבת שלו להינשא... אבל בשביל זה!!! יפתח היה צריך להיפגש באופן חד פעמי עם פנחס שהוא יתיר לו את הנדר... דא עקא: שהם **אף פעם לא נפגשו!!!**

ולמה?? למה הם לא נפגשו?? כי כל אחד עשה את השיקולים שלו... יפתח עשה את השיקול שלו: אני המלך... והמלך הוא הכי חשוב ופנחס אמור להגיע אלי בשביל להתיר את הנדר של הבת שלי... ואילו פנחס גם עשה את אותו שיקול בדיוק: יפתח צריך אותי... זה הרי הבת שלו! לא הבת שלי!!! אז שהוא יבא אלי... ועל זה חז"ל מסכמים ואומרים: בין כך ובין כך אבדה הנערה... וכתוב ששניהם נענשו על כך... גם יפתח נענש שהוא מת במיתה משונה וגם פנחס נענש שסרה ממנו רוח הקודש...

והשאלה זועקת פה עד לב השמים:

אני כ"כ מבין את פנחס שהוא לא הגיע ליפתח... מילא אם ליפתח היו חמש עשרה ילדים... נו... תגיד שהוא היה מאוד עסוק עם הילדים שלו... אין לו זמן... הוא עדיין לא מצא תאריך פנוי בלוח זמנים לבא לפנחס... אז זהו שלא!!! היה לו בסה"כ בת אחת ויחידה!!!! הבת הזו היא כל החיים שלו... היא כל הנחת שלו בחיים... היא כל ההמשכיות שלו...

וכעת התעוררה איתה בעיה... שיש פה איזה נדר שבשביל להתיר אותו צריך לנסוע לרופא פנחס שהוא יכול לפתור את הבעיה... אז אם יפתח לא רואה לנכון לעשות את המאמץ המינימלי בשביל הבת היחידה שלו... אז פנחס??!! פנחס אמור לרחם על הבת היחידה של יפתח עוד יותר מיפתח בכבודו ובעצמו?? תסביר לי...

השאלה פה היא עצומה!!! כי תחשוב שאני מגיע לקופת העיר ואני מבקש לפתוח קרן עבור בן של אחד המיליונרים הגדולים ביותר בישראל שמשום

עובדים לפי שעוות... מביאים... מחזירים... סורקים... מצלמים... מרימים... מניחים... הולכים... חוזרים... והעיקר דופקים כרטיס!!! והכי הכי חשוב: הם בסדר גמור!!! אין עליהם שום טענות... אי אפשר לקרא להם לשיחת שימוע... אבל אז מה... הכבוד שמים והרבצת תורה של המקום לא נזקפת להם אלא לקומץ הקנאים... אלו שאיכפת להם ונותנים לב לדבר...

ואם כבר הגענו לכאן... אז צריך לדעת שהקנאות פוגשת אותנו בין הייתר בייחס לצדקה וגמילות חסדים... אחת התופעות המצויות והכואבות... **האנשים שלא רוצים לעזור לעצמם!!!** מי שלא רוצה לעזור לעצמו אנתנו לא מחוייבים לעזור לו... ויש לצערנו הרבה אנשים כאלו... בפרט בקרב הצעירים... אבל מה קורה אם בכל זאת הלב שלך נכמר ואתה רוצה בכל זאת לעזור לאותו אחד...? כאן צריך קנאות!!! שיהיה איכפת לך!!! אם אתה מוכן לתת לב על הדבר... להכניס את עצמך לעובי הקורה... אז קדימה... תחשוב מה זה שאתה מאוד מאוד רוצה לעזור לרווק מתבגר בשידוכים... ו... ואתה מתאמץ בשבילו... והוא בקושי מואיל בטובו לענות לך בפלאפון... אני לא עמדתי בזה... התקשרתי פעם פעמיים... וכל טוב... מצטער... אני לא משועמם... אם לך לא איכפת מעצמך... אני לא מחויב לדאוג לך יותר מאשר אתה בעצמך... ולמה?? כי כנראה שאני לא קנאי (עכ"פ בתחום הזה)!!! קנאי הוא אחד שמכניס את עצמו!!! לא מחכה שיכניסו אותו... לא מחכה שיפנו אליו ויבקשו את עזרתו... אלא הוא מכניס את עצמו ופועל מתוך אכפתיות אישית... אז אני כנראה לא זכיתי להיות קנאי בתחום הזה... אבל אם אתה כן... אם אתה יודע מראש לקראת מה אתה הולך ואתה יודע שזה הולך להיות חד צדדי בלי פידבק מצידו ואתה בכל זאת מוכן ללכת על זה... אז קום!!! קום מתוך העדה ותפעל ממקום של קנאות...

ואז!!! כשתפעל מתוך קנאות... אתה יודע מה יהיה השכר שלך??

שאם תזכה באמת לפעול ותצליח לשדך אותו... זה יהיה שידוך בלעדי שלך!!! שום דמי שידוכים לא יוציא אותך מהתמונה... זה יהיה "לו ולרעו אחריו ברית כהונת עולם"... תבין: שדכן קלאסי, לא מגיע לו יותר מדמי שידוכים... בשה"כ יש לו מקצוע שדכנות... ואנשים פונים אליו ומשתפים איתו פעולה... אם השידוך נגמר במזל טוב... כמו שמשלמים על הפרחים ועל האולם... ככה משלמים לתופרת של השידוך את הכמה שקלים שמגיע לה וכל טוב... אבל ברגע שזה הגיע ממקום של קנאות... ממקום של איכפתיות... ממקום ש"נתת לב על הדבר לעזור..." כאן זה שלך... ברית כהונת עולם!!! (אגב: כאן טמונה התשובה על השאלה: הרי "אדם שאין לו דעה אסור לרחם עליו" אז איך אפשר לרחם על מי שלא מרחם על עצמו?? התשובה היא: שברגע שאתה בכל זאת דואג למי שלא דואג לעצמו... פה אתה כבר מקבל בלעדיות!!! על זה נאמר: "אדעתא דנפשיה קא עביד..." כבר אין לך עסקים איתו... יש לך מניה פרטית שאתה משקיע בה... זכות... אתה מרחם על עצמך... לא עליו... העיקר שנכניס לראש: קנאות פירושה: תכניס את עצמך לעובי הקורה!!!

ואני מצידי דווקא מוכן לקום ולפעול... אבל אני מחכה לאיזה צינתוק... אני מחכה שיפנו אלי... שיקראו לי... שיכניסו אותי לעניינים...

אז זהו שלא!!! אל תחכה שיפנו אליך... כי פרנציף לא!! כעת ה' רוצה את פנחס **הקנאי**... וכמו שסיכמנו מה פירוש קנאי??

מישהו שאיכפת לו ונותן לב על הדבר!!! מישהו שלא צריך להכניס אותו אלא הוא מיוזמתו **מכניס את עצמו** בעובי הקורה כי איכפת לו!!!

היום בשביל לזכות ש"אני וביתי נעבוד את ה'..." צריך בשביל זה **קנאות!!** צריך שזה יהיה איכפת לך... שזה יעלה לך בחיים!! שתכניס את עצמך לעובי הקורה... בחור ששוכב במיטה ומחכה שהמשיגה יפנה אליו ויבין אותו ויבא לקראתו... ויש לו טענות למה המשיגה לא ניגש לבחורים... אדוני היקר: את זה אני אמרתי בתור בחור... זה תלונות אלטע זאכען... תבין שנגמר המשחקים!! אתה כעת נמצא בדור של פעור... כשיש פעור... מתחילה אנדרלמוסיה... ההפקרות חוגגת ואל תחכה שמשנה רבינו יפנה אליך... פה צריך שתקום מתוך העדה!!! קום על שתי רגליך האחוריות ותהיה **קנאי!!!** תכניס את עצמך לעובי הקורה ותבין שאם אתה לא תתפוס את העניינים חזק חזק לידיים אף אחד לא יוכל לעשות את זה במקומך... התורה מכינה אותנו שיש שלב מסוים שבו אפילו התערבות של משה רבינו לא תעזור... פה צריך קנאות!! פה צריך אותך!! שאתה!! תתן את לך... אתה תכניס את עצמך לעובי הקורה... תבין שבדור שלנו לא מספיק לתרום!! **צריך להירתם!!!**

וכנ"ל בשמירה על הבית השמור שלנו ובניהול בית של תורה בדורנו... יש כאלו שיש להם ציפיות ודרישות ותלונות על המערכת... יש להם שקים של תלונות למה ככה ולמה ככה... בפרט אלו שיש להם כל מיני טענות נגד המערכת... נגד המשבקים... הכל טוב ויפה!!! כיף לך... מצאת פירצה בחוק... אבל דפקת את עצמך!!! הגיע הזמן שנבין: בדור שלנו מי שרוצה להישאר יהודי צריך קנאות!! צריך לתת לב על הדבר ולקחת את העניינים לידיים... אם תבא כל היום בטענות למערכת... אז אתה אולי תשאר צודק... אבל כבר לא יהיה מי שיצדיק אותך... אם פנחס הקנאי לא היה קם ועושה מעשה... אז ח"ו היה מתקיים "ולא כיליתי את בני ישראל בקנאתי..." אה... יבא מי שיבא ויטען: מה כולם אשמים??

הוא לא יטען... תנחש למה??? **כי הוא לא יהיה...** כיליתי!! אין! נגמר!

והאמת היא שרואים את זה לאורך כל הדרך... כל דבר שזו היום... כל מיזם תורני... כל מפעל קדוש... כל מהפך חיובי של יידישקייט... הכל מתחיל ממישהו אחד שהיה איכפת לו ונתן את לבו על כך... הכל התחיל ממישהו שאף אחד לא דיבר איתו... לא ביקש ממנו... והיה פשוט איכפת לו וזה היה בנפשו ורק כך קורים דברים... ולא רק זה... אפשר לראות את זה בכל מוסד או משרד או כל מערכת תורנית אחרת... יש צוות שלם... לפעמים מדובר בעשרות אנשי צוות... שמתוכם יש אחד שנים שאיכפת להם וההצלחה של המוסד עולה להם בחיים והם אלו שעושים שמונים אחוז מהעבודה ואליהם נזקף הכל... וכל השאר

לפניו מעשה חסד מאוד מורכב שצריך התמסרות יוצאת דופן הוא גם יכניס את עצמו לעובי הקורה... וכמו שידוע לכולם: שכמויות הצדקה והחסד שנעשו אצל ר' יואל מסאטמאר הם היו **מקבילים** **בשינוי מוחלט** לקנאות שלו!!!

יהודי שמגיע לסאטמאר וצריך עזרה... הסאטמאר עוזר לו כמו קנאי!!!

כי טוב: קנאות זה לא סוג של נגד... הגדרה של קנאות זה אדם שמכניס את עצמו לעובי הקורה... בכל נושא ועניין... לחיוב או לשלילה...

ממילא זה גם הסיפור עם הבת של יפתח...

יש פה בת ישראל אומללה שלא משנה למה... אנחנו לא יודעים מה הסיבה... (ס"ו"ס אסור לנו לשכוח שאין לנו שמץ של השגה בגדלותו של יפתח בדורו שהוא כשמואל בדורו... בודאי שהיו לו סיבות עמוקות למה הוא לא ראה לנכון להתיר נדרה... סיבות שאנחנו לא מודעים אליהם) אבל תכל'ס... העובדה היא שאתה רואה מול עיניך מקרה קשה מנושא של בת ישראל שממתנת מלהינשא עד שילבינו שערות ראשיה... ו... ואתה יכול להמשיך הלאה את החיים... ואף אחד לא יבא אליך בטענות ש"דיך שפכו את הדם הזה..."

אבל פנחס?? **פנחס הוא קנאי!!!** פנחס הוא אחד כזה **שאיכפת לו!!!** פנחס הוא אחד כזה שלא מחכה **שיכניסו אותו** לעובי הקורה... הוא בעצמו!!! ממקום של דאגה ואכפתיות... מכניס את עצמו בעובי הקורה כדי לעזור... לפעול ולהועיל!!! לכן היחיד בעולם שנתבע על אובדנה של הבת של יפתח... זה היה פנחס... נכון... אף אחד אחר לא היה צריך לדאוג לה... יש לה אבא... אף אחד לא צריך לדחוף את עצמו לבית של יפתח ולהתחיל לדאוג לבת שלו עוד יותר ממנו בעצמו... אבל פנחס כן??

פנחס שקם מתוך העדה והכניס את עצמו בסכנה כדי לכפר על כלל ישראל... על פנחס יש תביעה למה לא הכנסת את עצמך גם כאן בעובי הקורה בשביל לדאוג לבת ישראל...

כבר הוזכר כאן בגיליון לא פעם שהסיפורים שמוזכרים בתורה ובפרט בחומש במדבר זה לא סיפורי מעשיות... זה תכנית העבודה ומפת דרכים של המבנה הכללי של עבודת ה' שלנו בשית אלפי שנים!!! (חטא העגל וחטא המרגלים וחטא פעור... זה לא חטאים נקודתיים שקרו במדבר... זה דברים שמויים אותו לדורי דורות...) וממילא אותו פנחס שקם מתוך העדה בחטא פעור זה לא עוד איזה דמות תנכ"ת שכן וכך עשה וכל הכבוד לו...

פנחס הקנאי הוא אבן דרך לתכנית העבודה של עם ישראל בסוף כל הדורות... לקראת סוף דור המדבר... לקראת סוף התיקון... לקראת הכניסה לארץ ישראל... רגע לפני שאנחנו נפרדים ממשנה רבינו... לפתע הקב"ה משתק את המערכת... משה רבינו בחיי חיותו פתאום לא מדבר... אין הוראות מגבוה... והמה בוכים פתח אוהל מועד... וקעת הקב"ה מחפש מישהו שיקום!!! שיקום מתוך העדה...

דירת הקיט והחלפת דירות המיתולוגית בתקופה זו...

כמידי שנה בימים אלו אנחנו מחליפים דירה עם משפחת אברהמי... כן... אתה מכיר את התופעה הזו שבבין הזמנים יש משפחות שמחליפים דירות? הדומים עם הצפונים... הירושלמים עם הצפתים...

אז גם אנחנו... אנחנו מתגוררים בירושלים... יש את משפחת אברהמי מעוק גינוסר... שהם תמיד מתארחים אצלנו... גם קרבן פסח הם עושים אצלנו... גם בחג השבועות הם תמיד מגיעים בהרכב מצומצם כי זה שיא העונה אצלם... בדיוק בר"ח סיון מתחיל קטיף התפוחים... (כן אומר המדרש: כתפוח בעצי היער, שלקטתו בחג השבועות) ואח"כ מתחיל קיץ התאנים ואח"כ זה ממשיך בבצירת הענבים והתמרים... גם בסוכות הם מגיעים אלינו... ואנחנו כבר מכירים ומיודדים איתם שנים... אל תשכח שחוף מהחיים... כל פעם שיש שמחה במשפחה... אם זה לידה או בר מצווה הם מגיעים לירושלים כדי להקריב תודה או שלמים והם אצלנו... בקיצור: לאורך מעגל השנה הם מתארחים אצלנו לפחות שמונה עד עשר פעמים... אז זהו!!! שפעם אחת בשנה אנחנו מתארחים אצלם... יותר נכון אנחנו מחליפים איתם דירה... ומתי?? **בעונה הזו!!!**

בימים האלו בדיוק מתחילה עונת קיץ התאנים... ובבקעת גינוסר, היות וזה מקום מאוד חם, התאנים ממהרים להתבשל... וממילא הם בדרך כלל הראשונים שכבר הספיקו לקוף את התאנים, וגם לשים אותם בגג כדי ליבש... והתאנים כבר הספיקו להיחפך לגרוגרות ולעיגולי דבילה... (כן... זה פסוק מפורש בתורה: "נפתלי אילה שלוחה - דורשים חז"ל: זו בקעת גינוסר שממחרת את פירותיה כאילה) והנה... הגיע הזמן לעלות לירושלים לביכורים... אגב: הם בכלל לא מנסים לחשוב על רעיון לעלות את התאנים לירושלים כשהם טריים... **תבין: עולי הביכורים של התאנים מתחלקים לשני חלקים...** אלו שקרובים לירושלים מביאים את התאנים כשהם טריים!!! לחיים!!! עסיסיים! ואילו אלו שרחוקים מירושלים... אין להם סיכוי להביא את התאנים לחיים... כי עד שהם יגיעו זה כבר "לא יהיה זה" ואז!!! ברגע שהתאנה איבדה את הטריות שלה... כעת היא נכנסת למצב של "ירידה לצורך עליה" מה שנקרא: 'משבר'!!! פתאום היא נהיית מסריחה... אי אפשר לאכול אותה... מצידך מתחשק לך לזרוק אותה לפח... היא ממש 'מקולקלת'... ואז!!! מה שעושים זה... פשוט שמים אותה ב'מוקצה'... כן... בדיוק כמו אותו בחור ישיבה שסו"ס התחיל להתבגר ומתחיל להיכנס לרצינות והוא כבר לא כזה לח וקליל כמו כל הצעירים האלו... ובדיוק אז הוא 'זוכר' להיכנס למשבר... הוא בטוח שהוא סתם קבעצ'ער... מרגיש מוקצה מחמת גופו... ויתכן שהוא לא לגמרי טועה... כן... אתה כעת בטיפול! אתה כעת מתבשל... מתבשל במיץ של עצמן... מחפש את עצמן... אבל אל תבהל מזה... זה חלק בלתי נפרד מהתהליך!!! זה יעבור... עובר שבוע שבועיים ואתה חוזר שוב למוקצה לבדוק מה קורה... ופתאום אתה מגלה גרוגרות טעימות ומתוקות ש... שמי שאוכל אותם עלול להשתכר מרוב עסיסיות!!! (רבי יהודה מחייב על זה במקדש משום שותי יין) **עכ"פ כתוצאה מזה נוצר מין חלוקה מאוד ברורה!!!** אלו שמתגוררים קרוב לירושלים מדדחים לעלות את התאנים כשהם טריים!!! ואלו שרחוקים לגמרי לגמרי מירושלים... כמו תושבי בקעת גנוסר... הם יודעים שאין להם בכלל סיכוי... לכן הם מתעכבים כעת ומכניסים את התאנים ליבוש במוקצה... ורק אחרי שהתאנים התייבשו... אז הם עולים לירושלים... ממילא משפחת אברהמי הם בדרך כלל הראשונים מהנגלה השניה!!! כלומר: הנגלה הראשונה של ביכורי התאנים זה אלו עם התאנים הלחים... הם כבר הגיעו בשבועיים הקודמים... ואז יש הפסקה של שבוע שבועיים... ואז שוב מתחילים לעלות אלו הרחוקים עם התאנים המיובשות... (עכ"פ אל תשכח שיש את אלו שגרים בדיוק בק התפר... אלו שגרים באזור קרית גת אשקלון... או לחילופין עמק חפר... חדרה, נתניה, השרון... הם מנסים לקחת ריזיקה... משתדלים כן לעלות לירושלים במיוחד נגד השנון... הולכי דרכים ביום ובלילה... וימים גידו... אם הם יספיקו יספיקו... ואם לא... אז אל תהיה ברירה... הם יצטרכו לעצור בפאתי ירושלים באחד הישובים... וליבש שם את התאנים ולחכות להם שבוע שבועיים עד שהם יתייבשו)

נחזור לעניינינו... עכ"פ משפחת אברהמי כעת הגיעו לירושלים עם התאנים שלהם!!! ואנחנו במקביל הולכים להחליף איתם דירה... מה יש?? תבין!!! כעת זה שיא עונת הפריחה של האילנות... יש בבקעת גינוסר פירות עסיסיים שעומדים מוכנים על העץ... והמתיקות שלהם זו מתיקות עוצמתית שקיימת רק בארץ זבת חלב ודבש שהטיפו ההרים עסיס וגם הגבעות תתמוגגנה... והם רוצים לנפץ אותנו... הם מכבדים אותנו לבא לשדה אחוזה שלהם... להקים של אוהל... סוכת גינוסר... (כן... נפתלי שבע רצון, דורשים חז"ל: שלנפתלי יש את הפריבילגיה של הנופש והקיים... כל השנה הוא רחוק מאוד ממרכז העצבים, אבל בתקופת הקיט, פתאום כל החשבושים מחפשים צימרים ויחידות נפש דווקא אצלו, ושם הוא מרחיב את מעגל הקשרים שלו... כלשון המדרש: **"נפתלי שבע רצון - והם מכבדים ספירותיון ללולים ומשפירם דבריהם, ואם היה בליבם עליהם מתרצין להם"**, ואים מכאן שהתופעה הזו שבתקופת הקיט כולם מחפשים דווקא את ערי הפיתוח הרחוקות... יש פה סוג של השגחה פרטית שהקב"ה דואג שלכל אחד יהיה את ה'מוצר' היחודי שלו והקלף מיוקו שלו, התאריך והעונה שכולם נצרכים דווקא אותו ולא מסתדרים בלגדי... נושא מעניין לשעצמו...) אנחנו יושבים שם ונותחים בית מדרש שדה... מקרא ומתנא במטלתא, ותנוי לבר מטלטלתא ואנחנו מתמקמים לנו ליד האילנות... אוכלים מפירותיה המתוקים של ישראל שבעים מטובה וכמובן מברכים עליה בקדושה וטהרה... (מרב המתיקות של פירות גינוסר... אחרי שאוכלים אותם מתעורר צורך להפיג את המתיקות, וכאן מגיע המושג ההלכתי של דג מלוח שאוכלים אותו עם פת, ומברכים על המלוח ופותרים את הפת, כי המלוח, הוא פה העיקר והפת תפילה, כי אוכלים אותו בעיקר בשביל המלוח שיפיג את המליחות) אל תשכח שכעת משפחת אברהמי לקחו בסה"כ את הביכורים!!! הביכורים זו ההפרשה הראשונה שבתרומות ומעשרות... אבל הם עדיין לא הפרישו לא תרומה גדולה ולא מעשר ראשון... וכמובן שאנחנו קבלנו רשות להפריש ואנחנו מפרישים... כמובן לפי העניין... סו"ס אנחנו יושבים פה בתוך השדה... ואנחנו הרי לא הולכים לעשות פה קטיף רשמי... אנחנו בסה"כ אוכלים פה די בצורה של עראי... כי אנחנו בסה"כ אורחים שאוכלים והולכים... אבל תלוי... אם אנחנו קוטפים שתי פירות זה כבר נקרא גורן וחייבים... עכ"פ אחד הדברים היפים והמעניינים זה המפגש שלנו!!!

סו"ס הרי משפחת אברהמי עשו את הדרך מהצפון עד ירושלים!!! ואילו אנחנו עשינו את הדרך ההפוכה!!! מירושלים לצפון... נו... מה... אנחנו לא נפגוש אותם?? חייבים לפגוש אותם!! חייבים לאחל להם מזל טוב לכבוד ביכורי התאנים... אז תמיד בביקור האחרון שלהם בירושלים שזה בדרך כלל בחג השבועות, אנחנו כבר מסכמים מראש, מתי להערכתם פחות או יותר הם יוצאים לכיוון ירושלים, ומה המסלול השנה הזו... (כלומר איזה מרקם של ישובים התאגדו לעלות ביחד שלפי זה מתכננים את המסלול) ולפי זה אנחנו פחות או יותר יוצאים לדרך... והסקרנות הגדולה ביותר זה איפה בדיוק נתפסו אותם!! יש על זה כל מיני פרשנויות וכל מיני חשבונות... עכ"פ השנה הם דווקא די התאחרו, פגשנו אותם באזור לוד... כתוצאה מעיכוב בלתי צפוי לחלוטין!!! פשוט בדיוק בימים אלו נוצר מחסור חמור של מי חטאת באזור השומרון... ואם ככה, צריך לשנע לשם "אפר חטאת" ושינוע של אפר חטאת זה... זה אולטרא רגיש!!! כמו הפמליא של נשיא ארה"ב... (כי אפר חטאת מטמא אפילו בחישיש לטומאה, וסתם ככה, עושים ממנו עסק בשביל שלא כל אחד יאפר בסיגריית שלו ויגיד אפר חטאת) סוגרים את כל צירי התנועה... וכל האזור מושבת... עכ"פ אנחנו עושים את דרכנו לכמה שבועות בבקעת גנוסר... לאכול מפריה ולשבוע מטובה ובכרך עליה בקדושה ובטהרה כי אתה ה' טוב ומטיב לכל.

האם יש לנו חיוב לנקום בגרמנים

ימי"ש???

הנקמה בגרמנים היא בודאי נקמה מתוקה... לעשות לנו טוב זה בודאי עושה לנו ולהתפלל "נקום נקמת דם עבדיך" אנחנו בודאי מתפללים... השאלה היא: האם יש מצוה כזו? האם צריך לזכור ולא לשכוח איבתם כדי לנקום בהם??

אז ככה: השקפת התורה בנושא זה הוא די מפתיעה:

בפרשה שלנו אנחנו מוצאים חובת נקמה!!! נקמת ה' במדין!!!

עם ישראל מחויבים לצאת ולנקום במדין... כי צוררים הם לכם בכלליהם, ואל תשאל... עם ישראל מצידם דווקא מוותרים בחפץ לב על הנקמה הזו... ולמה? כי... כי הוגנב לאונם שמינת משה תלוייה בנקמת מדין (נקום נקמת בני ישראל, אחר תאסף אל עמך...) כלל ישראל מוכנים למחול למדין... העיקר שמישה רבינו ישאר איתנו... ומשה רבינו נאלץ להכריח אותם לצאת למלחמה... למה? יידן- נקמתם!!!!!! צריך לנקום!!! אבל!!! שים לב: המקומות היחידים שמצאנו שצריך לשמור איבה ולצאת בנקמה... זה רק במדין ובעמלק... שהמקנה המשותף בין שניהם... ששניהם רצו להחטיא אותנו!!! אנחנו מחויבים בזכור אשר עשה לך עמלק... למה? כי יזנוב כן כל הנחשלים אחריו... גם עמלק וגם מדין שניהם הכשילו אותנו בעריות... ועל זה התורה מחייבת אותנו בחובת נקמה!

אבל לעומת זאת???

בלק מולך מואב שרצה להשמיד אותנו... מצריים ואדומים שרצו לכלות אותנו... אנחנו לא מוזהרים לנקום בהם... ולמה?? אז אתה בטח כבר מתאר לעצמך מה אני הולך להגיד... אני בטח הולך להסביר שזה ברוחניות וזה בגשמיות... ורוחניות זה יותר חמור מוגשמיות... **אז זהו שלא!!!**

אדום שרצו להשמיד אותנו ולהציק לנו... פה הקב"ה מגיע ומרגיע אותנו... זה בסדר... אין צורך בנקום... **עליו!!!** זה על אחריות!!! פורה דרכתי לבדי, ומעמית אין איש איתי... כי יום נקם בלבי!!! אל תדאגו... אין צורך בלהנציה את השואה... בשביל זה הקב"ה כביכול לובש בגד אדום... וממה הוא אדום?? מהדם היהודי שנשפך כמים... כל יהודי שנהרג בשואה הכתים את הבגד של הקב"ה באדום... והקב"ה כבר שמונים שנה לא מכבס את הבגד הזה... ומלאכי השרת כביכול שואלים את ה': מדוע אדום ללבושך ובגדיך כדורך בגת? והקב"ה עונה:

הנקמה היא עלי!!! אל תדאגו... את המסכן הזה אין צורך לגבות... כי הוא מגובה אצלי בענין... (כן... היום יש מושג ששולחים מסמכים 'לעני' ואז הם תמיד שמורים ולא צריך לגבות אותם) את מה צריך לגבות?? את מי שהחטיא אותם... את מי צריך לסמן כאויב מושבע?? את מי שמנסה להרחיק אותנו מה'!!! את המדינים... לצערי הרב אני מכיר כמה וכמה מדיינים שמסתובבים לנו בין הרגלים... אנשים שאחראים על עוון פעור של דורנו... האנשים האלו צריכים להיות מסומנים!!! להתנכר אליהם... להתרחק מהם ולדעת שהם "הם היו בדבר בלעם למסור מעל בה" על דבר פעור..." רגע... אבל מה עם המחבלים ימי"ש... מה עם כל שאר שונאי ישראל ששפכו דם ישראל כמים??

הם "מסודרים"!!! היום נקם בלבי מחכה להם אצל הקב"ה... הוא ינקום בהם... ואפשר לסמוך עליו בעיניים עצומות...

אבל מי ישמור טינה למי שרוצה להרחיק אותי מה'?? שה' ישמור טינה?? האם זה תפקיד של ה'?? לא!!! זה לא אמור להגיע מצידו של ה'... זה משהו שאמור להגיע מצידו...

אני אמור להיות פה ה'גואל הדם' שכאוב על נפש עולליך העטופים בריקנות ובצמאון צדיקים של תוכן בראש כל חוצות... הנקמה שלנו בגלות לא מתבטאת בחרב והיני אלא בתינוב וניכור והתרחקות והוסר דיפלומטיה מול כל מי שמנסה להרחיק אותנו ואת הילדים שלנו מדחלתא דה'... להבין ולהפנים שמי שמרחיק אותנו מה' זה צוררים הם לכם **בנבליהם!!!**

המשך: לא מחכים לחזור ליום שלפני הגט...

המשך: מה... זוג שמתגרש... יום הגירושוין זה לא יום עצוב וכואב ??

מה התשובה??? בטח שכואב!!! כואב מאוד ועצוב מאוד!!!! אותו קרוב משפחה מאוד מאוד קרוב על הבית הזה שהתפרק והרבה יותר ממך... אבל תבין! **תבין שהכאב הגדול פה זה לא הגט!!!** זה לא השלט של המשפחה שירד מהדלת... (שה בעיקר מה שאנשים מבחינ פוגשים...) הסיפור הבאמת עגום פה זה כל הרקע והתהליכים שקדמו לזה... כל החוסר אימון... והחוסר עניין שהיה בין בני הזוג... החוסר הבנה והחוסר הבנה שביניהם... הפערים שהפרידו ביניהם והלכו והעמיקו במשך השנים... הוואצפ שנכנס לבית וגרם לכל אחד לחיות בתחומי התעניינות משלו... הרשת שנכנסה לבית והכניסה איתה את כל הרחוב עד שנהיה לבני הזוג מידי "צפוף" שם... **זה הכאב!!! שם זה קרה!!!** שם המזבח הוריד דמעות... הפירוק האמיתי של הבית היה מבפנים... הבית התרוקן מבפנים... אחרי שהבית התרוקן לגמרי מהתוכן הפנימי שלו... אז... בסוף בסוף הגיע השלב של הפירוק הרשמי והמוצהר שנפרדו דרכיהם באופן סופי בבית הדין עם גט כריתות... **אבל לא זו הבעיה!!!** הגט עצמו הוא לא הסיפור העצוב... לא זה מה שסחוט דמעות... הדמעות והכאב והאבלות זה על כל הרקע שקדם לזה... עד כאן מובן??

על אותו משקל בדיוק בייחס לחורבן בית המקדש:

כשאנחנו מנסים להתחבר לאבלות על חורבן בית המקדש... יש לנו נטיה להתמקד בלשונות האש הגדולות ששרפו את הבנין... יהיו כאלו שיתמקדו לך בכיפת הסלע שהשועלים כעת מהלכים בו... **אבל צריך לדעת שלא זה הסיפור!!!** לא על זה בוכים... הרי כולנו מבינים שבית המקדש נחרב לא בגלל שפרצה שם שריפה והגלאי עשן לא עבדו!!! כולנו מבינים שאם בית המקדש התפרק... הפירוק האמיתי היה מבפנים...

כנראה ש... ש... שחיי הנישואין שם בין קוב"ה לכנסת ישראל לא היו כ"כ מלבבים... כנראה שזה לא היה נראה כ"כ יפה ומרגש כמו שמטיבים לתאר לנו את זה... כן... אנחנו מתארים איזה שמחה עצומה הייתה שם... ואיזה נעים היה שם וכמה שהיהודי רצה והשתוקק כל הזמן ללכת לבית המקדש ולהיות דבוק בה'... אתה מבין לבד שאם באמת ככה זה היה תמיד נראה... בית המקדש היה ממשיך לעמוד על מכונו על עצם היום הזה!! ואם בית המקדש התפרק... זה לא בגלל שפתאום הקב"ה נתן גט... ולא בגלל שיום אחד הגיע טיטוס עם פטישים ופירק את בית המקדש... **לא!!! זה לא זה!!!** זה כי משהו שם נתקע מבפנים... משהו שם דעך ועומעם מבפנים עד שזה נחרב לגמרי... **ולכן!!! מהסיבה הזו אני מרגיש שקר בעצמי** להתחיל לתאר את בית המקדש כמה יפה וכמה נעים וכמה מתוק היה שם...

כי כשאני כותב ככה... מה יוצא מהדברים שלי?? שאם בית המקדש היה בנוי היום!!! אוטומטית הכל היה נהיה יפה ומתוק ונעים ונחמד וחביב.

ומה נעשה שזה לא נכון!!! כי... אם בית המקדש בסוף נחרב זה רק בגלל שהיה שלב שבית המקדש אמנם היה קיים!!! ולמרות זאת המצב היה עצמל הפנים... **למצב הזה אנחנו לא מחפשים לחזור!!!** אתה קולט? אנחנו לא מחכים לבית המקדש של היום **א ח ד שלפני** שבית המקדש נחרב... שמעת את המשפט?? זה מה שפשוט שאולי ישמע לך ברגע הראשו קצת מלחין... אבל כל טיפז אמור להבין שהמצב כיום... שבית המקדש נחרב... כמה שזה עצוב ומר!!! אבל עדיין החורבן כיום הוא **מצב יותר אידאלי** מהשנה שבה הוא נחרב!! אתה מבין את זה או לא?? אתה מקבל את הקביעה הזו או לא? (והראיה: שהחורבן כיום צועד כל הזמן לקראת בנין... והבנין אז צעד בצעדי ענק לקראת חורבן ודלות העזרה נפתחו מאליהם וד"ק) זאת אומרת: בית המקדש בנוי ? ! **לא בכל מחיר!!!** למה?? כי זה בדיוק כמו ששומעים על זוג שהתגרש... אנחנו מצטערים **לא על עצם זה** שהם התגרשו... אף אחד לא מאחל להם שהלוואי והייתם ממשיכים לחיות בתוך ארבע קירות מדממים ומנוכרים... אף אחד לא מחפש להחזיר אותם לשלב האומלל של היום אחד שלפני הגט...

ולמה כ"כ כ"כ חשוב להדגיש את זה???

כי עד לפני כמה שנים... כל פעם שהגיע תשעה באב... מאוד מאוד יחלתי והשתוקקתי שבית המקדש **יבנה!!!** מה פירוש שיבנה?? ש... ש... שיבנה... מה יש להבין... שיהיה בנוי!!!! שבהזדמנות הראשונה שאני אגיע לכותל המערבי... אני לא אראה שם המסגד אלא ביהמ"ק בנוי על מכונו... נכון?? **עד שפתאום קלטתי שהרצון שלי הוא קצת... קצת לדות!!!**

זה בדיוק כמו אותו זוג שהתגרש בבנין שלי... ו... וזה לא נחמד לי בעין... זה עושה לי כזה עצוב לחשוב שהבית התפרק... לכן ביקשתי מהם שלפחות יחזירו את השלט... שימשיך להיות כתוב על הדלת ש"כאן גרים בכיף משפחת לוי"... אה... הם לא גרים פה? ובודאי לא בכיף?? אז מה... **העיקר שיהיה כתוב!!! העיקר שיש שלט!!!** אם יש שלט... ויש תיבת דואר... ועוד מגיעים מכתבים לבד בסיידר... מבחינתי הוא טוב... כבר לא משנה לי אם חיים פה באושר ועושר או לא... אתה מבין לבד שזה ניתוק!!! זה ראש קטן קטן!!! נכון?? אז זה!!! שמבחינה מסוימת בית המקדש זה השלט!!! השלט של הדלת... **כאן גרים באהבה ואחוה שלום ורעות קוב"ה וכנסת ישראל...** ולא יברחו ולא יעלימו לא זה מזו ולא זה מזה וישלטו בנכסיהם שווה בשווה וכו' וכו'... ו... ואז קרה מה שקרה ולפני כך וכך שנים מערכת היחסים אט אט נפרמה והבית התפרק והשלט הוסר... בית המקדש שנחרב במילים אחרות זה אומר שהשלט הוסר... כבר לא כתוב לעיני כל "כאן גרים באהבה ואחוה קוב"ה וישראל"... והנה אני עומד היום ומתפלל וקורע את השמים... שמה?? שבית המקדש יבנה!!!

רבש"ע: לפחות תחזיר את השלט!!!

העיקר שתחזיר את בית המקדש!!! בנה ביתך ככתחילה... יבנה המקדש וישירף המסגד וזהו... זה כל מה שאני צריך... אני בסה"כ רוצה להגיע לכותל ולראות את השלט!!! לראות שעסקים כרגיל... ? ! ? ! ?

זה פשוט חוסר חיבור מינימלי למשמעות של חורבן בית המקדש!!!

תבין: בית המקדש **לא התפוצץ...** בית המקדש **נחרב...** השלט "כאן גרים בכיף קוב"ה וישראל..." השלט הזה לא נפל... השלט הזה **הוסר!!!** כי... כי כנראה שהם לא גרו שם בכיף... ואם אנחנו רוצים שבית המקדש יבנה... אם אנחנו רוצים שהשלט יחזור לדלת... בשביל זה צריך להתפלל על משהו אחר... שחוזר לחיות באהבה אחוה ושלום ורעות... שהנאמנות תחזור... שאל יברחו ואל יעלימו לא זה מזו ולא זו מזה... --- זו הסיבה שכשאני כבר בא להמחיש את מה שהיה שם בבית היינו מתוך רצון וכוונה לעורר את הכמיהה וההשתוקקות לבית המקדש... אני מעדיף להתמקד דווקא במשימות... בדרישות

התובעניות... בהקפדה על טומאה וטהרה... ולמה?? כי אם כבר להתגעגע לבית המקדש... זה להתגעגע להתמסרות שלנו... להתרפק על הנתינה שלנו... על הביטוי האישי שזכינו שם במקדש לבטא את הנכונות שלנו כלפיו... כאן הגעגוע הנכון!!! אתה אתה מתגעגע לבנין המפואר... להתרגשויות... ולכיסופים... בשביל זה אתה לא צריך בית המקדש... את זה כבר היה לנו השנה במתחמי ההדלקה המפוארים והמרווחים במירון... שב"ה לא אמר אדם צר לי המקום... הכל בסדר... אם אתה מאוד רוצה... אתה יכול גם לנסוע לקברי הצדיקים באירופה... שם יש ריגושים בשפע... אם מאוד תרצה... יקראו לזה לצורך העניין "מסע הקודש"... בפרט שלאחרונה משפצים שם באירופה בקצב... יש לך מתחמים מפוארים של הכנסת אורחים לכל מי שנוסע לקברי צדיקים... בקיצור: אם אתה מחפש בבית המקדש את התחושה המרגשת או את היפוי ואת הפאר... בשביל זה לא צריך בית המקדש... אם בית המקדש חסר לנו זה כמו אבא שלי האלמן שמתרפק על הימים הטובים שאמא שלי הייתה בחיי חיותה... ועל מה הוא הכי מתרפק?? על הימים הקשים ביותר של מחלתה... שהיה לו בן זוג והיה לו למי להעניק... למי להתמסר... איך אבא שלי מתבטא על עצמו כיום?? אני הומלס... אין לי בית... לא בגלל שאין מי שיכין לי חביתה לארוחת בוקר... אלא חסר לי את הנתינה ההדדית...

על זה אנחנו מתרפקים!!! היה לנו את אבא שבשים שהיינו בן זוג שלו... זכינו לתת לו... זכינו למערכת יחסים איתו... זכינו להתבטא לפניו... לטרוח ולהגיש בפניו את ביכורי השדה שלנו ולהניף לפניו עם כל הלב...

אנחנו מתגעגעים לרגלים העייפות והכושלות בדרך לירושלים... אנחנו מתגעגעים לצפיפות ולדוחק שהיה בירושלים ש... שכמובן לא אמר אדם צר לי המקום... שים לב: זה לא שלא היה צר!! היה צר ועוד אין... אבל **לא אמר** אדם צר לי... בטח שלא אמר... תשאל זוג מבוגרים סמו"ס מצאו את זיווגם מעל גיל 30... והם שכרו איזה יחידה פצפונת של 30 מ"ר... תשאל אותם האם הם אומרים צר לי המקום?? איזה צר... כמה חיכינו לצר הזה... מי שזכה סו"ס להקים בית... הוא מאושר עלי אדמות... מי שם לב שצר המקום... לזה אנחנו מתגעגעים!!! אנחנו מתרפקים על חיי הנישואין עם הקב"ה שהיו ספוגים עם אינסוף רצוף אהבה ונאמנות. לזה!! ורק לזה אנחנו מתגעגעים! על זה אנחנו מתרפקים... ---

איך לך ובהתאם לזאת: כאן מגיע הנפקא מינה הגדולה: כל זמן שהתפילה והתקווה שלי הסתכמה בזה שרציני שבית המקדש פשוט יבנה... שפשוט נראה את הבנין הגבוה הזה ברקע של גשר המיתרים... כשבוזה הסתכמה התקווה שלי... אז העסק היה די תקוע!!! תשמע... אני מחכה פה לאיזה מבנה... זה כנראה תקוע באישורים... ואתה יודע איך זה נראה... קח את הזמן שלך... אבל ברגע שהבנתי שההלוו... אנחנו לא מחכים לשלט של הדלת... אנחנו לא מחכים לבנין שיכריז שכאן גרים באהבה ואחוה קוב"ה וישראל... אלא מאי?? אנחנו מחכים לאהבה הזו בעצמנו!! אם זה הנושא... פה יש לי כר נרחב... פה יש לי מה לפעול... יש לי מה לעשות עם התקווה הזו לבנין בית המקדש... מה?? מה יש לי לפעול? פשוט להתחיל להשקיע באהבה... בקשר עם ה'... להשקיע בנכונות לה'!!!!

ופה אנחנו נכנסים לנקודה מאוד עמוקה: אנחנו טיפוסים די עצלנים... לא רוצים לעבוד קשה... אם אין ברירה... אז יאלה... מה אפשר לעשות... אבל אם אפשר לחסוך כל מאמץ... אנחנו ממש נשמח שלא להזיז אבר... ואנחנו בסה"כ צודקים... אם אפשר לשבת... מה העניין לעמוד... אם אפשר לחסוך מאמץ... מה העניין להזיע לחינם... כל זה נכון בייחס לשלט של המזגן, הרכב, הקומקום, הביולר, המכונת כביסה והמכונת יבוש והתנור... תחסוך מאמץ לבריאות! **אבל כשמדובר במערכת יחסים??**

כאן זה בדיוק הפוך!!! במערכת יחסים המאמץ והחשיבה ועצם הבעת נכונות... זה כל הקנייטיש!!! זה כל הביטוי... ולכן בתקשורת שלנו עם ה'... פה, לחסוך מאמץ זה לא קשור... זה בדיוק כמו שתציע טרמפ לאדם שעושה פעילות גופנית... מה קרה לך... הוא כעת **רוצה** להתאמץ!!! כל הסיבה שהוא יצא להליכה זה רק בשביל להתאמץ... על אותו משקל: במערכת היחסית שלנו עם ה' אין טעם לחסוך במאמץ... כי זה להרוס את הכל... יש פה ושם אנשים שלפעמים מתעצבנים על המדור הלכה בקרוב ממש למעשה... למה אתה מגיש לנו את כל העקשען עם התרומות ומעשרות והטבילה של הספות וההתארגנות עם הקרבנות... למה אתה מחפש את החיים הקשים? אבל כל מי שקורא את המדור הזה יכול לענות לבד את התשובה... הוי... אתה לא מבין... זה כל הגישמאק... אני פה בשביל זה!! אני הולך לבית המקדש... אני מחפש להתבטא לפני ה'... אם הייתי מחפש חיים קלים הייתי נשאר בבית...

מעשר בהמה זה קרבן מיותר!! לא חייבים בכלל להקריב אותו... אפשר לעשות קומבינות מאוד פשוטות ולהתפטר ממנו... אבל מי מחפש להתפטר... אני רוצה להתחייב... אני שובר את הראש איך להתבטא לפני ה'... אז זהו!!! שב"ה כלל ישראל מבינים את זה... ואני מזוית אישית יכול להעיד... שיהודי שמתחבר למדור הזה של הלכה בקרוב ממש... זה מה שמדבר אלינו!!! הנקודה הזו!! כן להיות בקטע... כן להסתבך... כן להתחייב... לא לצאת ידי חובה... לא לסיים מהר... וזה כנראה מה שלא היה בביהמ"ק סמוך לחורבנו... ו... ובינינו... זה מה שקורה עכשיו בינינו לבין עצמנו בחיים התורניים הפרטיים שלנו...

אנחנו אמנם מאוד מתרפקים על ההתמסרות של הקרבנות וטומאה וטהרה... אבל... אבל כנראה שאבא שבשים משתוקק לראות את הביטוי הזה גם כאן בשטח... מול ההתמודדות היומיומיות שלנו... שנשמח לשלם מחיר על הבית הנקי שלנו מהרשת... שנהיה מאושרים לבטא מול ה' את הנכונות שלנו להיות נאמנים אליו גם כשזה גובה מאיתנו מחיר חברתי... מחיר כלכלי... מה שבטוח: השלט הולך לחזור קרוב מתמיד... ואנחנו מחכים לו...

לעילוי נשמת הגאון בעל הפרדס
רבי אריה לייב
ב"ר מרדכי הלוי עפשטיין זצוק"ל
נלב"ע י"ג תמוז תקל"ה
תנצב"ה

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

אבעלי אסופות

"בעניני עין הרע" (חלק ב')

תל השומר ומרן הגרא"ל שטינמן זצ"ל אמר שזה משום עין הרע על התפוצה העצומה של ספרו, תמה רבינו שהרי החזו"א אמר שבבני ברק לא שולטת עין הרע, ואמרה לו הרבנית ע"ה שכעת הוא נמצא בבית החולים שאינו בבני ברק ולכן הסכים לשלוח את שמו לדודו הגה"צ ר' רפאל לוי זצ"ל שיאמר עליו לחש נגד עין הרע (מנחת תודה פ"ט עמוד קצ"ה).

לא הנכדים עשו בר מצוה בבית, ואמר רבינו לאביו, בטח לא עשית לו בר מצוה באולם, כי חששתם מעין הרע, זה לא טעם נכון, כיון שבב"ב אמר החזו"א שאין עין הרע, והוסיף רבינו שבזכות זה שויתר הוא יהיה תלמיד חכם גדול (מנחת תודה עמוד ק"י).

עליית ב' אחים מנין בני וצוואת ריה"ח

שאלתי מרבינו זצ"ל, האם בב"ב שאמר החזו"א שאין עיה"ר אפשר להקל בדינים שכתוב בהלכה לחשוש מפני עיה"ר, וא"ל שיודע שבענין צוואת ריה"ח על שמות מחותנים שוין שהחזו"א אמר שהוא בגלל חשש עיה"ר ומ"מ חשש גם בב"ב, וגם בענין לא לעלות ב' אחים יחד שהוא מטעם עיה"ר ע"י בשו"ע (סי' קמ"א ס"ו) אין להקל בב"ב, וכן לענין איסור מנין בני ישראל, וע"י בשו"ע (אבהע"ז ס"ב ס"ג) לענין ב' חתנים בב"ב, וכ"כ רבינו לענין שבט יוסף, דאף דאין בהן עיה"ר יש להם ליהזר בכל עניני עיה"ר שלא ילמדו אחרים (דעת נוטה פ' ויחי סי' קמ"ז).

ונשאל רבינו זצ"ל, האם מותר לעמוד ליד שדה שקמה בקומותיה ששייך לשבט יוסף שלא שולט בהם עין הרע ולא נחשב שמזיקו בעין הרע כי לא שולט בזרע יוסף עין הרע, והשיב רבינו, אסור לעמוד (עזרת אליעזר ברכות כ' א' עמוד י"ט) עוד נשאל, האם שבט לוי מותר לספור כי לא שולט בהם עין הרע, והשיב, חלילה (שם). עוד נשאל, מדוע בתורה מבואר שלקחו מכל ישראל גם משבט של יוסף מחצית השקל הרי לא שולט בהם עין הרע, והשיב, שלא ישלוט באחרים עין הרע (שם). והביא מש"כ באילת השחר שמות עמוד רמ"ה דמסתבר שגם בני יוסף צריכים לקיים הדינים שכתוב להזהר בהם מפני עין הרע דבכל כלל יש יוצא מהכלל.

ואמר לי רבינו זצ"ל דגם החזו"א דוקא בנמצא בב"ב לא שולט העין, אבל אולי יתפוס העין מחוץ לעיר, וכן אמר על הרבנית ע"ה שנפטרה מעיה"ר בפרסו רב שעשו לה בחוה"מ בכותל המערבי, [ואמר זה בשבעה למרן הגרא"ל שטינמן זצ"ל והסכים עמו ואמר גם אני סבור כן], ולכן גם ב"ב יש לחוש בכל מה שכתוב לחשוש מעיה"ר שמה יתפסו כשיצא מהעיר.

סעודה בפרסום על נס ועל שיצא מכרת ויובל לנישואין

נשאל רבינו זצ"ל במה שפורסם בשמו שהורה בס' דרך שיחה שלא לעשות סעודה ברבים על נס, שאין לעשות פירסום ואמאי הא כתיב 'שיחו בכל נפלאותיו', והשיב, משום עין הרע (שאגת אריה עמוד שפ"ה). ולגבי מי שיצא מכרת לא נהגו לעשות סעודה ברבים ואפשר משום עין הרע, ור' יוסף שעשה לרבנן (מ"ק כ"ח א') הוא משום שהיה ראש ישיבה, ולגבי סעודה משפחתית כהודאה על נ' שנות נישואין האם ראוי לעשות כן, השיב רבינו זה מנהג גויים (כל משאלותיך עמוד קס"ח).

המשך בעמוד הבא

לידידינו היקרים

ב"ה ובס"ד מרובה אולה המהדורה הראשונה של כרך א' של הספר "דברי שי"ח"

לאור הביקוש הגדול להדפסה חוזרת פונים אנו לנדיבי לב לסייע בעדנו בהדפסה זו כדי שנוכל להפיץ שוב במחיר המוזל לזיכוי הרבים להשתתפות: 053-3145900 בברכה מרובה יצחק גולדשטוף

בענין הוצאת עין הרע בעופרת ושעוה

נשאל רבינו זצ"ל, יש בירושלים אנשים המוציאים עין הרע על ידי עופרת, האם זה מותר, ואם מועיל בכלל, והשיב רבינו, צ"ע אם מותר, דדמי למעשה האמורי (שאגת אריה סימן ש"ט). ומה שאומרים שזה מהחיד"א אמר שלא נמצא בכל ספריו הרבים רמז לזה. ובספר 'מפי האיש' (עמוד רכ"ד) מובא שהגר"ש אלישיב זצ"ל נשאל בענין זה וענה תמים תהיה עם ה' אלקיך, ובס' פותח את ידיך (עמוד תרי"א) שאל מרבינו זצ"ל יש מי שמרתיחים עופרת ושופכים לתוך מים קרים ובתוך כך אומרים פסוקים שונים כדי להסיר עין הרע האם מותר ללכת למי שמוחזק כירא שמים שעושה כן, והאם יש בזה ממש ומועיל, והשיב רבינו זצ"ל, יש לחוש משום דרכי האמורי, והביא מה שדון בשו"ת האלף לך שלמה (חיו"ד סימן רט"ו) במה שנוהגין כמה אנשים ששופכין שעוה לחולה ומלחשין עליו וחשש בזה משום דרכי האמורי ודן בזה, וכתב לו רבינו זצ"ל, מה שאנחנו לא יודעים יש לחוש לדרכי האמורי, ומה שהביאו משפיכת עופרת הנזכר בשו"ת צ"צ (או"ח סי' ל"ח) כ' רבינו שם הוא סגולה טבעית, ואמר שיכולים ללכת לבן של רבי אריה לוי שהיה אומר לחש ע"ז (כל משאלותיך עמוד קע"ו) ואודות הלחש של השבועות מהחיד"א אבא היה סבור שזה אסור לנו 'סיזי אגאנצער עסק' (שם עמוד קע"ה).

בענין חשש עיה"ר בבני ברק

אמר רבינו זצ"ל, שאמר לו ידידו הגאון רבי אלעזר צדוק טורצין זצ"ל, שמרן החזו"א זצ"ל אמר לו שאין עין הרע שולט בעיר בני ברק, והסביר רבינו, שזה בגלל ברכתו של מרן החזו"א, וכן היה אומר לכל הבאים אליו להתברך בענין עין הרע, שכבר ברך מרן החזו"א שעין הרע לא תשלוט בבני ברק והחזו"א גירש מכאן את כל המון המזיקים הבאים מעין הרע, (ארחות רבנו ח"ג עמוד ק"ג דרך שיחה עמוד ע"ו). ופעמים אמר דגם בירושלים אין שולט עין הרע מפני קדושתה, וכן בשאר מקומות התורה. וע"י אגרות וכתבים דרך אמונה (סי' קע"ה) שאחר שאמר החזו"א לרא"צ טורצין זצ"ל שבב"ב לא יפול פצצות בודאי יתקיים גם היום אחר פטירתו, וכ"כ רבינו בתשובה בס' לבנימין אמר (עמוד ל"א) במה שאמר החזו"א זצ"ל שאין עין הרע בבני ברק אם הוא רק בזמנו או גם היום דד"ז תלוי בפלוגתא דר"ש ור' יוסי בספרי עקב (סי' ל"ח). וכתב דכדאי הוא ר"ש לסמוך עליו בשעת הדחק דס"ל דנוהג גם אחר פטירת הצדיק (שם עמוד ל"ב).

נשאל רבינו זצ"ל, כיצד הקהילות יעקב חשש לעין הרע בבני ברק הלא ידוע בשם החזו"א שלא יזיק עין הרע בבני ברק, והשיב, החזון איש עצמו שלח אליו, ומה שאין עין הרע מזיק בבני ברק החזון איש אמר כך רק לאח"כ בימי זקנותו, והיינו שזכות שלו היתה מגינה שלא יהיה עין הרע במקום ונתן ברכה בענין הזה, ונשאל רבינו, אם כן אולי היה זה רק בחייו, והשיב רבינו, הוא נתן ברכה ומועילה גם להיום, (כל משאלותיך עמוד קע"ה).

רבינו זצ"ל היה חוזר ואומר שהחזו"א אמר שבבני ברק אין שולט עין הרע, פעם כשנשאל רבינו מנין לחזו"א דבר זה אמר כיון שאמר הלך לו העין הרע מב"ב ופעם אמר רבינו מפני שהחזו"א אמר כך נעשה שאנו כזרעו של יוסף שלא שולט בהם עין הרע, (מנחת תודה פל"ח עמוד שפ"ו)

כשיצא הספר 'ארחות יושר' נחטפו מיד כל הספרים ובתוך חודש אחד נמכרו יותר מרבעה ספרים ואח"ז הדפיסו עוד ועוד מהדורות זמן קצר אחרי שזה יצא לאור חלה רבינו ואושפז בבית החולים

מדור זה נכתב לעילוי נשמת אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אגנל זצ"ל תנצב"ה

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מדור שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - לשבועות הבאים בעזה"י

פרשת מטות מסעי - המיו של רבינו מרן הגר"ש אלישיב זי"ע (כ"ח תמוז תשע"ב) | פרשת דברים ובין הזמנים - רשכבה"ג רבי חיים עוזר גרודינינסקי (ה' אב ת"ש)

פרשת עקב - מרנא הגר"ח הלוי מבריסק זי"ע (כ"א אב תרע"ח) | פרשת שופטים - הצדיק הגר"א דושינצר בעל 'נחלת אליהו' (כ"ב אב תש"ט)

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

הגה"ק רבי אלחנן בונם וסרמן הי"ד בעל 'קובץ שיעורים' (ג"א תמוז תש"א)

רוצה לכפור ומעונין למצוא איזו נקודת אחיזה, רק הוא מסוגל להבין את הפסוק בכזה עיוון.

ממילא אין שום הפסד בכך שנכתב בתורה 'נעשה אדם' שהרי הרוצה לטעות יטעה בלאו הכי, ומאיך גיסא, יש רווח גדול במילים אלו כדי ללמד את מי שאינו רוצה לטעות, את מדת הענוה (דרך שיחה חלק א' עמוד י"ט, ועמוד שע"ה, ספר מלכות שבא עמוד י"א, ובספר התולדות 'אור אלחנן' חלק ב' עמוד כ"ו).

השגת אריה מגיע לכל בר מצוה

רבינו אמר ששמע משמו של רבי אלחנן שאמר, שכמו שאליהו הנביא מגיע לכל ברית מילה שיש בעולם, כך גם השגת אריה מגיע לכל בר מצוה כי מזכירים אותו בדרשה (ספר בר מצוה, הכט, עמוד נ"א)

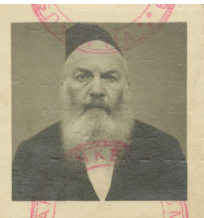
רבי אלחנן וסרמן זי"ע

רוח קדשך

נשאל רבינו אודות מה שאומרים משמו של רבי אלחנן, אודות נוסח התפילה "רוח קדשך אל תקח ממנו" הכוונה על גדולי הדור החיים עמנו, וענה שאין ידוע לו מקור לדברים, ויתכן שמעצמו אמר כן אבל הם דברים של טעם (דרך שיחה, שופטים)

גדר הנזירות של יוסף

בפרשת מקץ (מ"א י"ד) ויגלח ויחלף שמלותיו, ומסופר שהג"ר אלחנן היה פעם אצל הגאון הרוגוטשבער ונשאל על ידו מדוע התרגום כאן מתרגם "ויגלח - וספר", ובכל דוכתי מתרגם "ויגלח - וגלח", ותיירץ שיוסף היה נזיר עולם, ודינו הוא שרק מיקל בתער ולא מגלח את כולו, לכן תירגם 'וספר' ולא ויגלח.

והוסיף רבינו על הדברים, שבגמרא (שבת קל"ט א') כתוב מיום שפירש יוסף מאחיו לא טעם טעם יין וכו' אף הן לא טעמו דכתיב וישתו וישכרו עמו, מכלל דעד האידינא לא, ומשמע שאז גם הוא שתי עמהם, ואם כן כבר לא היה נזיר. אבל כשהוציאו אותו מן הבור עוד היה נזיר ולכן רק היקל בתער (דרך שיחה מקץ).

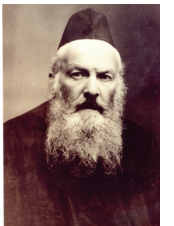
הצעת השידוך למרן 'הקהילות יעקב'

סיפר רבינו פעמים רבות מה ששמע מאביו מרן הקהילות יעקב זי"ע, שבהיותו בחור נאלץ להתגייס בעל כרחו לצבא הפולני, ובדרכו מהכא להתם עבר דרך העיר ברנוביץ' שם כיהן רבי אלחנן וסרמן כרב, והשתתה כמה ימים, ושוחח איתו בדברי תורה.

וכשהוצרך מרן הסטיפלר להמשיך בדרכו, ראה רבי אלחנן שאינו נשוי ואמר לו, יש עימי הצעת שידוך עבורך, כי הנה לידידי הרב של קוסובה (הוא רבי שמריהו יוסף קרליץ) יש כמה בנות יראות שמים וכשרות. ושמה תיאות להשתדך עם אחת מהם.

אבל הסטיפלר סירב, כי לא היה ראשו פנוי לזה כלל, מפני שהיה עסוק בטרדות הצבא הפולני.

והיה מסיים רבינו בשם אביו: אמנם בעת ההיא השידוך לא יצא אל הפועל אבל רוח הקודש נזרקה בדבריו של רבי אלחנן, כי בסוף אחרי כמה שנים התגלגל הדבר ונשא את בתו של הרב של קוסובה, היא רעייתו הרבנית פעשא מרים ע"ה אחות מרן החזון איש (וראה עוד השלמת דברים בספר תולדות יעקב עמוד מ"ט).

הגה"ק רבי אלחנן בונם וסרמן הי"ד

כל הרוצה לטעות יבוא ויטעה

על הפסוק (בראשית א' כ"ו) נעשה אדם, איתא ברש"י ומדרש רבה שם (ח' ב'), שאף שלשון הפסוק נותן פתחון פה למינים, במה שכתוב "נעשה" לשון רבים, כביכול ח"ו עוד אחד סייע להקב"ה, מכל מקום לא נמנע הכתוב לכתוב כן, כדי ללמד דרך ארץ ומדת ענוה, שיהא הגדול נמלך ונוטל רשות מן הקטן, וכל הרוצה לטעות יבוא ויטעה.

ואמר רבינו משמו של ר' אלחנן להקשות, איך כתבו לשון שעלול להביא אדם לכפירה, הרי אילו ח"ו יטעה האדם ויפרש כאילו יש ב' רשויות ח"ו, הוא נעשה בזה כופר בעיקר ומאבד שני עולמות, ומדוע כתבו בלשון שיכול להטעות האדם.

ותירץ ר' אלחנן, שרק "הרוצה לטעות יבוא ויטעה", כלומר מי שלכתחילה

המשך מעמוד קודם:

לקנות עגלה ולדבר על שם לתינוק לפני הלידה

שמעתי מרבינו זצ"ל שנשים אומרות לא לקנות עגלה לתינוק לפני הלידה מפני עין הרע, וציון רבינו זצ"ל לדברי שו"ת הרשב"א (ח"א סימן ט') שבכל דבר שיש קבלה ביד הזקנים או הזקנות מעמנו. לא נסתור קבלתם, והביא הירושלמי (ע"ז פ"ב ה"ג) המובא ברי"ף (שם י' ב') צריכין אנו למיחש למאי דבריאתא חוששין, והביא רבינו זצ"ל במכתב יש נוהרין שלא לדבר ולגלות שם התינוק לפני קריאת שמו בשעת המילה מפני עין הרע (שמות בארץ עמוד ס"ה). וכן הורה רבינו זצ"ל לשואלים שלא מדברים על שמות לפני שנוולד (מנחת תודה פל"ח עמוד שע"ז).

לפרסם תמונת בניו לצרכי צדקה

נשאל רבינו מאברך כולל שלבנו הקטן יש יופי יוצא מהכלל וחברת פרסומת של גויים מעוניינים לקבל את תמונתו לצורכי פרסום מכירות וישלמו לו הרבה כסף על כך, ואמנם הוא אברך בכלל אבל אינו דחוק במיוחד בפרנסה ושואל האם יש חשש לעין הרע, והאם זה דרך התורה. והשיב רבינו, זה לא דרך בן תורה גם בשביל צדקה, ואם הוא לא בן תורה יעשה איך שירצה, (כל משאלותיך פ' מקץ קע"ז).

ופ"א נשאל על מפעל שביקש מאברך לעשות תמונה מהתינוק שלו כדי לשלב את התמונה בפרסומת בשביל איזה מוצר מפעל שומר שבת, וישימו תמונה של הפנים לבד, האם מותר לעשות זאת והריווח מזה הוא מרובה או שאין זה ראוי לבן תורה, והשיב, מן הדין מותר, ופעם אחרת ענה א"צ שיתנו לו עיה"ר, (שאלת רב ח"א פט"ו).

עין הרע בקוואטער

נשאל רבינו זצ"ל, זוג צעיר אחר חתונה קרוביהם מעוניינים לתת לזוג קוואטער והנה מסתמא אם היו יודעים שכבר נפקדו לא היו נותנים אם כן זה בטעות מאידך הם לא רוצים לסרב כדי שלא יבינו כי אינם רוצים לפרסם את הענין האם יש

קפידא שמעוברת דווקא לא תקח קוואטער, והשיב רבינו זצ"ל איהו מטעה עצמו ויכולים לקחת את הקוואטער וכל מה שמעוברת לא לוקחת משום עין הרע אבל כאשר לא ניכר עוברת יכולה לקחת (כל משאלותיך עמוד ש"צ).

שאלות עין הרע בשידוכין

הביא רבינו זצ"ל בשם מרן החזו"א זצ"ל, שנשאל על שידוך ששם המדובר כשם אבי הכלה, והשיב שאפשר להשתדך בתנאי שלא ידורו החתן וחמיו בעיר אחת, כי כל אזוהרת ריה"ח נובעת מחשש עין הרע שלא יאמרו הבריות הנה שני 'יאנקלך' או 'בארעלאך' התחתנו שהוא דבר תימה, אך כשידורו במקומות מרוחקים לא ישחו בהם, כך אמר החזו"א, (מעשה איש ח"א עמוד רי"ד).

חתן וחתונה אם יש לאחד שני שמות ולהשני שם אחד מהם אין זה נקרא כלל שמותיהן שוות אך אם בפי אנשים נקרא זה שיש לו שני שמותו באותו שם בלבד שיש לאידך זה נקרא שמותיהן שוות (סוף ס' טעמא דקרא).

כשחמיו הוא גר וקורין לו אברהם וגם החתן שמו אברהם לכאורה אין נפק"מ כי הטעם משום עין הרע ושייך גם בכה"ג (שמות בארץ עמוד קכ"ח).

שם באידיש ושם בלה"ק

לענין שמות כלה וחתונה, נשאל רבינו, אם הבחור קורין אילה ולכלה הינדא ואילה זה הינדא באידיש האם אפשר לעשות את השידוך, והשיב, בכהאי גוונא אפשר לעשות את השידוך שהרי לא שייך כאן בזה עין הרע (שמות בארץ עמוד ס"ג).

בית לב' נכדים יחד ולחתן ב' ילדים בחודש א'

שאלו לרבינו זצ"ל, לאח ואחות נולדו בנים והברית בבוקר אחד, האם יש חשש לעין הרע, והשיב, אין בזה חשש ואם ירצה יאמר את הגמרא במגילה (ג' א') עיזי דבי טבחי וכו' או אנא מזרעיה דיוסף (ברכות כ' א'). ושאלו אם אפשר לחתן ב' ילדים בחודש אחד האם לחשוש לעין הרע. והשיב רבינו, יש שחוששים בג' אבל ב' זה כלום. (כל משאלותיך עמוד קע"ו).